

Π.Α.Η.

ΠΛΑΤΩΝΟΣ

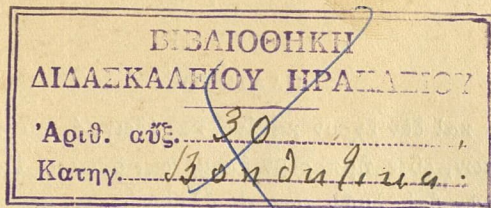
ΠΟΛΙΤΕΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΠΑΙΔΑΓ. ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
Αριθ.
2/44

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

Ι. Ν. ΓΡΥΒΑΝΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Π.Ε.Κ. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ
Αριθ.
3/486

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΠΑΙΔΑΓ. ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
Αριθ.
198
2/12

ΠΛΑΤΩΝΟΣ

ΠΟΛΙΤΕΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΣΤ΄.

Τοιοιουτρόπως λοιπόν, κατόπιν τόσον μακρᾶς ἐξετάσεως, μόλις καὶ μετὰ βίας κατωρθώσαμεν νὰ εὐρεθῆ, ποῖοι εἶναι οἱ ἀληθινοὶ φιλόσοφοι καὶ ποῖοι ὄχι. — Δὲν ἦτο ἴσως εὐκόλον νὰ τὸ εὕρωμεν συντομώτερα. — Δὲν τὸ πιστεύω μού φαίνεται ὅμως ὅτι θὰ ἤμποροῦσε νὰ καταδειχθῆ τὸ πρᾶγμα καλύτερα, ἐὰν ἦτο δυνατόν νὰ περιορισθῶμεν εἰς αὐτὸ καὶ μόνον, καὶ νὰ μὴν εἶχαμεν νὰ διατρέξωμεν τόσα ἄλλα ζητήματα, διὰ νὰ ἴδωμεν κατὰ τί διαφέρει ὁ βίος τοῦ δικαίου ἀνθρώπου ἀπὸ τοῦ ἀδίκου. — Τί μᾶς μένει λοιπὸν κατόπιν; — Τί ἄλλο, παρὰ τὸ ἐξῆς; ἐπειδὴ φιλόσοφοι μὲν εἶναι, ὅσοι ἤμποροῦν νὰ φθάσουν εἰς τὴν γνῶσιν ἐκείνου, ποῦ ὑπάρχει πάντοτε τελείως ἀναλλοίωτον, ὄχι δὲ καὶ ἐκεῖνοι, ποῦ στρέφονται γύρω εἰς τὰ πολλὰ καὶ πάντοτε μεταβαλλόμενα πράγματα, ποῖοι τάχα ἀπὸ τοὺς δύο πρέπει νὰ γίνουιν κυβερνῆται τῆς πολιτείας; — Πῶς ἄραγε νὰ ἐξετάσωμεν τὸ ζήτημα, διὰ νὰ παραδεχθῶμεν τὸ ὀρθότερον; — Ἐγὼ λέγω ὅτι πρέπει νὰ καταστήσωμεν φρουροὺς τῆς πόλεως ἐκείνους, ποῦ θὰ ἦσαν ἱκανοὶ νὰ φυλάξουν ἀμεταβλήτους τοὺς νόμους καὶ τὰς διατάξεις τῆς πολιτείας. — Πολὺ σωστά. — Εἶναι ἄραγε δύσκολον νὰ ἀποφανθῶμεν, ἐὰν ὁ καλὸς φρουρός, διὰ νὰ φυλάξῃ κάτι, πρέπη νὰ εἶναι τυφλὸς ἢ ὀξυδερκής; — Διόλου βέβαια δύσκολον. Καὶ νομίζεις τάχα ὅτι διαφέρουν καθόλου ἀπὸ τοὺς τυφλοὺς, ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι στεροῦνται τῆς γνώσεως ἐκάστου καθ΄

ἑαυτὸ ὄντος, καὶ δὲν ἔχουν κανένα παράδειγμά του καθαρὸν εἰς τὴν ψυχὴν των, οὔτε ἤμποροῦν ἐπομένως, ὅπως οἱ ζωγράφοι, νὰ ἔχουν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των τὸ ἀληθινώτατον πρότυπον, πρὸς τὸ ὁποῖον νὰ στρέφονται πάντοτε καὶ νὰ τὸ παρατηροῦν μὲ ὄλην τὴν ἀπαιτουμένην προσοχὴν καὶ ἀκρίβειαν, οὕτως ὥστε νὰ θεοσιζοῦν καὶ ἐδῶ κάτω νόμους περὶ τῶν καλῶν, τῶν δικαίων καὶ ἀγαθῶν, ὅταν πρόκειται νὰ νομοθετήσουν, ἢ καὶ νὰ φυλάττουσιν ἀγρυπνοὶ τοὺς καλῶς κειμένους νόμους ; — Δὲν ὑπάρχει πράγματι μεγάλη διαφορά.

† Αὐτοὺς λοιπὸν θὰ διορίσωμεν φρουροὺς, ἢ ἀπεναντίας ἐκείνους, ποῦ γνωρίζουν τὴν καθ' ἑαυτὴν ἀναλλοίωτον οὐσίαν παντὸς πράγματος καὶ δὲν ὑπολείπονται καθόλου ἀπὸ τοὺς ἄλλους κατὰ τὴν ἐμπειρίαν, οὔτε ὑστεροῦν εἰς κανένα ἄλλο εἶδος ἀξίας ; — Θὰ ἦτο πραγματικῶς ἄτοπον νὰ προτιμήσωμεν ἄλλους ἀπὸ αὐτούς, ἐὰν τοῦλάχιστον δὲν ὑπελείποντο κατὰ τὰ ἄλλα, ἀφοῦ τοὺς ὑπερτεροῦν κατὰ πολὺ εἰς αὐτὸ ποῦ εἶναι τὸ μέγιστον σχεδὸν καὶ κυριώτερον. — Αὐτὸ λοιπὸν ἔχομεν τώρα νὰ ἐξετάσωμεν, πῶς θὰ ἔχουν οἱ ἴδιοι μαζί καὶ ἐκεῖνα τὰ ἄλλα προσόντα καὶ αὐτὸ τὸ σπουδαιότερον. — Μάλιστα. — Πρέπει λοιπὸν, καθὼς ἐλέγαμεν καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς συζητήσεώς μας, νὰ ἐξετάσωμεν ἐν πρώτοις, ποῖα εἶναι ἡ φύσις καὶ ὁ ἰδιαιτερός χαρακτήρ αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων καὶ ὑποθέτω ὅτι, ἐὰν ἐμβαθύνωμεν ἐπαρκῶς εἰς αὐτήν, δὲν θὰ δυσκολευθῶμεν νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἤμποροῦν οἱ ἴδιοι νὰ ἔχουν ὅλα αὐτὰ τὰ προσόντα, καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ζητοῦμεν ἄλλους διὰ τὴν διοίκησιν τῆς πολιτείας. — Πῶς αὐτό ;

— Ἄς δάδωμεν ἐν πρώτοις ὡς δεδομένον, ὅτι τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τοῦ φιλοσοφικοῦ πνεύματος εἶναι νὰ ἀγαπᾷ μετὰ πάθους τὴν μάθησιν, ἢ ὁποῖα δύναται νὰ τοῦ ἀποκαλύψῃ τὴν παντοτινὴν καὶ ἀναλλοίωτον ἐκείνην οὐσίαν, ποῦ δὲν ὑπόκειται οὔτε εἰς γένεσιν οὔτε εἰς φθοράν. — Σύμφωνος. — Ἀκόμη δέ, ὅτι ἀγαπᾷ δλόκληρον αὐτὴν τὴν μάθησιν, χωρὶς νὰ ἀμελῇ ἑκουσίως κανένα μέρος αὐτῆς, οὔτε μικρότερον, οὔτε μεγαλύτερον,

οὔτε σπουδαιότερον οὔτε ταπεινότερον, ἀπαράλλακτα ὅπως ἐλέγαμεν πρὶν διὰ τοὺς φιλοδόξους καὶ τοὺς ἐραστάς. — Σωστὰ λέγεις. — Πρόσεξε λοιπὸν τώρα, ἂν δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχουν, ἐκτὸς τούτου, καὶ τὸν ἐξῆς ἀκόμη χαρακτήρα ἐκεῖνοι, ποῦ ὀφείλουν νὰ εἶναι τοιοῦτοι, ὅπως τοὺς λέγομεν. — Τὸν ποῖον ; — Τὸ μῖσος πρὸς τὸ ψεῦδος, τὸ ὁποῖον κατ' οὐδένα λόγον δὲν πρέπει ἑκουσίως νὰ ἀνέχωνται νὰ εἰσέρχεται εἰς τὴν ψυχὴν των, καὶ τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας. — Πολὺ φυσικόν. — Ὅχι μόνον, φίλε μου, φυσικόν, ἀλλὰ καὶ ἀνάγκη ἀπόλυτος εἶναι, ἐκεῖνος ποῦ διάκειται ἔρωτικῶς πρὸς ἕνα πρόσωπον, νὰ ἀγαπᾷ καὶ κάθε τι ποῦ συγγενεῖται ἢ ἔχει σχέσιν μὲ τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἔρωτός του. — Σωστά. — Καὶ ἤμπορεῖς νὰ εὔρης τίποτε ἄλλο, ποῦ νὰ συνδέεται τόσον στενὰ μὲ τὴν σοφίαν, ὅσον ἡ ἀλήθεια ; — Πῶς εἶναι δυνατόν ; — Ἦμπορεῖ λοιπὸν ποτε ἡ ἴδια φύσις νὰ ἀγαπᾷ τὴν σοφίαν καὶ τὸ ψεῦδος συγχρόνως ; — Οὐδέποτε. — Πρέπει ἐπομένως ὁ πραγματικῶς φιλομαθὴς εὐθὺς ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας νὰ ἀγαπᾷ καὶ νὰ ἐπιζητῇ μετὰ πάθους πᾶσαν ἀλήθειαν. — Βεβαίωτατα. — Γνωρίζομεν ὅμως ὅτι, ὅταν αἱ ἐπιθυμίαι ἐνὸς ἀνθρώπου φέρονται ἀκατάσχετοι πρὸς ἕνα ὀρισμένον ἀντικείμενον, γίνονται ἀσθενέστεραι δι' ὅλα τὰ ἄλλα πράγματα, καθὼς ῥεῦμα τὸ ὁποῖον διωχθεύθη ὀλόκληρον πρὸς τὰ ἐκεῖ. — Πῶς ὅχι ; — Ἐκεῖνος λοιπὸν τοῦ ὁποίου ὅλαι αἱ ἐπιθυμίαι ἔχουν στραφῆ πρὸς τὴν μάθησιν καὶ τὰς ἐπιστήμας, καμμίαν ἄλλην ἡδονὴν καὶ ἀπόλαυσιν δὲν γνωρίζει ἀπὸ τὰς ἀποκλειστικῶς ψυχικὰς, περιφρονεῖ δὲ τὰς ὕλικὰς τοῦ σώματος, ἐὰν δὲν εἶναι ὀνόματι μόνον καὶ καθ' ὑπόκρισιν φιλόσοφος, ἀλλὰ φιλόσοφος πράγματι. — Ἀνάγκη πᾶσα. — Ἐνας λοιπὸν τοιοῦτος ἀνθρώπος δὲν ἤμπορεῖ παρὰ νὰ εἶναι ἐγκρατὴς καὶ ἀφιλοχρήματος· διότι οἱ λόγοι, ποῦ ἀναγκάζουν τοὺς ἄλλους νὰ ἐπιδιώκουν μὲ τόσα ἐξοδα τὰ πλοῦτη, δὲν ἔχουν καμμίαν δύναμιν δι' αὐτόν. — Ἔτσι εἶναι. — Ἀκόμη δὲ πρέπει νὰ ἔχῃς ὑπ' ὄψιν σου καὶ αὐτό, ὅταν πρόκειται νὰ διακρίνης τὴν ἀληθινὴν φιλοσοφικὴν φύσιν ἀπὸ τὴν μὴ ποιαύτην. — Τὸ ποῖον ; — Μήπως σὲ γελάσῃ καὶ ἔχη

τίποτε τὸ ταπεινὸν καὶ ἀνελεύθερον μέσα της, διότι ἡ μικρολογία εἶναι ἔλως διόλου ἀσυμβίβαστος μὲ μίαν ψυχὴν, ποῦ πρόκειται νὰ ἐπιδιώκῃ πάντοτε τὸ σύνολον πάντων τῶν θείων καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων. — Ἔχεις δίκαιον. — Μία λοιπὸν τοιαύτη μεγαλοπρεπὴς διάνοια, ἡ ὁποία περιλαμβάνει εἰς τὴν θεωρίαν της τὴν αἰωνιότητα τοῦ χρόνου καὶ τὸ ἄπειρον τῆς οὐσίας, νομίζεις ποτὲ ὅτι θὰ δίδῃ καμμίαν σημασίαν διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν; — Ἀδύνατον. — Ἐπομένως καὶ τὸν θάνατον θὰ τὸν θεωρῇ διόλου φοβερὸν πρᾶγμα ὁ τοιοῦτος; — Ὅχι βέβαια. — Ἐπομένως μιά φύσις δειλὴ καὶ ταπεινὴ δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἔχῃ καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν ἀληθινὴν φιλοσοφίαν. — Δὲν μοῦ φαίνεται. — Ἀλλὰ πῶς; ἕνας ἄνθρωπος μετρημένος εἰς τὰς ἐπιθυμίας του, ἀφιλοχρήματος, ὄχι δειλός, ἀπηλλαγμένος πάσης ταπεινότητος καὶ φιλαυτίας, εἶναι δυνατόν ποτε νὰ γίνῃ δυσσυμβίβαστος καὶ ἄδικος; — Δὲν εἶναι δυνατόν. — Ὅταν λοιπὸν ἔχῃς νὰ ἐξετάσῃς ἂν εἶναι πράγματι μία ψυχὴ φιλοσοφικὴ ἢ ὄχι, πρέπει καὶ εἰς αὐτὸ ἀκόμη νὰ προσέξῃς, ἂν ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας φαίνεται δίκαια καὶ ἡμερος, ἢ ἀσυμβίβαστος καὶ ἀγρία. — Μάλιστα.

— Οὐδὲ τὸ ἐξῆς ὅμως θὰ παραλείψῃς, καθὼς νομίζω. — Τὸ ποῖον; — Ἐὰν ἔχῃ ταχεῖαν ἀντίληψιν καὶ μανθάνῃ εὐκολα, ἢ ὄχι, ἢ περιμένεις νὰ εὕρισκῃ κανεὶς εὐχαρίστησιν εἰς ἕνα πρᾶγμα, ποῦ τὸ κάμνει μὲ μεγάλον κόπον καὶ χωρὶς σχεδὸν ἀποτέλεσμα; — Δὲν ἔμπορεῖ βέβαια νὰ γίνῃ αὐτό. — Τί δέ; ἐὰν δὲν ἔμπορῇ νὰ κρατήσῃ τίποτε ἀπ' ὅσα μανθάνει, διότι δὲν τὸν βοηθεῖ ἡ μνήμη του, εἶναι ποτε δυνατόν νὰ γίνῃ κάτοχος ἐπιστήμης; — Καὶ πῶς; — Ἄν λοιπὸν κοπιᾷζῃ δίκως καμμίαν ὠφέλειαν, δὲν θὰ ἀναγκασθῇ εἰς τὸ τέλος καὶ τὸν ἑαυτὸν του νὰ μισήσῃ καὶ κάθε τοιαύτην ἐνασχόλησιν; — Πῶς ὄχι; — Ὅστε δὲν ἔμποροῦμεν νὰ κάμωμεν δεκτὴν μεταξὺ τῶν φιλοσόφων μίαν ψυχὴν ἐπιλήσιμον, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἀπαιτοῦμεν νὰ εἶναι πεπροικισμένη μὲ ἰσχυρὰν μνήμην. — Καὶ πολλὸ μάλιστα. — Ἀλλὰ μία φύσις ἄμουσος καὶ ἄκομψος ποῦ ἀλλαῦ

ῥέπει, φυσικῶς, παρὰ εἰς τὴν ἀσυμμετρίαν; — Ποῦ ἀλλοῦ βέβαια; — Νομίζεις ὅμως ὅτι ἡ ἀλήθεια συγγενεὺς μὲ τὴν ἀσυμμετρίαν, ἢ μὲ τὴν ἀσυμμετρίαν; — Μὲ τὴν ἀσυμμετρίαν. — Πρέπει ἐπομένως, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, νὰ ζητοῦμεν διὰ τὴν φιλοσοφίαν μίαν διάνοιαν ποῦ νὰ γαπαῖ ἐκ φύσεως τὸ σύμμετρον καὶ τὸ κομψόν, ὥστε ἀπὸ τὴν ἔμφυτον προδιάθεσιν της νὰ φέρεται εὐκολα εἰς τὴν μελέτην τοῦ καθ' ἑαυτὸ ἐκάστου ὄντος. — Πράγματι.

— Ἀλλὰ στάσου· μήπως σοῦ περνᾷ κάπως ἡ ἰδέα, ὅτι ὅλαι αὐταὶ αἱ ἰδιότητες, ποῦ ἀπαριθμήσαμεν, δὲν εἶναι φυσικαὶ συνέπειαι ἢ μία τῆς ἄλλης, οὔτε ἀπολύτως ἀναγκαῖαι διὰ μίαν ψυχὴν, ἢ ὁποία πρόκειται νὰ μεταλάβῃ ἀπὸ τὴν πλήρη καὶ τελείαν γνῶσιν τοῦ ὄντος; — Ἀπεναντίας, ὅλαι μοῦ φαίνονται ἀναγκαιόταται. — Ἐμπορεῖς λοιπὸν νὰ εὕρῃς καμμίαν ἔλλειψιν εἰς ἕνα τοιοῦτον ἐπιτήδευμα, τὸ ὅποιον δὲν θὰ ἦτο ἱκανὸς νὰ ἐξασκήσῃ κανεὶς, ἐὰν δὲν εἶναι προικισμένος ἐκ φύσεως μὲ μνήμην, μὲ εὐμάθειαν, μὲ εὐγένειαν καὶ λεπτότητα ψυχῆς, ἐὰν δὲν εἶναι φίλος καὶ συγγενής, οὔτως εἰπεῖν, τῆς ἀληθείας, τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἀνδρείας, τῆς σωφροσύνης; — Οὔτε ὁ Μῶμος δὲν θὰ ἔμποροῦσε νὰ τοῦ εὕρῃ καμμίαν ἔλλειψιν. — Ἀλλὰ ὅταν τελειοποιηθῶν οἱ τοιοῦτοι μὲ τὴν προσήκουσαν ἐκπαίδευσιν καὶ μὲ τὴν πεῖραν τῆς ἡλικίας, δὲν θὰ τοὺς ἀναθέσῃς λοιπόν, καὶ εἰς αὐτοὺς μόνον, τὴν διοίκησιν τῆς πολιτείας;

Ἐδῶ ἔλαβε τὸν λόγον ὁ Ἀδείμαντος καὶ εἶπε. — Κανεὶς δὲν θὰ ἔμποροῦσε, Σωκράτη, νὰ σοῦ ἀμφισβητήσῃ τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν, ποῦ λέγεις· ἀλλ' ἴδου τί πάσχουν συνήθως ἐκείνοι, ποῦ συζητοῦν μαζί σου· φαντάζονται ὅτι, ἐπειδὴ δὲν εἶναι ἀρκετὰ γυμνασμένοι νὰ ἐρωτοῦν καὶ νὰ ἀποκρίνονται, παρασύρονται ἀπὸ κάθε ἐρώτησιν εἰς ἕνα μικρὸν λογικὸν σφάλμα καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς συζητήσεως, ὅταν ἀθροισθῶν ὅλα αὐτὰ τὰ μικρά, παρουσιάζεται ἕνα μεγαλώτατον σφάλμα καὶ ἔλως διόλου ἐναντίον μὲ ὅσα παρεδέχοντο ἐξ ἀρχῆς· καὶ καθὼς εἰς τὸ τάβλι οἱ μέτριον παίχται εἰς τὸ τέλος ἀποκλείονται ὑπὸ τῶν ἱκανῶν καὶ δὲν ἔχουν τί νὰ ῥίψουν, ταιουτοτρόπως καὶ αὐτοὶ ἀποκλείονται

καὶ δὲν ἔχουν τί νὰ εἰποῦν, εἰς αὐτὸ τὸ ἄλλου εἴδους τάβλι, ποῦ παίζεται ὄχι μὲ κύβους ἀλλὰ μὲ λόγους· διότι βέβαια, μ' ὄλα αὐτά, ἡ ἀλήθεια δὲν εἶναι μὲ τὸ μέρος σου· καὶ τὸ λέγω αὐτὸ σχετικῶς μὲ τὴν τωρινὴν μας συζήτησιν· πράγματι θὰ ἤμποροῦσε κανεὶς νὰ σοῦ εἶπη, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ φέρῃ ἀντίρρησην εἰς ἐκάστην χωριστὰ ἐρώτησίν σου, ἀλλ' ὅτι βλέπομεν εἰς τὴν πραγματικότητα, ὅσοι ἐπιδίδονται εἰς τὴν φιλοσοφίαν, ὄχι μόνον κατὰ τὴν νεότητά των καὶ ἀπλῶς διὰ νὰ συμπληρώσωσι τὴν ἐκπαίδευσίν των, ἀλλὰ καὶ κατόπιν καθ' ὅλην των τὴν ζωὴν ἐξακολουθοῦν νὰ καταγίνονται, οἱ περισσότεροι καταντοῦν ὅλως διόλου ἀλλόκοτοι, διὰ νὰ μὴν εἴπωμεν τίποτε βαρύτερον, οἱ δὲ καλύτεροι μεταξὺ αὐτῶν γίνονται τελείως ἄχρηστοι εἰς τὴν κοινωνίαν, ἀκριβῶς διότι ἠσπάσθησαν αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα, ποῦ τόσον σὺ ἐπαινεῖς.

Καὶ ἐγώ, ἀφοῦ τὸν ἤκουσα — Ἄδειμαντε, τοῦ εἶπα, νομίζεις ἄραγε πῶς ἔχουν ἄδικον, ὅσοι τὰ λέγουν αὐτά; — Δὲν ἤξεύρω, ἤθελα μόνον νὰ μάθω, ποῖα εἶναι ἡ ἰδική σου ἰδέα. — Ἐγὼ λοιπὸν σοῦ λέγω, ὅτι ἔχουν πληρέστατον δίκαιον. — Τότε λοιπὸν πῶς ἤμπορεῖς νὰ ὑποστηρίξῃς, ὅτι δὲν θὰ ἀπαλλαχθοῦν ποτε αἱ πολιτεῖαι ἀπὸ τὰ κακά, ποῦ τὰς μαστιζοῦν, ἂν δὲν ἀναλάβουν τὴν διοίκησιν οἱ φιλόσοφοι, οἱ ὅποιοι ἀνεγνωρίσαμεν ὅτι εἶναι τελείως ἄχρηστοι δι' αὐτάς; — Μοῦ κάμνεις μίαν ἐρώτησιν, ἡ ὁποία ἔχει ἀνάγκην νὰ σοῦ ἀπαντήσω μὲ μίαν παραβολήν. — Δὲν τὸ ἔχεις μολαταῦτα σύστημα νὰ ὀμιλῇς μὲ παραβολάς.

— Πολὺ καλὰ, μὲ κοροϊδεύεις, βλέπω, τώρα, ἀφοῦ μὲ ἐρριψες πρῶτα εἰς αὐτὸν τὸν ἀδιέξοδον λαβύρινθον τοῦ λόγου· ἄκουσε ὅπως ὁποῦν ποτε τὴν παρομοίωσίν μου, διὰ νὰ ἰδῇς καὶ καλύτερα πόσον ὀλίγον ἐπιδέξιός εἶμαι εἰς αὐτὸ τὸ εἶδος· διότι αὐτὸ ποῦ παθαίνουν οἱ σοφοὶ ἀπὸ τὰς πόλεις των, δὲν ὑπάρχει κανένα ἄλλο πάθημα νὰ τὸ συγκρίνης, καὶ διὰ νὰ δώσῃ τὴν εἰκόνα του, ἕνας ποῦ θὰ ἀναλάβῃ τὴν ἀπολογία των, πρέπει νὰ τὴν συναπαρτίσῃ ἀπὸ πολλὰ διάφορα στοιχεῖα, ὅπως οἱ ζωγράφοι κά-

μνουν τοὺς τραγελάφους καὶ ἄλλας τοιαύτας τερατώδεις συνθέσεις φαντάσου λοιπὸν τὸ ἴδιον διὰ τὸν κυβερνήτην ἑνὸς εἴτε καὶ περισσοτέρων πλοίων· πρῶτον νὰ εἶναι ὑψηλότερος καὶ δυνατώτερος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄνδρας τοῦ πληρώματος, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ κάπως κωφός, νὰ ἔχῃ τὴν ὄρασιν ἀσθενῆ καὶ νὰ μὴ γνωρίζῃ καὶ πάρα πολλὰ πράγματα ἀπὸ τὴν ναυτικὴν τέχνην· ἐπειτα οἱ ναῦται νὰ μαλλώνουν μεταξὺ των διὰ τὴν κυβέρνησιν τοῦ πλοίου καὶ νὰ ἔχῃ ὁ καθένας αὐτὴν τὴν ἀξίωσιν, δίχως νὰ ἔμαθε ποτὲ τὴν τέχνην καὶ δίχως νὰ ἤμπορῇ νὰ δείξῃ ἀπὸ ποῖον διδάσκαλον καὶ πότε τὴν ἔμαθε, ἀλλὰ μάλιστα καὶ νὰ ὑποστηρίξουν ὅτι αὐτὸ δὲν διδάσκεται, καὶ ἂν κανεὶς λέγῃ τὸ ἐναντίον, νὰ εἶναι ἔτοιμοι νὰ τὸν κατακομματιάσουν· φαντάσου τοὺς ἀκόμην νὰ κρέμονται ὅλοι ἐπάνω εἰς τὸν ναύκληρον καὶ νὰ ἴτὸν παρακαλοῦν καὶ κάθε τι νὰ κάμνουν, διὰ νὰ τοὺς ἐπιτρέψῃ τὸ πηδάλιον, καὶ ἂν δὲν τὸ ἐπιτύχουν καὶ προτιμηθοῦν ἄλλοι νὰ τοὺς σκοτώνουν αὐτοὺς καὶ νὰ τοὺς ρίπτουν εἰς τὴν θάλασσαν, ἔπειτα νὰ μεθήσουν καὶ τὸν καλὸν μας τὸν ναύκληρον ἢ νὰ τὸν ποτίσουν κανένα ναρκωτικὸν ἢ νὰ τὸν ξεφορτωθοῦν μὲ ὅποιον τρόπον, καὶ τότε πλέον νὰ γίνουν αὐτοὶ κύριοι τοῦ πλοίου, νὰ ριφθοῦν εἰς τὰς προμηθείας του, νὰ ἀρχίσουν νὰ τρώγουν καὶ νὰ πίνουν, ἐνῶ τὸ πλοῖον θὰ πηγαίῃ πλέον ὅπως φαντάζεσαι ὑπ' αὐτάς τὰς περιστάσεις· ἐκτὸς τούτου, ὅποιος εἶναι σύμφωνος μαζί τους καὶ ἱκανὸς νὰ τοὺς βοηθήσῃ διὰ νὰ ἀφαιρέσουν ἀπὸ τὸν ναύκληρον μὲ τὸ καλὸν ἢ μὲ τὸ κακὸν τὴν διοίκησιν, τὸν ἀνακηρύττουν ἀξιόλογον ναυτικὸν καὶ ἔμπειρον εἰς ὄλα τὰ ζητήματα τῆς τέχνης, κάθε δὲ ἄλλον τὸν θεωροῦν ἄχρηστον, χωρὶς καὶ νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ καταλάβουν, ὅτι ὁ ἀληθινὸς κυβερνήτης εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχῃ ἀκριβῆ γνώσιν καὶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν ἀστρῶν καὶ τῶν καιρῶν καὶ τῶν ἐποχῶν καὶ τῶν ἀνέμων καὶ ὅ,τι ἄλλο σχετίζεται μὲ τὴν τέχνην· πῶς δὲ θὰ κυβερνήσῃ τὸ πλοῖον, εἴτε θέλουν εἴτε δὲν θέλουν μερικοὶ ἀπὸ τὸ πλήρωμα, αὐτὸ νομίζουν ὅτι δὲν χρειάζεται καμμίαν ἰδιαίτεραν μάθησιν ἢ τέχνην, ποῦ πρέπει νὰ τὴν ἔχῃ κανεὶς ἐκτὸς τῆς καθαυτῆς κυ-

θερνητικῆς. Εἰς ἓνα λοιπὸν πλοῖον, ποῦ συμβαίνουν ὅλα αὐτά, ποῖαν ἰδέαν νομίζεις ὅτι θὰ εἶχον οἱ ἄνδρες τοῦ πληρώματος εἰς τοιαύτην κατάστασιν εὐρισκόμενοι δι' ἓνα ἀληθινὸν κυβερνήτην ; δὲν θὰ τὸν ὠνόμαζον πραγματικῶς ἄνθρωπον χασομέρην καὶ ἄχρηστον δι' αὐτούς, ποῦ ἄλλο δὲν ἠξεύρει παρὰ νὰ κυττάξῃ τὰ ἄστρα ; — Εἶναι ἀληθές. — Δὲν πιστεύω λοιπὸν, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ σοῦ δειξῶ, ὅτι αὐτὴ ἢ εἰκὼν ἐφαρμόζεται ἀκριβῶς εἰς τὸν τρόπον μὲ τὸν ὅποιον φέρονται πρὸς τοὺς ἀληθινούς φιλοσόφους εἰς τὰς πόλεις· ἔννοεῖς καὶ μόνος σου, ὑποθέτω, τί θέλω νὰ εἶπω. — Καὶ πολὺ μάλιστα.

— Δεῖξε λοιπὸν ἐν πρώτοις αὐτὴν τὴν εἰκόνα εἰς ἐκεῖνον, ποῦ παραξενεύεται διατὶ δὲν ἀπολαμβάνουν καμμίαν ἐκτίμησιν οἱ φιλόσοφοι εἰς τὰς πόλεις, καὶ προσπάθησε νὰ τοῦ δώσῃ νὰ ἐννοήσῃ, ὅτι θὰ ἦτο πολὺ παραδοξότερον, ἐὰν ἐτιμῶντο. — Μάλιστα, θὰ τὸ κάμω. — Καὶ ὅτι ἐπομένως ἔχει δίκαιον νὰ φρονῆ, ὅτι εἶναι ἄχρηστοι διὰ τοὺς πολλούς οἱ μᾶλλον διακεκριμένοι μεταξὺ τῶν φιλοσόφων· ἀλλ' ὅτι συγχρόνως αἰτία τῆς ἀχρηστίας των δὲν εἶναι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, ἀλλ' ἐκεῖνοι ποῦ δὲν τοὺς χρησιμοποιοῦν· διότι δὲν εἶναι τὸ τακτικόν, νὰ παρακαλῆ ὁ κυβερνήτης τοὺς ναύτας νὰ τοῦ ἀναθέτουν τὴν διοίκησιν τοῦ πλοίου, οὔτε οἱ σοφοὶ νὰ πηγαίνουν εἰς τοὺς πλουσίους διὰ νὰ τοὺς προσφέρουν τὰς ὑπηρεσίας των· εἶναι γελασμένος ἐκεῖνος ποῦ ἐφαντάσθηκε νὰ τὸ εἰπῇ, τὸ φυσικὸν ὅμως εἶναι, εἴτε πλούσιος εἴτε πτωχὸς ἀρρωστήσῃ, νὰ πηγαίνη μόνος του εἰς τοῦ ἱατροῦ, καὶ ὅστις ἔχει τὴν ἀνάγκην ἄλλου, διὰ νὰ κυβερνηθῇ, νὰ ἀποτείνεται αὐτὸς εἰς τὸν κατάλληλον πρὸς τοῦτο, καὶ ὅχι ὁ ἄρχων, ποῦ ἀξίζει ἀληθινὰ τὸ ὄνομα αὐτό, νὰ παρακαλῆ τοὺς ἄλλους νὰ δεχθῶν τὰς ὑπηρεσίας του· ὅπως ἔχουν ὅμως τὰ πράγματα, δὲν θὰ γελασθῆς, ἂν παραβάλῃς τοὺς σημερινούς πολιτικούς ἄρχοντας μὲ τοὺς ναύτας, ποῦ ἐλέγαμεν τώρα, καὶ αὐτούς, ποῦ ὠνόμαζαν ἀχρήστους καὶ ἱκανούς νὰ κυττάζουσαν μόνον τὰ ἄστρα, μὲ τοὺς ἀληθινούς κυβερνήτας. — Πολὺ σωστά.

— Ἀπὸ μίαν λοιπὸν τοιαύτην κατάστασιν πραγμάτων ἔπε-

ται, ὅτι δὲν εἶναι καθόλου εὐκολον, νὰ ἔχῃ καμμίαν ὑπόληψιν τὸ κάλλιστον τῶν ἐπαγγελμάτων ἐκ μέρους ἐκεῖνων, ποῦ ἀκολουθοῦν ὅλως διόλου τὸν ἀντίθετον δρόμον· αἱ μεγαλύτεραι δὲ καὶ αἱ χειρότεραι συκοφαντῶνται, ποῦ ἀκούει ἢ φιλοσοφία, ὀφείλονται εἰς ἐκεῖνους, ποῦ ἰσχυρίζονται μόνον ὅτι εἶναι φιλόσοφοι, χωρὶς νὰ εἶναι, καὶ ἐξ αἰτίας αὐτῶν οἱ κατήγοροι τῆς φιλοσοφίας λέγουσιν, ὅτι οἱ μὲν πλείστοι τῶν ὁπαδῶν τῆς εἶναι παμπόνηροι, οἱ δὲ καλύτεροι μεταξὺ των εἶναι ἄνθρωποι ἄχρηστοι, πρᾶγμα τὸ ὅποιον παρεδέχθη καὶ ἐγὼ μαζί σου· ἢ ὅχι ; — Μάλιστα.

— Ὅστε δὲν εἶδαμεν τὴν αἰτίαν τῆς ἀχρηστίας τῶν ἀληθινῶν φιλοσόφων ; — Μάλιστα. — Θέλεις τώρα νὰ ἀναζητήσωμεν καὶ τὸν ἀναπόφευκτον λόγον τῆς πονηρίας τῶν αὐτοκαλουμένων φιλοσόφων, καὶ νὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἀποδείξωμεν, ἂν ἤμπορέσωμεν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐπιρρίψωμεν καὶ δι' αὐτὸ τὴν εὐθύνην ἐπὶ τῆς φιλοσοφίας ; — Βεβαίως θέλω.

— Ἄς ἐπανέλθωμεν λοιπὸν ἐκεῖ ὅπου ἐκάμναμεν λόγον περὶ τῶν φυσικῶν προτερημάτων καὶ ἄς ἐνθυμηθῶμεν, πῶς ἐλέγαμεν ὅτι πρέπει νὰ εἶναι ἐκ φύσεως ὁ ἀληθινὸς καὶ πρᾶγματι σοφός· ἢ πρώτη ἀρετὴ του, ἂν ἐνθυμηθῆς, ἦτο ἡ ἀγάπη τῆς ἀληθείας, τὴν ὁποίαν ὀφείλει νὰ ἐπιδιώκῃ ἐν παντὶ καὶ πάντοτε, καθόσον ἄλλως δοκησίσοφος ὢν, δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἔχῃ καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν ἀληθινὴν φιλοσοφίαν. — Πράγματι αὐτὸ ἐλέγαμεν. — Ἀκριβῶς ὅμως ἐπ' αὐτοῦ τοῦ σημείου δὲν ἐπικρατεῖ σήμερον πλήρης διαφορὰ ἀντιλήψεως πρὸς τὴν ἰδικὴν μας ; — Ἀναμφιδόλως. — Ἡμεῖς ὅμως δὲν θὰ ἀποκριθῶμεν σωστά εἰς ὅλους τοὺς ἀντιφρονούντας, ὅτι ὁ πραγματικὸς φιλόσοφος εἶναι γεννημένος νὰ τείνῃ πρὸς τὸ καθ' ἑαυτὸ ὄν, καὶ δὲν σταματᾷ εἰς τὰ πολλὰ καθ' ἕκαστα ποῦ κατὰ τὸ φαινόμενον θεωροῦνται τοιαῦτα, ἀλλὰ χωρεῖ πάντοτε κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν σκοπὸν του· μὲ ἓνα ἔρωτα, ποῦ τίποτε δὲν ἤμπορεῖ νὰ ψυχράνῃ, καὶ δὲν τελειώνει, παρὰ ἀποῦ κατορθώσῃ νὰ ἐνωθῇ πρὸς αὐτὸ μὲ τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς ψυχῆς του, ποῦ ἔχει τὴν στενωτέραν συγγένειαν.

μέ την φύσιν τοῦ καθ' ἑαυτὸ ὄντος ; καὶ ἀφοῦ τὸ πλησιάσῃ καὶ ἐνωθῆ, πραγματικῶς μὲ αὐτό, καὶ ἀπ' αὐτὴν τὴν ἔνωσιν γεννηθῆ, δι' αὐτὸν νοῦς καὶ ἀλήθεια, τότε πλέον ἀποκτᾷ τὴν ἀληθινὴν γνῶσιν, τότε ἀρχίζει νὰ ζῆ ἀληθῶς καὶ νὰ τρέφεται δι' αὐτῆς, ἀπηλλαγμένος πλέον τῶν ὠδίνων τοῦ τοκετοῦ ; — Δὲν θὰ ἤμπορούσαμεν πράγματι νὰ τοὺς ἀποκριθῶμεν καλύτερα. — Λοιπόν, θὰ ἤμπορούσε ποτὲ ὁ τοιοῦτος νὰ ἀγαπᾷ τὸ ψεῦδος, ἢ τοῦναντίον θὰ τὸ ἐμίσει ; — Θὰ τὸ ἐμίσει.

— Καὶ ἀφοῦ τοιοιτοτρόπως σύρη πρώτη τὸν χορὸν ἢ ἀλήθεια, δὲν ἤμπορεῖ βέβαια νὰ ἀκολουθοῦν κατόπιν τῆς κακίας καὶ ἐλαττώματα. — Πῶς εἶναι δυνατόν ; — Ἄλλ' ἀπεναντίας ἦθη χρηστά καὶ δίκαια καὶ μαζὶ μὲ αὐτὰ ἢ σωφροσύνη. — Σωστά. — Ἄλλὰ τίς ἢ ἀνάγκη νὰ κάμωμεν πάλιν ἐξ ἀρχῆς τὴν ἀρίθμησιν τῶν ιδιοτήτων τῆς φιλοσοφικῆς φύσεως ; ἐνθυμίσαι βέβαια, ὅτι παρεδέχθημεν ὡς ἀπαραιτήτους αὐτῆς ιδιότητος τὴν ἀνδρείαν, τὸ μεγαλεῖον τῆς ψυχῆς, τὴν εὐμάθειαν καὶ τὴν μνήμην· καὶ τότε μᾶς διέκοψες ἐσὺ, Ἄδειμαντε, ὅτι ὁ καθένας θὰ ἠναγκάζετο νὰ συμφωνήσῃ μὲ αὐτὰ ποῦ λέγομεν, ἐὰν ὅμως ἀφήσῃ τοὺς λόγους, καὶ στρέψῃ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἰδίους, περὶ τῶν ὁποίων πρόκειται, θὰ ἔβλεπε, λέγει, ὅτι ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν εἶναι ἀχρηστοί, οἱ περισσότεροὶ δὲ γεμᾶτοι μὲ κάθε κακίαν καὶ πονηρίαν· καὶ ἡμεῖς ἐρευνῶντες τὴν ἀφορμὴν αὐτῆς τῆς κατηγορίας, ἐφθάσαμεν εἰς τοῦτο : νὰ ἐξετάσωμεν, διατι οἱ περισσότεροὶ φιλόσοφοι εἶναι κακοὶ τοῦθ' ὅπερ μᾶς ἠνάγκασε νὰ ὀρίσωμεν πάλιν ἐξ ἀρχῆς τὴν φύσιν καὶ τὸν χαρακτήρα τῶν ἀληθινῶν φιλοσόφων. — Πράγματι αὐτὸ ἔγινε.

— Αὐτὴν λοιπὸν τὴν φύσιν πρέπει τώρα νὰ ἐξετάσωμεν πῶς διαφθείρεται, καὶ ἐξαφανίζεται κατὰ τὸ πλεῖστον, μικρὸν δὲ μέρος διαφεύγει τὴν καταστροφὴν· καὶ εἶναι ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους, ἀκριβῶς διὰ τοῦτο, τοὺς ὀνομάζουσι ὄχι πονηροὺς, ἀλλὰ ἀχρηστοὺς· καὶ ἀκολουθῶς θὰ ἐξετάσωμεν τὴν φύσιν τῶν ψευδῶν καὶ κατ' ἀπομίμησιν φιλοσόφων, οἱ ὅποιοι σφετεριζόμενοι ἐπάγγελμα ἀνώτερον τῶν δυνάμεων των καὶ τῆς ἀξίας των, ὑποπίπτουσι εἰς

μύρια ἀτοπήματα, καὶ γίνονται ἀφορμὴ νὰ δυσφημίζεται γενικῶς καὶ παρὰ πάντων, καθὼς λέγεις, ἢ φιλοσοφία. — Καὶ ποῦ εἶναι αἱ ἀφορμαὶ τῆς διαφθορᾶς αὐτῆς ; — Ἐγὼ θὰ σοῦ τὰς ἀναπτύξω, ἐὰν ἠμπορέσω· εἰς αὐτὸ ὅμως, ὑποθέτω, θὰ συμφωνήσουσι ὅλοι, ὅτι σπανίως καὶ ὀλίγιστα τοιαῦται φύσεις παρουσιάζονται μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, αἱ ὁποῖαι νὰ συνενώνουσι ὅλας ἐκεῖνας τὰς ιδιότητας, ποῦ ὀφείλει νὰ ἔχῃ ὁ τέλειος καὶ πραγματικὸς φιλόσοφος· ἢ δὲν τὸ παραδέχεσαι ; — Καὶ πάρα πολὺ μάλιστα. — Καὶ αὐταὶ πάλιν αἱ ὀλίγαι, πρόσεξε εἰς πόσους κινδύνους καταστροφῆς ὑπόκεινται. — Ποῖοι εἶναι αὐτοὶ οἱ κίνδυνοι ; — Ἐκεῖνο, ποῦ θὰ σοῦ φανῆ τὸ πλέον παράδοξον, εἶναι ὅτι ἐκάστη ἀπὸ τὰς ιδιότητας τῆς φιλοσοφικῆς φύσεως, ποῦ τὰς ἐθεωρήσαμεν οὐσιώδεις καὶ ἀπαραιτήτους, διαφθείρουσι πολλὰς τὴν ψυχὴν, ποῦ τὰς ἔχει, καὶ τὴν ἀποσποῦν ἀπὸ τὴν φιλοσοφίαν· δηλαδὴ ἢ ἀνδρεία, ἢ σωφροσύνη, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα, ποῦ ἀνεφέραμεν. — Πολὺ παράξενον ἀλήθεια νὰ τὸ ἀκούσῃ κανεὶς. — Ἀκόμη δὲ πρὸς τούτοις ὅλα τὰ λεγόμενα ἀγαθὰ τὴν διαφθείρουσι καὶ τὴν ἀποσποῦν, ἢ ὠραιότης, ὁ πλοῦτος, ἢ δύναμις τοῦ σώματος, αἱ ἰσχυραὶ συγγένειαι καὶ ὅλα τὰ παρόμοια· διότι ἀπὸ αὐτὰ ἐννοεῖς τί θέλω νὰ εἶπω ἐν γένει. — Ἐννοῶ, ἀλλὰ πολὺ εὐχαρίστως θὰ ἤθελα νὰ μοῦ τὰ ἐξηγήσῃς ἀκριβέστερον.

— Κράτησε καλὰ αὐτὴν τὴν γενικὴν ἀρχὴν, καὶ δὲν θὰ σοῦ φανοῦν καθόλου παράδοξα αὐτὰ, ποῦ σοῦ εἶπα πρὶν, ἀλλ' ἀπεναντίας φυσικώτατα καὶ αὐταπόδεικτα. — Καὶ ποῖα εἶναι αὐτὴ ἢ γενικὴ ἀρχή ; — Ὅλοι γνωρίζομεν, ὅτι πᾶν σπέρμα εἴτε φυτοῦ εἴτε ζώου, τὸ ὅποιον δὲν ἤθελε τύχη τῆς καταλλήλου τροφῆς, κλίματος ἢ ἐποχῆς, ὅσον ἰσχυρότερον ἐκ φύσεως εἶναι, τόσον περισσότερον τὸ ἐπηρεάζεται ἢ ἔλλειψις τῶν καταλλήλων πρὸς ἀνάπτυξίν του ὄρων, διότι τὸ κακὸν εἶναι ἐναντιώτερον εἰς τὸ ἀγαθόν, παρὰ εἰς τὸ μὴ ἀγαθόν. — Πραγματικῶς. — Ἐχει λοιπὸν τὸν λόγον σου, ὅτι μία καλὴ φύσις ὑφίσταται τὴν ἐπίδρασιν τῶν μὴ εὐνοϊκῶν ὄρων περισσότερον ἀπὸ μίαν κακὴν. — Μάλιστα. — Δὲν δυνάμεθα λοιπὸν, φίλε μου Ἄδειμαντε, νὰ

διαβεδαιώσωμεν κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, ὅτι καὶ ὅσαι ψυχαὶ εἶναι κάλλιον πεπρικοισμέναι ἐκ φύσεως, ὅταν δὲν τύχουν καλῆς ἀνατροφῆς, καταντοῦν καὶ αἱ πλέον χειρότεραι; ἢ νομίζεις ὅτι τὰ μεγάλα ἀδικήματα καὶ ἡ ἄκρατος πονηρία γεννῶνται εἰς τὰς κοινὰς ψυχὰς καὶ ὄχι μᾶλλον εἰς τὰς ἰσχυρὰς ἐκεῖνας, τὰς ὁποίας μία κακὴ ἀνατροφή διέφθειρεν, ἐνῶ μία ἀσθενὴς φύσις δὲν ἠμπορεῖ ποτε νὰ γίνῃ αἰτία οὔτε μεγάλων ἀγαθῶν, οὔτε μεγάλων κακῶν; — Αὐτὸ καὶ ἐγὼ παραδέχομαι.

— Κατὰ συνέπειαν ἢ φιλοσοφική, καθὼς τὴν ἐδέχθημεν, φύσις, ὅταν μὲν τύχη, νομίζω, τῆς προσηκούσης καλλιεργείας καὶ παιδεύσεως, κατ' ἀνάγκην θὰ φθάσῃ βαθμηδὸν εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς τελειότητος, ὅταν ὅμως σπείρεται καὶ ἀναπτύσσεται εἰς ὄχι κατάλληλον ἔδαφος, θὰ καταντήσῃ εἰς ὅλως διόλου ἀντίθετα ἀποτελέσματα, ἐκτὸς πλέον ἂν τύχη τῆς βοηθείας κανενὸς θεοῦ· ἢ πιστεύεις καὶ σύ, ὅπως τὸ φαντάζονται πολλοί, ὅτι ὑπάρχουν νέοι διαφθειρόμενοι ἀπὸ κάποιους σοφιστάς, ὅτι εὐρίσκονται τοιοῦτοι μεμονωμένοι σοφισταὶ διαφθορεῖς, καὶ ὄχι, ὅτι αὐτοὶ ἀκριβῶς, ποῦ τὰ λέγουν αὐτά, εἶναι οἱ μεγαλύτεροι σοφισταί, ἱκανοὶ νὰ διαπλάσουν καὶ νὰ τοὺς κάμουν ὅπως τοὺς θέλουν, καὶ νέους καὶ γέροντας καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας; — Καὶ ποῦ τὸ κάμνουν αὐτό; — Ὅταν συναθροίζονται σωρηδὸν οἱ πολλοὶ εἰς τὰς ἐκκλησίας, τὰ δικαστήρια, τὰ θέατρα, τὰ στρατόπεδα, ἢ εἰς καμμίαν ἄλλην κοινὴν συνάθροισιν τοῦ πλήθους καὶ μὲ πολὺν θόρυβον ἄλλοτε μὲν ἀποδοκιμάζουν τὰ λεγόμενα ἢ τὰ πραττόμενα, ἄλλοτε δὲ τὰ ἐπιδοκιμάζουν, ὑπερβολικὰ εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις, χειροκροτοῦντες καὶ κραυγάζοντες, ἐνῶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς καὶ οἱ λίθοι καὶ ὁ τόπος, εἰς τὸν ὁποῖον εὐρίσκονται, ἀντηχοῦν καὶ κάμνουν διπλάσιον τὸν θόρυβον ἢ τῆς ἀποδοκιμασίας ἢ τοῦ ἐπαίνου των· τί λοιπὸν θέλεις νὰ σοῦ κάμῃ ἓνας νέος, ποῦ θὰ εὐρεθῇ εἰς ταιαύτην σκηνήν; ὅσον καὶ ἐξαίρετον καὶ ἂν ἔλαβε ἀνατροφὴν κατ' ἴδιαν, εἶναι δυνατόν νὰ ἀνθέξῃ καὶ νὰ μὴ ναυαγήσῃ ἐν μέσῳ αὐτῶν τῶν ἐπαίνων ἢ τῶν ἀποδοκιμασιῶν; εἶναι δυνατόν νὰ μὴ τὸν παρασύρῃ τὸ ρεῦμα,

καὶ ὅπου τὸν φέρῃ, καὶ νὰ μὴ συμμερισθῇ τὰς κρίσεις αὐτῶν περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, καὶ νὰ μὴ συμμορφωθῇ καὶ μὲ τὴν καθ' ὅλου διαγωγὴν των, καὶ εἰς τὸ τέλος νὰ γίνῃ ὅμοιος καὶ ἀπαράλλακτος μὲ ὅλους; — Αὐτὸ θὰ γίνῃ κατ' ἀνάγκην.

— Καὶ ὅμως δὲν ἀνεφέραμεν ἀκόμη τὴν μεγαλυτέραν ἀνάγκην. — Ποῖαν; — Ἐκείνην τὴν ὁποῖαν, ὅταν δὲν κατορθῶνουν νὰ πείσουν μὲ τοὺς λόγους, ἐπιβάλλουν μὲ τὰ ἔργα αὐτοὶ αἱ περιφρημοὶ σοφισταὶ καὶ διδάσκαλοι· ἢ δὲν γνωρίζεις, ὅτι τιμωροῦν τὸν μὴ πειθόμενον μὲ στέρησιν τῶν πολιτικῶν του δικαιωμάτων καὶ τῆς περιουσίας του, μὲ χρηματικὰ πρόστιμα καὶ μὲ θάνατον ἐπὶ τέλους; — Τὸ γνωρίζω καὶ πολὺ καλὰ μάλιστα. — Ποῖος λοιπὸν σοφιστὴς νομίζεις, ἢ ποῖα ἄλλη ἰδιωτικὴ διδασκαλία δύναται νὰ ὑπερισχύσῃ ἀπέναντι τοιούτων μαθημάτων; — Καμμία, πιστεύω. — Πραγματικῶς, καὶ θὰ ἦτο μάλιστα καὶ μεγάλη μωρία νὰ τὸ δοκιμάσῃ κἄν· διότι οὔτε ὑπάρχει, οὔτε ποτὲ ὑπῆρξεν, οὔτε καὶ θὰ ὑπάρξῃ ψυχὴ ἀληθινὰ ἐνάρετος, τῆς ὁποίας ἡ ἐκπαίδευσις νὰ ἀντισταθμίσῃ τὴν διδασκαλίαν τοιούτων ἀνθρώπων· καὶ λέγω τὸ ἀνθρωπίνως δυνατόν, φίλε μου· ἐξαιρῶ τὸ τῆμπορεῖ νὰ κάμῃ ἢ βοήθεια τοῦ θεοῦ· διότι, γνωρίζέ το, ἂν ἐν τοιαύτῃ καταστάσει πολιτειῶν κατορθῶσῃ κανεὶς νὰ σωθῇ καὶ γίνῃ ὅ,τι πρέπει νὰ γίνῃ, βεβαίως δυνάμεθα νὰ ὑποστηρίξωμεν, δίχως φόβον νὰ διαψευθῶμεν, ὅτι τὴν σωτηρίαν του θὰ ὀφείλῃ εἰς τὴν θεῖαν χάριν. — Καὶ ἐγὼ εἶμαι αὐτῆς τῆς ιδέας.

— Νὰ ἔχῃς ἀκόμη καὶ αὐτὴν τὴν ιδέαν. — Ποῖαν; — Ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἐπὶ μισθῷ ἰδιωτικοὶ διδάσκαλοι, τοὺς ὁποίους ὁ λαὸς ὀνομάζει σοφιστάς, καὶ τῶν ὁποίων τὰ μαθήματα νομίζει ὅτι ἀντιστρατεύονται πρὸς ἐκεῖνα ποῦ διδάσκει ὁ ἴδιος, δὲν κάμνουν ἄλλο, παρὰ νὰ ἐπαναλαμβάνουν εἰς τοὺς νέους τὰς ἰδίας ἀρχὰς καὶ θεωρίας, ποῦ ἀκολουθεῖ αὐτὸς ὁ λαὸς εἰς τὰς συναθροίσεις του, καὶ αὐτὸ εἶναι ποῦ ὀνομάζουν διδασκαλίαν τῆς σοφίας· τὸ ἴδιον δηλαδὴ πράγμα, ὅπως ἓνας ἄνθρωπος νὰ ἐσπούδαζε προσεκτικὰ τὰς ἐμφύτους ὁρμάς καὶ τὰς ὀρέξεις ἐνὸς μεγάλου καὶ ἰσχυροῦ θηρίου, πῶς πρέπει νὰ τὸ πλησιάσῃ, ποῦ πρέπει νὰ τὸ

ἐγγίση, τότε και ἀπὸ τί γίνεται ἄγριον ἢ ἡμερον, τί εἶδους φωνῆς συνηθίζει νὰ ἐκβάλλῃ κατὰ τὰς διαφόρους περιστάσεις, καὶ ποῖον τόνον φωνῆς ἔταν ἀκούῃ ἐξερεθίζεται ἢ καταπραΰνεται, ἀφοῦ δὲ τὰ μάθη ἔλα αὐτὰ μὲ τὸν καιρὸν καὶ ἀπὸ τὴν συνήθειαν, νὰ τὸ ὀνομάσῃ αὐτὸ σοφίαν καὶ νὰ τὸ κάμῃ τέχνην του, τὴν ὁποῖαν νὰ ἀρχίσῃ νὰ διδάσκῃ, χωρὶς πράγματι νὰ γνωρίζῃ ἀπὸ αὐτὰς τὰς συνηθείας καὶ τὰς ὀρέξεις τοῦ θηρίου, ποῖον εἶναι τὸ καλὸν ἢ τὸ κακόν, τὸ ἀγαθὸν ἢ τὸ αἰσχρόν, τὸ δίκαιον ἢ τὸ ἀδικον, ἀλλὰ συμμορφώῃ τὴν κρίσιν του μὲ τὰ διάφορα ἐνστικτα τοῦ ζῴου καὶ ὀνομάξῃ καλὰ μὲν ἐκεῖνα ποῦ τοῦ προξενοῦν εὐχαρίστησιν, κακὰ δὲ ὅσα τὸ ἐξαγριώνουν, δίκαια ἐκεῖνα ποῦ ἱκανοποιοῦν τὰς φυσικὰς του ἀνάγκας, δίχως καμμίαν ἄλλην διάκρισιν, διότι οὔτε ὁ ἴδιος ποτὲ κατενόησε οὔτε εἰς τοὺς ἄλλους εἶναι ἱκανὸς νὰ καταδείξῃ, ποῖα οὐσιώδης πράγματι διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ ἀπολύτου καὶ τοῦ σχετικοῦ καλοῦ· ἕνας τοιοῦτος διδάσκαλος, ἴπέ μου νὰ ζῆς, δὲν θὰ σοῦ ἐφαίνετο πολὺ ἀλλόκοτος ; — Βεβαιότατα.

— Καὶ νομίζεις λοιπὸν ὅτι διαφέρει καθόλου ἀπὸ αὐτόν, ἐκεῖνος ποῦ τὸ θεωρεῖ σοφίαν του νὰ γνωρίζῃ τὰς ὀρέξεις καὶ τὰς ἐπιθυμίας τῶν πολλῶν εἰς τὰς δημοσίας των συναθροίσεις, εἴτε περὶ πολιτικῶν ζητημάτων πρόκειται, εἴτε περὶ ζωγραφικῆς, εἴτε περὶ μουσικῆς ; εἶναι προφανὲς ὅτι, ἐὰν κανεὶς ἀποφασίσῃ νὰ ἐπιδείξῃ εἰς καμμίαν τοιαύτην συνάθροισιν τῶν πολλῶν ἢ ἕνα ποιητικόν του ἔργον, ἢ ἄλλο προῖον τῆς τέχνης του, ἢ τοὺς ὑποβάλλῃ σχέδιον δημοσίας ὠφελείας, καὶ ἐξαρτήσῃ τὴν ἐπιτυχίαν του ἀπὸ τὴν κρίσιν τοῦ πλήθους, εἶναι ἀνάγκη ἀναπόφευκτος νὰ συμμορφωθῇ κατὰ πάντα μὲ ὅ,τι τοὺς ἀρέσει καὶ ἐγκρίνουν· ἡκούσες ὅμως ὡς τώρα ποτὲ κανένα ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς πολλοὺς, νὰ ἀποδεικνύῃ μὲ ἐπιχειρήματα, ποῦ νὰ μὴν εἶναι καταγέλαστα ὅτι αὐτὰ ποῦ ἐκτιμᾷ ὡς ὠραῖα καὶ καλὰ, εἶναι πράγματι κα, τοιαῦτα ; — Ὅχι, καὶ οὔτε ποτὲ πιστεύω νὰ ἀκούσω.

— Ἐκτὸς λοιπὸν ἄλλων αὐτῶν τῶν συλλογισμῶν κάμε καὶ τὸν ἐξῆς ἀκόμη· εἶναι ποτὲ δυνατόν νὰ παραδεχθῇ τὸ πλήθος

καὶ νὰ τὸ πιστεύσῃ ὡς ὀρθόν, ὅτι τὸ ὠραῖον εἶναι ἕν, ἔλως διόλου ξεχωριστὸν ἀπὸ τὰ πολλὰ ὠραῖα, καὶ ἐν γένει τὸ καθ' ἑαυτὸ ὄν εἶναι ἀνεξάρτητον ἀπὸ τὰ πολλὰ ἀντικείμενα τοῦ εἶδους του ; — Ὅχι, δὲν εἶναι δυνατόν. — Ὡστε ὁ λαὸς δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶναι φιλόσοφος. — Ἀδύνατον. — Κατ' ἀνάγκην ἐπομένως ὅσοι ἐπιδίδονται εἰς τὴν φιλοσοφίαν θὰ περιφρονοῦνται ἀπὸ τοὺς πολλοῦς. — Κατ' ἀνάγκην. — Ἐπίσης καὶ ὑπὸ τῶν ἰδιωτικῶν αὐτῶν διδασκάλων, τῶν σοφιστῶν, οἱ ὅποιοι ἐρχόμενοι εἰς συνάφειαν μὲ τὸν ὄχλον, ἐπιθυμοῦν νὰ τὰ ἔχουν καλὰ μαζὶ του καὶ νὰ εἶναι ἀρεστοὶ εἰς αὐτόν. — Αὐτὸ εἶναι φανερόν.

— Κατόπιν λοιπὸν ἄλλων αὐτῶν, ποῖαν ἐλπίδα σωτηρίας βλέπεις διὰ τὴν φιλοσοφικὴν φύσιν, ὥστε νὰ ἐπιμείνῃ σταθερὰ εἰς τὸ ἔργον της καὶ νὰ φθάσῃ ἐπὶ τέλους εἰς τὸν προορισμὸν της ; κρίνέ το καὶ μόνος σου ἀπ' ὅσα εἶπαμεν προηγουμένως· ἔχομεν παραδεχθῆ, ὅτι ὁ ἀληθινὸς φιλόσοφος πρέπει νὰ ἔχῃ ἐκ φύσεως εὐμάθειαν, μνήμη, ἀνδρείαν καὶ μεγαλοψυχίαν. — Μάλιστα. — Ὁ τοιοῦτος λοιπὸν δὲν θὰ εἶναι εὐθύς ἐκ παιδικῆς ἡλικίας πρῶτος εἰς ὅλα μεταξὺ τῶν συνομηλίκων του, ἀν τύχῃ μάλιστα νὰ ἔχῃ καὶ ἀνάλογα σωματικὰ προτερήματα μὲ τὰ ψυχικὰ ; — Πῶς νὰ μὴ ; — Ὅταν λοιπὸν φθάσῃ εἰς ὄριμον ἡλικίαν θὰ προθυμοποιηθῶν βέβαια καὶ οἱ οἰκεῖοί του καὶ οἱ συμπολιταὶ του νὰ χρησιμοποίησιν τὰ προτερήματά του πρὸς τὸ συμφέρον των. — Βεβαιότατα. — Θὰ ἀρχίσουν λοιπὸν νὰ τοῦ ὑποβάλλουν τὰς παρακλήσεις των καὶ τὰς περιποιήσεις των, διὰ νὰ προκαταλάβουν καὶ ἐξασφαλίσουν ὑπὲρ ἑαυτῶν μὲ τὰς κολακείας των τὴν δύναμιν, ποῦ θὰ ἀποκτήσῃ μίαν ἡμέραν. — Αὐτὸ γίνεται συνήθως. — Τί νομίζεις λοιπὸν ὅτι θὰ γίνῃ ὁ τοιοῦτος μεταξὺ τοιούτων, μάλιστα ἀν τύχῃ νὰ ἀνήκῃ εἰς μίαν πόλιν μεγάλην καὶ ὁ ἴδιος νὰ εἶναι πλούσιος καὶ εὐγενοῦς καταγωγῆς, ἀκόμη δὲ καὶ εὐμορφος καὶ μὲ ἐπιβλητικὸν παρουσιαστικόν; δὲν θὰ καταστήσῃ νὰ συλλάβῃ τὰς παραβολωτέρας ἐλπίδας, μέχρι καὶ τοῦ νὰ φαντασθῇ ὅτι εἶναι προωρισμένος νὰ διοικήσῃ Ἕλληνας καὶ βαρβάρους, καὶ μὲ αὐτὰς τὰς τρελλὰς ἰδέας τοῦ μεγαλείου του νὰ

παραφουσκώση ἀπὸ ἔπαρσιν καὶ ἐγωισμόν, χάρις εἰς τὴν κουφό-
νοϊάν του ; — Καὶ βέβαια αὐτὸ θὰ πάθῃ.

— Ἐὰν λοιπόν, ἐνῶ εὐρίσκεται ὑπ' αὐτὰς τὰς συνθήκας, τὸν
πλησιάζῃ κάποιος εὐμορφα εὐμορφα καὶ τολμήσῃ νὰ τοῦ δώσῃ
νὰ καταλάβῃ τὴν ἀλήθειαν, ἔτι δὲν ἔχει νοῦν εἰς τὸ κεφάλι του,
τοῦ χρειάζεται ὅμως, ἀλλ' ὅτι αὐτὸ τὸ πρᾶγμα δὲν ἀποκτάται
χωρὶς νὰ κοπιάσῃ κανεὶς πολὺ διὰ τὴν ἀπόκτησίν του, νομίζεις
ὅτι θὰ εἶναι εὐκόλον νὰ τεῖνῃ εὐήκοον οὐς εἰς τὰς συμβουλὰς του,
ὅστερ' ἀπὸ τόσα κακὰ ποῦ τὸ ἔχουν κυριευμένον ; — Κάθε ἄλ-
λο βέβαια.

— Ἐὰν λοιπὸν ἓνας, χάρις εἰς τὴν καλήν του φύσιν καὶ εἰς
τὴν συγγένειαν ποῦ ἔχουν μὲ αὐτὴν ἐκεῖνοι οἱ λόγοι, τοὺς ἀκού-
σῃ ὅπωςδὴποτε καὶ καμφοῦν καὶ τὸν τραυήξῃ ἢ φιλοσοφία, τί
νομίζεις πῶς θὰ κάμουν ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι θὰ νομίσουν ὅτι χάνου-
ν τοῖς τοῖς τρόπῳ τὴν ὑποστήριξιν καὶ τὴν φιλίαν, ποῦ ἐπερί-
μεναν ἀπὸ αὐτόν ; δὲν θὰ βάλουν τὰ πάντα εἰς ἐνέργειαν, καὶ
λόγους καὶ ἔργα, διὰ νὰ τὸν μεταπίσουν, καὶ δὲν θὰ στραφοῦν
συγχρόνως καὶ ἐναντίον ἐκεῖνου ποῦ ἐζήτησε νὰ τὸν παρασύρῃ,
διὰ νὰ μὴ τὸ κατορθώσῃ, μὲ ὅλα τὰ μέσα ποῦ διαθέτουν ; — Αὐ-
τὸ θὰ συμβῇ χωρὶς ἄλλο. — Ἦμπορεῖ λοιπὸν ποτὲ νὰ ἐπιδοθῇ
ὁ τοιοῦτος εἰς τὴν φιλοσοφίαν ; — Ὅχι πολὺ.

— Βλέπεις λοιπὸν ὅτι δὲν εἶχαμεν ἄδικον νὰ λέγωμεν, ὅτι
καὶ αὐτὰ τὰ συστατικὰ τῆς φιλοσοφικῆς φύσεως, ὅταν δὲν τύχουν
τῆς δεούσης καλλιιεργείας, γίνονται πολλάκις ἀφορμὴ νὰ ἀπο-
σπάσουν, τρόπον τινά, τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ φυσικοῦ του προο-
ρισμοῦ, καθ' ὃν τρόπον καὶ τὰ πλοῦτη καὶ ὅλα τὰ λεγόμενα ἀγα-
θὰ αὐτοῦ τοῦ εἶδους ; — Πράγματι, εἶχες μέγα δίκαιον.

— Κατ' αὐτόν λοιπὸν τὸν τρόπον, ἀγαπητέ μου, εἶναι ποῦ
διαφθείρονται καὶ χάνονται αἱ προνομιῶχοι ἐκεῖναι φύσεις, αἱ
προωρισμέναι διὰ τὸ ἄριστον τῶν ἐπαγγελμάτων, μολονότι καὶ
ἀλλέως εἶναι τόσον σπάνια, ὅπως εἶπαμεν. Ἀπὸ αὐτοὺς βγαίνουν
οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι προξενοῦν καὶ τὰ μεγαλύτερα κακὰ εἰς τὰς
πόλεις καὶ τοὺς ἰδιώτας, ἀλλὰ καὶ τὰ μεγαλύτερα πάλιν κακά,

ἐὰν τύχῃ καὶ στραφοῦν εἰς τὸν καλὸν δρόμον· ἐνῶ μία φύσις με-
τρία δὲν εἶναι ποτὲ ἱκανὴ νὰ κάμῃ τίποτε μέγαν, οὔτε καλὸν
οὔτε κακόν, οὔτε εἰς πόλιν οὔτε εἰς ἰδιώτην. — Ἐχεις πληρέ-
στατον δίκαιον.

— Αὐτοὶ λοιπὸν, ποῦ ἦσαν κυρίως γεννημένοι διὰ τὴν φιλο-
σοφίαν, ἀφοῦ τὴν ἀπαρηθῶν τοῖς τοῖς τρόπῳ καὶ τὴν παρα-
τήσουν εἰς τὴν μέσῃ ἔρημῃ καὶ παραπονεμένην, καὶ οἱ ἴδιοι
ζοῦν ἓνα βίον, ποῦ δὲν τοὺς ταιριάζει καὶ ὄχι ἀληθινόν, καὶ
ἐκεῖνην ἀφήνουν ὄρφανήν καὶ ἀπροστάτευτον εἰς τὴν διάκρισιν
ἀνθρώπων ἀναξίων, ποῦ παίρνουν τὴν θέσιν των, διὰ νὰ τὴν
καταντροπιάσουν καὶ νὰ τὴν διαπομπεύσουν εἰς τοιοῦτον βαθμόν,
ὅστε ἔχουν δίκαιον ἐκεῖνοι ποῦ τῆς ψάλλουν ὅσα λέγεις ἐσὺ πῶς
τῆς ψάλλουν : ὅτι ἀπὸ τοὺς ἰδικούς τῆς ἄλλοι μὲν τίποτε δὲν
ἀξίζουσι, αἱ δὲ περισσότεροι εἶναι πανάθλιοι καὶ παμπόνηροι.
— Αὐτὰ πραγματικῶς εἶναι ποῦ λέγουν.

— Καὶ δὲν ἔχουν, εἶπομεν, ἄδικον· διότι βλέποντες ἄλλοι ἀν-
θρωπίσκει κενὴν αὐτὴν τὴν θέσιν, τόσον δὲ ζηλευτὴν μὲ τὰ
λαμπρὰ ὀνόματα καὶ τοὺς τίτλους ποῦ τὴν κοσμοῦν, παραιτοῦν
εὐχαρίστως τὸ ταπεινόν των ἐπάγγελμα, τὸ ὅποιον ἴσως ἔτυχε
νὰ ἐξασκοῦν καὶ μὲ κάποιαν περισσοτέραν ἀπὸ τοὺς ἄλλους
εὐδοκίμησιν, καὶ ρίπτονται εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς φιλοσοφίας,
ἀπαράλλακτα, ὅπως ἐκεῖνοι οἱ κακοῦργοι, οἱ ὅποιοι δραπετεῖον-
τες ἀπὸ τὰς εἰρηκτὰς εὐρίσκουν ἄσυλον εἰς τοὺς ἱεροὺς ναοὺς·
διότι ἢ φιλοσοφία, μολονότι κατήντησε νὰ εὐρίσκεται εἰς αὐτὴν
τὴν κατάστασιν, διατηρεῖ ὅπωςδὴποτε πάντα ἀπέναντι τῶν ἄλ-
λων τεχνῶν μίαν ὑπεροχὴν καὶ ἓνα μεγαλοπρεπέστερον ἀξίωμα·
καὶ αὐτὸ εἶναι ποῦ ζηλεύουν οἱ πολλοὶ ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι οὔτε
ἐκ φύσεως εἶναι πλασμένοι δι' αὐτὴν, καί, ὅπως ἔχουν τὰ σώ-
ματά των παραμορφωμένα ἀπὸ τὰς χειρωνακτικὰς τῶν ἐργασίας
καὶ τέχνας, τοῖς τοῖς τρόπῳ ἔχουν καὶ τὰς ψυχὰς στρεβλωμένας
καὶ ἐξευτελισμένας ἀπὸ τὴν θαναυσότητα· ἢ ἠμποροῦσε νὰ γί-
νῃ ἀλλέως ; — Ἐχεις δίκαιον.

— Καὶ νομίζεις πῶς διαφέρουν καθέλου, νὰ τοὺς ἰδῆς, ἀπὸ

ἓνα γύφτον, κακόμοιρον καὶ φαλακρόν, ποῦ μόλις πρὸ ὀλίγου ἐξηλθεν ἀπὸ τὰς φυλακὰς, κατώρθωσε δὲ νὰ κάμῃ μερικὰ λεπτά, καὶ τώρα, ἀφοῦ ἐξεθρώμησεν εἰς τὸ λουτρόν, καινουργιοφορέμενος σὰν γαμβρός, ἐτοιμάζεται νὰ νυμφευθῇ τὴν κόρην τοῦ κυρίου του, τὴν ὁποῖαν ἡ πτωχεία καὶ ἡ ἐγκατάλειψις κατήντησαν εἰς αὐτὴν τὴν ἀνάγκην ; — Ἀλήθεια, δὲν ὑπάρχει μεγάλη διαφορά. — Τί παιδιὰ λοιπὸν περιμένεις νὰ σοῦ γεννήσουν αὐτοί; ὄχι νόθα καὶ ἔκφυλα; — Κατ' ἀνάγκην. — Ἐπίσης καὶ αὐτοὶ οὐκ ἀνάξιοι παιδεύσεως ἄνθρωποι, ὅταν παρ' ἀξίαν πλησιάσουν τὴν φιλοσοφίαν, τί διανοήματα καὶ τί ἰδέας περιμένεις νὰ σοῦ γεννήσουν; τί ἄλλο παρὰ σοφίσματα, καθὼς πράγματι ἀξίζει νὰ τὰ ὀνομάζωμεν, καὶ τίποτε γνήσιον, ποῦ νὰ φέρῃ τὸν τύπον τῆς ἀληθινῆς σοφίας ; — Τίποτε ἄλλο, πραγματικῶς.

— Μένει λοιπὸν ἓνας παρὰ πολὺ ἐλάχιστος ἀριθμὸς ἀξίων τοῦ ὀνόματος φιλοσόφων· ἢ θὰ εἶναι καμμία ἐξαιρετικὴ καὶ τελειῶς μορφωμένη διάνοια, ποῦ ἐσώθη διὰ τῆς φυγῆς καί, δι' ἔλλειψιν τῶν διαφθορῶν, κατώρθωσε νὰ διατηρηθῇ εἰς τὴν μελέτην τῆς σοφίας, ἢ καμμία μεγάλη ψυχὴ, ποῦ ἐγεννήθη εἰς μικρὰν πόλιν, καὶ ἀπὸ περιφρόνησιν δὲν ἀνεμίχθη ποτὲ εἰς τὰ πολιτικά, ἢ καὶ ἀπὸ ἄλλην τέχνην, τὴν ὁποῖαν δικαίως ἀπηξίωσε νὰ ἐξακολουθήσῃ, ἐπεδόθη ἀπὸ φυσικὴν προδιάθεσιν εἰς τὴν φιλοσοφίαν· ἄλλους δὲ πάλιν ἴσως νὰ ἐστάθῃ ἱκανὸς νὰ συγκρατήσῃ ὁ χαλινὸς τοῦ φίλου μας τοῦ Θεάγου· διότι εἰς τὸν Θεάγῃ εὐρίσκοντο ἠνωμένα ὅλα τὰ ἄλλα, ποῦ θὰ ἤμποροῦσαν νὰ τὸν ἀποσπάσουν ἀπὸ τὴν φιλοσοφίαν· ἀλλ' ἡ ἀνάγκη νὰ φροντίξῃ διαρκῶς διὰ τὸ νοσηρὸν σῶμά του, τὸν ἀπομακρύνει ἀπὸ τὰ πολιτικά καὶ τὸν κρατεῖ εἰς τὴν σπουδῆν· ὅσον δι' ἐμέ, δὲν ἀξίζει νὰ κάμω λόγον διὰ τὸ δαιμόνιόν μου, διότι παρόμοιον πρᾶγμα ἢ εἰς ἓνα ἢ εἰς κανένα δὲν ἔτυχε ἕως τώρα· καὶ ἀπὸ αὐτοῦ λοιπὸν τοὺς ὀλίγους, ποῦ γεύονται ἢ ἐγεύθησαν τὴν γλυκύτητα καὶ τὴν μακαριότητα ποῦ παρέχει ἡ σοφία, εἶδον ὅμως ἀφ' ἐτέρου καὶ τὴν μανίαν τῶν πολλῶν καὶ τὴν ἀθλίαν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποῖαν εὐρίσκεται ἡ διοίκησις τῶν πολιτικῶν

πραγμάτων, καὶ ὅτι εἶναι δύσκολον νὰ εὐρεθῇ σύμμαχος, μετὰ τοῦ ὁποίου νὰ ἀναλάβῃ τις τὴν υπεράσπισιν τῆς δικαιοσύνης, χωρὶς κίνδυνον, ὡς νὰ ἔχῃ πέσῃ μέσα εἰς ἄγρια θηρία, ποῦ οὔτε θέλει νὰ συμμαρισθῇ τὰς ἀδικίας των, οὔτε ὅμως εἶναι ἱκανός, ἓνας αὐτός, νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὴν ἀγριότητά των, βέβαιος ὅτι θὰ εἶναι ἀνωφελὴς καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν του καὶ διὰ τοὺς ἄλλους καὶ θὰ χαθῇ ἄδικα πρὶν νὰ προσφέρῃ καμμίαν ἐκδούλευσιν εἰς τὴν πατρίδα του καὶ εἰς τοὺς φίλους του—ὅλα αὐτὰ λοιπὸν ἔχων ὑπ' ὄψιν του προτιμᾷ νὰ μείνῃ εἰς τὴν ἡσυχίαν του καὶ νὰ κυττάξῃ τὴ δουλειά του· καὶ ὅπως ἓνας. ὅταν πιάσῃ ἐξαφνικὴ κακοκαιρία, ἀποσύρεται ὀπίσω ἀπὸ ἓνα τοῖχον, διὰ νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ τὴν σκόνην καὶ τὴν ἀνεμοζάλην, τοιουτοτρόπως καὶ αὐτός, ἐνῷ βλέπει τοὺς ἄλλους νὰ τοὺς παρασύρῃ ἢ ἀνομία καὶ ἡ κακία, θὰ ἦτο εὐχαριστημένος, ἐὰν ὅπωςδὴποτε ζήσῃ εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον καθαρὸς ἀπὸ κάθε ἀδικίαν καὶ κακὸν ἔργον καὶ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν ζωὴν μὲ τὴν συνείδησιν ἀναπαυμένην καὶ πλήρη καλῶν ἐλπίδων.—Δὲν θὰ ἦτο μικρὸν τὸ κατόρθωμά του, ἀν ἐξήρχετο τοιουτοτρόπως ἀπὸ αὐτὴν τὴν ζωὴν.—Οὔτε ὅμως καὶ πολὺ μέγαλον, ἐπειδὴ δὲν ἔτυχε νὰ εὕρῃ τὴν πολιτείαν ποῦ τοῦ ἐταίριαζε· διότι μόνον εἰς μίαν τοιαύτην καὶ ὁ ἴδιος ὁ φιλόσοφος θὰ ἤμποροῦσε νὰ φθάσῃ ὑψηλότερα, καὶ εἰς τὴν πολιτείαν καὶ τοὺς ἰδιώτας νὰ φανῇ χρήσιμος καὶ πράγματι σωτὴρ.

Κατεδείξαμεν λοιπὸν ἐπαρκῶς, καθὼς μοῦ φαίνεται, τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους τόσον κατηγορεῖται, ὄχι ὅμως καὶ δικαίως, ἡ φιλοσοφία· δὲν ἠξέυρω ὅμως ἐὰν ἔχῃς νὰ προσθέσῃς τίποτε ἄλλο ἐσὺ.—Τίποτε δὲν ἔχω πλέον νὰ εἶπω ἐπάνω εἰς αὐτό· ἤθελα μόνον νὰ ἀκούσω, ποῖον ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντα πολιτεύματα λέγεις, ὅτι συνάδει εἰς τὴν φιλοσοφίαν ; — Ἀπολύτως κανένα, καὶ ἀκριβῶς μὲ αὐτὸ ἔχω νὰ κάμω, πῶς δὲν ὑπάρχει οὔτε ἓνα εἶδος πολιτεύματος ἀξίον διὰ τὴν φιλοσοφικὴν φύσιν· καὶ δι' αὐτὸ τὴν βλέπομεν νὰ διαστρέφεται καὶ νὰ διαφθείρεται, καί, ὅπως ἓνας ξενικὸς σπόρος, ποῦ μεταφυτευθῇ εἰς ἄλλο ἔδαφος, ἐκφυλίζεται καὶ ἀφομοιώνεται εἰς τὸ τέλος μὲ τὸν ἐγχώριον, τοι-

τοτρόπως και αὐτὴ δὲν ἔμπορεῖ νὰ κρατήσῃ τὴν φυσικὴν τῆς δύναμιν και ἀποβάλλει τὸν ἀρχικὸν τῆς χαρακτήρα· ἐὰν ὅμως ἐπιτύχῃ πολιτεύμα, τοῦ ὁποῦ ἢ τελειότης νὰ εἶναι ἀνάλογος μὲ τὴν ἰδικὴν τῆς, τότε θὰ τὸ δείξῃ ὅτι εἶναι ἀληθῶς κάτι τι θεῖον, ὅλα δὲ τὰ ἄλλα, και χαρακτήρες και ἐπιτηδεύματα, εἶναι ἀπλῶς ἀνθρώπινα· τώρα, χωρὶς ἄλλο, εἶσαι ἕτοιμος νὰ με ἐρωτήσῃς, ποῖον εἶναι αὐτὸ τὸ πολιτεύμα. — Δὲν τὸ εὐρήκεις δὲν ἤθελα νὰ ἐρωτήσω αὐτό, ἀλλ' ἐὰν εἶναι τὸ πολιτεύμα ποῦ ἐθεσπίσαμεν ἡμεῖς διὰ τὴν πόλιν μας, ἢ κανένα ἄλλο. — Ἐκεῖνο ἀκριβῶς, ἐκτὸς ἐνός σημείου, ποῦ τοῦ λείπει ἀκόμη· και ναί μὲν εἶπαμεν και τότε, ὅτι ἔπρεπε νὰ εὐρωμεν ἕνα τρόπον, νὰ διατηρηθῆται πάντοτε εἰς τὴν πόλιν τὸ αὐτὸ πνεῦμα τοῦ πολιτεύματος, ὑπὸ τὸ ὁποῖον σὺ ὁ νομοθέτης ἐθέσπισες τοὺς θεμελιώδεις νόμους. — Ναί, τὸ εἶπαμεν. — Ἄλλὰ δὲν ἀνεπτύχθη ἐπαρκῶς αὐτὸ τὸ σημεῖον, ἀπὸ τὸν φόβον τῶν δυσκολιών, τὰς ὁποίας ἀντιλαμβανόμενοι και σεῖς, ἐδηλώσατε ὅτι θὰ ἦτο μακρὰ και δυσχερὴς ἢ ἐξέτασις· καθόσον μάλιστα και ὅσα μᾶς μένουσιν ἀκόμη νὰ εἴπωμεν, δὲν εἶναι καθόλου εὐκόλον νὰ τὰ ἀναπτύξωμεν. — Τὴν δηλαδὴ; — Τίνα μέτρα πρέπει νὰ ληφθοῦν, διὰ νὰ ἐξασφαλισθῇ ἢ διατήρησις τῆς φιλοσοφίας εἰς τὴν πολιτείαν μας· διότι κάθε μεγάλη ἐπιχείρησις εἶναι ἐπισηφαλὴς και, καθὼς λέγει ἡ παροιμία, ὅλα τὰ καλὰ εἶναι δύσκολα. — Ἄλλ' ὅμως δὲν πρέπει νὰ μείνῃ τὸ πρᾶγμα ἀτελὲς και χρειάζεται νὰ ἀναπτυχθῇ και αὐτὸ τὸ σημεῖον, διὰ νὰ συμπληρωθῇ.

— Δὲν θὰ εἶναι ἡ ἔλλειψις καλῆς θελήσεως ἐκ μέρους μου, ἀλλὰ τῆς ἀπαιτουμένης ἰκανότητος, ποῦ θὰ με ἐμποδίσῃ ἴσως ὅσον διὰ τὴν προθυμίαν μου, ἐδῶ εἶσαι και θὰ ἰδῆς· και βλέπε ἀμέσως μὲ πόσον θάρρος και μὲ ποίαν παρακεκινδυνευμένην τόλμην μέλλω νὰ ἰσχυρισθῶ, ὅτι μὲ τὴν φιλοσοφίαν πρέπει νὰ ἀκολουθῶμεν ὅλως διόλου τὴν ἐναντίαν μέθοδον ἐκείνης, ποῦ εἶναι σήμερον ἐν χρήσει. — Πῶς δηλαδὴ; — Σήμερον, ὅσοι τέλος πάντων σπουδάζουσιν φιλοσοφίαν, ἀρχίζουν πάρα πολὺ μικροί, μόλις σχεδὸν ἐξέρχονται ἀπὸ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, και ἐπὶ πλέον

μοιράζουσιν τὸν χρόνον τῶν σπουδῶν των μεταξύ αὐτῆς και τῆς οἰκονομολογίας και τῶν ἐμπορικῶν, ὅταν δὲ πλησιάζουσιν εἰς τὸ δυσκολώτερον μέρος τῆς, δηλαδὴ τὴν διαλεκτικὴν, τὰ ἀφήνουσιν εἰς τὴν μέσην, και οἱ μᾶλλον προωδευμένοι μεταξύ αὐτῶν ὅσον διὰ τὸ κατόπιν, τὸ θεωροῦν και πολὺ, ἂν ἀποφασίσουσιν νὰ παρασταθοῦν, προσκαλούμενοι, εἰς καμμίαν φιλοσοφικὴν διάλεξιν, και τὸ κάμνουν μᾶλλον διὰ νὰ περάσουσιν τὴν ὥραν των ὅταν δὲ φθάσῃ τὸ γῆρας, ἐκτὸς ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων. ὁ ζῆλος των διὰ τὴν φιλοσοφίαν σβύνεται πολὺ περισσότερον ἀπὸ τὸν ἥλιον τοῦ Ἡρακλείτου, καθόσον μάλιστα δὲν θὰ ἀναφθῇ πλέον. — Τί λοιπὸν πρέπει νὰ γίνεταί; — Ὅλως διόλου τὸ ἀντίθετον· εἰς μὲν τὴν παιδικὴν και νεανικὴν ἡλικίαν, πρέπει νὰ περιορίζεται τὸ πρᾶγμα εἰς μίαν ἐκπαίδευσιν και σπουδὴν ἀνάλογον μὲ τὰς πνευματικὰς των δυνάμεις, και συγχρόνως, καθ' ἣν ἐποχὴν αὐξάνει και δυναμώνει τὸ σῶμα, νὰ δίδεται πολὺ μεγάλη φροντις δι' αὐτό, διὰ νὰ ἔμπορῇ μίαν ἡμέραν νὰ ἐξυπηρετῇ τὸ πνεῦμα εἰς τὴν σπουδὴν τῆς φιλοσοφίας· ὅσον δὲ προχωρεῖ ἡ ἡλικία και ἀρχίζει ἡ ψυχὴ νὰ τελειοποιηθῆται, νὰ ἐπιτείνεται και ἡ ἐκγύμνασις αὐτῆς μὲ τὰ δυσκολώτερα μαθήματα· τέλος, ὅταν παρακμάξῃ ἡ δύναμις και δὲν τοὺς ἐπιτρέπη πλέον νὰ λαμβάνουσιν μέρος οὔτε εἰς τὸν πόλεμον, οὔτε εἰς τὰ πολιτικά, τότε πλέον νὰ εἶναι ἐλεύθεροι νὰ παραδοθοῦν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν φιλοσοφίαν, χωρὶς νὰ κάμνουν τίποτε ἄλλο, διὰ νὰ περάσουσιν τὸν ὑπόλοιπον βίον ἐν μακαριότητι, και νὰ εὐρουν μετὰ θάνατον εἰς τὸν ἄλλον κόσμον μοῖραν ἀναξίαν πρὸς τὸν βίον ποῦ ἐζῆσαν ἐδῶ κάτω.

— Πραγματικῶς μὲ μεγάλην προθυμίαν και ζῆλον τὰ λέγεις, Σωκράτη· νομίζω ὅμως ὅτι οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ἀκροατάς σου, και πρῶτος ὁ Θρασύμαχος, εἶναι ἕτοιμοι μὲ μεγαλύτεραν προθυμίαν νὰ σοῦ ἀντιτείνουσιν. — Μὴ ζητῆς νὰ μοῦ βάλῃς τώρα ζιζάνια μὲ τὸν Θρασύμαχον, ἀφοῦ ἔχομεν γίνῃ πλέον φίλοι, ἂν και πρὶν δὲν εἴμεθα ἐχθροί· διότι ἐγὼ θὰ καταβάλω ὅλας μου τὰς προσπάθειάς, ἕως ὅτου κατορθώσω νὰ πείσω και αὐτὸν και τοὺς ἄλλους· ἢ τοῦλάχιστον νὰ τοὺς γίνω χρήσιμος

διὰ μίαν ἄλλην περίστασιν, ὅταν θὰ ἐπανέλθουν πάλιν εἰς τὴν ζωὴν, καὶ τύχη νὰ εὐρεθοῦν εἰς τοιαύτην συζήτησιν. — Πολὺ μικρὴν, βλέπω, διορίαν τοὺς βάζεις. — Εἶπέ μᾶλλον μηδαμινὴν, ἐν σχέσει μὲ τὸ ἄπειρον τοῦ χρόνου· ἐπὶ τέλους, δὲν παραξενεύομαι καὶ πολὺ, ποῦ δὲν παραδέχονται οἱ περισσότεροι ὅσα εἶπα εἶναι πράγματα βέβαια, ποῦ δὲν τὰ εἶδαν ποτὲ ἀκόμη νὰ γίνουσι καὶ ἀκούουσι συνήθως ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἀντικειμένου λόγους, εἰς τοὺς ὁποίους μὲ ἄκραν ἐπιτήδευσιν ἐπιδιώκεται μόνον ἢ συμμετρία τῶν φράσεων, καὶ ὄχι λόγους ἀπλοῦς καὶ φυσικοῦς, ὅπως ἔλθουσι εἰς τὴν γλῶσσαν· ἂν εἰπῆς καὶ δι' ἄνθρωπον, ποῦ νὰ εἶναι κομμένος μὲ ὄλην τὴν δυνατὴν ἀκρίβειαν καὶ συμμετρίαν ἐπάνω εἰς τὸ πρότυπον τῆς ἀρετῆς, ποτὲ τοὺς βέβαια δὲν εἶδαν τοιοῦτον ἐπὶ κεφαλῆς μιᾶς πόλεως, ποῦ νὰ εἶναι καὶ αὐτὴ ἐπίσης πρότυπον τελειότητος· ἢ ἔχεις ἐναντίαν ἰδέαν; — Καθόλου.

— Ἄλλ' οὕτε προσέτι ἠξιώθησάν ποτε νὰ παρακολουθήσουν, ὅπως χρειάζεται, τὰς συζητήσεις ἀνθρώπων σωστῶν καὶ ἐλευθέρων, ποῦ νὰ ζητοῦν τὴν ἀλήθειαν μὲ ὄλον των τὸν ζῆλον καὶ μὲ κάθε τρόπον ἀπλῶς καὶ μόνον χάριν αὐτῆς τῆς ἀληθείας, νὰ περιφρονοῦν δὲ τὰς κομψολογίας καὶ τὰς σοφιστείας καὶ κάθε τι ποῦ τείνει πρὸς ἐπίδειξιν ἢ λέγεται ἀπὸ πνεῦμα ἀντιλογίας, ὅπως συμβαίνει συνήθως εἰς τὰ δικαστήρια ἢ εἰς τὰς συναναστροφάς. — Καὶ αὐτὸ ἀλήθεια.

— Δι' ὄλους λοιπὸν αὐτοὺς τοὺς λόγους καὶ δι' ὅλα αὐτὰ ποῦ εἶχα ὑπ' ὄψιν μου, ἐδίσταζα καὶ ἐγὼ τότε νὰ ἐκφέρω ἐλευθέρως τὴν γνώμην μου· εἶπα ἔμως ἐπὶ τέλους, ἀναγκαζόμενος ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ οὔτε πόλις, οὔτε πολιτεία, οὔτε ἄνθρωπος ἐπίσης τέλειος, ἐκτὸς ἂν καμμία εὐτυχῆς ἀνάγκη ὑποχρέωσιν αὐτοὺς τοὺς ὀλίγους φιλοσόφους, ποῦ ὀνομάζονται σήμερον ὄχι πονηροί, ἀλλὰ ἄχρηστοι, νὰ ἀναλάβουν, ἐκόντες ἄκοντες, τὴν διοίκησιν τῆς πόλεως, καθὼς καὶ τὴν ἰδίαν τὴν πόλιν νὰ τοὺς ὑπακούσῃ· ἢ ἐὰν ἀπὸ κάποιας θείας ἔμπνευσιν καταλάβῃ ἕως ἀληθινὸς τῆς ἀληθινῆς φιλοσοφίας ἐκεῖνους ποῦ εἶναι σήμερα βασιλεῖς καὶ μονάρχαι ἢ τοὺς υἱοὺς αὐ-

τῶν. Ὅτι δὲ τάχα εἶναι ἀδύνατον νὰ γίνῃ τὸ ἓνα ἢ τὸ ἄλλο ἀπὸ αὐτὰ, ἢ ἀκόμη καὶ τὰ δύο, εἶναι ἰσχυρισμὸς ποῦ δὲν ἔχει κανένα λόγον κατὰ τὴν ἰδέαν μου· διότι δικαίως τότε θὰ ἐθεωροῦμεθα καταγέλαστοι ἡμεῖς, ἐὰν ἐκαθήμεθα ἐδῶ νὰ λέγωμεν πράγματα ὅμοια μὲ ματαίαις εὐχάσι· ἢ ὄχι; — Μάλιστα.

— Ἐὰν λοιπὸν συνέβῃ εἰς τὸ ἄπειρον διάστημα τοῦ χρόνου, ποῦ διέρρευσε ἕως τώρα, νὰ εὐρέθησαν φιλόσοφοι ἔξοχοι εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἀναλάβουν τὴν διοίκησιν πολιτείας, ἢ καὶ ἂν τὸ πρᾶγμα γίνεταί καὶ σήμερον εἰς κανένα βάρβαρον τόπον, ποῦ νὰ κεῖται μακρὰν ἔξω ἀπὸ τὴν περιοχὴν τῶν γνωστῶν μας χωρῶν, ἢ ἂν θὰ γίνῃ κάποτε εἰς τὸ μέλλον, εἴμεθα ἔτοιμοι νὰ ὑποστηρίξωμεν διὰ τοῦ λόγου, ὅτι ὑπῆρξεν ἢ εἰρημένη πολιτεία, ἢ ὅτι ὑπάρχει καὶ θὰ ὑπάρξῃ, ὅταν αὕτη ἢ Μοῦσα κάμη κατοχὴν τῆς πόλεως· διότι δὲν εἶναι πρᾶγμα ἀδύνατον νὰ γίνῃ, οὔτε ἡμεῖς λέγομεν πράγματα ἀδύνατα· δύσκολα, μάλιστα· αὐτὸ καὶ ἡμεῖς δὲν τὸ ἀρνούμεθα. — Καὶ ἐγὼ αὐτῆς τῆς ἰδέας εἶμαι.

— Θὰ μοῦ ἐπαναλάβῃς ὁμως πάλιν ὅτι δὲν εἶναι αὐτῆς τῆς ἰδέας καὶ οἱ πολλοί; — Ἴσως. — Ὡ εὐλογημένε, μὴν ἀδικῆς δὲ καὶ τόσον τοὺς πολλούς· ἀλλὰ κύτταξε ποῖαν ἰδέαν θὰ σχηματίσουν, ἐὰν, ἀντὶ νὰ φιλονεικῆς μαζί τιν, προσπαθήσῃς νὰ τοὺς συμφιλιώσῃς μὲ τὴν φιλοσοφίαν καὶ νὰ διαλύσῃς τὴν κακὴν ὑπόληψιν, ποῦ ἐπικρατεῖ περὶ αὐτῆς· ἐὰν τοὺς δώσῃς νὰ καταλάβουν ποίους ἐσὺ ἔννοεῖς φιλοσόφους καὶ καθορίσῃς, ὅπως τὸ ἐκάμαμεν πρὶν, τὸν ἀληθινόν τους χαρακτήρα καθὼς καὶ τὸ πραγματικόν των ἔργων, διὰ νὰ μὴ νομίζουσιν, ὅτι ὁμιλεῖς δι' ἐκεῖνους τοὺς φιλοσόφους, ποῦ φαντάζονται αὐτοί· ἢ μήπως, ἐὰν ἴδουν ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔποψιν τὰ πράγματα, θὰ μοῦ εἴπῃς πάλιν, ὅτι θὰ ἐπιμένουν πάντα νὰ ἔχουν διαφορετικὴν ἰδέαν καὶ ἄλλα θὰ σοῦ ἀποκρίνονται; ἢ νομίζεις ὅτι ἡμπορεῖ νὰ τὰ ἔχῃ κανεὶς μὲ ἓνα ἄνθρωπον, ποῦ δὲν θέλει ποτὲ τὸ κακόν, ἢ νὰ φθονῇ ἓνα, ποῦ δὲν εἶναι φθονερός, ὅταν ὁ ἴδιος εἶναι ἄχολος καὶ ἡμερος; ἐγὼ τοῦλάχιστον σὲ προλαμβάνω καὶ λέγω, ὅτι μᾶλλον μεταξὺ τῶν ὀλίγων καὶ ὄχι μεταξὺ τοῦ πλήθους ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ εὕρῃ ἓνα

τόσον δύσκολον χαρακτήρα. — Μὰ καὶ ἐγὼ νὰ σοῦ εἰπῶ συμφωνῶ εἰς αὐτὸ μαζί σου. — Αἶ, λοιπόν, δὲν συμφωνεῖς καὶ εἰς τοῦτο ἀλόγη μαζί μου; ὅτι ἐκεῖνο ποῦ διαθέτει τόσον κακῶς τοὺς πολλοὺς ἐναντίον τῆς φιλοσοφίας, εἶναι ἀκριβῶς αὐτοὶ ποῦ εἰσβάλλουν, κατόπιν, οὕτως εἰπεῖν, μέθης, εἰς τὴν οἰκίαν τῆς, χωρὶς νὰ τοὺς ταιριάζῃ καθόλου, καὶ ἀρχίζουν νὰ λοιδοροῦν καὶ νὰ ὑβρίζουν τοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ δεικνύουν κάθε ἐχθρικὴν πρὸς αὐτοὺς διάθεσιν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἤκιστα συμβιβάζεται μετὰ τὴν φιλοσοφίαν; — Καὶ πολὺ μάλιστα συμφωνῶ.

— Διότι βέβαια, φίλε μου Ἀδείμαντε, ἐκεῖνος, ποῦ ἀφοσιώνεται ἀληθινὰ εἰς τὴν μελέτην τῆς ἀληθείας, οὔτε καιρὸν ἔχει νὰ καταβιάζῃ τὸ βλέμμα του εἰς τὰ συνήθη καὶ καθημερινὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων, καὶ νὰ πιάνεται μετὰ αὐτοὺς καὶ νὰ δημιουργῇ φθόνους καὶ μίση γύρω του· ἀλλ' ἀπεναντίας προσηλωμένοι πάντοτε εἰς πράγματα, ποῦ τὰ διέπει τάξις ὀρισμένη καὶ ἔχουν ὑπόστασιν ἀναλλοίωτον, ποῦ δὲν βλέπτουν ποτὲ τὸ ἓνα τὸ ἄλλο, ἀλλὰ φυλάττουν τὰς αὐτὰς διαθέσεις καὶ τὴν αὐτὴν σχέσιν μεταξὺ των, δὲν ἠμποροῦν παρὰ νὰ τὰ μιμοῦνται καὶ οἱ ἴδιοι καὶ νὰ ἀφομοιώνωνται πρὸς αὐτά· ἢ νομίζεις πῶς ὑπάρχει τρόπος νὰ μείνῃ κανεὶς ἀνεπηρέαστος καὶ νὰ μὴ μιμηθῇ ἓνα πρᾶγμα, ποῦ τὸ λατρεύει καὶ ζῆ πάντα μαζί του; — Ἀδύνατον.

— Ταιουτοτρόπως καὶ ὁ φιλόσοφος, ἀφοῦ ἔχει νὰ κάμῃ πάντοτε μετὰ πράγματα θεῖα, ποῦ τὰ διέπει τάξις ἀναλλοίωτος, γίνεται καὶ αὐτὸς θεῖος καὶ μετρημένος εἰς ὅλας του τὰς πράξεις, ὅσον τοῦλάχιστον εἶναι αὐτὸ δυνατόν δι' ἀνθρώπων· διότι εἰς ὅλα τὰ ἀνθρώπινα θὰ ἔχη πάντα νὰ εὖρη κανεὶς κάτι. — Ἐχεις δίκαιον.

— Ἐὰν λοιπὸν τὸν ὑποχρέωσῃ κάποια ἀνάγκη, ἐκεῖνα ποῦ βλέπει καὶ μελετᾷ ἐκεῖ, νὰ τὰ ἐφαρμόσῃ καὶ εἰς τὰ ἀνθρώπινα ἦθη καὶ νὰ νομοθετήσῃ διὰ τὸν δημόσιον καὶ ἰδιωτικὸν βίον τῶν ὁμοίων του, χωρὶς νὰ περιορίζεται μόνον εἰς τὴν τελειοποίησιν τοῦ ἑαυτοῦ του, νομίζεις ὅτι θὰ γίνῃ κακὸς διδάσκαλος καὶ εἰσηγητῆς τῆς σωφροσύνης καὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ πάσης ἐν γένει

πολιτικῆς ἀρετῆς: — Κάθε ἄλλο βέβαια.

— Ἄλλ' ἀν ἀκόμη καὶ ὁ λαὸς κατορθώσῃ νὰ ἐννοήσῃ ὅτι εἶναι ἀληθινὰ ὅλα αὐτά, ποῦ λέγομεν διὰ τοὺς φιλοσόφους, θὰ ἐξακολουθῇ νὰ τοὺς ἔχη εἰς τὸ κακόν, καὶ δὲν θὰ μᾶς πιστεύσουν ποῦ τοὺς λέγομεν, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ εὐδαιμονήσῃ μία πολιτεία, παρὰ μόνον ἐὰν χαράξουν τὸ σχέδιόν τῆς οἱ ζωγράφοι ἐκεῖνοι, ποῦ ἔχουν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των ὡς ὑπόδειγμα τὸ θεῖον πρότυπον; — Θὰ ἀλλάξουν βέβαια γνώμην, ἀν ἐννοήσουν τὴν ἀλήθειαν· ἀλλὰ πῶς θὰ κάμουν οἱ φιλόσοφοι διὰ νὰ χαράξουν αὐτὸ τὸ σχέδιον;

— Θὰ θεωρήσουν τὴν πόλιν καὶ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων ὡς ἓνα πῖνακα, τὸν ὁποῖον ἐν πρώτοις ὀφείλουν νὰ κάμουν τελείως καθαρὸν· πρᾶγμα ποῦ δὲν εἶναι καὶ πολὺ εὐκόλον· γνώριζε ὅμως ὅτι εἰς αὐτὸ θὰ διαφέρουν ἀμέσως ἀπὸ τοὺς ἄλλους, διότι δὲν θὰ θελήσουν νὰ ἐγγίσουν οὔτε ἰδιώτην οὔτε πόλιν μηδὲ νὰ γράψουν νόμους, πρὶν ἢ τοὺς παραλάβουν καθαρούς, ἢ τὸ κάμουν αὐτὸ οἱ ἴδιοι. — Καὶ πολὺ σωστά. Τώρα λοιπὸν πρέπει νὰ προσχεδιάσουν τὸ διάγραμμα τῆς πολιτείας; — Πῶς ὄχι. — Ἐπειτα λοιπὸν, νομίζω, θὰ ἀρχίσουν νὰ ἐργάζωνται συστηματικῶς, καὶ θὰ στρέφουν συχνὰ νὰ κυττάζουν καὶ ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο, καὶ πρὸς τὸ φύσει καλὸν καὶ δίκαιον καὶ ἠθικὸν καὶ ὅλα τὰ τοιαῦτα, καὶ πρὸς τὸ ἀνθρωπίνως τοιοῦτον ἀναμιγνύοντες δὲ καὶ συνδυάζοντες τὰ δύο ταῦτα στοιχεῖα θὰ σχηματίσουν τὸν ἀληθινὸν ἀνθρώπον, κατ' ἐκεῖνο τὸ παράδειγμα, τὸ ὁποῖον ὁ Ὅμηρος ὀνομάζει θεόμορφον καὶ ὁμοιον μετὰ τοὺς θεοὺς, ὅταν ἀπαντᾷται εἰς ἓνα ἀνθρώπον. — Πολὺ σωστά. — Ἐννοεῖς βέβαια ὅτι θὰ γίνῃ ἀνάγκη, τώρα νὰ σβύνουν αὐτό, ἔπειτα πάλιν νὰ τὸ ξαναζωγραφίσουν, ἕως ὅτου ἐπιτύχουν νὰ κάμουν τὰς ἀνθρωπίνας ψυχὰς ὅσον ἐνδέχεται περισσότερον θεοφιλεῖς. — Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ γίνῃ, ἀλήθεια, ὠραιστάτη ἢ εἰκῶν.

— Λοιπὸν ὑπάρχει τώρα τοῦλάχιστον ἐλπίς νὰ πείσωμεν ἐκείνους, ποῦ ἔλεγες πῶς θὰ χυθοῦν ἐπάνω μας μετὰ ὅλα τὰ σωστά

των, ὅτι ἓνας τοιοῦτος ζωγράφος τῶν πολιτειῶν εἶναι ὁ φιλόσοφος ἐκεῖνος, διὰ τὸν ὅποιον ἐξωργίζοντο τότε, ἔταν ἡμεῖς τοὺς ἐλέγαμεν ὅτι πρέπει νὰ τοῦ ἀναθέσωμεν τὴν διοίκησιν τῶν πόλεων; καὶ δὲν θὰ καταπραῦνθῶσι πλέον τώρα, κατόπιν αὐτῶν τὰ ὅποια ἤκουσαν; — Καὶ πολὺ μάλιστα, ἐὰν τοῦλάχιστον ἔχουν νοῦν.

— Διότι τί θὰ ἔχουν πλέον νὰ μᾶς ἀντιτείνου; ὅτι δὲν εἶναι οἱ φιλόσοφοι ἐρασταὶ τοῦ ὄντος καὶ τῆς ἀληθείας; — Θὰ ἦτο ἄτοπος αὐτὸς ὁ ἰσχυρισμός. — Ὅτι ἡ φύσις καὶ ὁ χαρακτήρ αὐτῶν, ὅπως τὸν ἐξωγραφίσσαμεν ἡμεῖς, δὲν πλησιάζει πρὸς ὅ,τι τελειότατον ὑπάρχει; — Οὔτε αὐτό. — Ἡ ὅτι μία τοιαύτη φύσις, ἐὰν τύχη καὶ τῆς προσηκούσης ἐκπαιδεύσεως, δὲν θὰ εἶναι εἰς θέσιν παρὰ κάθε ἄλλην νὰ ἀποκτήσῃ τὴν τελείαν ἀρετὴν καὶ τὴν σοφίαν; ἢ θὰ προκρίνου ἐκείνους μᾶλλον, τοὺς ὅποιους ἡμεῖς ἀπεκλείσαμεν ἀπὸ τὰς τάξεις τῶν ἀληθινῶν φιλοσόφων; — Ὅχι βέβαια. — Ὑπάρχει λοιπὸν φόβος νὰ ἐξαργιωθοῦν πλέον, ὅταν τοὺς λέγωμεν, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ τεθῇ τέρμα εἰς τὰ δεινὰ ποῦ ὑφίστανται καὶ αἱ πολιτεῖαι καὶ οἱ πολῖται, οὔτε νὰ συντελεσθῇ ἐμπράκτως ἡ πολιτεία, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς διὰ τοῦ λόγου ἐσχεδιάσαμεν, πρὶν ἢ ἀναλάβου τὴν πᾶσαν ἐξουσίαν εἰς τὴν πόλιν οἱ φιλόσοφοι; — Ἴσως ὀλιγώτερον. — Θέλεις λοιπὸν νὰ ἀφήσωμεν κατὰ μέρος αὐτὸ τὸ ἴσως, καὶ νὰ εἴπωμεν ὅτι τοὺς καταπραῦναμεν τελείως καὶ ὅτι εἶναι πλέον πεπεισμένοι ἐντελῶς, ἵνα, ἂν ὄχι ἄλλο, ἀλλ' ἀπὸ ἐντροπὴν τοῦλάχιστον μείνου σύμφωνοι μαζί μας; — Τὸ θέλω μάλιστα.

— Ἄς τοὺς θεωρήσωμεν λοιπὸν αὐτοὺς πεπεισμένους ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο· ποῖος τώρα θὰ μᾶς ἀμφισβητήσῃ, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γεννηθοῦν τέκνα βασιλέων ἢ δυναστῶν, ποῦ νὰ ἔχουν φυσικὴν προδιάθεσιν διὰ τὴν φιλοσοφίαν; — Κανείς. — Καὶ ἀφοῦ γεννηθοῦν τοιοῦτοι, θὰ ἔχη κανείς νὰ εἴπῃ, ὅτι κατ' ἀναπόφευκτον ἀνάγκην θὰ διαφθαροῦν; ὅτι βέβαια εἶναι δύσκολον νὰ σωθοῦν, καὶ ἡμεῖς τὸ παραδεχόμεθα· ὅτι ὅμως εἰς ὅλον τὸ διάστημα τοῦ χρόνου δὲν ἤμπορεῖ οὔτε ἓνας ποτὲ ἀπὸ

ὄλου νὰ σωθῇ, ὑπάρχει κανείς νὰ τὸ ἰσχυρισθῇ; — Καὶ πῶς; — Ἄλλ' ὅμως ἀρκεῖ καὶ ἓνας νὰ ὑπάρξῃ, καὶ νὰ ἔχη πόλιν ποῦ νὰ θέλῃ νὰ τὸν ἀκούσῃ, διὰ νὰ κατορθώσῃ ὅλα αὐτά, ποῦ θεωροῦνται τώρα ἀδύνατα. — Πραγματικῶς ἀρκεῖ. — Διότι ἂν εὐρεθῇ ἓνας ἀρχων νὰ θέσῃ τοὺς νόμους καὶ τὰς διατάξεις, ποῦ ὠρίσαμεν ἡμεῖς, δὲν εἶναι βέβαια ἀδύνατον νὰ θελήσουν καὶ οἱ πολῖται νὰ ὑποβληθοῦν εἰς αὐτούς. — Καθόλου βέβαια ἀδύνατον.

— Ἄλλὰ τάχα μήπως θὰ ἦτο παράδοξον καὶ ἀδύνατον, νὰ ἐπέλθου καὶ εἰς ἄλλων τὸν νοῦν ἐκεῖνα, ποῦ ἐσκέφημεν καὶ παρεδέχθημεν ἡμεῖς; — Ὅχι βέβαια. — Ὅτι δὲ αὐτὰ εἶναι ἀριστα, ἂν ὑποτεθῇ ὅτι εἶναι δυνατὰ, νομίζω τὸ ἀπεδείξαμεν ἤδη ἐν ταῖς ἐμπροσθεν ἀρκετὰ πειστικῶς. — Ἀρκετὰ βέβαια. — Τὸ τελικόν μας λοιπὸν τώρα συμπέρασμα εἶναι, ὅτι ἡ νομοθεσία μας, ἐὰν ἤθελεν ἐφαρμοσθῇ, θὰ ἦτο ἡ τελειστάτη καὶ ὅτι, εἶναι μὲν δύσκολον τὸ πρᾶγμα νὰ γίνῃ, ὄχι ὅμως καὶ ἀδύνατον. — Εἰς αὐτὸ πρᾶγμα τὸ συμπέρασμα καταλήγομεν.

— Ἀφοῦ λοιπὸν μόλις καὶ μετὰ θίας ἐπήρε τέλος αὐτὸ τὸ ζήτημα, δὲν πρέπει τώρα νὰ ἐξετάσωμεν καὶ ὅσα ὑπολείπονται ἀκόμη, πῶς δηλαδὴ καὶ μὲ ποίας μαθήσεις καὶ ἀσκήσεις θὰ μορφώσωμεν τοὺς ἱκανοὺς νὰ διαφυλάξουν ἀδιάφθορον τὸ πολιτικόν μας σύστημα, καὶ εἰς ποίαν ἡλικίαν θὰ τοὺς ἐφαρμόζωμεν ἕκαστον αὐτῶν τῶν μαθημάτων; — Πρέπει πρᾶγματι.

— Εἰς τίποτε δὲν μὲ ὠφέλησεν ἡ σοφία μου, ποῦ ἐζήτησα πρὶν νὰ ἀποφύγω τὰς δυσκολίας τοῦ ζητήματος τῆς κοινοκτημοσύνης τῶν γυναικῶν, τῆς τεκνοποιίας καὶ τοῦ διορισμοῦ τῶν ἀρχόντων, ἐπειδὴ ἐγνώριζα πόσον λεπτὸν ἦτο αὐτὸ καὶ πόσον δυσχερὲς νὰ ἐφαρμοσθῇ τελείως εἰς τὴν πραγματικότητα· διότι τώρα πάλιν παρουσιάζεται μ' ὅλα ταῦτα ἡ ἀνάγκη νὰ ἐπανέλθω εἰς αὐτά· καὶ τὸ μὲν ζήτημα τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέχνων ἐτελείωσεν ὀριστικῶς, εἶναι ὅμως ἀνάγκη νὰ ἐπαναλάβω ἐξ ἀρχῆς τὸ ζήτημα τῶν ἀρχόντων· ἐλέγαμεν λοιπὸν, ἐὰν ἐνθυμησῶ, ὅτι πρέπει νὰ ἔχουν μέγαν ζῆλον διὰ τὸ καλὸν τῆς πόλεως καὶ νὰ δοκιμάζεται αὐτὸς ὁ ζῆλος καὶ μὲ ἡδονὰς καὶ μὲ

λύπας, οὕτως ὥστε μήτε ἀπὸ πόνους μήτε ἀπὸ φόβους μήτε ἀπὸ καμμίαν ἄλλην μεταβολὴν νὰ φαίνωνται· ὅτι λησμονοῦν τὸ ἀξίωμα τοῦτο, καὶ ὅστις δὲν ἤμπορήσῃ νὰ ὑποστῇ τὴν δοκιμασίαν νὰ ἀπορρίπτεται, ὅστις δὲ ἐξέλεθ' ἀδιάφθορος, ὅπως ὁ χρυσοῦς ἀπὸ τὸ πῦρ, νὰ καθίσταται ἀρχῶν καὶ νὰ τοῦ δίδονται τιμαὶ αἰ τιμαὶ καὶ αἰ διακρίσεις καὶ ἐφ' ἔσσαν ζῆ καὶ μετὰ θάνατον. Αὐτὰ εἶναι ὅσα ἐλέγαμεν τότε, ἂν καὶ μὲ πολλὰς ὑπεκφυγὰς καὶ ἐπιφυλάξεις, ἀπὸ φόβον μήπως κινήσω ζητήματα, εἰς τὰ ἑποῖα ἀκριβῶς ἔχομεν ἐμπέσῃ τώρα.— Σωστότατα τὰ λέγεις· τὰ ἐνθυμοῦμαι ὅλα.

— Ἐδίσταξα λοιπὸν τότε, φίλε μου, νὰ εἶπω αὐτὰ ποῦ ἐπὶ τέλους ἀπετόλμησα νὰ ἐκστομίσω τώρα ὅμως, ποῦ τὸ πρῶτον δῆμα ἔγινε, ἃς τὸ εἶποῦμεν ἀδιστακτικῶς, ὅτι οἱ ἀριστοὶ φύλακες ποῦ θὰ διορίζωμεν πρέπει νὰ εἶναι φιλόσοφοι.— Ἄς τὸ εἶποῦμεν.— Σκέψου ὅμως πόσον ὀλίγους τοιοῦτους θὰ ἔχῃς φυσικᾶ· διότι σπανίως συμβαίνει αἱ ιδιότητες, αἱ ὁποῖαι, καθὼς ἀνεπτύξαμεν, πρέπει νὰ ἐνυπάρχουν εἰς τὴν φιλοσοφικὴν φύσιν, νὰ εὐρίσκωνται συνηνωμένοι εἰς τὸ αὐτὸ ἄτομον, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εὐρίσκονται μοιρασμένοι.— Τί δηλαδὴ ἐννοεῖς; — Ἐκεῖνοι ποῦ εἶναι προικισμένοι μὲ εὐμάθειαν, μὲ καλὸν μνημονικόν, ποῦ ἔχουν πνεῦμα εὐστραφὸν καὶ ὀξύ καὶ ἄλλας ταιαύτας σχετικὰς ιδιότητας, δὲν συμβαίνει συνήθως νὰ εἶναι ἀφ' ἑνὸς μὲν θερμουργοὶ καὶ μεγαλεπήβολοι, συγχρόνως δὲ τοιοῦτοι, ὥστε νὰ δύνανται νὰ ρυθμίσουν τὴν ζωὴν των μὲ τὸ πνεῦμα τῆς τάξεως, τῆς ἡσυχίας, τῆς σταθερότητος, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν φυσικὴν ὀξύτητα τοῦ χαρακτήρος των παρασύρονται ὅπως λάχῃ καὶ καμμία πλέον εὐστάθεια εἰς τὸ τέλος δὲν τοὺς μένει.— Ἀλήθεια εἶναι αὐτὸ ποῦ λέγεις.

— Ἀπεναντίας οἱ εὐσταθεῖς χαρακτήρες καὶ ποῦ εὐκόλα δὲν μεταβάλλονται, τοὺς ὁποίους θὰ ἤμποροῦσε κανεὶς νὰ μεταχειρισθῇ μὲ μεγαλυτέραν ἐμπιστοσύνην, καὶ μένουσιν εἰς τὸν πόλεμον ἀπαθεῖς καὶ ἀσυγκίνητοι ἀπὸ κάθε φόβον, αὐτοὶ πάλιν πάσχουσι τὸ ἴδιον πρᾶγμα καὶ εἰς τὰ μαθήματα, ἔχουσι τὴν αὐτὴν

δυσκίνησιαν καὶ βραδύτητα πνεύματος, εἶναι ὡς ἀποναρκωμένοι, καὶ σχεδὸν τοὺς πιάνῃ χασμουρητὸ καὶ νύστα, ὅταν εἶναι ἀνάγκη νὰ τελειώσουν καμμίαν σπουδαίαν ἐργασίαν. — Πραγματικῶς. — Ἡμεῖς ὅμως εἶπαμεν ὅτι πρέπει νὰ μετέχουν εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν καὶ ἀπὸ τὰς δύο αὐτὰς ιδιότητας, ἄλλως δὲν θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ λάθωμεν καὶ τὸν κόπον διὰ τὴν τελειοτάτην ἐκπαίδευσίν των, οὔτε νὰ τοὺς ἀνυψώσωμεν εἰς τὰς τιμὰς τῆς ἐξουσίας. — Πολὺ σωστά.

— Δὲν τὸ παραδέχεσαι λοιπὸν τώρα ὅτι σπανιώτατοι θὰ εἶναι οἱ τοιοῦτοι χαρακτήρες; — Πῶς ὄχι; — Πρέπει λοιπὸν νὰ τοὺς ὑποβάλλωμεν εἰς τὴν δοκιμασίαν ὅλων ἐκείνων ποῦ ἐλέγαμεν τότε καὶ πόνων καὶ φόβων καὶ ἡδονῶν, ἐκτὸς δὲ τούτου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον παρελείψαμεν τότε νὰ εἴπωμεν, πρέπει νὰ τοὺς ἐκχυμνάζωμεν εἰς μέγαν ἀριθμὸν μαθημάτων, διὰ νὰ ἴδωμεν ἂν τὸ πνεῦμά των εἶναι ἱκανὸν νὰ βαστάσῃ τὰς μεγίστας σπουδὰς, ἢ θὰ ἀποδειλιάσῃ, ὅπως συμβαίνει μὲ ἄλλους εἰς τοὺς σωματικὸς ἀγῶνας. — Πρέπει βέβαια νὰ τοὺς ὑποβάλλωμεν εἰς αὐτὴν τὴν ἐξέτασιν· ἀλλὰ ποίας ὀνομάξεις μεγίστας σπουδὰς;

— Θὰ ἐνθυμησῶμαι βέβαια, ὅτι, ἀφοῦ διεκρίναμεν τρία μέρη τῆς ψυχῆς, ἐπροσπαθήσαμεν νὰ καθορίσωμεν εἰς ποῖον ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ἀνήκει ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ σοφία. — Ἐὰν δὲν τὸ ἐνθυμοῦμην, δὲν θὰ ἦμην ἀξίος νὰ ἀκούω τὰ ἐπίλοιπα. — Ἐνθυμείσαι ἀκόμη καὶ τί εἶχαμεν εἰπῆ πρὶν ἀπὸ αὐτά; — Τί; — Ἐλέγαμεν ὅτι, διὰ νὰ κατανοήσωμεν αὐτὰ μὲ πάσαν τὴν δυνατὴν ἀκρίθειαν, ὑπῆρχεν ἄλλη μακροτέρα ὁδός, τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ διατρέξωμεν διὰ νὰ τὸ κατορθώσωμεν, ἡδυνάμεθα ὅμως καὶ ἀπὸ τὰ προηγούμενα νὰ ἐξαγάγωμεν ἀποδείξεις, αἱ ὁποῖαι ὅποσδήποτε νὰ μᾶς χρησιμεύσουν διὰ τὸ ζήτημα· καὶ σεῖς ἐδηλώσατε ὅτι ἀρκεῖσθε μὲ αὐτὸν τὸν δεῦτερον τρόπον· καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐπραγματεύθημεν τότε τὸ ζήτημα, ὄχι μὲν μετὰ τῆς προσηκούσης, κατὰ τὴν γνώμην μου, ἀκριθείας, ἐὰν δὲ ἱκανοποιητικῶς διὰ σᾶς, εἴσθε οἱ ἀρμόδιοι σεῖς νὰ τὸ εἴπητε. — Ἐγὼ τοῦλάχιστον ἔμεινα εὐχαριστημένος, μοῦ

εφάνη δὲ ὅτι καὶ οἱ ἄλλοι ἐπίσης.

— Ἄλλ', ὦ φίλε μου, εἰς ζητήματα τοιαύτης σπουδαιότητος, κάθε ἀπόδειξις ἀπὸ τὴν ὁποῖαν λείπει ἔστω καὶ τὸ παραμικρόν, δὲν ἠμπορεῖ ποτε νὰ εἶναι ἐπαρκές· διότι τὸ ἀτελὲς δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶναι τὸ ὀρθὸν μέτρον κανενὸς πράγματος· πολλοὶ ὁμῶς ἐνίοτε φαντάζονται ὅτι εἶναι ἀρκετὸν καὶ ὅτι δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ προχωρήσουν περαιτέρω. — Πραγματικῶς πολλοὶ τὸ παθαίνουν αὐτὸ ἀπὸ ὀκνηρίαν τῆς σκέψεως. — Ἄλλὰ ἓνα τοιοῦτον ἐλάττωμα πρέπει νὰ εἶναι ὀλωσδιόλου ξένον ἀπὸ τὸν φύλακα τῆς πόλεως καὶ τῶν νόμων. — Φυσικώτατα.

— Πρέπει λοιπόν, ἀγαπητέ μου, ὁ τοιοῦτος νὰ διατρέξῃ τὴν μεγαλυτέραν ἐκείνην ὁδόν, ποῦ εἴπαμεν, καὶ νὰ καταβάλλῃ ὅχι ὀλιγωτέρους κόπους διὰ τὴν μάθησιν παρὰ διὰ τὴν ἐκγύμνασιν τοῦ σώματος· ἀλλέως, ὅπως ἐλέγαμεν καὶ τώρα, ποτὲ δὲν θὰ φθάσῃ εἰς τὸ τέλος τῆς ὑψίστης ἐκείνης ἐπιστήμης, ἢ ὁποῖα παρὰ κάθε ἄλλον τοῦ ταιριάζει. — Καὶ πῶς; ὑπάρχει λοιπόν καὶ ἄλλο τι ἀνώτερον τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν λοιπῶν ἀρετῶν, ποῦ ἐπραγματεύθημεν; — Ὑπάρχει μάλιστα καὶ δι' αὐτὰς ἀκόμη τὰς ἀρετὰς, ποῦ ἀνεφέραμεν, εἶναι ἀνάγκη νὰ μὴν ἀρκεσθῇ. ὅπως τώρα ἡμεῖς, εἰς τὸ ἀπλοῦν σχεδιογράφημά των, ἀλλ' ὀφείλει ἀπεναντίας νὰ ζητήσῃ τελειότατα ἐπεξεργασμένην τὴν εἰκόνα· διότι δὲν θὰ ἦτο γελοῖον, δι' ἄλλα μὲν πράγματα μικροῦ λόγου ἄξια, νὰ ἐντείνῃ ἕλας του τὰς προσπάθειάς, διὰ νὰ τὰ ἔχῃ ὅσον τὸ δυνατὸν ἀκριβέστατα καὶ σαφέστατα, νὰ μὴ θεωρῇ δὲ τὰ σπουδαιότατα ἄξια τῆς μεγίστης ἀκριβείας; — Εἶναι ὀρθότατος ὁ συλλογισμὸς σου· νομίζεις ὁμῶς ὅτι θὰ σὲ ἀφήσωμεν νὰ περάσῃς, χωρὶς νὰ σὲ ἐρωτήσῃ κανεὶς, ποῖον εἶναι αὐτὸ τὸ μέγιστον μάθημα, ποῦ λέγεις, καὶ εἰς τί ἀναφέρεται;

— Ὅχι βέβαια, ἀλλὰ ἐρώτα με καὶ σύ· ἄλλως τε μοῦ τὸ ἤκουσες ὅχι μίαν ἢ δύο φορές ὡς τώρα· ἢ ὁμῶς δὲν τὸ ἐνθυμεῖσαι, ἢ ἔβαλες πάλιν εἰς τὸν νοῦν σου νὰ μὲ δυσκολεύῃς μὲ νέας ἐνστάσεις· καὶ αὐτὸ μάλλον πιστεύω· διότι πολλὰκις ἔχεις ἀκούσῃ, ὅτι τὸ μέγιστον μάθημα εἶναι ἡ ἰδέα τοῦ ἀγαθοῦ, τὴν

ὁποῖαν προσλαμβάνουν καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ αἱ ἄλλαι ἀρεταί, διὰ νὰ γίνουν χρήσιμοι καὶ ὠφέλιμοι· καὶ τώρα γνωρίζεις πολὺ καλά, ὅτι δι' αὐτὸ πρόκειται νὰ ἐμιλήσω, ἀκόμη δὲ ὅτι γνωρίζομεν αὐτὴν τὴν ἰδέαν τοῦ ἀγαθοῦ ὅχι πολὺ ἐπαρκῶς· ἐὰν δὲ δὲν τὴν γνωρίζωμεν, ἠξεύρεις ὅτι τίποτε δὲν μᾶς ὠφελεῖ νὰ γνωρίζωμεν ὅλα τὰ ἄλλα τελειότατα, χωρὶς αὐτὴν, ὅπως θὰ μᾶς ἦτο ἀνωφελές καὶ ἡ ἀπόκτησις παντὸς ἄλλου πράγματος, ἄνευ τοῦ ἀγαθοῦ· ἢ νομίζεις ὅτι θὰ μᾶς ὠφελούσε τίποτε νὰ εἴχαμεν ἀποκτήσῃ τὸ κάθε τί, ἐὰν δὲν ἦτο αὐτὸ καὶ καλόν; ἢ νὰ ἠξεύραμεν ὅλας τὰς γνώσεις τοῦ κόσμου, ἐὰν δὲν ἦσαν αὐταὶ καλαὶ καὶ ὠφέλιμοι; — Ὅχι, μὰ τὴν ἀλήθειαν, δὲ τὸ πιστεύω αὐτό.

— Ἄλλ' ὁμῶς γνωρίζεις βέβαια καὶ τοῦτο ἀκόμη, ὅτι οἱ μὲν περισσότεροι παραδέχονται ὅτι τὸ ἀγαθὸν συνίσταται εἰς τὴν ἡδονήν, οἱ δὲ λεπτότεροι εἰς τὴν φρόνησιν. — Πῶς ὅχι; — Καὶ ὅτι πρὸς τοῦτοις οἱ παραδεχόμενοι αὐτὸ τὸ τελευταῖον δὲν ἔχουν νὰ δεῖξουν τί εἶναι αὐτὴ ἡ φρόνησις τοῦ ἀγαθοῦ. — Ἀστεῖος, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ὀρισμός. — Πῶς ὅχι, ἀφοῦ, ἐνῶ μᾶς ὀνειδίζουν πῶς δὲν γνωρίζομεν τὸ ἀγαθόν, ἔπειτα μᾶς ὀμιλοῦν δι' αὐτό, ὡς νὰ τὸ ἐγνωρίζαμεν; διότι λέγουν, ὅτι εἶναι ἡ φρόνησις τοῦ ἀγαθοῦ, ὡς νὰ ἤμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἐννοήσωμεν τί λέγουν μὲν ἀνοίξουν τὸ στόμα των καὶ προφέρουν τὴν λέξιν ἀγαθόν. — Πολὺ σωστά.

— Ἄλλὰ καὶ ἐκεῖνοι ποῦ ὀρίζουν τὸ ἀγαθὸν ὅτι εἶναι ἡ ἡδονή, μήπως περιπίπτουν εἰς μικροτέραν πλάνην ἀπὸ τοὺς ἄλλους; ἢ μήπως δὲν ἀναγκάζονται καὶ αὐτοὶ νὰ ὁμολογήσουν ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἡδοναὶ κακαὶ; — Βεβαίως. — Ὅστε καταντοῦν, νομίζω, νὰ παραδέχωνται ὅτι τὰ ἴδια εἶναι καὶ καλὰ καὶ κακά· ἢ ὅχι; — Μάλιστα.

— Δὲν εἶναι λοιπόν φῶς φανερόν, ὅτι αὐτὸ τὸ ζήτημα ὑπόκειται εἰς πολλὰς καὶ μεγάλας ἀμφισβητήσεις; — Πῶς ὅχι; — Ἄλλὰ δὲν εἶναι ἐπίσης φανερόν ὅτι προκειμένου μὲν περὶ τοῦ ὠραίου καὶ περὶ τοῦ δικαίου, οἱ περισσότεροι καὶ εἰς τοὺς

λόγους των και εις τὰς πράξεις των θὰ ἤρκοῦντο εἰς ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον θὰ τοὺς ἐφαίνετο ὡς τοιοῦτον, ἐνῶ προκειμένου περὶ τοῦ ἀγαθοῦ, κανεὶς δὲν θὰ ἤρκετο πλέον εἰς τὰ φαινόμενα, ἀλλὰ πάντες ζητοῦν τὸ πραγματικὸν ἀγαθὸν καὶ ἀπορρίπτουν τὸ κατ' ἐπίφασιν τοιοῦτον ; — Ἄναμφιβόλως.

— Λοιπὸν, αὐτὸ τὸ πράγμα τοῦ ὁποῦ τὴν ἀπόκτησιν ἐπιζητεῖ πᾶσα ψυχὴ καὶ χάριν τοῦ ὁποῦ πράττει τὰ πάντα, διὰ νὰ μαντεύσῃ τί εἶναι, εὐρίσκεται δὲ πάντοτε εἰς ἀπορίαν καὶ εἰς τὴν ἀδυναμίαν νὰ τὸ ὀρίσῃ ἀκριβῶς καὶ μὲ τὴν ἀκράδαντον ἐκείνην πίστιν, ποῦ ἔχει διὰ τὰ ἄλλα πράγματα, ἔνεκα δὲ τούτου δὲν δύναται νὰ καρπωθῇ τὸ ἐξ αὐτῶν ὄφελος, αὐτὸ λοιπὸν τὸ τόσον μέγα καὶ σπουδαῖον πρᾶγμα ἠμποροῦμεν νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐπιτρέπεται νὰ τὸ γνωρίζουν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀμυδρῶς καὶ ἀσαφῶς οἱ ἄριστοι ἐκεῖνοι τῆς πόλεώς μας, εἰς τοὺς ὁποίους θὰ ἐμπιστευθῶμεν καὶ θὰ παραδώσωμεν τὰ πάντα ; — Ὅχι βέβαια. — Πιστεύω πράγματι, ὅτι δὲν θὰ εἶχε πάρα πολὺ μεγάλην ἀξίαν ὁ φύλαξ ἐκεῖνος τῆς πόλεως, ὁ ὅποιος θὰ κατέχη τὴν ἰδέαν τοῦ ὠραίου καὶ τοῦ δικαίου, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ καὶ ποῖαν σχέσιν ἔχουν αὐτὰ μὲ τὸ ἀγαθόν, ὑποθέτω δὲ ὅτι καὶ ἐκεῖνα εἶναι ἀδύνατον νὰ κατανοήσῃ κανεὶς ἐπαρκῶς δίχως τὴν προηγουμένην γνῶσιν αὐτοῦ. — Καὶ πολὺ σωστὰ τὸ ὑποθέτετε. — Δὲν θὰ λάβῃ λοιπὸν τὴν τελειοτάτην αὐτῆς διακόσμησιν ἢ πολιτείαν μας, ἐὰν ὁ φύλαξ, ποῦ θὰ ἔχη τὴν ἀνωτάτην ἐποπτείαν τῆς, συνενώνῃ, ἐκτὸς τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ὠραίου, καὶ τὴν ἐπιστήμην μαζὶ τοῦ ἀγαθοῦ ; — Κατ' ἀνάγκην· ἀλλὰ σὺ, Σωκράτη, τί παραδέχεσαι ὅτι εἶναι τὸ ἀγαθόν, ἐπιστήμη ἢ ἡδονή ; ἢ τίποτε ἄλλο ἐκτὸς αὐτῶν ;

— Καλὸς εἶσαι· τὸ ἐγνώριζα καθαρὰ καὶ ἀπὸ πρὶν, πῶς δὲν εἶσαι σὺ ἄνθρωπος νὰ ἀρκεσθῆς μὲ ὅτι παραδέχονται συνήθως οἱ ἄλλοι περὶ αὐτῶν. — Διότι δὲν μοῦ φαίνεται, Σωκράτη, λογικόν, ἓνας ἄνθρωπος, ποῦ καταγίνεται τόσον καιρὸν μὲ αὐτὰ τὰ ζητήματα, νὰ γνωρίζῃ μὲν τὰς ἰδέας τῶν ἄλλων ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἀντικειμένου, νὰ μὴ λέγῃ δὲ τὴν ἰδικήν του. — Πολὺ καλὰ·

σοῦ φαίνεται ὅμως λογικὸν νὰ ὀμιλῇ κανεὶς περὶ πράγματος, ποῦ δὲν γνωρίζει, ὡς νὰ τὸ ἐγνώριζε ; — Καθόλου βέβαια· θὰ ἠμποροῦσε ὅμως νὰ λέγῃ μίαν εἰκασίαν, ἢ ὁποία θὰ τοῦ ἐφαίνετο πιθανή. — Μὰ πῶς ; δὲν ἔμαθες ἀκόμη πόσον γελοῖα εἶναι ὅλαι αἱ θεωρίαι, ποῦ δὲν στηρίζονται ἐπὶ τῆς ἐπιστήμης ; ὅτι καὶ αἱ καλύτεραι μεταξὺ αὐτῶν εἶναι, οὕτως εἶπεῖν, τυφλαί ; ἢ νομίζεις ὅτι ἐκεῖνοι ποῦ κατὰ τύχην εὐρίσκουν μίαν ἀλήθειαν, χωρὶς ὅμως νὰ τὴν στηρίζουν εἰς λογικὴν ἀπόδειξιν, διαφέρουν καθόλου ἀπὸ τοὺς τυφλοὺς, ποῦ βαδίζουν ὀρθῶς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν ; — Ἐχεις δίκαιον.

— Προτιμᾷς λοιπὸν νὰ ἀκούῃς μίαν θεωρίαν ἄμορφον, τυφλὴν καὶ σκοτεινὴν, ἐνῶ ἠμπορεῖς νὰ ἀκούσῃς ἀπὸ ἄλλους μίαν καλὴν καὶ φωτεινὴν ;

— Νὰ ζῆς, Σωκράτη, εἶπε τότε ὁ Γλαῦκων, μὴ σταματήσῃς τώρα ἐδῶ εἰς τὸ τέλος ποῦ εὐρίσκεσαι· ἡμεῖς θὰ εἴμεθα εὐχαριστημένοι, ἂν πραγματευθῆς καὶ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ, ὅπως τὸ ἔκαμες καὶ περὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ περὶ τῆς σωφροσύνης καὶ τῶν ἄλλων ποῦ ἀνέπτυξες. — Καὶ ἐγὼ ἐπίσης θὰ ἤμουν πολὺ εὐχαριστημένος· ἀλλὰ φοβοῦμαι μήπως αὐτὸ ὑπερβαίῃ τὰς δυνάμεις μου, καὶ παρ' ὅλην τὴν καλὴν μου θέλησιν, τὸ πραγματευθῶ τόσον ἀσχημα, ὥστε νὰ γίνω καταγέλαστος· ἀκούσετέ μου ποῦ σὰς λέγω· ἄς τὸ ἀφήσωμεν τώρα. καλοὶ μου, αὐτὸ τὸ ζήτημα, τί εἶναι τὸ ἀγαθόν· θὰ μὰς ἔφερε πολὺ μακρότερα αὐτῆ ἢ ἐξέτασις καὶ δὲν θὰ κατώρθωνα νὰ σὰς ἐξηγήσω τὴν ἰδέαν μου, ἀκολουθῶν τὸν δρόμον ποῦ ἐπήραμεν ὡς τώρα· ἐκεῖνο ὅμως ποῦ φαίνεται γέννημα τοῦ ἀγαθοῦ καὶ πανομοιότυπον αὐτοῦ, εἶμαι πρόθυμος νὰ ἐξετάσωμεν, ἐὰν εἴσθε σύμφωνοι καὶ σεῖς, εἰδεμὴ τὸ ἀφήνωμεν καὶ αὐτό. — Λέγε μας λοιπὸν, ἀφοῦ εἶναι ἔτσι, διὰ τὸν υἱόν, καὶ ὅσον διὰ τὸν πατέρα, μὰς μένεις χρεώστης δι' ἄλλην φοράν. — Θὰ ἤθελα καὶ ἐγὼ νὰ ἐξωφλοῦσα μαζὶ σὰς μὰ γὰ πάντα καὶ σεῖς νὰ πάρετε τὸ δίκαιόν σας, καὶ ὄχι μόνον τοὺς τόκους, ὅπως τώρα· ἀρκεσθῆτε ὅμως ὁπωσδήποτε εἰς τὸν τόκον τοῦ ἀγαθοῦ, εἰς αὐτὸ τὸ γέννημα τοῦ ἀγαθοῦ

ποῦ σὰς εἶπα· ἀλλὰ προσέξετε μήπως σὰς ἐξαπατήσω, χωρὶς νᾶ τὸ θέλω, καὶ σὰς πληρώσω τὸν τόκον μὲ κίβδηλον νόμισμα. — Ἔγνοια σου, θὰ λάβωμεν ὄλα μας τὰ μέτρα· μόνον λέγε ἐσὺ.

- Θὰ τὸ κάμω, ἀφοῦ πρῶτα σὰς ὑπενθυμίσω ἐκεῖνα ποῦ εἶπαμεν πρὶν, καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας περιστάσεις προηγουμένως, καὶ εἶχαμεν μείνη σύμφωνοι. — Ποῖα δηλαδή; — Ὑπάρχουν, εἶπαμεν, πολλὰ πράγματα ἀγαθὰ, καὶ ὀνομάζομεν τοιουτοτρόπως καθ' ἓνα ἀπὸ αὐτὰ. — Μάλιστα, τὸ εἶπαμεν. — Ὑπάρχει ὅμως καὶ τὸ καθ' ἑαυτὸ ὠραῖον καὶ τὸ καθ' ἑαυτὸ ἀγαθὸν καὶ ὄλα τὰ ἄλλα τοιουτοτρόπως, τὰ ὁποῖα τότε ἐλαμβάναμεν ὡς πολλὰ, καὶ εἰς τὸ καθ' ἑαυτὸ τοῦτο ἀποδίδομεν ὄλας τὰς μερικὰς ἰδιότητας, ὡς εἰς μίαν ἰδέαν ἀπλήν καὶ ἐνιαίαν. — Μάλιστα. — Καὶ δι' ἐκεῖνα μὲν τὰ πολλὰ λέγομεν ὅτι εἶναι ἀντικείμενα ὑποπίπτοντα εἰς τὰς αἰσθήσεις καὶ ὄχι εἰς τὸν νοῦν, ἐνῶ αἱ ἰδέαι ὑποπίπτουν εἰς τὸν νοῦν καὶ ὄχι εἰς τὰς αἰσθήσεις. — Συμφωνῶταται.

— Διὰ ποίας λοιπὸν αἰσθήσεως βλέπομεν τὰ ὄρατὰ πράγματα; — Διὰ τῆς δράσεως. — Καὶ διὰ τῆς ἀκοῆς βέβαια τοὺς ἤχους καὶ μὲ τὰς ἄλλας αἰσθήσεις ὄλα τὰ ἄλλα αἰσθητὰ πράγματα· ἢ ὄχι; — Μάλιστα. — Ἀλλὰ ἔχεις τάχα προσέξει ποτὲ πόσον ὁ δημιουργὸς τῶν αἰσθησέων μας ἐδημιούργησε πολυτελεστέραν τὴν δύναμιν τῆς δράσεως ἀπὸ τὰς ἄλλας αἰσθήσεις; — Δὲν τὸ ἐπρόσεξα καὶ πολὺ. Ἀλλὰ σκέψου κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον· ἢ ἀκοῆ καὶ ἢ φωνῆ ἔχουν ἀνάγκην κανενὸς τρίτου πράγματος, ὥστε ἐκεῖνη μὲν νὰ ἀκούῃ, ἢ δὲ φωνῆ νὰ ἀκούεται, καὶ τὸ ὁποῖον τρίτον πρᾶγμα, ἐὰν λείψῃ, οὔτε ἐκεῖνη θὰ ἀκούῃ, οὔτε αὐτὴ θὰ ἀκούεται; — Ὅχι, δὲν ἔχουν. Νομίζω δέ, ὅτι καὶ πολλαὶ ἄλλαι αἰσθήσεις, διὰ νὰ μὴν εἶπω ὄλοι, δὲν χρειάζονται κανέν τοιοῦτον πρᾶγμα· ἢ ἡξυρεῖς ἐσὺ νὰ χρειάζωνται; — Καθόλου. — Ἐνῶ, ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὄρασιν, δὲν παρατηρεῖς, ὅτι διὰ νὰ λειτουργήσῃ, ἔχει ἀνάγκην καὶ ἐνὸς ἄλλου πράγματος; — Πῶς δηλαδή; — Ἄν καὶ ἐνυπάρχῃ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἢ δύναμις τῆς δράσεως, καὶ ἂν ἐπιχειρήσῃ τις νὰ τὴν

ἐφαρμόσῃ καὶ τὴν χρησιμοποιήσῃ, καὶ ἂν τὰ ἀντικείμενα ποῦ θέλει νὰ ἰδῇ ἔχουν τὰ χρώματά τους, οὔτε ἢ ὄρασις θὰ ἰδῇ τίποτε καὶ τὰ χρώματα θὰ μείνουν ἀόρατα, ἐὰν δὲν ὑπάρξῃ ἀκόμη καὶ ἓνα τρίτον πρᾶγμα, προωρισμένον ἐκ φύσεως ἀκριβῶς δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν. — Ποῖον ἐννοεῖς; — Αὐτὸ ποῦ ὀνομάζεις ἐσὺ φῶς. — Ἔχεις δίκαιον. — Ἡ αἰσθησις λοιπὸν τῆς δράσεως ἔχει αὐτὴν τὴν ὄχι μικρὰν ὑπεροχὴν ἐπὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων, ὅτι ἐξεύχθη πρὸς τὸ ἀντικείμενον τῆς μὲ ἓνα ζυγὸν πολὺ ἀνωτέρας ἀξίας ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἐκτὸς τοῦλάχιστον ἂν δὲν ἔχη καμμίαν ἀξίαν τὸ φῶς. — Πῶς; ἀλλὰ ἔχει καὶ παραέχει μάλιστα.

— Καὶ ποῖον τάχα ἀπὸ τοὺς Θεοὺς τοῦ οὐρανοῦ θεωρεῖς κύριον τῆς ἐνεργείας αὐτῆς, διὰ τῆς ὁποίας τὸ φῶς κάμνει τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ βλέπουν ὅσον γίνεται καλύτερα, καὶ τὰ ἀντικείμενα ἐπίσης νὰ βλέπωνται; — Τὸν ἴδιον, ποῦ νομίζεις καὶ σὺ καὶ ὄλοι οἱ ἄλλοι· διότι ἐννοεῖς βέβαια μὲ τὴν ἐρώτησίν σου τὸν ἥλιον. — Καὶ νὰ ἔχη τάχα αὐτὴν τὴν σχέσιν ἢ ὄρασις μὲ τὸν θεὸν τοῦτον; — Ποῖαν δηλαδή; — Δὲν εἶναι ἥλιος βέβαια οὔτε αὐτὴ ἢ ἰδία ἢ ὄρασις, οὔτε τὸ ὄργανον εἰς τὸ ὁποῖον ὑπάρχει, δηλαδή ὁ ὀφθαλμὸς. — Ὅχι βέβαια. — Ἔχει ὅμως τὴν μεγαλυτέραν ὁμοιότητα καὶ ἀναλογίαν μὲ τὸν ἥλιον ἀπὸ τὰ λοιπὰ αἰσθητήρια ὄργανα. — Ἔχει μάλιστα. Αὐτὴν λοιπὸν τὴν δύναμιν, ποῦ ἔχει, δὲν τὴν δανείζεται ἀπὸ τὸν ἥλιον ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐκπηγάξει; — Βεβαιότατα. — Δὲν εἶναι λοιπὸν καὶ ὁ ἥλιος, ὄχι μὲν ὄρασις, ἀλλὰ ὁ αἷτιος τῆς δράσεως, ὑπὸ τῆς ὁποίας πάλιν καὶ ὁ ἴδιος βλέπεται; — Ἔτσι εἶναι.

— Ἐνα λοιπὸν τοιοῦτον πρᾶγμα νὰ φαντασθῆς ὅτι ἐννοῶ, ὅταν ὀμιλῶ διὰ τὸ γέννημα τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐπομένως ἀνάλογον μὲ τὸν πατέρα, ποῦ τὸ ἐγέννησε· καὶ ὅτι εἶναι ὁ ἥλιος εἰς τὸν ὄρατὸν κόσμον σχετικῶς μὲ τὴν ὄρασιν καὶ τὰ ὄρατὰ ἀντικείμενα, τὸ ἴδιον εἶναι καὶ αὐτὸ εἰς τὸν νοητὸν σχετικῶς μὲ τὸν νοῦν καὶ τὰ ἀντικείμενα τῆς νοήσεως. — Πῶς δηλαδή; ἐξήγησέ μου το καλύτερα. — Γνωρίζεις βέβαια ὅτι οἱ

ὄφθαλμοί, ὅταν τοὺς στρέφῃ κανεὶς πρὸς τὰ ἀντικείμενα τὰ ὅποια φωτίζει ὄχι τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ τὸ ἀμυδρὸν φέγ-
γος τῆς νυκτός, μόλις καὶ μετὰ βίας τὰ διακρίνουν καὶ ὁμοιά-
ζουν σχεδὸν τυφλοί, ὡς νὰ μὴν ὑπάρχῃ πλέον εἰς αὐτοὺς κα-
θαρὰ ὄρασις. — Μάλιστα τὸ γνωρίζω. — Ὅταν ὅμως στρέφουν
πρὸς τὰ ἀντικείμενα, τὰ ὅποια καταλάμπει ὁ ἥλιος, τότε βλέ-
πουν εὐκρινῶς, καὶ ὑπάρχει εἰς αὐτοὺς τοὺς ἴδιους ὄφθαλμοὺς ἡ
ὄρασις. — Πραγματικῶς. — Τὸ ἴδιον λοιπὸν νὰ φαντασθῆς ὅτι
συμβαίνει καὶ μετὰ τὴν ψυχὴν· ὅταν μὲν στρέφῃ τὰ βλέμματά της
εἰς ἓνα ἀντικείμενον, τὸ ὅποσον φωτίζει ἡ ἀλήθεια καὶ τὸ ὄν,
τότε τὸ ἐννοεῖ καὶ τὸ γνωρίζει εὐκρινῶς καὶ φαίνεται ὅτι ἔχει
νόησιν· ὅταν ὅμως τὰ στρέφῃ πρὸς ἀντικείμενον, ποῦ εἶναι ἀνα-
κατωμένον μετὰ σκότος, καὶ τὸ ὅποσον γεννᾶται καὶ χάνεται, τότε
πλέον δὲν ἀντιλαμβάνεται καθαρὰ, ἀλλὰ σχηματίζει δοξασίας,
ποῦ μεταβάλλονται ἀνω κάτω, καὶ φαίνεται τότε ὡς νὰ μὴν ἔχῃ
νόησιν. — Ἔτσι πράγματι φαίνεται.

— Αὐτὸ λοιπὸν, τὸ ὅποσον παρέχει τὴν ἀλήθειαν εἰς τὰ
νοητὰ ἀντικείμενα, καὶ δίδει εἰς τὴν ψυχὴν τὴν δύναμιν τῆς
νόησεως, αὐτὸ νὰ γνωρίζῃς ὅτι εἶναι ἡ ἰδέα τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ ὅτι
αὕτη ἡ ἰδέα εἶναι ἡ αἰτία τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἀληθείας, ἐφ'
ὅσον αὕτη εἶναι ἀντικείμενον τῆς γνώσεως· καὶ ὅσον καλὰ καὶ
ὠρατὰ καὶ ἂν εἶναι καὶ τὰ δύο αὐτὰ πράγματα, ἡ γνώσις δη-
λαδὴ καὶ ἡ ἀλήθεια, ἡμπορεῖς νὰ εἶσαι βέβαιος, χωρὶς φόβον
νὰ ἀπατηθῆς, ὅτι ἡ ἰδέα τοῦ καλοῦ εἶναι κάτι τι διαφορητικὸν
ἀπὸ αὐτὰ καὶ πολὺ συγχρόνως καλύτερον· καὶ ὅπως ἐκεῖ τὸ ὄρ-
θον εἶναι νὰ θεωρῆται τὸ φῶς καὶ ἡ ὄρασις κάτι τι ἀνάλογον
πρὸς τὸν ἥλιον, ὄχι ὅμως καὶ ἥλιος, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἐδῶ τὸ
ὄρθον εἶναι νὰ θεωρῆται ἡ γνώσις καὶ ἡ ἀλήθεια κάτι τι ποῦ
ἔχει μὲν ἀναλογίαν καὶ ὁμοιότητα μετὰ τὸ ἀγαθόν, δὲν εἶναι ὅμως
καὶ αὐτὸ τὸ ἀγαθόν, διότι ἡ φύσις τοῦ ἀγαθοῦ ἔχει ἀσυγκρίτως
ἀνωτέραν ἀξίαν. — Ἀνέκφραστος λοιπὸν θὰ εἶναι ἡ, καλλονὴ
του, ἀφοῦ παρέχει μὲν, καθὼς λέγεις, τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν
ἀλήθειαν, εἶναι ὅμως κατὰ πολὺ ὠραιότερον ἀπὸ αὐτὰς· καὶ

ἐπομένως βέβαια αὐτὸ ποῦ λέγεις δὲν εἶναι ἡ ἡδονή.

— Θεὸς φυλάξοι! ἀλλὰ πρόσεξε καλύτερα ἀκόμη τὴν εἰκό-
να τοῦ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ποῦ θὰ σοῦ τὴν παραστήσω.
— Πῶς; — Πιστεύω νὰ παραδέχῃσαι ὅτι ὁ ἥλιος ὄχι μόνον
καθιστᾷ ὄρατὰ τὰ ἀντικείμενα τῆς ὄρασεως, ἀλλὰ παρέχει ἀκό-
μη εἰς αὐτὰ καὶ τὴν γέννησιν καὶ τὴν αὔξησιν καὶ τὴν τροφήν,
χωρὶς νὰ εἶναι αὐτὸς γέννησις. — Βεβαίως. Κατὰ τὸν ἴδιον
τρόπον δύνασαι νὰ εἴπῃς ὅτι καὶ τὰ ἀντικείμενα τῆς νόησεως
δὲν ὀφείλουν μόνον εἰς τὸ ἀγαθὸν τὴν νόησίν των, ἀλλὰ καὶ τὸ
εἶναί των καὶ τὴν οὐσίαν των, χωρὶς μελαταῦτα νὰ εἶναι αὐτὸ
οὐσία, ἀλλὰ κάτι τι ἀνώτερον καὶ ἀπὸ τὴν οὐσίαν κατὰ τὴν ἀξίαν
καὶ τὴν δύναμιν.

Καὶ ὁ Γλαύκων μετὰ πολὺ ἀστεῖον τρόπον, — Ὡ! Ἀπόλλων, ἀνέ-
κραξε, τί δαιμονία ὑπερβολή! — Εἶσαι ἐσὺ ἡ ἀφορμή, τοῦ εἶπα
ἐγώ, ποῦ μετὰ ἠνάγκασες νὰ εἴπω τὴν ἰδέαν μου περὶ αὐτοῦ τοῦ
πράγματος. — Καὶ μὴ σταματήσῃς ἕως ἐδῶ, ἀλλὰ τελείωσε,
ἂν ἔχι ἄλλο, αὐτὴν τοῦλάχιστον τὴν ὁμοιότητα τοῦ ἀγαθοῦ πρὸς
τὸν ἥλιον, ἂν παρέλειψες τίποτε. — Πράγματι παρέλειψα καὶ
πολλὰ μάλιστα. — Νὰ μὴ παραλείψῃς μήτε τὸ παραμικρότε-
ρον. — Πάντα θὰ μείνῃ καὶ πολὺ, νομίζω· ὅμως, ὅσα εἶναι δυ-
νατὸν πρὸς τὸ παρόν, θὰ προσπαθῆσω νὰ μὴ τὰ παραλείψω.
— Ἔτσι μάλιστα. — Φαντάσου λοιπὸν, ὅτι τὸ ἀγαθὸν καὶ ὁ
ἥλιος εἶναι, οὕτως εἶπεν, δύο βασιλεῖς, ὁ ἓνας τοῦ νοητοῦ κό-
σμου καὶ ὁ ἄλλος τοῦ ὄρατοῦ, διὰ νὰ μὴν εἴπω τοῦ οὐρανοῦ,
καὶ νομίσης πῶς θέλω νὰ παίξω μετὰ τὰς λέξεις· ἔχομεν λοιπὸν
δύο εἶδη, τὸ νοητὸν καὶ τὸ ὄρατόν. — Μάλιστα.

— Φαντάσου τώρα μίαν γραμμὴν διηρημένην εἰς δύο ἄνισα
τμήματα, καὶ διαίρεσε πάλιν κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἕκαστον
τμήμα, καὶ τοῦ ὄρατοῦ καὶ τοῦ νοητοῦ, εἰς δύο ἄλλα μέρη· τοιου-
τοτρόπως θὰ ἔχῃς καὶ εἰς τὰ δύο τμήματα ἀφ' ἐνὸς ἓνα μέρος
καθαρόν καὶ ἀφ' ἐτέρου ἓνα μέρος ἀμυδρόν· εἰς τὸ τμήμα τοῦ
ὄρατοῦ τὸ ἓνα μέρος, τὸ ἀμυδρόν, θὰ περιλαμβάνῃ τὰς εἰκόνας·
ἐννοῶ δὲ εἰκόνας πρῶτον μὲν τὰς σκιὰς, ἔπειτα δὲ τὰ εἶδωλα

τῶν ἀντικειμένων τὰ ὅποια σχηματίζονται ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ἢ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν πυκνῶν, λείων καὶ στιλπνῶν σωμάτων, καὶ τὰ παρόμοια, ἐὰν μὲ ἐννοῆς. — Ἄλλὰ πῶς ; σὲ ἐννοῶ. — Εἰς τὸ ἄλλο μέρος θὰ περιλαμβάνονται αὐτὰ τὰ ἀντικείμενα, τῶν ὁποίων εἶναι αἱ εἰκόνες αὐταί, δηλαδὴ τὰ διάφορα ζῆα, τὰ φυτὰ καὶ ἐν γένει ὅλα τὰ ἀντικείμενα τῆς φύσεως ἢ τῆς τέχνης. — Πολὺ καλά. — Ἐὰν τώρα ἠθέλαμεν νὰ ἐφαρμόσωμεν αὐτὴν τὴν διαίρεσιν ἐπὶ τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ ἐναντίου τῆς. δὲν θὰ παρεδέχεσο ὅτι τὴν αὐτὴν σχέσιν ἔχει ἡ εἰκὼν πρὸς τὸ ἀντικείμενον, ὅποιαν ἢ γνῶσις πρὸς τὴν δοξασίαν ; — Μάλιστα· εὐρίσκω ὀρθοτάτην τὴν ἀναλογίαν.

— Πρόσεξε τώρα πῶς πρέπει νὰ γίνῃ καὶ ἡ διαίρεσις τοῦ νοητοῦ τμήματος. — Πῶς ; — Εἰς δύο πάλιν· καὶ τὸ μὲν ἓνα μέρος εἶναι ἐκεῖνο, ποῦ ἀναγκάζεται ἡ ψυχὴ νὰ τὸ ζητῆ μεταχειριζομένη τὰς εἰκόνας τοῦ ὄρατοῦ τμήματος, καὶ, ἐπὶ τῇ βάσει μερικῶν ὠρισμένων ὑποθέσεων, ὅχι νὰ ἀνέρχεται πρὸς μίαν ἀρχὴν, ἀλλὰ νὰ κατεβαίῃ πρὸς ἓνα τέλος· τὸ δεύτερον δὲ μέρος εἶναι ἐκεῖνο, ὅπου ἡ ψυχὴ, ὀρμημένη ἀπὸ μίαν ὑπόθεσιν, προχωρεῖ πρὸς μίαν ἀρχὴν ἀνεξάρτητον πάσης ὑποθέσεως, μὲ τὴν βοήθειαν ὅχι τῶν εἰκόνων, ποῦ εἶπαμεν ἀνωτέρω, ἀλλὰ χρησιμοῦσα εἰς τὴν μέθοδόν τῆς αὐτὴν τὰς καθαρὰς ἰδέας. — Δὲν τὰ ἐνόησα καὶ πολὺ καλά αὐτὰ ποῦ εἶπες.

— Θὰ τὰ ἐνόησες ἀμέσως· διότι θὰ σὲ βοηθήσουν εἰς τὴν κατανόησιν αὐτὰ ποῦ εἶπα παραπάνω. Δὲν ἀγνοεῖς βέβαια ὅτι οἱ ἀσχολούμενοι περὶ τὴν γεωμετρίαν, τὴν ἀριθμητικὴν καὶ τὰ τοιαῦτα, λαμβάνουν μερικὰς ὑποθέσεις π. χ. τὸ ἄρτιον καὶ περιττόν, τὰ σχήματα, τὰ τρία εἶδη τῶν γωνιῶν, ἀναλόγως τῆς ἀποδείξεως ποῦ ζητοῦν· αὐτὰς δὲ τὰς ὑποθέσεις τὰς θεωροῦν ὡς ἀξιώματα γνωστά, περὶ τῶν ὁποίων δὲν νομίζουν ἀναγκαῶν νὰ δώσουν κανένα λόγον, οὔτε εἰς ἑαυτοὺς οὔτε εἰς τοὺς ἄλλους, ὡς νὰ ἦσαν φανερά εἰς τὸν καθένα· ἀπὸ αὐτὰς λοιπὸν τὰς ὑποθέσεις ἀρχίζουν καὶ ἔπειτα, ἀπὸ συλλογισμὸν εἰς συλλογισμὸν, καταντοῦν εἰς τὸ τέλος νὰ ἀποδείξουν ἀναμφιλέκτως, ἐκεῖνο ποῦ

ἀνέλαβαν νὰ ἀποδείξουν. — Τὸ γνωρίζω· πολὺ καλά αὐτό. — Γνωρίζεις ἀκόμη βέβαια, ὅτι μεταχειρίζονται προσέτι τὰς ὄρατὰς εἰκόνας, καὶ ἐφαρμόζουν εἰς αὐτὰς τοὺς συλλογισμοὺς τῶν, ἂν καὶ δὲν τοὺς ἐνδιαφέρουν αὐταί, ἀλλὰ τὰ ἀντικείμενα τῶν ὁποίων εἶναι εἰκόνες· ἀναφέρουν δηλαδὴ τοὺς συλλογισμοὺς τῶν εἰς αὐτὸ π. χ. τὸ τετράγωνον καὶ αὐτὴν τὴν διαγώνιον, καὶ ὅχι εἰς τὰς εἰκόνας αὐτῶν ποῦ χαράζουν· τὸ ἴδιον προκειμένου καὶ περὶ τῶν ἄλλων σχημάτων, τὰ ὅποια εἴτε πλάττουν εἴτε ζωγραφίζουν, καὶ τῶν ὁποίων ὑπάρχουν ἀκόμη καὶ αἱ σκιαὶ καὶ αἱ εἰκόνες ἐπὶ τοῦ ὕδατος, ὅλα αὐτὰ τὰ μεταχειρίζονται ὡς μέσα, διὰ νὰ γνωρίσουν ἐκεῖνα, ποῦ δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ συλλάβῃ ἀλλῶως παρὰ διὰ τῆς διανοίας. — Εἶναι ἀληθὲς αὐτὸ ποῦ λέγεις.

— Αὐτὸ λοιπὸν εἶναι τὸ ἓνα μέρος τοῦ νοητοῦ τμήματος, ποῦ ἔλεγα, πρὸς ζήτησιν τοῦ ὁποίου εἶναι ἀναγκασμένη ἡ ψυχὴ νὰ μεταχειρίζεται ὑποθέσεις ὅχι διὰ νὰ ἀνέλθῃ εἰς μίαν πρώτην ἀρχὴν, διότι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προχωρήσῃ πέραν αὐτῶν τῶν ὑποθέσεων· ἀλλὰ μεταχειριζομένη εἰκόνας γηίνας καὶ αἰσθητάς, τὰς ὁποίας γνωρίζει μόνον διὰ τῆς δοξασίας, τὰς ὑποθέτει ὅμως ἐναργεῖς καὶ φανεράς, βοηθεῖται ὑπ' αὐτῶν διὰ νὰ κατανοήσῃ καὶ γνωρίσῃ τὰ ἀληθινὰ σχήματα. — Ἐνόησα ὅτι κάμνεις λόγον περὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς γεωμετρίας καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν ἐπιστημῶν.

— Ἐνόησε τώρα καὶ ὅσα θὰ εἶπω διὰ τὸ δεύτερον μέρος τοῦ νοητοῦ· αὐτὸ περιλαμβάνει ἐκεῖνα, μὲ τὰ ὅποια ἡ ψυχὴ ἔρχεται εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν διὰ μέσου τοῦ συλλογισμοῦ καὶ τῆς διαλεκτικῆς τέχνης· καὶ ἐνταῦθα μεταχειρίζεται ὑποθέσεις, τὰς ὁποίας ὅμως δὲν λαμβάνει ὡς ἀξιώματα, ἀλλ' ὡς πραγματικὰς ὑποθέσεις, ὡς στηρίγματα οὕτως εἶπεῖν καὶ ἀφετηρίας, ἀπὸ τὰς ὁποίας παίρνει φόραν, διὰ νὰ ὑψωθῇ μέχρι τῆς πρώτης ἀρχῆς τοῦ παντός, ἀνεξαρτήτου ἀπὸ πάσης ὑποθέσεως· καὶ ἀφοῦ τὴν ἀδράξῃ, κρατουμένη πάλιν ἀπὸ τὰ συμπεράσματα, ποῦ ἐξαρτῶνται ἀπὸ ἐκείνην, κατεβαίνει ἀπὸ ἐκεῖ ἕως τὸ ἔσχατον συμπέρασμα, χωρὶς νὰ μεταχειρισθῇ καθόλου κανένα αἰσθητόν, ἀλλὰ

στηριζομένη αποκλειστικῶς καὶ μόνον ἐπὶ τῶν καθαρῶν ἰδεῶν, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἀρχίζει καὶ εἰς τὰς ὁποίας τελειώνει.

— Σὲ ἐννοῶ, ἀλλὰ ὄχι καὶ πολὺ καθαρὰ· διότι μοῦ φαίνεται πολὺ δύσκολον τὸ ζήτημα ποῦ πραγματεύεσαι· νομίζω ὅμως ὅτι θέλεις νὰ ἀποδείξεις, πῶς αἱ γνώσεις τοῦ ὄντος καὶ τοῦ νοητοῦ, ποῦ ἀποκτῶμεν διὰ μέσου τῆς διαλεκτικῆς, εἶναι πολὺ σφύστεραι ἀπὸ τὰς γνώσεις τῶν καλουμένων τεχνῶν, εἰς τὰς ὁποίας μερικαὶ ὑποθέσεις χρησιμεύουν ὡς ἀξιώματα· καὶ εἶναι μὲν ἠναγκασμένοι οἱ ἀσχολούμενοι μὲ αὐτὰς τὰς τέχνας νὰ μεταχειρίζονται τὴν διάνοιαν καὶ ὄχι τὰς αἰσθήσεις, ἀλλ' ἐπειδὴ στηρίζονται ἐπὶ ὑποθέσεων καὶ δὲν ἀνέρχονται εἰς μίαν ἀρχήν, ἀπὸ τῆς ὁποίας, ὡς ἀπὸ σκοπιᾶς, νὰ ἐξετάζουν τὰ πράγματα, κρίνεις ὅτι δὲν ἔχουν τὴν καθαρὰν ἐκείνην νόησιν περὶ αὐτῶν, ἂν καὶ μετὰ τῆς ἀρχῆς εἶναι ταῦτα νοητά· καὶ διὰ τοῦτο, μοῦ φαίνεται, ἀποδίδεις εἰς τοὺς γεωμετρικοὺς καὶ τοὺς τσιούτους ὄχι νόησιν, ἀλλὰ διάνοιαν, τὴν ὁποίαν τοποθετεῖς μεταξὺ τῆς δοξασίας καὶ τῆς καθαρᾶς νοήσεως. — Πολὺ ὠραῖα ἐνόησες τὴν σκέψιν μου· λάβε λοιπὸν διὰ τὰ τέσσαρα αὐτὰ μέρη, τοῦ ὄρατου καὶ τοῦ νοητοῦ, ποῦ εἶπαμεν, καὶ τέσσαρας ἐνεργείας τῆς ψυχῆς· τὴν νόησιν μὲν διὰ τὸ ἀνώτατον, τὴν διάνοιαν διὰ τὸ δεύτερον, διὰ τὸ τρίτον τὴν πίστιν καὶ διὰ τὸ τελευταῖον τὴν εἰκασίαν· ἀπόδοσε δὲ εἰς ἕκαστον ἀπὸ τοὺς τέσσαρας αὐτοὺς τρόπους τῆς γνώσεως περισσοτέραν ἢ ὀλιγωτέραν σαφήνειαν, καθ' ἣν ἀναλογίαν καὶ τὰ ἀντικείμενα αὐτῶν μετέχουν περισσοτέρας ἢ ὀλιγωτέρας ἀληθείας. — Ἐννοῶ καὶ συμφωνῶ μαζί σου καὶ παραδέχομαι τὴν διάταξιν ποῦ μοῦ προτείνεις.

BIBLION Ζ΄.

Κατόπιν ἀπὸ αὐτὰ παράστησε τώρα τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἐν σχέσει πρὸς τὴν παιδείαν καὶ τὴν ἀπαιδευσίαν, μὲ τὴν ἐξῆς εἰκόνα, ποῦ θὰ σοῦ εἶπω. Φαντάσου ἓνα ὑπόγειον σπήλαιον, τὸ ὁποῖον νὰ ἔχη ἀνοικτὴν πρὸς τὸ φῶς τὴν εἴσοδον καθ' ὅλον τὸ μῆκος του, καὶ μέσα εἰς αὐτὸ τὸ σπήλαιον ἀνθρώπους ἀλυσοδεμένους ἀπὸ τοὺς πόδας καὶ τοὺς ἀγκύνας ἐκ παιδικῆς ἡλικίας, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴν ἠμποροῦν νὰ μετακινήθουν ἀπὸ τὴν θέσιν των καὶ οὔτε νὰ βλέπουν παρά ἐμπρὸς των μόνον· ὀπισθεν δέ, εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν καὶ ὑψηλότερά των, νὰ ὑπάρχη ἀναμμένη φωτιά, ἀπὸ τὴν ὁποίαν νὰ ἔρχεται τὸ φῶς ἕως αὐτοῦς, μεταξὺ δὲ αὐτῆς καὶ τῶν δεσμοτῶν ἓνας δρόμος πρὸς τὰ ἐπάνω· κατὰ μῆκος αὐτοῦ τοῦ δρόμου φαντάσου ἀκόμη κτισμένον ἓνα τοῖχον, ὅπως ἐκεῖνα τὰ διαφράγματα ποῦ χωρίζουν τοὺς θεατὰς ἀπὸ τοὺς θαυματοποιούς καὶ ἄνωθεν τῶν ὁποίων οἱ τελευταῖοι οὔτοι ἐπιδεικνύουν τὰ θαύματά των. — Τὰ φαντάζομαι ὅλα αὐτά. — Φαντάσου τώρα ἀνθρώπους, νὰ περνοῦν κατὰ μῆκος αὐτοῦ τοῦ τοίχου, φορτωμένοι παντοσεῖδη ἀντικείμενα καὶ ἀνδριάντας καὶ ἄλλα ζῶα κατασκευασμένα ἀπὸ λίθον ἢ ξύλον ἢ ἀπ' ὅ,τι ἄλλο, εἰς τρόπον ὥστε ὅλα αὐτὰ νὰ φαίνονται ἐπάνω ἀπὸ τὸν τοῖχον, καὶ ἀπὸ αὐτοὺς ποῦ τὰ σηκώνουν ἄλλοι μὲν νὰ ὀμιλοῦν μεταξὺ των, ἄλλοι δὲ νὰ σιωποῦν. — Εἶναι πολὺ παράξενη ἡ εἰκὼν, καὶ παράξενοι καὶ οἱ δεσμῶταί σου.

-- Καὶ μολαταῦτα αὐτοὶ εἴμεθα ἡμεῖς οἱ ἴδιοι· καὶ ἐν πρώταις, νομίζεις ὅτι αὐτοὶ οἱ δεσμῶται ἔχουν ἰδῆ ποτὲ καὶ ἀπὸ τοὺς ἑαυτοῦς των καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους τίποτε ἄλλο, ἐκτὸς ἀπὸ τὰς

σκιάς των, ποῦ σχηματίζει ἢ λάμπει τοῦ πυρός ἐπὶ τοῦ βάθους τοῦ σπηλαίου, πρὸς τὸ ὅποιον εἶναι γυρισμένοι; — Καὶ πῶς νὰ ἴδου, ἀφοῦ εἶναι ἀναγκασμένοι νὰ κρατοῦν καθ' ὅλην τὴν ζωὴν ἀκίνητον τὴν κεφαλὴν των; — Ἐπίσης καὶ ἀπὸ τὰ ἀντικείμενα ποῦ περνοῦν ἀποπίσω των, τί ἄλλο παρὰ τὰς σκιάς των; — Βεβαίωτατα. — Καὶ ἂν ἤμποροῦσαν νὰ συνδιαλέγωνται μεταξὺ των, δὲν νομίζεις ὅτι θὰ ἐσυμφώνουν νὰ δίδουν εἰς τὰς σκιάς, ποῦ βλέπουν νὰ παρελαύνουν ἐμπρός των, τὰ ὀνόματα αὐτῶν τῶν ἰδίων ἀντικειμένων; — Κατ' ἀνάγκην. — Τί δέ; ἂν εἶχε ἢ φυλακὴ των καὶ ἠχώ, ὅταν θὰ ὠμίλει κανεὶς ἀπὸ ἐκείνους ποῦ θὰ ἐπερνοῦσαν, νομίζεις ὅτι θὰ ἐφαντάζοντο τίποτε ἄλλο, παρὰ ὅτι αἱ σικαί, ποῦ βλέπουν ἐμπρός των, εἶναι ἐκεῖναι ποῦ ὀμιλοῦν; — Καὶ τί ἄλλο βέβαια; — Καὶ ἐν γένει δὲν θὰ ἐγνώριζον, ὅτι ὑπάρχει καμμία ἄλλη πραγματικότης, ἔξω ἀπὸ αὐτὰς τὰς σκιάς. — Κατ' ἀνάγκην.

— Σκέψου τώρα τί ὀφείλει νὰ συμβῇ φυσικὰ μὲ αὐτούς, ἂν ἤθελον τοὺς λύσῃ ἀπὸ τὰ δεσμά των καὶ τοὺς θεραπεύσῃ ἀπὸ τὴν πλάνην καὶ τὴν ἀγνοίαν των· ὅτε λοιπὸν θὰ ἐλύετο ἓνας ἀπὸ αὐτούς, καὶ ἠναγκάζετο ἔξαφνα νὰ σηκωθῇ ἐπάνω καὶ νὰ στρέψῃ τὴν κεφαλὴν καὶ νὰ θαδίσῃ καὶ νὰ παρατηρήσῃ πρὸς τὸ μέρος τοῦ φωτός, θὰ ἠσθάνετο βεβαίως μεγάλους πόνους ἀπὸ ὅλα αὐτὰ, καὶ ἀπὸ τὸ ἐκθαμβωτικὸν φῶς δὲν θὰ ἤμποροῦσε νὰ ἴδῃ καθαρὰ τὰ ἀντικείμενα, τῶν ὁποίων ἔβλεπεν ἕως τώρα τὰς σκιάς· τί δὲ νομίζεις ὅτι ἤθελεν εἰπεῖν, ἂν τοῦ ἔλεγε κανεὶς ὅτι ἐκεῖνα μὲν ποῦ ἔβλεπε τότε ἦσαν ἓνα τίποτε, ἐνῶ τώρα βλέπει σωστότερα πράγματα πλησιέστερα πρὸς τὴν πραγματικότητα καὶ μᾶλλον ἀληθινά; καὶ ἂν τοῦ ἐδείκνυε κανεὶς τὸ καθένα, ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ περνοῦν, καὶ τὸν ἠνάγκαζε νὰ ἀπαντήσῃ τί εἶναι, δὲν φρονεῖς ὅτι θὰ περιέπιπτεν εἰς μεγάλην ἀπορίαν καὶ θὰ ἐνόμιζεν ὅτι ἐκεῖνα, ποῦ ἔβλεπε τότε, ἦσαν ἀληθινώτερα ἀπὸ αὐτὰ ποῦ τοῦ δεικνύει τώρα; — Αὐτὸ βέβαια θὰ ἐπάθαινε.

— Ἄν δὲ τὸν ἠνάγκαζαν νὰ στρέψῃ τὰ βλέμματά του καὶ

πρὸς αὐτὸ τὸ φῶς, δὲν θὰ τοῦ ἐπονοῦσεν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ δὲν θὰ ἔφευγε διὰ νὰ γυρίσῃ πάλιν πρὸς ἐκεῖνα ποῦ ἤμπορεῖ νὰ βλέπῃ, καὶ δὲν θὰ ἐνόμιζεν, ὅτι αὐτὰ εἶναι πολὺ σαφέστερα καὶ καθαρώτερα, ἀπὸ τὰ ἄλλα ποῦ τοῦ ἔδειξαν; — Βεβαίως. — Ἐὰν δὲ τώρα ἤθελε τὸν ἀποσπάσῃ κανεὶς ἀπὸ τὸ σπήλαιον, καὶ τὸν ἀνέβαζε διὰ τῆς βίρας ἀπὸ τὸν τραχὺν ἐκεῖνον καὶ ἀνηφορικὸν δρόμον εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, τί μαρτύριον θὰ ἦτο δι' αὐτὸν καὶ ποῖαν ἀγανάκτησιν θὰ ἠσθάνετο νὰ τὸν σύρουσιν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον! καὶ ὅταν θὰ ἔφθανε τέλος εἰς τὸ φῶς, πλημμυρισμένοι οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἀπὸ τὴν ἄπλετον ἐκείνην λάμπειν τῆς ἡμέρας, θὰ ἤμποροῦσαν νὰ ἴδουσαν κανένα ἀπὸ τὰ ἀντικείμενα ποῦ λέγομεν ἡμεῖς τώρα πραγματικά; — Ὅχι βέβαια, ἔτσι τοῦλάχιστον ἔξαφνα. — Θὰ ἐχρειάζετο ἀναμφιβόλως νὰ συνηθίσῃ πρῶτα, διὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ τὰ διακρίνῃ· καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν μὲν θὰ ἔβλεπε εὐκολώτατα τὰς σκιάς, ἔπειτα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὑδάτων τὰ εἰδῶλα τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἄλλων ἀντικειμένων, καὶ τέλος αὐτὰ τὰ ἴδια ἀκολούθως θὰ ἤμποροῦσε νὰ στραφῇ πρὸς τὸν οὐρανόν, τὸν ὅποιον κατ' ἀρχὰς θὰ ἦτο εἰς θέσιν νὰ παρατηρήσῃ τὴν νύκτα εὐκολώτερον, μὲ τὸ φῶς τῶν ἀστρῶν καὶ τῆς σελήνης, παρὰ τὴν ἡμέραν μὲ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. — Πῶς ὄχι; — Τελευταῖον δέ, νομίζω, θὰ ἤμποροῦσε νὰ ἀτενίσῃ ὄχι μόνον τὴν εἰκόνα τοῦ ἡλίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων, εἴτε τὰ εἰδῶλα αὐτοῦ εἰς ἄλλας θέσεις, ἀλλὰ αὐτὸν τὸν ἴδιον εἰς τὴν πραγματικὴν τοῦ θέσιν καὶ νὰ παρατηρήσῃ πῶς εἶναι. Μάλιστα.

— Καὶ μετὰ ταῦτα θὰ ἤρχιζε νὰ σκέπτεται καὶ θὰ κατέληγεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ ἥλιος εἶναι ἐκεῖνος, ποῦ κάμνει τὰς ἐποχὰς καὶ τὰ ἔτη, ποῦ κυβερνᾷ καὶ ἐπιτροπεύει τὰ πάντα εἰς τὸν ὁρατὸν κόσμον, καὶ εἶναι τρόπον τινὰ ἢ αἰτία ὄλων ἐκείνων, ὅσα ἔβλεπον ἐκεῖ κάτω εἰς τὸ σπήλαιόν των. — Εἶναι πράγματι φανερὸν ὅτι εἰς αὐτὰ τὰ συμπεράσματα θὰ κατανοῦσε βαθμηδόν.

— Ὅταν δὲ θὰ ἐνθυμεῖτο τὴν πρώτην τοῦ κατοικίαν καὶ

τήν σοφίαν, ποῦ εἶχαν οἱ συνδεσμῶταί του ἐκεῖ κάτω, τί νομίζεις ; δὲν θὰ ἐμακάριζε μὲν τὸν ἑαυτὸν του διὰ τὴν μεταβολὴν αὐτὴν, θὰ ἐλεεινολογοῦσε δὲ ἐκείνους : Καὶ πολὺ μάλιστα.

— Ἐὰν δὲ ὑπῆρχον ἐκεῖ κάτω μεταξύ των τίποτε ἀμοιβαῖα καὶ ἔπαινοι καὶ τιμητικαὶ διακρίσεις δι' ἐκείνους ποῦ ἔβλεπε ὀξὺ-τάτα κατὰ τὴν παρέλασίν των τὰς σκιὰς, καὶ ἐνθουμειτο ἀκριβέστατα ποῖαι περνοῦν πρῶται, ποῖαι κατόπιν ἢ μαζί, καὶ ἐπομένως ἦτο εἰς θέσιν καλύτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον, νὰ προεῖπη ποῖα σκιά ἐμελλε νὰ παρουσιασθῇ εἰς ὠρισμένην στιγμὴν, τί λέγεις ; θὰ τὰς ἐπευφημοῦσεν ἀκόμη, καὶ θὰ ἐζήλευε πλέον ἐκείνους ποῦ ἐτιμῶντο ἐκεῖ κάτω καὶ ὑπερεῖχον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους ; ἢ θὰ ἐπάθαιεν ἐκεῖνο, ποῦ λέγει ὁ Ὅμηρος διὰ τὸν Ἀχιλλεῖα καὶ θὰ ἐπροτιμοῦσε μυριάκις νὰ ζῆ εἰς τὸν ἐπάνω κόσμον, ἔστω καὶ νὰ εἶναι δοῦλος ἐνὸς ἄλλου πτωχοῦ ἀνθρώπου καὶ νὰ ὑποφέρῃ, ὅτι ἄλλο καὶ ἂν εἶναι, παρὰ νὰ ἐξακολουθῇ νὰ ζῆ, ὅπως τότε ἐκεῖ κάτω καὶ νὰ ἔχῃ τὰς ἰδίας δοξασίας ; — Κάθε ἄλλο καὶ ἐγὼ παραδέχομαι ὅτι θὰ ἐπροτιμοῦσε, παρὰ νὰ ἐξακολουθῇ νὰ ζῆ κατ' ἐκείνους τὸν τρόπον.

— Πρόσεξε ἀκόμη καὶ εἰς αὐτό· ἐὰν ὁ τοιοῦτος ἤθελε καταβῆ ἐκ νέου ἐκεῖ κάτω καὶ ἀναλάβῃ τὴν πρώτην του θέσιν, ἀπὸ τὴν ἐξαφνικὴν αὐτὴν μετάβασιν ἐκ τοῦ ἡλίου εἰς τὸ σκότος δὲν θὰ ἐγίνετο πάλιν ὡσάν τυφλός ; — Ἐννοεῖται. — Καὶ ἐάν, ἐνῶ ἀκόμη δὲν διακρίνῃ τίποτε καὶ πρὶν ἀποκατασταθῆ τελείως ἢ ὄρασίς του, πρᾶγμα διὰ τὸ ὅποιον θὰ ἐχρειάζετο βέβαια ὄχι καὶ πολὺ ὀλίγος χρόνος, ἐάν, λέγω, ἐγίνετο ἀνάγκη νὰ διαγωνισθῇ μὲ τοὺς ἄλλους τοὺς παντοτινοὺς δεσμώτας καὶ νὰ λέγῃ τὴν γνώμην του διὰ τὰς σκιὰς ποῦ περνοῦν, δὲν θὰ τοὺς ἐπροξένει μεγάλων γέλωτα καὶ δὲν θὰ ἔλεγον περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἐπέστρεψεν ἀπὸ ἐκεῖ ἐπάνω, ποῦ ἀνέβηκε, μὲ χαλασμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ὅτι δὲν ἀξίζει τὸν κόπον οὔτε νὰ ἐπιθυμήσῃ κανεὶς νὰ ἀναβῆ εἰς τὸν ἐπάνω κόσμον ; καὶ ἂν κανεὶς ἤθελεν ἐπιχειρήσῃ νὰ τοὺς λύσῃ ἀπὸ τὰ δεσμὰ καὶ νὰ τοὺς ἀνεβάσῃ,

δὲν θὰ ἦσαν ἱκανοὶ καὶ νὰ τὸν σκοτώσουν, ἂν ἤμποροῦσαν νὰ τὸν πιᾶσουν στὰ χέρια τους ; — Χωρὶς ἄλλο.

— Αὐτὴν λοιπὸν τὴν εἰκόνα, ἀγαπητέ μου Γλαύκων, πρέπει νὰ ἐφαρμόσῃς εἰς ὅλα ἐκεῖνα, ποῦ εἶπαμεν πρὶν· τὸ ὑπόγειον δεσμωτήριον εἶναι αὐτὸς ὁ κόσμος, ποῦ βλέπομεν διὰ τῆς ὀράσεως· τὸ φῶς, ἀπὸ τὸ ὅποιον φωτίζεται τὸ σπήλαιον, εἶναι ὁ ἥλιός μας· ἐὰν τώρα δεχθῆς, ὅτι ὁ δεσμώτης ἐκεῖνος, ποῦ ἀνεβαίνει ἐδῶ ἐπάνω καὶ βλέπει, ὅσα βλέπει, παριστάνει τὴν ψυχὴν ποῦ ἀνεβαίνει ἀπὸ τὸν ὀρατὸν εἰς τὸν νοητὸν κόσμον, θὰ εἶσαι μέσα εἰς τὴν ἰδέαν μου, ἀφοῦ ἐπιθυμῆς νὰ τὴν ἀκούσῃς· ὁ θεὸς ὅμως μόνον γνωρίζει, ἂν εἶναι καὶ ἀληθινὴ ἐμένα ἐκεῖνο ποῦ μοῦ φαίνεται, εἶναι αὐτό : εἰς τὸν κόσμον τῆς νοήσεως τὴν τελευταίαν καὶ ἀνωτάτην θέσιν κατέχει ἡ ἰδέα τοῦ ἀγαθοῦ, ἡ ὅποια ἕνεκα τούτου μετὰ δυσκολίας καθορᾶται· ὅταν ὅμως τὴν ἴδῃ κανεὶς, δὲν ἤμπορεῖ νὰ μὴ συμπεράνῃ, ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ αἰτία παντὸς ἐν γένει ἐν τῷ σύμπαντι καλοῦ καὶ ὠραίου, διότι καὶ εἰς τὸν ὀρατὸν κόσμον αὐτὴ γεννᾷ καὶ τὸ φῶς καὶ τὴν πηγὴν τοῦ φωτός, τὸν ἥλιον, καὶ εἰς τὸν νοητὸν εἶναι αὐτὴ ἡ δέσποινα, ποῦ παρέχει τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν νόησιν· καὶ ὅτι πρὸς αὐτὴν πρέπει νὰ ἀποδλέπῃ ἐκεῖνος, ποῦ θέλει ὀρθῶς καὶ μὲ φρόνησιν νὰ κυβερνήσῃ καὶ τὸν ἰδιωτικὸν καὶ τὸν δημόσιον αὐτοῦ βίον. — Συμμερίζομαι καὶ ἐγὼ τὴν ἰδέαν σου, καθόσον τοῦλάχιστον ἠμπορῶ νὰ τὴν ἐννοήσω.

— Ἐλα λοιπὸν νὰ συμμερισθῆς καὶ αὐτὸ ἀκόμη, καὶ νὰ μὴν παραξενεύσῃς πλέον, ὅτι ἐκεῖνοι ποῦ ἔφθασαν ἕως αὐτὸ τὸ σημεῖον, δὲν ἠμποροῦν νὰ εὐρίσκουν καμμίαν εὐχαρίστησιν μὲ τὰς συνήθεις ἀσχολίας τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ πάντοτε αἱ ψυχαὶ αὐτῶν τείνουν νὰ διατρίβουν ἐκεῖ ἐπάνω ὑψηλά· καὶ εἶναι πολὺ φυσικὸν αὐτό, ἐὰν εἶναι σύμφωνον μὲ τὴν εἰκόνα ἐκείνην, ποῦ ἐδώσαμεν πρὶν. — Πράγματι, φυσικόν.

— Τί λοιπόν ; σοῦ φαίνεται τίποτε παράξενον, ἐὰν ἕνας, ποῦ κατέρχεται ἀπὸ τὴν θείαν ἐκείνην θεωρίαν εἰς τὰς ἀνθρωπίνους ἀθλιότητας, δὲν γνωρίζῃ πῶς νὰ φερθῇ καὶ φαίνεται φοβερά

γελοῖος, ὅταν, πρὶν ἀκόμη ἐξεικλειωθῆ ἀρκετὰ εἰς τὸ σκότος αὐ-
τοῦ τοῦ τόσμου, ἀναγκασθῆ εἴτε εἰς τὰ δικαστήρια, εἴτε ὅπου
ἄλλου, νὰ υποστηρίξῃ τὴν ἰδέαν του περὶ τῶν σκιῶν τοῦ δικαίου,
ἢ περὶ τῶν ἀγαλμάτων, τῶν ὁποίων εἶναι αἱ σκιαί, ποῦ εἶπαμεν
εἰς τὴν εἰκόνα μας, καὶ νὰ ἀντικρούσῃ τὰς δοξασίας, ποῦ ἔχουν
περὶ δικαιοσύνης ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ποτέ των δὲν τὴν εἶδαν τὴν
ἰδίαν ; — Καθόλου βέβαια παράξενον.

— Ἄλλ' ἂν κανεὶς ἔχῃ νοῦν, θὰ ἐνθυμηθῆ, ὅτι εἶναι δύο
εἰδῶν καὶ ἀπὸ δύο διαφορετικὰς αἰτίας προέρχεται ἡ διατάραξις
τῆς ὁράσεως, εἴτε ὅταν μεταβαίῃ κανεὶς ἀπὸ τὸ φῶς εἰς τὸ σκό-
τος, εἴτε τὸ ἐναντίον ἀπὸ τὸ σκότος εἰς τὸ φῶς· τὸ ἴδιον λοιπὸν
ὀφείλει νὰ παραδεχθῆ καὶ περὶ τῆς ψυχῆς, καὶ ὅταν ἴδῃ καμ-
μίαν νὰ εἶναι ταραγμένη καὶ νὰ μὴν ἠμπορῆ νὰ διακρίνῃ κα-
θαρά, δὲν πρέπει νὰ γελᾷ ἀνοήτως, ἀλλὰ νὰ ἐξετάσῃ τί ἀπὸ τὰ
δύο συμβαίνει, τάχα ἐπειδὴ ἦλθεν ἀπὸ ἄλλον βίον φωτεινότερον
ἔχει παραζαλισθῆ μὲ τὸ ἀσυνήθιστον ἐδῶ σκότος, ἢ μήπως ἔρ-
χεται ἀπὸ περισσοτέραν ἀμάθειαν εἰς κάπως ζωηρότερον φῶς
καὶ ἔχει θαμβωθῆ ἀπὸ τὴν μεγαλυτέραν του λάμψιν καὶ ἀνταύ-
γειαν ; καὶ τότε βέβαια, εἰς μὲν τὴν πρώτην περίστασιν θὰ ὀφεί-
λε νὰ τὴν μακαρίσῃ δι' αὐτὴν τὴν παραζάλην τῆς καὶ τὸν τρό-
πον τῆς, εἰς δὲ τὴν δευτέραν νὰ τὴν ἐλεεινολογήσῃ, καὶ ἂν εἶχε
τὴν διάθεσιν νὰ γελᾷ μαζί τῆς, ὁ γέλως του θὰ ἦτο ὀλιγώτερον
καταγέλαστος, παρὰ ἂν ἐγελοῦσε μὲ τὴν ψυχὴν, ποῦ ἔχει φθά-
σῃ ἄνωθεν ἀπὸ τὴν χώραν τοῦ φωτός. — Εἶναι πολὺ λογικὰ
αὐτὰ, ποῦ λέγεις.

— Πρέπει λοιπόν, ἐὰν αὐτὰ εἶναι ἀληθινὰ, νὰ συμπεράνω-
μεν, ὅτι ἡ παιδεία δὲν εἶναι τοιαύτη, ὅπως δυσχυρίζονται μερι-
καὶ ποῦ τὴν ἔχουν ἐπάγγελμά των· λέγουν δηλαδὴ πῶς, ἐνῶ δὲν
ὑπάρχει μέσα εἰς τὴν ψυχὴν ἐπιστήμη, αὐτοὶ τὴν εἰσάγουν, κα-
θὼς ἐπάνω κάτω θὰ εἰσηγόν τὴν ὄρασιν εἰς ὀφθαλμοὺς τυφλοῦς.

— Αὐτὸ πράγματι λέγουν. — Ἄλλὰ ὁ τωρινός μας λόγος μᾶς
δίδει νὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι ἕκαστος ἔχει εἰς τὴν ψυχὴν του τὴν
δύναμιν τοῦ νὰ μανθάνῃ καὶ τὸ πρὸς τοῦτο κατάλληλον ὄργα-

νον· καὶ ὅπως, ἐὰν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ διαφορετικὰ, θὰ
ἔπρεπε νὰ στρέφῃ κανεὶς τὸν ὀφθαλμὸν του μὲ ὄλον τὸ σῶμα
μαζὶ ἀπὸ τὸ σκοτεινὸν πρὸς τὸ φωτεινόν, τοιοῦτοτρόπως πρέπει
νὰ στρέφῃ καὶ τὸ ὄργανον τοῦτο τῆς μαθήσεως μαζὶ μὲ δλην του
τὴν ψυχὴν ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον γεννᾶται καὶ φθείρεται πρὸς
τὸ καθ' ἑαυτὸ ὄν, ἕως ὅτου κατορθώσῃ ἐπὶ τέλους νὰ ἠμπορῆ νὰ
προσηλῶνῃ τὰ βλέμματα εἰς τὸ φωτεινότερον τοῦ ὄντος, τὸ ὁποῖον
καθ' ἡμᾶς εἶναι τὸ ἀγαθόν· ἢ ὄχι ; — Ναί.

— Εἰς τοῦτο λοιπὸν συνίσταται ὅλη ἡ τέχνη τῆς περιστρο-
φῆς ταύτης, πῶς δηλαδὴ νὰ στραφῆ ἡ ψυχὴ κατὰ τρόπον εὐ-
κολώτατον καὶ πρὸς μεγαλυτέραν αὐτῆς ὠφέλειαν, καὶ νὰ εὐρε-
θῆ μέσον ὄχι διὰ νὰ τῆς ἐμβάλλῃ κανεὶς τὴν ὄρασιν, διότι αὐ-
τὴν τὴν ἔχει ἤδη, ἀλλὰ διὰ νὰ διορθώσῃ τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς
τῆς ὁράσεως, ποῦ εἶναι ἐστραμμένη ὄχι ὀρθῶς καὶ βλέπει ὄχι
ἐκεῖ ποῦ ἔπρεπε. — Αὐτὸ φαίνεται τὸ σωστόν.

— Λοιπὸν αἱ μὲν ἄλλαι ιδιότητες τῆς ψυχῆς ὁμοιάζουν
ἐπάνω κάτω μὲ τὰς ιδιότητας τοῦ σώματος· διότι ἐνῶ πράγματι
δὲν προϋπάρχουν ἀπὸ πρὶν, ἀναπτύσσονται ἔπειτα μὲ τὴν ἐκπαί-
δευσιν καὶ τὴν ἐξάσκησιν· ἐνῶ ἡ ιδιότης τοῦ γινώσκειν φαίνε-
ται ὅτι ἔχει ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα θειοτέραν τινὰ φύσιν, καὶ οὐδέ-
ποτε μὲν χάνει τὴν δύναμιν τῆς, ἀποβαίνει δὲ χρήσιμος καὶ
ὠφέλιμος, ἢ πάλιν ἄχρηστος καὶ βλαβερά, ἀναλόγως τῆς διευ-
θύνσεως, ποῦ ἤθελε λάβῃ· ἢ δὲν ἔχεις προσέξῃ ἀκόμη, αὐτῶν
τῶν ἀνθρώπων, ποῦ ὀνομάζονται πονηροὶ μὲν, σοφοὶ δὲ συγχρό-
νως, πόσον ἡ μικρὰ των ψυχὴ βλέπει ὀξύτατα καὶ διακρίνει μὲ
θαυμασίαν διορατικότητα ἐκεῖνα, ποῦ τὴν ἐνδιαφέρουν, διότι δὲν
ἔχει χαλασμένην τὴν ὄρασιν, ἀλλ' ἐπειδὴ τὴν ἀναγκάζει νὰ ἐξυ-
πηρετῆ τὴν κακίαν τῆς, ὅσον ὀξύτερα βλέπει τόσον καὶ με-
γαλύτερα κακὰ ἐργάζεται ; — Βεβαίως τὸ ἔχω παρατηρήσῃ.

— Ἐὰν ὅμως εἰς τὰς τοιαύτας φύσεις ἤθελέ τις εὐθύς ἐκ παι-
δικῆς ἡλικίας ἀποκόψῃ τὰς ἐμφύτους ἐκεῖνας κακίας, αἱ ὁποῖαι,
καθὼς μολύβδινα χαρίδια, ἔλκουν τὴν ψυχὴν πρὸς τὰς χυδαίας
καὶ ταπεινάς ἀπολαύσεις τῆς γαστριμαργίας καὶ τῆς λιχνηίας

και τὰς ταιαύτας ἐν γένει ἡδονὰς και τὴν ἀναγκάζουν νὰ βλέπη πάντα πρὸς τὰς κάτω, ἐάν, λέγω, ἤθελον ἀπαλλαγῆ ἀπὸ αὐτὰ και ἐστρέφοντο πρὸς τὴν ἀλήθειαν, βεβαίως θὰ τὴν διέκρινον και αὐτὴν μὲ τὴν αὐτὴν ἐκείνην ὀξύτητα, μὲ τὴν ὁποίαν τώρα βλέπουν ὅσα τοὺς ἐνδιαφέρουν. — Πολὺ φυσικόν.

— Τί δέ ; και τοῦτο δὲν εἶναι πολὺ φυσικόν, ἢ μάλλον ἀναγκαῖον συμπέρασμα ἐκ τῶν προλεχθέντων, ὅτι μήτε οἱ ἀπαίδευτοι και οἱ παντελῶς ἄπειροι τῆς ἀληθείας ἤμποροῦν ποτὲ νὰ κυβερνήσουν τὴν πολιτείαν, μήτε ἐκείνοι ποὺ τοὺς ἄφησαν νὰ περάσουν ὅλην τὴν ζωὴν των εἰς τὴν σπουδὴν και τὴν μελέτην ; διότι οἱ μὲν πρῶτοι δὲν ἔχουν εἰς τὴν ζωὴν των ἕνα ὄρισμένον σκοπόν, τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκοντες νὰ ρυθμίζουν σύμφωνα μὲ αὐτὸν ὅλον και τὸν ἰδιωτικόν και τὸν δημόσιον αὐτῶν βίον· οἱ ἄλλοι πάλιν, διότι ποτὲ δὲν θὰ συγκατένευον νὰ ἀναμιχθοῦν εἰς τὸν πρακτικόν βίον, νομίζοντες ὅτι, ἂν και ζωντανοὶ ἀκόμη, εὐρίσκονται ἤδη εἰς τὰς Νήσους τῶν μακάρων. — Δίκαιον ἔχεις.

— Ἐπιβάλλεται λοιπὸν εἰς ἡμᾶς, οἱ ὁποῖοι εἴμεθα οἱ ἰδρυταὶ τῆς πολιτείας, νὰ ἀναγκάσωμεν τὰς ἐξαιρετικὰς φύσεις νὰ ἐπιδοθοῦν εἰς τὴν μάθησιν ἐκείνην, ποὺ τὴν ἀνεγνωρίσαμεν ὡς τὴν ἀνωτάτην ὄλων, νὰ ἰδοῦν τὸ ἀγαθὸν και νὰ ἐπιχειρήσουν τὴν ἀνάβασιν ἐκείνην διὰ νὰ τὸ γνωρίσουν ἐπαρκῶς ἐκ τοῦ πλησίον, και κατόπιν νὰ μὴ τοὺς ἐπιτρέψωμεν, ἐκεῖνο ποῦ ἐπιτρέπεται σήμερον. — Τὸ ποῖον δηλαδὴ ; — Ἄφοῦ ἀναδοῦν, νὰ κατακαθίσουν ἐκεῖ και νὰ μὴ ἐννοοῦν πλέον νὰ καταδοῦν πρὸς τοὺς πρῶτην συναδέλφους των δεσμώτας, μηδὲ νὰ συμμερίζωνται πλέον μαζί των τοὺς αὐτοὺς πόνους και τὰς τιμὰς, εἴτε τὰς θεωροῦν ταπεινότερας εἴτε σπουδαιότερας. — Και πῶς ; θὰ τοὺς ἀδικήσωμεν τόσον, ὥστε νὰ τοὺς καταδικάσωμεν εἰς μίαν ζωὴν χειροτέραν, ἐνῶ θὰ ἤμποροῦσαν νὰ ζοῦν πολὺ εὐτυχέστερα ;

— Ἐλησμόνησες πάλιν, φίλε μου. ὅτι δὲν εἶναι ὑποχρεωμένος ὁ νόμος νὰ φροντίζη, πῶς νὰ ἐξασφαλίσῃ ἰδιαίτερος τὴν εὐτυχίαν μιᾶς μόνον τάξεως πολιτῶν, ἀλλ' ἐπιδιώκει τοῦτο γενικῶς δι' ὀλόκληρον τὴν πόλιν· και πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον

συνδυάζει ἁρμονικῶς τὰ διάφορα στοιχεῖα και ὑποχρεώνει τοὺς πολίτας διὰ τῆς πειθοῦς ἢ και διὰ τῆς βίας νὰ μεταδίδουν πρὸς ἀλλήλους τὰς ὠφελείας, ποὺ εἶναι εἰς θέσιν ἕκαστος νὰ παρέχῃ εἰς τὸ κοινόν, μορφώνει δὲ και ὁ ἴδιος τοιοῦτους ἀνδρας εἰς τὴν πόλιν, ὅχι διὰ νὰ τοὺς ἀφήνῃ νὰ παίρνουν τὸν δρόμον ποῦ θέλει ὁ καθένας των, ἀλλὰ διὰ νὰ τοὺς μεταχειρίζεται αὐτὸς πρὸς τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως. — Ἔχεις δίκαιον· τὸ εἶχα λησμονήσῃ.

— Ἐκτὸς τούτου ὅμως σκέψου, ἀγαπητὲ Γλαύκων, ὅτι και δὲν θὰ τοὺς ἀδικήσωμεν ἐπὶ τέλους τοὺς φιλοσόφους τῆς πόλεως μας, ἀλλὰ θὰ ἔχωμεν νὰ προβάλωμεν ἀποχρῶσαν δικαιολογίαν, ὅταν τοὺς ἀναγκάζωμεν νὰ ἀναλάβουν τὴν φροντίδα και τὴν φύλαξιν τῶν ἄλλων· θὰ τοὺς εἴπωμεν δηλαδὴ, ὅτι εἰς μὲν τὰς ἄλλας πόλεις οἱ φιλόσοφοι πολὺ εὐλόγως δὲν λαμβάνουν μέρος εἰς τοὺς κόπους και τὰς φροντίδας τῆς διοικήσεως, διότι ἐκεῖ γεννῶνται οὕτως εἰπεῖν αὐτομάτως και παρὰ τὴν θέλησιν τῆς πολιτείας, ἕνα δὲ πρᾶγμα αὐτοφυῆς και τὸ ὁποῖον εἰς κανένα δὲν χρεωστεῖ τὴν γέννησίν του και τὴν ἐκπαίδευσιν, εἶναι πολὺ δίκαιον νὰ μὴ ἔχῃ καμμίαν ὑποχρέωσιν νὰ πληρώσῃ τροφεῖα εἰς κανένα· ἐσὰς ὅμως σὰς ἐμορφώσαμεν ἐμεῖς πρὸς τὸ συμφέρον σας και πρὸς τὸ συμφέρον τῆς πόλεως, διὰ νὰ γίνετε, ὅπως εἰς σμῆνην μελισσῶν, οἱ ἡγεμόνες μας και οἱ βασιλεῖς μας, και πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον σὰς ἐδώσαμεν καλυτέραν και τελειότεραν μορφῶσιν ἀπὸ τοὺς ἄλλους, διὰ νὰ ἤμπορητε νὰ κάμνετε και τὰ δύο· πρέπει λοιπὸν ὁ καθένας σας νὰ κατεδαίνῃ μὲ τὴν σειράν του εἰς τὴν κοινήν τῶν ἄλλων κατοικίαν και νὰ συνηθίσῃ μαζί μὲ τοὺς ἄλλους νὰ βλέπη και τὰ σκοτεινά· διότι, ὅταν ὁπωσδήποτε ἐξοικειωθῆτε, θὰ βλέπετε τὰ πράγματα ἀσυγκρίτως καλύτερα ἀπὸ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐκεῖ, και θὰ γνωρίζετε ἕκαστον εἰδωλον, τί και τίνος εἶναι, διότι ἔχετε ἰδῆ τὴν ἀλήθειαν σχετικῶς μὲ τὸ ὠραῖον, — τὸ δίκαιον και τὸ ἀγαθόν· και τοιοῦτοτρόπως πρὸς τὸ συμφέρον και τὸ ἰδικόν σας και τὸ ἰδικόν μας ἢ διοικήσεις τῆς πολιτείας μας θὰ εἶναι πραγματικότης και ὅχι ὄνειρον, ὅπως εἰς τὰς πλείστας τῶν σημερινῶν πολιτειῶν, εἰς τὰς

ὅποιας οἱ ἄρχοντες πολεμοῦν μεταξύ των διὰ μίαν καθαρὰν σκοιάν καὶ διαφιλονεικοῦν τὴν ἐξουσίαν, ὡς νὰ ἦτο κανένα σπουδαῖον ἀγαθόν· τὸ ἀληθές ὅμως εἶναι ὅτι, εἰς μίαν πόλιν, ὅπου οἱ ἐνδεδειγμένοι νὰ κυβερνώσι δὲν δεικνύουσι καμμίαν μεγάλην σπουδὴν ν' ἀναλάβουν τὴν ἀρχήν, κατ' ἀνάγκην ἢ πόλις αὕτη θὰ διοικῆται ἄριστα καὶ θὰ βασιλεύῃ εἰς αὐτὴν ἢ ὁμόνοια· ἐνῶ ὅπου οἱ ἄρχοντες πράττουσι τὰ ἐναντία, θὰ συμβαίνουσι καὶ τὰ ἐναντία. — Ἔχεις πολὺ δίκαιον.

— Λέγεις λοιπὸν νὰ μᾶς παρακούσουσι τάχα οἱ τρόφιμοί μας καὶ νὰ μὴ θελήσουσι νὰ συμμετάσχουν τῶν κόπων τῆς διοικήσεως, ἕκαστος μὲ τὴν σειρὰν του, καὶ νὰ εἶναι ἐλεύθεροι ἐπειτα, τὸν περισσότερον χρόνον, νὰ τὸν διέρχωνται μαζὶ εἰς τὴν χώραν τοῦ καθαρῶ φωτός; — Δὲν εἶναι δυνατόν· διότι δίκαιοι εἶναι καὶ αὐτοί, δίκαιοι καὶ αὐτὰ ποῦ τοὺς ἐπιβάλλομεν ὥστε, παρὰ κάθε ἄλλον, θὰ ἀναλαμβάνῃ μετὰ προθυμίας ὁ καθένας τὴν ἀρχὴν ὡς ἀναγκαῖον καθήκον, ἀντιθέτως πρὸς τὰ συμβαίνοντα σήμερον εἰς τὰς διαφόρους πολιτείας.

— Ἔτσι εἶναι πράγματι, φίλε μου· διότι, ἂν ἠμπορέσης νὰ εὕρῃς διὰ τοὺς ἐνδεδειγμένους νὰ ἀρχωσι μίαν συνθήκην τοῦ βίου προτιμοτέραν ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν, θὰ ἠμπορέσης ἐπίσης νὰ εὕρῃς καὶ μίαν πόλιν καλῶς διοικουμένην· διότι μόνον εἰς αὐτὴν θὰ κυβερνοῦν οἱ πραγματικῶς πλούσιοι, ὄχι πλούσιοι εἰς χρῆματα, ἀλλὰ εἰς ἀρετὴν καὶ σοφίαν, ποῦ εἶναι ὁ ἀληθινὸς πλοῦτος τῶν εὐδαιμόνων· ἐὰν ὅμως ἄνθρωποι πτωχοὶ καὶ πεινασμένοι, ποῦ δὲν ἔχουν ἰδικὰ τῶν ἀγαθῶν, ἐπιδιώκουσι τὴν ἐξουσίαν νομίζοντες, ὅτι ἀπὸ αὐτὴν θὰ ἠμπορέσουσι νὰ ἀρπάσουσι ὅ,τι τοὺς λείπει, εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ καλὴ διοίκησις· διότι ὅπου ἡ ἐξουσία εἶναι δι' αὐτὸν τὸν λόγον περιμάχητος, ὁ ἐμφύλιος καὶ ἐσωτερικὸς περὶ αὐτῆς πόλεμος θὰ ἐπιφέρῃ ἐπὶ τέλους τὸν ὄλεθρον καὶ αὐτῶν τῶν ἰδίων καὶ τῆς ὅλης πολιτείας. — Σωστότατα. — Γνωρίζεις λοιπὸν καμμίαν ἄλλην συνθήκην βίου, παρὰ τὴν τῆς ἀληθινῆς φιλοσοφίας, ποῦ νὰ περιφρονῇ τόσον τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς καὶ τὰ ἀξιώματα; — Ὅχι, μὰ τὴν ἀλήθειαν.

— Ἄλλ' εἶπαμεν ὅμως ὅτι πρέπει νὰ ἀναλαμβάνουσι τὴν ἐξουσίαν ἐκεῖνοι, ποῦ δὲν εἶναι ἐρασταὶ τῆς· διότι ἄλλως ἢ μετὰ τῶν ἐραστῶν ἀντιζηλία, θὰ προκαλέσῃ ἐριδας καὶ πόλεμον. — Δίχως ἄλλο. — Ποίους λοιπὸν θὰ ἐξαναγκάσης νὰ ἀναδεχθοῦν τὴν φρουρήσιν τῆς πολιτείας παρὰ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι πεπαιδευμένοι σοφώτατα καὶ καλύτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον εἰς τὴν τέχνην τοῦ κυβερνᾶν, ἔχουσι συγχρόνως καὶ ἄλλας τιμὰς καὶ ἓνα ἄλλον βίον κατὰ πολὺ ἀνώτερον τοῦ πολιτικῶ; — Δὲν ὑπάρχουσι βέβαια ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς.

— Θέλεις λοιπὸν τώρα νὰ ἐξετάσωμεν, πῶς θὰ σχηματίσωμεν τοὺς τοιοῦτους ἀνθρώπους καὶ πῶς θὰ τοὺς φέρωμεν εἰς τὸ φῶς, ὅπως λέγεται διὰ μερικὸς ὅτι ἀνέβησαν ἀπὸ τὸν Ἄδην εἰς τοὺς θεοὺς; — Πῶς δὲν θέλω; — Ἐννοεῖς ὅτι δὲν πρόκειται τώρα ἐδῶ περὶ τῆς περιστροφῆς ἐνὸς ὀστράκου, ὅπως εἰς τὸ παιγνίδι τῶν παιδιῶν, ἀλλὰ περὶ τῆς περιστροφῆς τῆς ψυχῆς, περὶ τῆς ἐπανόδου δηλονότι αὐτῆς ἀπὸ μίαν σκοτεινὴν ἡμέραν εἰς τὸ ἀληθινὸν φῶς τοῦ ὄντος, τὴν ὁποίαν θὰ ὀνομάσωμεν ἀληθινὴν φιλοσοφίαν. — Πολὺ ὠραία. — Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ ἐξετάσωμεν ποῖον ἀπὸ τὰ μαθήματα ἔχει αὐτὴν τὴν δύναμιν; — Πῶς ὄχι;

— Ποῖον λοιπὸν μάθημα, ἀγαπητέ μου Γλαύκων, εἶναι ἱκανὸν ν' ἀνυψώσῃ τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὰ φθαρτὰ πράγματα εἰς τὸ καθ' ἑαυτὸ ὄν; καὶ τοῦτο λέγων, ἔχω ἀκόμη ὑπ' ὄψιν μου καὶ ἓνα ἄλλο· δὲν εἶπαμεν ὅτι οἱ φρουροὶ μας κατὰ τὴν νεότητά των πρέπει νὰ γυμναστοῦν εἰς τὴν τέχνην τῶν ὅπλων καὶ τοῦ πολέμου; — Τὸ εἶπαμεν πράγματι. — Ὅστε πρέπει τὸ μάθημα ποῦ ζητοῦμεν, ἐκτὸς τοῦ ἄλλου ἐκείνου, νὰ ἔχῃ ἀκόμη καὶ αὐτὴν τὴν ἰδιότητα; — Τὴν ποῖαν; — Νὰ μὴ εἶναι ἄχρηστον εἰς ἀνθρώπους πολεμικοὺς. — Πρέπει πράγματι, ἐὰν εἶναι δυνατόν. — Δὲν εἶχομεν προηγουμένως δεχθῆ εἰς τὸ ἐκπαιδευτικὸν μας σύστημα ὡς βάσιν τὴν γυμναστικὴν καὶ τὴν μουσικὴν; — Μάλιστα. — Ἄλλ' ἢ γυμναστικὴ ἀποβλέπει εἰς πρᾶγμα, ποῦ εἶναι ἐπιδικτικὸν γεννήσεως καὶ φθορᾶς· διότι ἔργον ἔχει

νά φροντίξῃ περὶ τῆς ἀξήσεως καὶ τῆς ἐλαττώσεως τῶν δυνάμεων τοῦ σώματος. — Αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια. — Ὅστε δὲν ἤμπορεῖ νὰ εἶναι αὐτὴ τὸ μάθημα, ποῦ ζητοῦμεν. — Ὅχι βέβαια.

— Μήπως λοιπὸν νὰ εἶναι ἡ μουσικὴ, ὅπως τὴν ἐπραγματεύθημεν τότε ; — Ἀλλά, ἂν ἐνθυμῆσαι, ἐκεῖνη πάλιν ἦτο ἀντίστροφος τῆς γυμναστικῆς, διότι ἔργον εἶχε νὰ μορφώῃ τὸν χαρακτήρα τῶν φυλάκων καὶ νὰ μεταδίδῃ εἰς αὐτοὺς διὰ τῆς ἁρμονίας μίαν εὐαρμοσίαν, ὅχι ὅμως καὶ ἐπιστήμην, καὶ διὰ τοῦ ῥυθμοῦ εὐρυθμίαν· δι' ἀνάλογον δὲ σκοπὸν ἔχει ἀκόμη εἰς τὴν διάθεσίν τῆς καὶ τοὺς λόγους, εἴτε τοὺς μυθώδεις εἴτε καὶ τοὺς ἀληθινωτέρους· μάθημα ὅμως κατάλληλον πρὸς τοιοῦτόν τι ἀγαθόν, ποῦ ζητεῖς σὺ τώρα, δὲν περιεῖχε κανένα. — Ἀκριβέστατα μοῦ ὑπενθυμίζεις ὅλα αὐτά· διότι πράγματι δὲν εἶχε κανένα τοιοῦτον· ἀλλά, εὐλογημένε μου Γλαύκων, ποῖον ἐπὶ τέλους νὰ εἶναι αὐτό ; ὅχι βέβαια αἱ μηχανικαὶ τέχναι, διότι ὅλας αὐτάς πολὺ δικαίως τὰς ἐχαρακτήρισες βαναύσους. — Πῶς ὅχι ; ἐν τούτοις, ἀφοῦ ἀποκλείσωμεν τὴν γυμναστικὴν καὶ τὴν μουσικὴν καὶ τὰς τέχνας, τί ἄλλο μᾶς ὑπολείπεται ; — Ἀφοῦ δὲν ἔχομεν πλέον τίποτε ἔξω ἀπὸ αὐτά, ἅς λάβωμεν, λέγω, κανένα ἀπὸ τὰ γενικὰ μαθήματα. — Τὸ ποῖον ; — Νά, αὐτὸ παραδείγματος χάριν τὸ τόσον κοινόν, ποῦ τὸ χρησιμοποιοῦν ὅλαι αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστήμαι καὶ αἱ διάνοιαι, καὶ ποῦ εἶναι τὸ πρῶτον καὶ ἀπαραίτητον μάθημα διὰ τὸν καθένα. — Μὰ ποῖον λοιπόν ; — Νά, αὐτὸ τὸ τιποτένιο, ποῦ μᾶς διδάσκει νὰ διακρίνωμεν τὸ ἓνα καὶ τὰ δύο καὶ τὰ τρία· καὶ τὸ ὀνομάζω μὲ γενικὸν ὄνομα ἀριθμητικὴν καὶ λογιστικὴν· ἢ δὲν εἶναι ἀλήθεια, ὅτι κάθε τέχνη καὶ ἐπιστήμη εἶναι ἀναγκασμένη νὰ προσφεύγῃ εἰς αὐτά ; — Καὶ πολὺ μάλιστα· λοιπὸν καὶ ἡ πολεμικὴ τέχνη ; — Καὶ αὐτὴ κατ' ἀνάγκην. — Καὶ πράγματι ὁ Παλαμήδης εἰς τὰς τραγωδίας ἐξευτελίζει τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ τὸν παρουσιάζει τελείως καταγέλαστον στρατηγόν· δὲν εἶδες ποῦ καυχᾶται ὅτι αὐτὸς εὔρε τοὺς ἀριθμοὺς καὶ μὲ τὴν βοήθειαν αὐτῶν ἔδωσε τὸ σχέδιον τοῦ στρατοπέδου πρὸ τῆς Τροίας, ἐμέτρησε τὰ πλοῖα καὶ ὅλα τὰ ἄλλα,

ὡς νὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ μετρηθοῦν πρὶν καὶ ὡς νὰ μὴν ἐγνώριζεν ὁ Ἀγαμέμνων οὔτε πόσα πόδια εἶχε, ἀφοῦ δὲν ἤξευρε νὰ μετρήσῃ ; καὶ μὰ τὴν ἀλήθειαν ποῖαν ἰδέαν θὰ ἐσχημάτιζες δι' ἓνα τοιοῦτον στρατηγόν ; — Ὅχι πολὺ κολακευτικὴν, ἐὰν ἦτο αὐτὸ ἀληθινόν.

— Ὑπάρχει λοιπὸν καμμία ἄλλη ἐπιστήμη ἀναγκαιοτέρα διὰ τὸν στρατηγόν ἀπὸ τὴν ἀριθμητικὴν καὶ τὴν λογιστικὴν ; — Ὑπὲρ πᾶν ἄλλο πράγματι τοῦ εἶναι ἀπαραίτητος, ἂν θέλῃ τοῦλάχιστον νὰ καταλαβαίῃ καὶ τὸ παραμικρότερον ἀπὸ τὴν τακτικὴν, ἢ μᾶλλον ἂν θέλῃ καὶ ἀπλῶς νὰ εἶναι ἄνθρωπος. — Συμμερίζεσαι λοιπὸν τὴν ἰδέαν ποῦ ἔχω καὶ ἐγὼ περὶ αὐτοῦ τοῦ μαθήματος ; — Ποῖαν ἰδέαν ; — Σὰν νὰ μοῦ φαίνεται πῶς εἶναι ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ ζητοῦμεν καὶ πῶς ἔχει τὴν ιδιότητα νὰ ἀνυψώῃ τὴν ψυχὴν εἰς τὴν καθαρὰν νόησιν καὶ νὰ τὴν ἐλκύῃ πρὸς τὴν θεωρίαν τοῦ καθ' ἑαυτὸ ὄντος, ἂν καὶ κανεὶς δὲν ἤξεύρῃ νὰ τὸ μεταχειρίζεται ὀρθῶς. — Τί ἐννοεῖς ; — Θὰ προσπαθήσω νὰ σοῦ δώσω νὰ καταλάβῃς τὴν ἰδέαν μου· ἐφόσον ἐγὼ θὰ ξεχωρίζω ἐκεῖνα, ποῦ θεωρῶ κατάλληλα νὰ ὀδηγήσουν τὴν ψυχὴν ἐκεῖ ποῦ λέγομεν, καὶ ἐκεῖνα ποῦ δὲν τὰ θεωρῶ, ἐσὺ παρακολούθει τὴν ἐξέτασιν καὶ λέγε τὴν γνώμην σου, ἐφ' ὅσον συμφωνεῖς ἢ ὅχι μαζί μου, διὰ νὰ ἴδωμεν σαφέστερα καὶ αὐτό, ἂν εἶναι ὅπως ἐγὼ τὸ φαντάζομαι. — Λέγε λοιπόν. — Ἐν πρώτοις σοῦ λέγω, ἐὰν τὸ βλέπῃς καὶ σὺ, ὅτι ἀπὸ τὰ αἰσθητὰ πράγματα πολλὰ δὲν ἔχουν ἀνάγκην νὰ προσκαλέσουν καὶ τὴν νόησιν πρὸς ἐπιθεώρησίν των, διότι τοὺς ἀρκεῖ καὶ μόνη ἡ αἴσθησις νὰ τὰ κρίνῃ, ἐνῶ ἄλλα ἀπεναντίας ἔχουν ἀπόλυτον ἀνάγκην νὰ ἐπέμβῃ καὶ ἡ νόησις, διότι ἡ αἴσθησις δὲν καταφέρνει τίποτε σωστὸν ἀπέναντί των. — Θὰ ἐννοῆς βέβαια τὰ μακρινὰ ἀντικείμενα καὶ ὅσα φαίνονται ἀμυδρῶς διαγεγραμμένα. — Δὲν ἐπέτυχες ἀκριβῶς ἐκεῖνο ποῦ θέλω νὰ εἶπω. — Ποῖα λοιπὸν ἐννοεῖς ; — Ἐκεῖνα ποῦ δὲν προκαλοῦν ἐπέμβασιν τῆς νοήσεως εἶναι ὅσα δὲν ὑποπίπτουν συγχρόνως καὶ εἰς μίαν ἐναντίαν αἴσθησιν· θεωρῶ δὲ ὡς προκαλοῦντα τὴν ἐπέμβασιν, ἐκεῖνα

ποῦ γεννοῦν συγχρόνως δύο ἀντιθέτους αἰσθήσεις, καὶ δὲν ξεχωρίζομεν ἂν εἶναι αὐτὸ ἢ τὸ ὅλως διόλου ἀντίθετον, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἂν τὸ ἀντικείμενον εἶναι μακρὰν ἢ πλησίον· θὰ ἐνοήσης καλύτερα τὸ πρᾶγμα μὲ τὸ ἐξῆς παράδειγμα· ἰδοῦ, λέγομεν τρεῖς δάκτυλοι : ὁ μικρὸς, ὁ παράμεσος καὶ ὁ μέσος. — Πολὺ καλά. — Λάβε ὅτι τοὺς βλέπομεν ἀπὸ πλησίον καὶ πρόσεξε τώρα εἰς αὐτὸ ποῦ θὰ σοῦ εἰπῶ. Τὸ ποῖον : — Ἐκαστος ἐξ αὐτῶν φαίνεται ἐξ ἴσου δάκτυλος, καὶ ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔποψιν δὲν ὑπάρχει μεταξύ των καμμία διαφορὰ, εἴτε φαίνεται εἰς τὸ μέσον ὁ ἕνας καὶ εἰς τὸ ἄκρον ὁ ἄλλος, εἴτε εἶναι ἄσπρος ἢ μαῦρος, παχὺς ἢ λεπτὸς καὶ ὅτι ἄλλο τοιοῦτον· εἰς ὅλα αὐτὰ δὲν ἀναγκάζεται ἡ ψυχὴ τῶν ἀνθρώπων νὰ ἐρωτήσῃ τὴν νόησιν τί πρᾶγμα εἶναι ὁ δάκτυλος· διότι οὐδέποτε ἡ ὄρασις ἔδειξεν ὅτι ὁ δάκτυλος εἶναι συγχρόνως κάτι τι ἄλλο καὶ ἀντίθετον ἀπὸ τὸν δάκτυλον. — Οὐδέποτε πρᾶγματι. — Ὡστε ἔχω δίκαιον νὰ λέγω ὅτι εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν τίποτε δὲν προκαλεῖ οὐδ' ἐξεγείρει τὴν νόησιν. — Φυσικά.

— Ἄλλ' ὅμως ἡ ὄρασις κρίνει ἄράγε ἐπαρκῶς περὶ τοῦ μεγέθους ἢ τῆς μικρότητος τῶν δακτύλων, καὶ δὲν τὴν ἐνδιαφέρει πρὸς τοῦτο, ἂν ὁ ἕνας ἐξ αὐτῶν κεῖται εἰς τὸ μέσον ἢ εἰς τὸ ἄκρον ; ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ ἀφή περὶ τοῦ πάχους ἢ τῆς λεπτότητος, τῆς μαλακότητος ἢ σκληρότητος ; καὶ αἱ ἄλλαι ἐπίσης αἰσθήσεις δι' ὅλα τὰ τοιαῦτα μήπως δὲν ἔχουν τὴν ἀπαιτουμένην ἀκρίβειαν ; ἢ δὲν ἐνεργεῖ ὡς ἐξῆς ἐκάστη ἐξ αὐτῶν ; πρῶτον μὲν ἡ αἴσθησις ἡ ὀρισμένη διὰ τὸ σκληρὸν κατ' ἀνάγκην εἶναι ὀρισμένη καὶ διὰ τὸ μαλακὸν καὶ μεταφέρει εἰς τὴν ψυχὴν ὡς ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα τὸ αἴσθημα τοῦ σκληροῦ καὶ τοῦ μαλακοῦ ; — Μάλιστα αὐτὸ συμβαίνει. — Δὲν θὰ εὐρίσκειται λοιπὸν κατ' ἀνάγκην ἡ ψυχὴ εἰς ἀπορίαν ἐπὶ τῶν περιστάσεων τούτων, τί τάχα νὰ εἶναι ἐκεῖνο ποῦ τῆς φανερώνει ἡ αἴσθησις αὐτὴ ὡς σκληρὸν, ἀφοῦ τῆς λέγει τὸ ἴδιον καὶ ὡς μαλακόν, καθὼς καὶ τοῦ βαρέος καὶ τοῦ ἐλαφροῦ, ἀφοῦ καὶ τὸ βαρὺ τῆς δὲν παριστάνει ἐλαφρόν, καὶ τὸ ἐλαφρὸν βαρὺ ; — Πραγματικῶς

θὰ φαίνονται παράδοξοι αἱ μαρτυρίαι αὐταὶ εἰς τὴν ψυχὴν καὶ θὰ χρειάζονται νὰ ὑποβληθοῦν εἰς ἐξέτασιν ἐκ μέρους τῆς ; — Εἶναι λοιπὸν εὐλογον εἰς αὐτάς τὰς περιστάσεις ἡ ψυχὴ, προσκαλοῦσα εἰς βοήθειάν τῆς τὴν σκέψιν καὶ τὴν νόησιν, νὰ προσπαθῇ νὰ ἐξετάσῃ, ἂν αὐταὶ αἱ μαρτυρίαι, ποῦ τῆς ἔφερον ἡ αἴσθησις, ἀναφέρονται εἰς ἓν, ἢ εἰς δύο πράγματα. — Πῶς ὄχι ; — Καὶ ἂν κρίνῃ ὅτι ἀναφέρονται εἰς δύο, τότε ἕκαστον ἐξ αὐτῶν θὰ τὸ πάρῃ ὡς ἓνα ἰδιαιτερον καὶ ξεχωριστὸν πρᾶγμα. — Ναί. — Ἐὰν λοιπὸν ἕκαστον ἐξ αὐτῶν τῆς φαίνεται ἓνα, τὸ ἓνα δὲ καὶ τὸ ἄλλο μαζί δύο, αὐτὰ βέβαια τὰ δύο θὰ τὰ ἀντιληφθῇ χωριστά· διότι ἂν ἦσαν ἀχώριστα, δὲν θὰ τὰ ἀντελαμβάνετο ὡς δύο, ἀλλ' ὡς ἓνα. — Σωστά. — Ἄλλὰ καὶ ἡ ὄρασις, καθὼς ἐλέγαμεν, ἔβλεπε καὶ τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν, ὄχι ὅμως ὡς κάτι τι χωρισμένον ἀλλ' ὡς πράγματα συγκεχυμένα ἑμοῦ ἢ ὄχι ; — Μάλιστα. — Καὶ ἀκριβῶς διὰ νὰ σαφηνίσῃ αὐτό, ἠναγκάσθη πάλιν νὰ ἐξετάσῃ ἡ νόησις τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν, ὄχι πλέον συγκεχυμένα ἀλλ' ἀπεναντίας ἀκριβῶς χωρισμένα καὶ καθ' ἑαυτά. — Εἶναι ἀληθές. — Ἀπὸ μίαν λοιπὸν τοιαύτην περίστασιν δὲν ἐπέρχεται κατὰ πρῶτον εἰς τὴν ψυχὴν ἡ ἰδέα νὰ ἐρωτήσῃ, τί τάχα νὰ εἶναι τὸ μέγεθος καὶ τί πάλιν ἡ μικρότης ; — Βεβαιότατα. — Καὶ ἔτσι λοιπὸν ἐφθάσαμεν νὰ ξεχωρίσωμεν δύο πράγματα, τὸ ὄρατὸν καὶ τὸ νοητὸν. — Πολὺ σωστά.

— Αὐτὸ λοιπὸν ἤθελα καὶ πρὶν νὰ σοῦ δώσω νὰ καταλάβῃς, ὅταν σοῦ ἔλεγα, ὅτι ἄλλα μὲν πράγματα κινοῦν τὴν ψυχὴν εἰς σκέψιν, καὶ ὡς τοιαῦτα ἐλάβθانا ἐκεῖνα ποῦ προκαλοῦν συγχρόνως δύο ἀντίθετα αἰσθήματα, ἄλλα δὲ πάλιν δὲν προκαλοῦν παρὰ ἓνα μόνον, καὶ δι' αὐτὸ δὲν διεγείρουν τὴν νόησιν. — Ἐνόησα τώρα, καὶ συμφωνῶ πληρέστατα μαζί σου.

— Λοιπὸν τί ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ πράγματα νομίζεις ὅτι εἶναι ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ μονάς ; — Δὲν γνωρίζω καλά. — Συλλογίσου ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ εἶπαμεν ἀνωτέρω· διότι ἂν λαμβάνωμεν ἐπαρκῆ γνῶσιν τῆς μονάδος ἢ διὰ τῆς ὀράσεως ἢ διὰ καμμιάς ἄλλης

αίσθήσεως, τότε δὲν θὰ ἦτο ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ μᾶς σύρουν πρὸς τὴν νόησιν τῆς οὐσίας, ὅπως εἶπαμεν προκειμένου καὶ περὶ τοῦ δακτύλου· ἐὰν ὅμως μαζί με τὴν μονάδα μᾶς παρουσιάζεται συγχρόνως καὶ τὸ ἀντίθετόν τῆς, ὥστε νὰ μὴ μᾶς φαίνεται περισσότερο ἐν παρὰ καὶ τὸ ἐναντίον τοῦ ἑνός, τότε πλέον ἔχομεν ἀνάγκη τοῦ κριτοῦ, ποῦ νὰ ξεχωρίσῃ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἡ ψυχὴ, εὐρισκομένη εἰς ἀπορίαν περὶ αὐτοῦ, θὰ ἦτο ἠναγκασμένη νὰ ἐξεγείρῃ τὴν νόησιν καὶ νὰ τὴν ἐρωτήσῃ τί εἶναι αὕτη ἡ μονάς· καὶ τοιοῦτοτρόπως ἡ γνώσις τῆς μονάδος θὰ ἦτο ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ σύρουν τὴν ψυχὴν καὶ τὴν στρέφουν πρὸς τὴν θεωρίαν τοῦ καθ' ἑαυτὸ ὄντος. — Ἀλλὰ πρᾶγματι μᾶς παρουσιάζεται ὑπὸ τὴν διπλὴν αὐτὴν ὄψιν ἡ μονάς· διότι βλέπομεν συγχρόνως τὸ ἴδιον πρᾶγμα καὶ ὡς ἐν καὶ ὡς ἄπειρα τὸν ἀριθμὸν. — Καὶ ἀφοῦ αὐτὸ συμβαίνει μετὰ τὴν μονάδα, δὲν θὰ συμβαίη ἐπίσης καὶ μετὰ ἕνα ἄλλον ἀριθμὸν; — Πῶς ὄχι; — Ἀλλ' ὅμως τὰς μεταξὺ τῶν ἀριθμῶν σχέσεις τὰς ἐξετάζει ἡ ἀριθμητικὴ καὶ ἡ λογιστικὴ. — Μάλιστα. — Ὅστε καὶ αἱ δύο αὐταὶ ὁδηγοῦν εἰς τὴν ἀλήθειαν. — Θαυμασίως μάλιστα.

— Θὰ εἶναι λοιπὸν ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ μαθήματα ποῦ ἐξητούσαμεν καὶ εἶναι πρᾶγματι ἀπαραίτητα εἰς τὸν στρατιωτικὸν μὲν, ἐπειδὴ πρέπει νὰ τὰ γνωρίζῃ διὰ τὴν τακτικὴν, εἰς τὸν φιλόσοφον δέ, διότι πρέπει νὰ ἐξέληθῃ ἀπὸ ἐκεῖνα, ποῦ εἶναι ἐπιδεκτικὰ γενέσεως καὶ φθορᾶς καὶ νὰ ἀνυψωθῇ εἰς τὴν οὐσίαν τῶν πραγμάτων· ἄλλως οὐδέποτε θὰ γίνῃ ἀληθινὸς μαθηματικὸς. — Ὅλα αὐτὰ εἶναι ἀληθῆ.

— Ἀλλὰ ὁ φρουρὸς τῆς πόλεως μᾶς εἶναι συγχρόνως πολεμικὸς καὶ φιλόσοφος. — Μάλιστα. — Πρέπει ἐπομένως διὰ νόμου νὰ θεσπίσωμεν αὐτὸ τὸ μάθημα καὶ νὰ ὑποχρεώσωμεν τοὺς μέλλοντας νὰ κατέξουν τὰ ἀνώτατα ἀξιώματα εἰς τὴν πολιτείαν μᾶς νὰ ἐπιδίδωνται εἰς τὴν λογιστικὴν ὄχι ἐπιπολαιῶς, ἀλλὰ μέχρι τοῦ βαθμοῦ νὰ εἶναι ἱκανοὶ διὰ τῆς καθαρᾶς νοήσεως νὰ γνωρίζουν αὐτὴν τὴν φύσιν καὶ τὴν οὐσίαν τῶν ἀριθμῶν, ὄχι διὰ νὰ τὴν χρησιμοποιοῦν βέβαια, ὅπως οἱ ἔμποροι καὶ

οἱ μεταπράται εἰς τὰς ληψοδοσίας των, ἀλλὰ διὰ νὰ τὴν ἐφαρμόζουν εἰς τὰ πολεμικὰ καὶ διὰ νὰ εὐκολύνουν τὴν ψυχὴν νὰ γυρίζῃ ἀπὸ τὰ φθαρτὰ εἰς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν οὐσίαν τῶν ὄντων. — Πολὺ λαμπρὰ τὰ λέγεις.

— Τώρα δέ, ποῦ συνέπεσεν ὁ λόγος διὰ τὸ μάθημα αὐτὸ τῶν ἀριθμῶν καὶ τῶν ὑπολογισμῶν, παρατηρῶ πόσον ὠραῖον εἶναι καὶ ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις χρησίμων διὰ τὸν σκοπὸν ποῦ ἐπιδιώκομεν, νὰ καταγίνεται κανεὶς εἰς αὐτὸ ἀπλῶς διὰ νὰ τὸ γνωρίσῃ μόνον καὶ ὄχι διὰ νὰ τὸ χρησιμοποιῇ εἰς τὸ ἐμπόριον. — Πῶς δά; — Ἐν πρώτοις αὐτὸ, ποῦ ἐλέγαμεν καὶ τώρα, ὅτι ἔχει τὴν ιδιότητα νὰ ἀνυψῶνῃ τὴν ψυχὴν εἰς θαυμαστά ὕψη καὶ τὴν ἀναγκάζει νὰ φιλοσοφῇ περὶ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν ἀριθμῶν καὶ νὰ μὴν ἀνέχεται νὰ τῆς προβάλλουν εἰς τοὺς ὑπολογισμοὺς τῆς ἀριθμοὺς ἐφαρμοζομένους εἰς αἰσθητὰ καὶ ὄρατὰ ἀντικείμενα· διότι γνωρίζεις βέβαια τί κάμνουν οἱ φημισμένοι διὰ τὴν περὶ ταῦτα δεινότητά τους· ἐὰν τις ἐπιχειρῇ νὰ διαιρέσῃ αὐτὴν τὴν μονάδα διὰ τῆς φαντασίας, τὸν περιγελοῦν καὶ δὲν θέλουν νὰ ἀκούσουν τίποτε· ἀλλ' ἐὰν ἐσὺ τὴν διαιρέσῃς, ἐκεῖνοι θὰ τὴν πολλαπλασιάσουν, φοβούμενοι μήπως τὸ ἐν φανῇ ὄχι ἔν, ἀλλὰ σύνολον πολλῶν μορίων. — Ἐχεις δίκαιον. — Τί δὲ νομίζεις, ὅτι θὰ ἀπεκρίνοντο, ὡς Γλαύκων, ἂν κανεὶς τοὺς ἡρώτα· «περὶ ποίων ἀριθμῶν ὁμιλεῖτε, ἄνθρωποι; ποῦ εἶναι αὐταὶ αἱ μονάδες, ὅπως σεις τὰς παραδέχεσθε, ἀπαρράλλκτως καὶ κατὰ πάντα ἴσας μεταξὺ των, χωρὶς νὰ ἔχουν τὴν ἐλαχίστην διαφορὰν καὶ αἱ ὁποῖαι δὲν ἀποτελοῦνται καθόλου ἀπὸ μόρια;»· τί νομίζεις, λέγω, ὅτι θὰ ἀπεκρίνοντο; — Ὅτι ὁμιλοῦν περὶ τῶν ἀριθμῶν, τοὺς ὁποίους μόνον διὰ τῆς φαντασίας ἤμπορεῖ κανεὶς νὰ συλλάβῃ καὶ ὄχι μετὰ κανένα ἄλλον τρόπον. — Βλέπεις λοιπὸν, φίλε μου, ὅτι πραγματικῶς μᾶς εἶναι ἀπαραίτητον αὐτὸ τὸ μάθημα, ἀφοῦ φαίνεται ὅτι ἐξαναγκάζει τὴν ψυχὴν νὰ μεταχειρισθῇ τὴν νόησιν, διὰ νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀλήθειαν; — Καὶ τῶντι εἶναι καταλληλότερον διὰ νὰ παραγάγῃ αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα. — Παρετήρησες δὲ ἀκόμη καὶ ἓνα ἄλλο, ὅτι οἱ ἐκ φύσεως λο-

γιστικά είναι δεύτατοι γενικῶς εἰπεῖν καὶ εἰς ὅλα τὰ μαθήματα, καὶ ὅτι πάλιν, καὶ ὅσοι εἶναι βραδεῖς τὸν νοῦν, ὅταν καταγίνουσι καὶ γυμνασθῶσι μὲ τὰ μαθηματικά, καὶ ἂν δὲν ὠφελῆθωσι τίποτε ἄλλο, ἀποκτοῦν πολὺ μεγαλύτεραν δεύτητα πνεύματος παρά ὅσων ἐκ φύσεως ἔχουσι ; — Εἶναι ἀληθές αὐτό. — Καὶ ὅμως, καθὼς ἐγὼ νομίζω, εἶναι δύσκολον νὰ εὕρηται ἄλλα μαθήματα ποῦ νὰ παρέχουσι τόσον κόπον, διὰ νὰ τὰ μάθῃς καὶ τὰ ἐμβαθύνῃς, ὅσον αὐτό. — Πράγματι. — Ἐνεκα ὅλων λοιπὸν αὐτῶν τῶν λόγων δὲν πρέπει νὰ παραλείψωμεν αὐτὸ τὸ μάθημα, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐκπαιδεύωμεν εἰς αὐτὸ τὰς ἀρίστους φύσεις. — Εἶμαι σύμφωνος μαζί σου.

— Τὸ ἐδέχθημεν λοιπὸν αὐτὸ πρῶτον· ἄς ἐξετάσωμεν δὲ τώρα, ἐὰν μᾶς κάμνη διὰ τὸν σκοπὸν μας, τὸ δεύτερον αὐτὸ μάθημα, ποῦ σχετίζεται στενῶς μὲ ἐκεῖνο. — Τὸ ποῖον ; μήπως ἐννοεῖς τὴν γεωμετρίαν ; — Αὐτὴν ἀκριβῶς. — Εἶναι προφανές ὅτι μᾶς κάμνει, καθὼς τὸ ὑλάχιστον ἀναφέρεται εἰς τὴν πολεμικὴν τέχνην· διότι ὅσον ἀφορᾷ τὰς στρατοπεδεύσεις καὶ τὰς καταλήψεις ἰσχυρῶν θέσεων καὶ τὰς συμπυκνώσεις καὶ ἀναπτύξεις τοῦ στρατεύματος καὶ ὅλα τὰ σχετικὰ μὲ τοὺς διαφόρους σχηματισμοὺς τοῦ στρατοῦ εἴτε κατὰ τὴν μάχην εἴτε ἐν πορείᾳ, ἀσυγκρίτως θὰ ὑπερέχῃ ἕνας γεωμέτρης ἀπὸ ἑνα μὴ τοιοῦτον. — Ναί, ἀλλ' ὡς πρὸς τοῦτο θὰ ἤρκει καὶ μικρὰ γνῶσις τῆς γεωμετρίας καὶ τῶν ὑπολογισμῶν· πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν, ἂν ἡ βαθεῖα καὶ ἀνωτέρα γνῶσις τῆς ἐπιστήμης αὐτῆς τείνῃ εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ εὐκολωτέραν τὴν κατάληψιν τῆς ἰδέας τοῦ ἀγαθοῦ· αὐτὸ δὲ εἶναι, καθὼς εἶπαμεν, τὸ ἀποτέλεσμα πασῶν τῶν ἐπιστημῶν, ὅσοι ἐξαναγκάζουσι τὴν ψυχὴν νὰ στραφῇ πρὸς τὴν σφαιρὰν ἐκείνην, ὅπου εὐρίσκεται τὸ εὐδαιμονέστατον τῶν ὄντων, ποῦ πρέπει ἡ ψυχὴ μὲ κάθε τρόπον νὰ ἀντικρύσῃ καὶ νὰ ἴδῃ. — Ἐγὼ εἶμαι δίκαιον.

— Ἐὰν λοιπὸν καὶ ἡ γεωμετρία ἀναγκάζῃ τὴν ψυχὴν νὰ ἀποβλέπῃ πρὸς τὴν οὐσίαν τῶν ὄντων, τότε μᾶς κάμνει διὰ τὸν σκοπὸν μας, ἐὰν ὅμως περιορίζεται ἀπλῶς εἰς τὰ φθαρτά, δὲν

μᾶς κάμνει. — Ἀναμφιβόλως. — Αὐτὸ ὅμως δὲν θὰ μᾶς τὸ ἀμφισβητήσουσι ὅσοι ἔχουσι καὶ μικρὰν μόνον ἰδέαν γεωμετρίας, ὅτι δηλαδὴ ὁ σκοπὸς τῆς ἐπιστήμης ταύτης ἀντίκειται ἐξ ὀλοκλήρου πρὸς ὅσα λέγουσι ἐκεῖνοι, ποῦ πραγματεύονται περὶ αὐτῆς. — Πῶς αὐτό ; — Ἡ γλῶσσα δηλαδὴ ποῦ μεταχειρίζονται εἶναι ὅλως διόλου ἀστεία, ἂν καὶ δὲν ἤμποροῦν νὰ κάμνουν διαφορετικά, διότι ἔχουσι διαρκῶς εἰς τὸ στόμα τῶν τὰς λέξεις τετραγωνίζω καὶ ἐκτείνω καὶ προσθέτω, ὡς νὰ τὰ ἔκαμνον πράγματι αὐτὰ καὶ νὰ ἀπέδλεπον εἰς τὸ πρακτικὸν μέρος, ἐνῶ ἡ ἐπιστήμη αὐτὴ ὀλόκληρος ἄλλο ἀντικείμενον δὲν ἔχει, παρά τὴν γνῶσιν. — Αὐτὸ εἶναι ἀληθές. — Συμφωνεῖς ἀκόμη καὶ δι' ἕνα ἄλλο πρᾶγμα ; — Τὸ ποῖον ; — Ὅτι ἔχει ἀντικείμενον τὴν γνῶσιν τοῦ αἰώνιως ὄντος, καὶ ὄχι ἐκεῖνου τοῦ ὁποῖου λαμβάνεται ἀρχὴν καὶ τέλος ; — Δὲν ἔχω καμμίαν δυσκολίαν νὰ τὸ παραδεχθῶ· πράγματι ἡ γεωμετρία εἶναι γνῶσις τοῦ αἰώνιως ὄντος. — Κατὰ συνέπειαν δύναται νὰ σύρῃ καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ ἐπεξεργασθῇ μίαν φιλοσοφικὴν διάνοιαν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ κρατῇ πάντοτε ἐστραμμένα πρὸς τὰ ἄνω τὰ βλέμματα, τὰ ὁποῖα τώρα χωρὶς νὰ πρέπει ἔχομεν πρὸς τὰ κάτω. — Ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον. — Ὅσον τὸ δυνατόν λοιπὸν περισσότερον πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ ὑποχρεώωμεν τοὺς νέους τῆς καλλιπόμενός μας, νὰ μὴ παραμελοῦσι κατ' οὐδένα τρόπον τὴν γεωμετρίαν· διότι ἀκόμη καὶ τὰ πάρεργα καὶ τὰ ἐπουσιώδη αὐτῆς ἔχουσι ὄχι μικρὰν σπουδαιότητα. — Ποῖα δηλαδὴ ἐννοεῖς ; — Πρῶτον ἐκεῖνα ποῦ ἀνέφερες καὶ σύ, τὰ σχετιζόμενα δηλαδὴ μὲ τὴν πολεμικὴν τέχνην· ἐν γένει ὅμως καὶ διὰ τὰ ἄλλα τὰ μαθήματα, ὅσον ἀφορᾷ τὴν εὐκολωτέραν κατάληψιν αὐτῶν, γνωρίζομεν ὅτι ἔχει ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον διαφορὰν ἐκεῖνος ποῦ εἶναι ἐντριβῆς τῆς γεωμετρίας, ἀπὸ ἐκεῖνον, ποῦ δὲν εἶναι. — Πράγματι ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον. — Ὅστε νὰ ὀρίσωμεν δεύτερον αὐτὸ μάθημα διὰ τοὺς νέους μας ; — Νὰ τὸ ὀρίσωμεν.

— Τί δέ ; νὰ ὀρίσωμεν ὡς τρίτον τὴν ἀστρονομίαν ; ἢ δὲν τὸ ἐγκρίνεις ; — Πῶς ὄχι ; διότι ὄχι μόνον διὰ τὴν

γεωργίαν καὶ τὴν ναυτιλίαν, ἀλλ' ἐπίσης καὶ διὰ τὴν στρατη-
 γίαν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἔχη κανεὶς ἀκριβεστέραν γνῶσιν τῶν
 ὤρων, τῶν μηνῶν καὶ τῶν ἐνιαυτῶν. — Εἶσαι μὰ τὴν ἀλήθειαν
 πολὺ νόστιμος, διότι φαίνεται ὡς νὰ φοβῆσαι τοὺς πολλοὺς, μή-
 πως νομισθῆς ὅτι εἰσάγεις ἄχρηστα μαθήματα· ὅμως ἡ ὠφέ-
 λεια τῶν μαθημάτων τούτων δὲν εἶναι ἀναξία λόγου, καίτοι
 πολὺ δύσκολα ἤθελον τὸ παραδεχθῆ· δι' αὐτῶν τῶν μαθημάτων
 ἀληθῶς ἀποκαθαίρεται καὶ ἀναζωπυροῦται ἓνα ὄργανον τῆς ψυ-
 χῆς ἐκάστου, τὸ ὅποιον σβύνει καὶ τυφλοῦται ἀπὸ τὰς ἄλλας
 ἐνασχολήσεις τῆς ζωῆς, ἂν καὶ εἶναι προτιμότερον ἀπὸ χιλίους
 ὀφθαλμούς· διότι μόνον δι' αὐτοῦ ἤμποροῦμεν νὰ ἴδωμεν τὴν
 ἀλήθειαν· αὐτὰ νὰ σὲ ἀκούσουν νὰ λέγῃς, ὅσοι εἶναι σύμφωνοι
 μαζί μας ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, θὰ σὲ ἐπικροτήσουν ἐκθύμως·
 ὅσοι ὅμως δὲν ἔχουν ἐννοήσῃ αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν, φυσικῶ τῷ λό-
 γῳ θὰ εἰποῦν ὅτι δὲν λέγεις τίποτε· διότι δὲν βλέπουν καμμίαν
 ἄλλην ἀξίαν λόγου ὠφέλειαν ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἐπιστήμας· βλέπε
 λοιπὸν τώρα πρὸς ποίους ἐξ αὐτῶν ὁμιλεῖς, ἐκτὸς ἂν δὲν τὸ
 κάμνῃς οὔτε διὰ τοὺς μὲν, οὔτε διὰ τοὺς δέ, ἀλλ' ἀπλῶς χάριν
 τοῦ ἑαυτοῦ σου κάμνεις αὐτοὺς τοὺς συλλογισμούς, χωρὶς ὅμως
 νὰ φθονῆς, ἂν καὶ κανεὶς ἄλλος θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπωφεληθῆ ἐξ
 αὐτῶν. — Προτιμῶ χάριν τοῦ ἑαυτοῦ μου τὸ περισσότερον νὰ
 ὁμιλῶ, νὰ ἐρωτῶ καὶ νὰ ἀποκρίνωμαι.

— Ἄν εἶναι λοιπὸν ἔτσι, κάμε τώρα ἓνα βῆμα πρὸς τὰ ὀπί-
 σω· διότι δὲν ἐλάδαμεν τὴν ἐπιστήμην, ποῦ ἔπρεπε νὰ λάδωμεν
 κατόπιν τῆς γεωμετρίας. — Τί ἐκάμαμεν δηλαδῆ; — Μετὰ τὰς
 ἐπιφανείας, ἐλάδαμεν τὰ στερεὰ ἐν κινήσει, χωρὶς προηγουμέ-
 νως νὰ ἀσχοληθῶμεν μὲ αὐτὰ καθ' ἑαυτά· ἡ τάξις ἀπῆται, κα-
 τόπιν ἐκείνων ποῦ ἔχουν δύο διαστάσεις, νὰ λάδωμεν τὰ ἔχοντα
 τρεῖς, ὅπως εἶναι παραδείγματος χάριν ὁ κύβος καὶ ὄλα ὅσα
 ἔχουν καὶ βάθος. — Αὐτὸ εἶναι ἀληθές· μοῦ φαίνεται ὅμως, Σω-
 κράτη, ὅτι δὲν εὐρέθησαν ἀκόμη αὐτά. — Τὸ τοιοῦτον προέρ-
 χεται ἀπὸ δύο αἰτίας· πρῶτον μὲν διότι καμμία πολιτεία δὲν δι-
 δει τὴν πρέπουσαν ἐκτίμησιν εἰς αὐτὰς τὰς ἀνακαλύψεις καὶ

ἐργάζονται ἐπομένως ἄνευ λόγου ὅσοι καταγίνονται εἰς τὰς δυσκο-
 λωτάτας αὐτὰς ἐρεῦνας· δεύτερον δὲ διότι οἱ καταγινόμενοι ἔχουν
 ἀνάγκην ἐνὸς ὀδηγοῦ, ἄνευ τοῦ ὁποίου εἰς τίποτε δὲν εἶναι δυνα-
 τὸν νὰ καταλήξουν αἱ ἐρευναὶ των· ἀλλὰ τοιοῦτος ὀδηγός, διὰ νὰ
 εὐρεθῆ, πρῶτον μὲν εἶναι πολὺ δύσκολον, καὶ ἂν ὅμως ὑποθέσω-
 μεν ὅτι εὐρέθη, ὅπως τώρα ἔχουν τὰ πράγματα, δὲν θὰ κατεδέχον-
 το νὰ τοῦ ἀλοῦσουν ὅσοι καταγίνονται μὲ τὰς ἐρεῦνας ταύτας,
 διότι τὸ ἔχουν πολὺ παρμένον ἐπάνω των· ἂν ὅμως ὀλόκληρος ἡ
 πόλις ἤθελεν ἐπιστατήσῃ εἰς τὰς ἐργασίας αὐτάς, ἀποδεικνύουσα
 τὴν ἐκτίμησίν της, θὰ τὴν ἠκολούθουν τοιοῦτοτρόπως καὶ αὐτοὶ
 καὶ διὰ τῆς συνεχοῦς καὶ ἐπιμόνου ἐρεύνης, θὰ κατέλληγον εἰς εὐ-
 χάριστον ἀποτέλεσμα καὶ θὰ εὐρίσκετο ἐπὶ τέλους ἡ ἀλήθεια· ἀφοῦ
 καὶ τώρα μὲ ὄλην τὴν περιφρόνησιν ποῦ ἔχουν πρὸς αὐτὴν τὴν
 ἐπιστήμην καὶ τὰ ἐμπόδια, ποῦ τῆς παρεμβάλλουν, καὶ μολονότι
 καὶ ὁ μικρὸς ἀριθμὸς τῶν καταγινόμενων δὲν κατανοεῖ ὄλην τὴν
 χρησιμότητα αὐτῆς, πάλιν ὅμως παρ' ὄλα αὐτὰ μὲ μόνην τὴν δύ-
 ναμιν τοῦ θελήτρου ποῦ ἐξασκεῖ, ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν προο-
 δεύει καὶ τίποτε τὸ παράδοξον ἐπὶ τέλους νὰ φθάσῃ εἰς τὸ τέρ-
 μα ποῦ ἐπιδιώκει. — Καὶ πράγματι δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ ἀρνη-
 θῆ, ὅτι εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἐλκυστικὴ ἐπιστήμη· ἐξήγησέ μου
 ὅμως σαφέστερον αὐτὰ ποῦ ἔλεγες τώρα· καὶ γεωμετρίαν μὲν
 ἐνοοῦσες τὴν πραγματευομένην περὶ τῶν ἐπιπέδων ἐπιφανειῶν.

— Μάλιστα. — Μετ' αὐτὴν ἔθετες πρῶτον μὲν τὴν ἀστρονο-
 μίαν, ὕστερα ὅμως μετέβαλες τὴν σειράν. — Naί, διότι ἀπὸ τὴν
 βίαν μου, νὰ τὰ περιλάβω ὄλα μίαν ὥραν ἀρχύτερα, ἠργόπρη-
 σα ἀπεναντίας περισσότερον ἔπρεπε, ὕστερ' ἀπὸ τὴν γεωμετρίαν,
 νὰ κάμω λόγον περὶ τῶν στερεῶν σωμάτων, ἐπειδὴ ὅμως ἡ περὶ
 αὐτῶν ἐρευνα ἔχει κάμη μῆδαμινὰς προόδους, τὴν παρέτρεξα
 διὰ νὰ μεταβῶ εἰς τὴν ἀστρονομίαν, ἡ ὁποία εἶναι ἡ ἐπιστήμη
 τῶν στερεῶν ἐν κινήσει. — Πολὺ σωστά.

— Ὅστε λοιπὸν ὡς τέταρτον μάθημα ὀρίζομεν τὴν ἀστρο-
 νομίαν, δεχόμενοι ὅτι ὑπάρχει ἡ στερεομετρία, τὴν ὁποίαν πα-
 ρελείψαμεν τώρα, ἂν ἡ πολιτεία ἀσχοληθῆ περὶ αὐτῆς — Πολὺ

φυσικά· και ἐπειδὴ πρὸ ὀλίγου μὲ ἐπέπληξαν διότι ἐπήνεσα τὴν ἀστρονομίαν τόσον ἀδέξια, τὴν ἐπαινῶ τώρα κατὰ τρόπον σύμφωνον μὲ τὴν ἰδικὴν σου ἀντίληψιν· διότι εἶναι, νομίζω, εἰς ὅλους φανερόν, ὅτι αὐτὴ ἀναγκάζει τὴν ψυχὴν νὰ στρέφῃ τὰ βλέμματά της πρὸς τὰ ἄνω καὶ τὴν ὀδηγεῖ ἀπὸ τὰ ἐπίγεια πράγματα πρὸς τὰ ἐπουράνια. — Ἴσως, καθὼς λέγεις, νὰ εἶναι εἰς ὅλους αὐτὸ φανερόν, ἐκτὸς ὅμως ἐμοῦ· διότι ἐγὼ δὲν κρίνω κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. — Ἀλλὰ πῶς λοιπόν; — Ὅπως μὲν τὴν σπουδάζουν τώρα ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι τὴν ἀνάγουν εἰς φιλοσοφίαν, τὴν κάμνουν ἀπεναντίας νὰ βλέπῃ πρὸς τὰ κάτω. — Τί θέλεις νὰ εἴπῃς; — Μοῦ φαίνεται ὅτι ἐκλαμβάνεις κατὰ ἓνα περιεργον τρόπον ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἐγὼ ὀνομάζω θεωρίαν τῶν ἄνω· διότι καταντᾷ τὸ ἴδιον, καὶ ἂν ἓνας σηκώσῃ τὴν κεφαλὴν, τοῦ καὶ παρατηρῇ τὰ κοσμήματα μιᾶς ὀροφῆς, νὰ νομίζῃς ὅτι τὰ παρατηρεῖ διὰ τῆς νοήσεως καὶ ὄχι μὲ τοὺς ὀφθαλμούς του τώρα πιθανὸν νὰ ἔχῃς ἐσὺ δίκαιον καὶ ἐγὼ νὰ ἀπατώμαι χονδροειδῶς· διότι ἐγὼ δὲν ἤμπορῶ νὰ ἐννοήσω ἄλλην ἐπιστήμην, ποῦ νὰ κάμνῃ τὴν ψυχὴν νὰ βλέπῃ πρὸς τὰ ἄνω παρὰ ἐκείνην, ποῦ ἀντικείμενόν της ἔχει τὸ ὄν καὶ τὸ ἀόρατον· ἐὰν δὲ κανεὶς χάσκη παρατηρῶν πρὸς τὰ ἄνω, ἢ μὲ μισοκλεισμένους τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τὰ κάτω προσπαθῇ νὰ μάθῃ κανένα ἀπὸ τὰ αἰσθητὰ, ποτὲ ἐγὼ δὲν θὰ εἴπω ὅτι θὰ μάθῃ αὐτὸς τίποτε· διότι κανένα ἀπὸ τὰ αἰσθητὰ δὲν εἶναι ἀντικείμενον ἐπιστήμης — οὔτε ὅτι ἡ ψυχὴ του βλέπει πρὸς τὰ ἄνω, ἀλλὰ πρὸς τὰ κάτω, καὶ ἂν ἀκόμη εἶναι ἐξαπλωμένος ἀνάσκελα εἴτε εἰς τὴν θάλασσαν εἴτε εἰς τὴν ξηρὰν.

— Εἶναι δικαία ἢ τιμωρία μου καὶ ὀρθῶς μὲ ἐπέπληξες· ἀλλὰ πῶς λέγεις ὅτι πρέπει νὰ μανθάνουν τὴν ἀστρονομίαν διαφορετικὰ ἀπ' ὅ,τι διδάσκεται σήμερον, διὰ νὰ εἶναι ἡ μάθησίς της ὠφέλιμος πρὸς τὸν σκοπὸν μας; — Ἴδου πῶς· αὐτὰ τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ κοσμήματα, τὰ ὅποια ὑποπίπτουν εἰς τὴν ὄρασιν, πρέπει βέβαια νὰ τὰ θαυμάζωμεν διὰ τὴν ὠραιότητά των καὶ διὰ τὴν τάξιν των, ὑπολείπονται ὅμως κατὰ πολὺ ἀπὸ τὰς ἀλη-

θινὰς καλλονὰς, ποῦ παράγουν ἡ πραγματικὴ ταχύτης καὶ ἡ πραγματικὴ βραδύτης εἰς τὰς πρὸς ἀλλήλας σχέσεις καὶ εἰς τὰς κινήσεις ποῦ μεταδίδουν εἰς τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ σώματα κατὰ τοὺς ἀληθινούς ἀριθμούς καὶ τὰ ἀληθινὰ σχήματα· πράγματα τὰ ὅποια διαφεύγουν τὴν ὄρασιν καὶ μόνον μὲ τὴν σκέψιν καὶ τὴν νόησιν δύναται κανεὶς νὰ συλλάβῃ· ἢ παραδέχεσθαι ἐσὺ τὸ ἐναντίον; — Καθόλου.

— Πρέπει λοιπὸν τὰς οὐρανίους καλλονὰς νὰ τὰς μεταχειρίζομεθα ἀπλῶς ὡς εἰκόνας καὶ παραδείγματα πρὸς κατανόησιν τῶν ἀοράτων ἐκείνων, ὅπως ἂν ἤθελέ τις ἐπιτύχῃ εἰκόνας μετὰ περισσῆς τέχνης κατεσκευασμένας ὑπὸ τοῦ Δαιδάλου ἢ κανενὸς ἄλλου γλύπτου ἢ ζωγράφου· διότι ἓνας ἔμπειρος τῆς γεωμετρίας, ἐὰν ἔδωκεν αὐτάς, βεβαίως θὰ ἐθαύμαζε τὴν καλλιτεχνικὴν τῶν ἐκτέλεσιν, θὰ ἐθεώρει ὅμως γελοῖον νὰ τὰς ἐσπούδαζεν ἐπισταμένως, διὰ νὰ μάθῃ ἐξ αὐτῶν τὴν ἀλήθειαν περὶ τῶν ἴσων ἢ διπλασίων ἢ πάσης ἄλλης ἀναλογίας. — Πῶς πράγματι δὲν θα ἦτο γελοῖον;

— Καὶ ἓνας λοιπὸν ἀληθινὸς ἀστρονόμος δὲν θὰ ἐπάθαινε τὸ ἴδιον, ἂν παρετήρει κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὰς περιφορὰς τῶν οὐρανίων σωμάτων; θὰ παραδεχθῇ βεβαίως ὅτι, ἐκεῖνος ὅστις κατεσκεύασε καὶ διεκόσμησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, τὰ κατεσκεύασεν ὅσον τὸ δυνατόν ὠραιότερα· ἀλλὰ δὲν νομίζεις, ὅτι θὰ θεωρήσῃ ἄτιπον νὰ παραδεχθῇ τις, ὅτι αἱ σχέσεις τῆς ἡμέρας πρὸς τὴν νύκτα, τῶν ἡμερῶν πρὸς τὸν μῆνα, τῶν μηνῶν πρὸς τὸ ἔτος καὶ τῆς περιφορᾶς τῶν ἀστρῶν ὡς πρὸς αὐτὰ καὶ πρὸς ἀλλήλα, μένουν αἱ αὐταὶ πάντοτε καὶ ποτὲ δὲν μεταβάλλονται διόλου, ἐνῶ πρόκειται περὶ φαινομένων ὕλικῶν καὶ ὀρατῶν, καὶ νὰ ζητῇ κατὰ πάντα τρόπον νὰ ἀνακκλύψῃ τὴν ἀλήθειαν εἰς ὅλα αὐτὰ; — Τώρα, ποῦ σοῦ ἀκούω, παραδέχομαι, ὅτι εἶναι ὅπως τὰ λέγεις. — Ὅστε θὰ σπουδάζωμεν τὴν ἀστρονομίαν μεταχειριζόμενοι τὰ ἀστρα ὅπως τὰ σχήματα εἰς τὴν γεωμετρίαν· καὶ ἐπομένως θὰ ἀφήσωμεν κατὰ μέρος τὰ οὐράνια φαινόμενα, ἐὰν θέλωμεν διὰ τῆς σπουδῆς τῆς ἀστρονομίας

νά κάμωμεν χρήσιμον τὴν γνωστικὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς μας, ἢ ὅποια ἄλλως θὰ μείνῃ ἄχρηστος — Πόσον περισσοτέρας ὑποχρεώσεις ἀναθέτεις εἰς τὴν ἀστρονομίαν, ἀπὸ ὅσας ἔχει τώρα! — Νομίζω ὅτι τὸ ἴδιον εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ κάμωμεν καὶ διὰ τὰς ἄλλας μαθήσεις, ἂν πρόκειται νὰ προκύψῃ κανὲν ὄφελος ἀπὸ τὴν νομοθεσίαν μας. Ἀλλὰ ἢμπορεῖς νὰ μοῦ ἐνθυμίσης καμμίαν ἀκόμη ἀπὸ τὰς ἐπιστήμας, ποῦ ταιριάζουν διὰ τὸν σκοπὸν μας; — Δὲν ἢμπορῶ τώρα ἔτσι νὰ ἐνθυμηθῶ.

— Καὶ ὅμως ἢ κινήσεις, καθὼς ἐγὼ νομίζω, παρουσιάζεται ὅχι ὑπὸ μίαν μορφήν μόνον, ἀλλὰ ὑπὸ περισσοτέρας· ἓνας σοφὸς θὰ ἠδύνατο ἴσως νὰ τὰς ἀπαριθμήσῃ ὅσας· ἐκεῖναι δέ, ποῦ τὰς γνωρίζομεν καὶ ἡμεῖς, εἶναι δύο. — Ποῖαι εἶναι αὐταί; — Ἐκτὸς αὐτῆς ποῦ εἶπαμεν πρὸ ὀλίγου, τῆς ἀστρονομίας, καὶ ἢ ἀντίστροφός της. — Ποία δηλαδὴ; — Φαίνεται ὅτι, καθὼς διὰ τὴν ἀστρονομικὴν κίνησιν ἔχουν κατασκευασθῆ οἱ ὀφθαλμοί, τοιουτοτρόπως διὰ τὴν ἐναρμόνιον κίνησιν τὰ ὦτα· καὶ αἱ ἐπιστῆμαι αὐταί, ἢ ἀστρονομία καὶ ἢ μουσική, εἶναι ἀδελφαὶ πρὸς ἀλλήλας, καθὼς τὸ λέγουν οἱ Πυθαγόρειοι καὶ ἡμεῖς συμφωνοῦμεν μαζί των· δὲν εἶναι ἔτσι; — Μάλιστα. — Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ζήτημα θέλει πολὺν κόπον, μᾶς ἀρκεῖ ἐπὶ τοῦ παρόντος, νὰ μάθωμεν τί λέγουν αὐτοὶ περὶ τούτου καὶ περὶ ἄλλων ἀκόμη, ἂν γίνῃ ἀνάγκη. Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι εἰς ὅσα αὐτὰ θὰ φυλάττωμεν ἡμεῖς πάντοτε τὸ ἀξίωμά μας. — Ποῖον; — Νὰ μὴν ἐπιχειροῦν ποτὲ οἱ τρόφιμοί μας νὰ μανθάνουν ἀτελῶς καμμίαν ἀπὸ αὐτὰς τὰς γνώσεις, καὶ αἱ ὅποιοι νὰ μὴν φθάνουν εἰς τὸ τέρμα, ὅπου πρέπει νὰ τείνουν τὰ πάντα, καθὼς ἐλέγαμεν πρὸ ὀλίγου περὶ τῆς ἀστρονομίας· ἢ μήπως δὲ γνωρίζεις, ὅτι τὰ ἴδια κάμουν καὶ μὲ τὴν ἁρμονίαν; περιορίζονται δηλαδὴ νὰ μετροῦν τοὺς τόνους καὶ τὰς συμφωνίας, ποῦ ἀκούονται μὲ τὰ ὦτα, καὶ τοιουτοτρόπως χάνουν ἄδικα τοὺς κόπους των, καθὼς οἱ ἀστρονόμοι.

— Μὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ τίποτε ἀστειότερον ἀπὸ αὐτὸ ποῦ κάνουν οἱ μουσικοὶ μας· διαρκῶς σοῦ ἐμίλουν διὰ κάποιους δια-

τονικῶς χρωματισμοὺς καὶ σοῦ τεντώνουν τὰ αὐτιά σου νὰ πρόκειται ν' ἄρπάξουν καμμιά φωνὴ ἀπὸ τὴ γειτονιά, καὶ ὁ ἓνας σοῦ λέγει, ὅτι ἀκούει ἀκόμη ἓνα διάμεσον τόνον, ὁ ὅποιος εἶναι τὸ μικρότατον διάστημα, ποῦ χωρίζει δύο κυρίουσ τόνους, ἐνῶ ὁ ἄλλος ὑποστηρίζει ἀπεναντίας ὅτι καὶ οἱ δύο εἶναι ἐντελῶς ὅμοιοι, ὅλοι των δὲ προτιμοῦν τὴν κρίσιν τῶν ὠτων ἀπὸ τοῦ νοῦ.

— Ὅμιλεῖς βέβαια διὰ τοὺς ἀγαθοὺς ἐκείνους μουσικούς, ποῦ δὲν ἀφήνουν ἡσύχους τὰς χορδὰς, ἀλλὰ τὰς ὑποβάλλουν εἰς βασιανιστήρια καὶ τὰς στρεβλώνουν ἐπάνω εἰς τὰ κλειδιά· θὰ ἢμποροῦσα νὰ παρατείνω ἀκόμη τὴν περιγραφὴν, νὰ ὀμιλήσω διὰ τὰ κτυπήματα ποῦ κατεβάξουν μὲ τὸ δοξάρι, διὰ τὰς κατηγορίας ποῦ ἀπευθύνουν κατὰ τῶν χορδῶν, πῶς τάχα πεισμώνουν καὶ ἀρνοῦνται νὰ δώσουν τὸν τόνον, ποῦ τῶν ζητοῦν, ἀλλὰ σταματῶ ὡς ἐδῶ, καὶ σοῦ λέγω ὅτι δὲν ἐννοῶ αὐτοὺς τοὺς μουσικούς, ἀλλ' ἐκείνους, ποῦ εἶπαμεν πρὸ ὀλίγου, ὅτι θὰ τοὺς ἐρωτήσωμεν περὶ ἁρμονίας· διότι αὐτοὶ εἶναι ποῦ κάμνουν τὸ ἴδιον μὲ τοὺς ἀστρονόμους· ζητοῦν δηλαδὴ τὰς ἀριθμητικὰς σχέσεις, ποῦ προκύπτουν ἀπὸ τὰς συμφωνίας τὰς ἀκουομένας διὰ τῶν ὠτων, ἀλλὰ δὲν φθάνουν νὰ τὰς θεωροῦν ὡς μέσον ἀπλῶς, διὰ νὰ εὔρουν ποῖοι ἀριθμοὶ εἶναι ἁρμονικοὶ καὶ ποῖοι ὅχι καὶ διὰ ποῖον λόγον. — Θαυμάσιον θὰ ἦτο αὐτὸ ποῦ λέγεις. — Χρήσιμον ὀπωσδήποτε διὰ τὴν ζήτησιν τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, ἐνῶ, ἐὰν ἐπεδιώκετο διὰ κάθε ἄλλον σκοπὸν, θὰ ἦτο παντελῶς ἄχρηστον. — Πολὺ φυσικά.

— Ἐκτὸς δὲ τούτου φρονῶ ὅτι, ἂν ἢ σπουδὴ ὅλων αὐτῶν τῶν ἐπιστημῶν, τὰς ὁποίας διήλθομεν, φθάσῃ νὰ γνωρίσῃ τὴν συγγένειαν καὶ τὴν στενὴν σχέσιν καὶ ἐπίδρασιν, ποῦ ἔχουν αὐταὶ μεταξύ των, τότε θὰ μᾶς ἦτο πράγματι μεγάλης χρησιμότητος διὰ τὸν σκοπὸν, ποῦ ἐπιδιώκομεν, καὶ δὲν θὰ ἐπήγαιναν οἱ κόποι μας χαμένοι. — Καὶ ἐγὼ τὸ φαντάζομαι αὐτό· ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἔργον, ποῦ λέγεις, Σωκράτη, εἶναι πολὺ μακρὸν καὶ δύσκολον.

— Τὸ ἔργον τοῦ προοιμίου, ἢ τίνας ἄλλου; ἢ μήπως δὲν

γνωρίζεις ὅτι ἄλλα αὐτὰ εἶναι ἀπλῶς προσίμια καὶ ἡ εἰσαγωγή τῆς μελωδίας, ποῦ πρέπει νὰ μάθωμεν; διότι βέβαια δὲν φρονεῖς, ὅτι ὅλοι, ὅσοι καταγίνονται μὲ τὰς ἐπιστήμας, ποῦ προανφέρουμεν, εἶναι συγχρόνως καὶ δεινοὶ διαλεκτικοί. — Ὅχι βέβαια· ὡς τώρα τοῦλάχιστον δὲν εὗρηκα, παρὰ ἓνα ἐλάχιστον ἀριθμὸν τοιούτων. — Ἀλλὰ πῶς; ἄνθρωποι, ποῦ δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ δώσουν ἢ νὰ ἀκούσουν τὸν λόγον παντὸς πράγματος, θὰ ἠμπορέσουν ποτὲ νὰ μάθουν τίποτε ἀπὸ ἐκεῖνα, ποῦ εἶπαμεν, ὅτι πρέπει νὰ γνωρίζωμεν; — Ἐννοεῖται ὄχι. — Αὐτὸ λοιπὸν δὲν εἶναι ἐπὶ τέλους ἡ μελωδία, τῆς ὁποίας τὴν ἐκτέλεσιν φέρει εἰς πέρας ἡ διαλεκτική; ἢ ὁποία, ἂν καὶ εἶναι πρᾶγμα πνευματικόν, δύναται μολαταῦτα νὰ παραβληθῆ πρὸς τὴν δύναμιν τῆς ὁράσεως, ἥτις, καθὼς τὸ εἰδεξαμεν, ἀρχίζει πρῶτα νὰ βλέπῃ αὐτὰ τὰ ζῷα, ἔπειτα τὰ ἄστρα, καὶ τελευταῖον καὶ αὐτὸν τὸν ἥλιον· τοιουτοτρόπως καὶ ἐκεῖνος, ὅστις ἐπιληφθῆ τῆς διαλεκτικῆς, ἄνευ ἀπολύτως τῆς χρήσεως τῶν αἰσθήσεων, ὑψοῦται ἀποκλειστικῶς μόνον διὰ τοῦ λόγου εἰς αὐτὴν τὴν ἀσίαν τῶν ὄντων, καὶ ἂν δὲν ἀνακόψῃ τὸν δρόμον του, μέχρις ὅτου διὰ τῆς νοήσεως συλλάβῃ αὐτὴν τὴν ἰδέαν τοῦ ἀγαθοῦ, φθάνει τέλος εἰς αὐτὸ τὸ τέρμα τοῦ νοητοῦ κόσμου, ὅπως ἐκεῖνος, ποῦ βλέπει τὸν ἥλιον εἰς τὸ τέρμα τοῦ ὄρατοῦ. — Πολὺ σωστά. — Δὲν εἶναι λοιπὸν αὐτὴ ἡ πορεία, αὐτὴ ἡ ἀνάβασις, ποῦ ὀνομάζεις διαλεκτικήν; — Πῶς ὄχι; — Ἐνθυμήσου τώρα τὴν παραβολὴν μας τοῦ σπηλαίου· ἐν πρώτοις ἀπαλλάσσεται ὁ δεσμώτης ἀπὸ τὰ δεσμά του, καὶ στρέφεται ἀπὸ τὰς σκιὰς πρὸς τὰ τεχνητὰ εἰδῶλα καὶ τὴν λάμπιν, ποῦ τὰ φωτίζει· ἔπειτα ἀνεβαίνει ἀπὸ τὸ ὑπογειον εἰς τὸν ἥλιον, ὅπου ἀπὸ τὴν ἀδυναμίαν τῶν ὀφθαλμῶν του δὲν ἠμπορεῖ ἀκόμη νὰ προσβλέπῃ τὰ ζῷα καὶ τὰ φυτὰ καὶ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, ἀλλὰ κατ' ἀρχὰς τὰς εἰκόνας αὐτῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὑδάτων καὶ τὰς σκιὰς των· αἱ εἰκόνας ὅμως αὐταὶ καὶ αἱ σκιαὶ εἶναι πραγματικῶν ἀντικειμένων, καὶ ὄχι ὅπως αἱ σκιαὶ τῶν τεχνητῶν εἰδῶλων, τὰς ὁποίας ἐσημάτιζεν εἰς τὸ σπήλαιον φῶς ἐπίσης τεχνητὸν ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν ἥλιον.

Λοιπὸν, πᾶσα ἡ σπουδὴ τῶν ἐπιστημῶν, τὰς ὁποίας διήλθομεν, ἔχει ἀκριβῶς τὴν αὐτὴν δύναμιν καὶ τὸ ἴδιον ἀποτέλεσμα· ἀνυψώνει δηλαδὴ τὸ εὐγενέστερον μέρος τῆς ψυχῆς μας εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ ἀρίστου μεταξὺ πάντων τῶν ὄντων, ὅπως τὸ λεπτότερον τῶν ὀργάνων τοῦ σώματος ἀνυψοῦται εἰς τὴν θέαν τοῦ φωτεινοτάτου ἐν τῷ ὕλικῳ καὶ ὄρατῳ κόσμῳ.

— Ἐγὼ μὲν συμφωνῶ ὅπως τὰ λέγεις· καὶ μολαταῦτα ὑπὸ μίαν ἔποψιν μοῦ φαίνεται παντελῶς δύσκολον νὰ τὰ παραδεχθῶ, ἀφ' ἑτέρου δὲ πάλιν ἄλλο τόσον δύσκολον νὰ μὴν τὰ παραδεχθῶ· ἐπειδὴ ὅμως δὲν θὰ εἶναι αὐτὴ μόνον ἡ φορὰ, ποῦ θὰ κάμωμεν λόγον περὶ αὐτοῦ τοῦ ζητήματος, ἀλλὰ θὰ ἐπανέλθωμεν συχνὰ καὶ ἄλλοτε, ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι εἶναι ὅπως τὰ εἶπαμεν τώρα, καὶ ἄς μεταβῶμεν πλέον εἰς αὐτὴν τὴν μελωδίαν, τὴν ὁποίαν νὰ διέλθωμεν, ὅπως διήλθομεν καὶ τὸ προσίμιον· λέγε λοιπὸν εἰς τί συνίσταται ἡ δύναμις τῆς διαλεκτικῆς καὶ εἰς πόσα εἶδη διαιρεῖται καὶ ποῖοι εἶναι οἱ δρόμοι, ποῦ φέρουν πρὸς αὐτὴν· διότι αὐτοί, καθὼς φαίνεται, θὰ ὀδηγοῦν ἐκεῖ ὅπου, ὅταν φθάσωμεν, θὰ εὕρωμεν τὴν ἀνάπαυσιν καὶ τὸ τέλος τῆς πορείας μας.

— Δὲν θὰ εἶσαι ἀκόμη εἰς θέσιν, φίλε μου Γλαύκων, νὰ μὲ ἀκολουθήσῃς ὡς ἐκεῖ· διότι, ὅσον δι' ἐμένα, δὲν θὰ μοῦ ἔλειπε καθόλου ἡ προθυμία· καὶ δὲν θὰ ἔβλεπες πλέον εἰκόνα ἀπλῶς ἐκεῖνου ποῦ λέγομεν, ἀλλ' αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν τοῦ πράγματος, ὅπως τοῦλάχιστον τὸ νομίζω ἐγώ· ἂν δὲ εἶναι καὶ αὐτὸ πρᾶγμα, ἢ ὄχι, δὲν εἶναι ἀκόμη αὐτὸ τὸ ζήτημα· ἀλλ' ἐκεῖνο ποῦ ἠμποροῦμεν νὰ ἰσχυρισθῶμεν, εἶναι ὅτι ὑπάρχει ἓνα τοιοῦτον πρᾶγμα· δὲν εἶναι ἔτσι; — Πῶς ὄχι; — Ἀκόμη δὲ καὶ ὅτι μόνον ἡ διαλεκτικὴ δύναται νὰ τὸ φανερώσῃ εἰς τὸ πνεῦμα, ποῦ ἔχει προπαρασκευασθῆ τελείως διὰ τῶν ἐπιστημῶν, τὰς ὁποίας διήλθομεν, χωρὶς νὰ εἶναι δυνατόν μὲ κανένα ἄλλον τρόπον. — ἠμποροῦμεν νὰ τὸ δισχυρισθῶμεν καὶ αὐτό.

— Ὑπάρχει τοῦλάχιστον ἓνα σημεῖον, ποῦ κανεὶς δὲν ἰσχυροῦται νὰ τὸ ἀμφισβητήσῃ, ὅτι καμμία ἄλλη μέθοδος δὲν

ἐπιχειρεῖ διὰ τῆς κανονικῆς ὁδοῦ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν κατάληψιν τῆς οὐσίας ἐκάστου ἐκ τῶν πραγμάτων· διότι, ἐν πρώτοις, πᾶσαι μὲν αἱ ἄλλαι τέχναι καταγίνονται ἢ μὲ τὰς δοξασίας τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν, ἢ μὲ τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν κατασκευὴν, ἢ καὶ μὲ τὴν διατήρησιν ἀπλῶς τῶν προϊόντων τῆς φύσεως καὶ τῆς τέχνης· αἱ δὲ λοιπαὶ πάλιν, ποῦ εἴπαμεν πῶς ἔρχονται εἰς κάποιαν ἐπαφὴν μὲ τὸ καθ' ἑαυτὸ ὄν, ὅπως εἶναι ἡ γεωμετρία καὶ αἱ σχετικαὶ μὲ αὐτὴν ἐπιστήμαι, εἶδομεν ὅτι ἡ γνῶσις, τὴν ὁποίαν ἔχουν περὶ τοῦ ὄντος, ὁμοιάζει μᾶλλον πρὸς ὄνειρον καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸ ἴδουν ποτὲ καθαρὰ ὡς ἐν ἐγρηγόρσει, ἐφόσον στηρίζονται ἐπὶ ὑποθέσεων, τὰς ὁποίας ἀφήνουν ἀθίκτους, ὅπως τὰς λαμβάνουν, διότι δὲν ἔμπορουν νὰ δώσουν τὸν ἀποκρῶντα λόγον αὐτῶν· διότι ποῖος τρόπος ὑπάρχει νὰ γίνῃ ποτὲ καὶ νὰ ὀνομασθῇ ἐπιστήμη ἢ ἀπόδειξις ἐκείνη, ποῦ στηρίζεται ἐπὶ ἀξιωματίων, τὰ ὁποία δὲν γνωρίζει, τὸ συμπέρασμα τῆς δὲ καὶ ὅλη ἢ μεταξὺ ἀνάπτυξις εἶναι στενῶς συνδεδεμένα καὶ ἐξηρητημένα ἀπὸ πράγματα, ποῦ δὲν γνωρίζει ; — Πράγματι δὲν ὑπάρχει τρόπος.

— Λοιπὸν μόνῃ ἡ διαλεκτικὴ μέθοδος, ἀφήνουσα κατὰ μέρος τὰς ὑποθέσεις, πορεύεται διὰ τῆς ὁδοῦ ταύτης πρὸς αὐτὴν τὴν ἀρχήν, διὰ νὰ τὴν ἐπιβεβαιώσῃ, καὶ ἀνασύρει τὸ ὄμμα τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸν πρόστυχον ἐκείνον βόρβορον, μέσα εἰς τὸν ὁποῖον ἦτο πραγματικῶς καταχωσμένον καὶ τὸ ἀνυψώνει σιγὰ σιγὰ πρὸς τὰ ἄνω, μὲ τὴν βοήθειαν καὶ τὴν συνεργασίαν τῶν τεχνῶν, ποῦ ἀνεφέραμεν· τὰς ὁποίας ἀπὸ συνήθειαν κατ' ἐπανάληψιν ὀνομάσαμεν ἐπιστήμας, ἀν καὶ θὰ εἶχον ἀνάγκην ἄλλου ὀνόματος, τὸ ὁποῖον νὰ εἶναι ἐναργέστερον μὲν τῆς δοξασίας, ἀμυδρότερον δὲ τῆς ἐπιστήμης, μετεχειρίσθημεν δὲ πρὸς τοῦτο κάπου ἀνωτέρω τὸν ὄρον διάνοια· ἀλλὰ δὲν πρόκειται τῶρα βέβαια νὰ ἀνοίξωμεν συζήτησιν περὶ ὀνομάτων, ἐνῶ ἔχομεν τόσα καὶ τόσα σπουδαῖα πράγματα νὰ ἐξετάσωμεν. — Ὅχι βέβαια· ἀρκεῖ τὸ ὄνομα νὰ ἐξωτερικεύῃ ὅπως ὅποτε μὲ κάποιαν σαφήνειαν ἐκεῖνα, ποῦ παριστάνει εἰς τὴν ψυχὴν. — Ἡ γνώμη μου λοιπὸν εἶναι νὰ ἐξα-

κολουθοῦμεν νὰ ὀνομάζωμεν ἐπιστήμην τὸν πρῶτον καὶ τελειότερον τρόπον τοῦ γινώσκειν, τὸν δεύτερον δὲ διάνοιαν, τὸν τρίτον πίστιν, καὶ εἰκασίαν τὸν τέταρτον, νὰ περιλαμβάνωμεν δὲ τὰ δύο μὲν τελευταῖα ὁμοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς δοξασίας, τὰ δύο δὲ πρῶτα ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς νοήσεως· οὕτως ὥστε ἡ μὲν δοξασία ἀντικρῶρον τῆς νὰ ἔχῃ τὸ γεννώμενον καὶ φθαρτόν, ἡ δὲ νόησις ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὑπάρχει καθ' ἑαυτὸ καὶ ὅ,τι εἶναι τὸ ὄν πρὸς τὸ φθαρτόν, τὸ ἴδιον νὰ εἶναι ἡ νόησις πρὸς τὴν δοξασίαν, καὶ ὅ,τι ἡ νόησις πρὸς τὴν δοξασίαν, τὸ ἴδιον ἡ ἐπιστήμη πρὸς τὴν πίστιν καὶ ἡ διάνοια πρὸς τὴν εἰκασίαν· ἄς ἀφήσωμεν δὲ ἐπὶ τοῦ παρόντος, φίλε Γλαύκων, τὴν ἐξέτασιν τῶν λόγων, ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ ἀναλογία αὕτη, καὶ τὴν εἰς δύο ὑποδιαίρεισιν τῆς δοξασίας καὶ τῆς νοήσεως, διὰ νὰ μὴ πέσωμεν εἰς συζητήσεις πολὺ μακροτέρας ἀπὸ ὅλας τὰς προηγηθείσας. — Ἄλλ' ἐγώ, ὅσον τοῦλάχιστον δύναμαι νὰ σὲ παρακολουθήσω, συντάσσομαι κατὰ τὰ ἄλλα μὲ τὴν γνώμην σου.

— Δὲν ὀνομάζεις λοιπὸν διαλεκτικὸν ἐκεῖνον, ὅστις γνωρίζει τὸν λόγον τῆς οὐσίας ἐκάστου πράγματος ; καὶ δὲν λέγεις περὶ ἐνὸς ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ δώσῃ οὔτε εἰς τὸν ἑαυτὸν του οὔτε εἰς τοὺς ἄλλους τὸν λόγον τοῦτον, ὅτι δὲν ἔχει τὴν νόησιν αὐτοῦ τοῦ πράγματος ; — Πῶς θὰ ἔμπορῶσα βέβαια νὰ μὴν τὸ εἰπῶ αὐτό ; — Τὸ ἴδιον λοιπὸν καὶ μὲ τὴν ιδέαν τοῦ ἀγαθοῦ· ἓνας ἀνθρώπος, ποῦ δὲν ἔμπορει νὰ ξεχωρίσῃ διὰ τῆς νοήσεως τὴν ιδέαν τοῦ ἀγαθοῦ ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα, καὶ νὰ δώσῃ ἀκριθεῖς ἔρισμόν αὐτῆς, καὶ νὰ ἀντικρούσῃ ὅλας τὰς ἐνστάσεις, ὡς γενναῖος πολεμιστῆς ἐν τῇ μάχῃ, μεταχειριζόμενος ὅχι τὴν δοξασίαν ἀλλὰ τὴν καθαρὰν νόησιν, καὶ ἐξέληθι εἰς τὸ τέλος ἀπὸ ὅλα αὐτὰ νικητῆς μὲ τὸν ἀκαταμάχητον λόγον, δὲν θὰ εἴπησις βέβαια ποτὲ περὶ τοῦ τοιοῦτου, ὅτι γνωρίζει οὔτε αὐτὴν τὴν οὐσίαν τοῦ ἀγαθοῦ, οὔτε κανένα ἄλλο ἀγαθόν· ἀλλὰ καὶ ἂν τυχὸν συλλάβῃ κανένα φάντασμα τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ ἐπέτυχε μὲ τὴν δοξασίαν καὶ ὅχι μὲ τὴν ἐπιστήμην, καὶ ἀφοῦ ἐπέρασε τὴν ζωὴν του κοιμώμενος καὶ ὄνειρευόμενος, πρὶν

νά προφθάσῃ νά ξυπνήσῃ ἐδῶ, θά κατεβῆ εἰς τὸν Ἄδην διὰ νά παραδοθῆ εἰς τὸν τέλειον καὶ ἀτελεύτητον ὕπνον. — Μὰ τὴν ἀλήθειαν, αὐτὰ ἔλα θά εἰπῶ καὶ ἐγὼ διὰ τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον.

— Βεβαίως λοιπόν, ἐὰν καμμίαν ἡμέραν σοῦ ἐπεβάλλετο νά ἀναθρέψῃς πραγματικῶς τοὺς υἱούς σου, τοὺς ὁποίους τώρα τρέφεις καὶ ἐκπαιδεύεις διὰ τοῦ λόγου, δὲν θά τοὺς ζήτηγες, υποθέτω, ποτὲ νά γίνουν ἄρχοντες καὶ διαχειρισταὶ τῶν ὑψίστων συμφερόντων τῆς πολιτείας, ἐὰν ἦσαν ἔτι εἶναι εἰς τὴν γεωμετρίαν αἱ καλούμεναι ἄλογοι γραμμαί. — Ὅχι βέβαια. — Δὲν θά ἐπιβάλλῃς λοιπόν εἰς αὐτοὺς διὰ τοῦ νόμου, νά γίνωνται αὐτῆς τῆς ἐπιστήμης πρὸ πάντων κάτοχοι, διὰ τῆς ὁποίας θά εἶναι ἱκανοὶ νά ἐρωτοῦν καὶ νά ἀποκρίνονται ἔσον τὸ δυνατόν ἐπιστημονικώτατα; — Μάλιστα θά βάλω μαζί σου αὐτὸν τὸν νόμον. — Ὅστε δὲν παραδέχεσαι τώρα, ὅτι ἡ διαλεκτικὴ εἶναι, οὕτως εἶπεῖν, τὸ κορυφωμα καὶ τὸ ἐπιστέγασμα ἄλλων τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν, καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄλλη καμμία διὰ νά τὴν θέσωμεν παραπάνω ἀπὸ αὐτήν, καὶ ὅτι ἐπομένως ἐπῆρε τέλος πλέον τὸ περὶ μαθημάτων ζήτημα; — Μάλιστα.

— Σοῦ ὑπολείπεται ἐπομένως τώρα τὸ περὶ τῆς διανομῆς τῶν μαθημάτων, διὰ τοίους θά ὀρίσωμεν αὐτὰ καὶ κατὰ τίνα τρόπον θά τὰ διδάξωμεν. — Εἶναι φανερόν. — Ἐνθυμεῖσαι λοιπόν ὁποῖοί τινες ἦσαν κατὰ τὸν χαρακτήρα οἱ ἄρχοντες, τοὺς ὁποίους ἐξελέξαμεν προηγουμένως. — Πῶς ὄχι; — Ἐσὺ ὁ ἴδιος ἔκρινες τότε, ὅτι ἔπρεπε νά ἐκλέξωμεν ἄνθρώπους αὐτῆς τῆς φύσεως, καὶ ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά προτιμήσωμεν τοὺς σταθερωτέρους καὶ τοὺς ἀνδρειωτέρους καί, ἂν εἶναι δυνατόν, τοὺς ὡραιωτέρους, καὶ δὲν ἀρκεῖ μόνον νά ἔχουν τὰ σωματικὰ αὐτὰ προτερήματα καὶ τὴν εὐγένειαν τῶν αἰσθημάτων, ἀλλὰ νά προσυπάρχουν ἀκόμη καὶ αἱ φυσικαὶ προδιαθέσεις αἱ ἀπαιτούμεναι διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν, ποῦ θέλωμεν νά τοὺς δώσωμεν. — Καὶ ποίας θεωρεῖς τοιαύτας; — Τὴν ἀναγκαίαν ἀγχίνουαν πρὸς σπουδὴν τῶν ἐπιστημῶν καὶ τὴν εὐκολίαν τοῦ νά μανθάνουν· διότι πολὺ περισσότερον ἀποκάνουν αἱ ψυχὰ ἀπὸ τὰς δυσκολίας τῶν

ἀφρημένων ἐπιστημῶν, παρὰ ἀπὸ τοὺς κόπους τῆς γυμναστικῆς· ἐπειδὴ ὁ κόπος αὐτὸς ἀνήκει ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς τὴν ψυχὴν καὶ δὲν τὸν συμμερίζεται μετὰ τοῦ σώματος. — Ἐχεις δίκαιον. — Πρέπει ἐκτὸς τούτου νά ἔχουν ἰσχυρὰν μνήμην, ἰσχυρὰν θέλησιν καὶ φιλοπονίαν ἐν πᾶσιν· ἀλλέως πῶς νομίζεις ὅτι θά συγκατετίθετο κανεῖς, ἐκτὸς τῶν ἄλλων σωματικῶν ἐργασιῶν, νά ἐπιβαρύνεται καὶ μὲ τόσην μελέτην καὶ πνευματικὴν ἐργασίαν; — Κανεῖς βέβαια ἐὰν δὲν ἦτο τελειότατα πεπρωτισμένος ἐκ φύσεως.

— Τὸ λάθος, τὸ ὁποῖον διαπράττεται σήμερον καὶ συνεπεῖα τοῦ ὁποίου τοσοῦτον ἀτιμᾶζεται καὶ καταφρονεῖται ἡ φιλοσοφία, προέρχεται, καθὼς εἶπα καὶ πρότερον, ἐκ τοῦ ὅτι δὲν τηρεῖται ὁ προσήκων σεβασμὸς πρὸς τὴν ἀξιοπρέπειαν αὐτῆς· διότι δὲν ἔπρεπε νά ἔχουν καμμίαν σχέσιν μὲ αὐτὴν ἄνθρωποι νόθοι πνευματικῶς, ἀλλὰ γνήσιοι μόνον. — Πῶς αὐτό; — Πρῶτον μὲν ὁ προσερχόμενος εἰς τὴν φιλοσοφίαν δὲν πρέπει νά εἶναι χωλὸς κατὰ τὴν φιλοπονίαν, νά εἶναι δηλαδὴ ἐξ ἡμισείας μόνον φιλόπρονος καὶ ἐξ ἡμισείας φυγόπρονος· πρᾶγμα τὸ ὁποῖον συμβαίνει, ἔταν ἓνας πικραδείγματος χάριν εἶναι φίλος τοῦ ἀθλητισμοῦ καὶ τοῦ κυνηγίου καὶ ἐν γένει καταγίνεται μὲ ζῆλον εἰς τὰς σωματικὰς ἀσκήσεις, δὲν εἶναι ὅμως καθόλου φιλομαθῆς, δὲν ἀγαπᾷ τὰς συζητήσεις καὶ διαλέξεις, τὰς ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας καὶ φοβεῖται κάθε τοιοῦτου εἶδους κόπον· χωλὸς δὲ εἶναι ἐπίσης καὶ ἐκεῖνος, μὲ τὴν φιλοπονίαν τοῦ ὁποίου συμβαίνει τὸ ἀντίθετον. — Ἐχεις πληρέστατον δίκαιον.

— Κατὰ τὸν ἴδιον ὅμως λόγον δὲν θά χαρακτηρίσωμεν, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ἀνάπηρον ἐπίσης καὶ χωλὴν τὴν ψυχὴν ἐκείνην, ἡ ὁποία μισεῖ μὲν τὸ ἐκόςιον ψεῦδος, καὶ δὲν τὸ ἀνέχεται καὶ εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς, καὶ οἱ ἄλλοι, ὅταν ψεύδωνται, καταγανακτεῖ, εὐκόλως ὅμως ἀποδέχεται τὸ ἀκούσιον, καὶ οὔτε στενοχωρεῖται πολὺ, ἔταν ἀποκαλύπτεται ἡ ἀμάθειά τῆς, ἀλλὰ ὅπως ὁ χεῖρος μολύνεται μὲ τελείαν ἀδιαφορίαν εἰς τὸν βόρβορον αὐτόν; — Ἄναμφιβόλως.

— Δὲν πρέπει δὲ βέβαια νὰ δίδωμεν ὀλιγωτέραν προσοχὴν καὶ ὡς πρὸς τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν μεγαλοψυχίαν καὶ ὅλα ἐν γένει τὰ εἶδη τῆς ἀρετῆς καὶ νὰ διακρίνωμεν τὸν νόθον καὶ τὸν γνήσιον· διότι ὅταν δὲν εἶναι κανεὶς εἰς θέσιν νὰ τὸ κάμνη αὐτό, εἴτε ἰδιώτης εἴτε πόλις, κινδυνεύουν, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοοῦν, νὰ ἐμπιστεύωνται τὰ συμφέροντά των εἰς ἀνθρώπους χωλοὺς καὶ νόθους, καθ' ὅσον τύχη νὰ τοὺς ἔχουν οἱ μὲν φίλους, οἱ δὲ ἄρχοντας. — Καὶ πράγματι αὐτὸ συμβαίνει συχνότατα.

— Ἡμεῖς λοιπὸν τοῦλάχιστον ἄς ἐπιστήσωμεν τὴν μεγαλύτεραν μας εἰς τοῦτο προσοχὴν· διότι, ἐὰν παραλάβωμεν, διὰ νὰ ἐκπαιδύσωμεν εἰς τσσαύτης σπουδαιότητος μαθήσεις καὶ μελέτας ἀνθρώπους ἀρτίους καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὸν νοῦν, οὔτε ἡ ἰδία ἡ δικαιοσύνη θὰ ἤμπορῇ νὰ ἔχη κανένα παράπονον μαζὶ μας, θὰ σώσωμεν δὲ συγχρόνως καὶ τὴν πολιτείαν καὶ τὸ πολίτευμα· ἐνῶ, ἂν παραλάβωμεν διαφορετικούς, θὰ φθάσωμεν εἰς ὅλα τὰ ἐναντία ἀποτελέσματα, καὶ θὰ γίνωμεν ἀφορμὴ ἀκόμῃ περισσότερον νὰ ἐξευτελισθῇ ἡ φιλοσοφία. — Θὰ ἦτο ἐντροπή μας αὐτό. — Καὶ πολὺ μεγάλη μάλιστα· ἀλλὰ καὶ ἐγὼ τώρα μοῦ φαίνεται πῶς ἔπαθα κάτι, ποῦ μὲ κάμνει νὰ ἐντρέπωμαι. — Τί πράγμα; — Ἐλησμόνησα ὅτι ὅλα αὐτὰ εἶναι σχέδια εἰς τὸν ἀέρα, καὶ τὸν ἐπήρα τὸν σκοπὸν κάπως ὑψηλότερα· διότι ἐπάνω εἰς τὴν ὀμίλιάν μου ἔστρεψα εἰς τὴν φιλοσοφίαν, καὶ ὅταν τὴν εἶδα τόσον ἀναξίως περιφρονημένην, μὲ ἐκυρίευσε, μοῦ φαίνεται, μία ἀγανάκτησις καὶ θυμωμένος καθὼς ἤμουν μὲ τοὺς αἰτίους, ὠμίλησα μὲ τόσῃν σφοδρότητι ποῦ ὠμίλησα. — Ὅχι δὲ καὶ μὲ τόσῃν, δι' ἐμὲ τοῦλάχιστον τὸν ἀκροατὴν. — Δι' ἐμὲ ὅμως τὸν ῥήτορα· ὅπωςδὴποτε, ἄς μὴ λησμονοῦμεν, ὅτι εἰς μὲν τὴν προηγουμένην μας ἐκλογὴν εἶχαμεν νὰ ἐκλέξωμεν γέροντας, ἐνῶ τώρα δὲν θὰ ἔχη τὸν τόπον του νὰ κάμωμεν τὸ ἴδιον· διότι δὲν πρέπει νὰ πιστεύσωμεν τὸν Σόλωνα, ὅτι καὶ γηράσκων τις ἤμπορεῖ πολλὰ νὰ μαθαίνει· ἴσως μᾶλλον θὰ ἤμπορεύσε νὰ μάθῃ νὰ τρέχῃ· ὅλοι ὅμως οἱ μεγάλοι καὶ πολλοὶ

πόνοι εἶναι διὰ τὴν νεότητα. — Κατ' ἀνάγκην.

— Ἀπὸ τὴν παιδικὴν λοιπὸν ἡλικίαν πρέπει νὰ ἀρχίσωμεν τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀριθμητικῆς καὶ τῆς γεωμετρίας καὶ ὄλων τῶν μαθημάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι προπαρασκευὴ διὰ τὴν διαλεκτικὴν, χωρὶς ὅμως εἰς τὸν τρόπον τῆς διδασκαλίας μας νὰ ὑπάρχῃ τίποτε, ποῦ νὰ ὁμοιάζῃ μὲ κατναγκαστικὴν μάθησιν. — Διατί; — Διότι δὲν πρέπει ὁ ἐλεύθερος νὰ μανθάνῃ τίποτε διὰ τῆς βίας δουλικῶς· ἐπειδὴ οἱ μὲν σωματικοὶ κόποι, καὶ ἂν ἐπιβάλλωνται διὰ τῆς βίας, δὲν προξενοῦν καμμίαν βλάβην εἰς τὸ σῶμα, ἐνῶ τὰ μαθήματα, ποῦ εἰσάγονται διὰ τῆς βίας εἰς τὴν ψυχὴν, δὲν παραμένουν συνήθως. — Εἶναι ἀλήθεια. — Ποτὲ λοιπὸν νὰ μὴ μεταχειρίζεσαι, καλέ μου, τὴν βίαν εἰς τὰ μαθήματα τῶν παιδῶν, ἀλλὰ φρόντιζε μᾶλλον παίζοντες νὰ μανθάνουν, διὰ νὰ εἶσαι εἰς θέσιν καὶ καλύτερα νὰ διακρίνης τὴν φυσικὴν ἐκάστου προδιάθεσιν. — Εἶναι πολὺ δικαιολογημένη αὐτὴ σου ἡ σύστασις.

— Ἐνθυμῆσαι ἀκόμῃ, ὅτι εἶπαμεν πῶς πρέπει νὰ ὀδηγοῦμεν τοὺς παῖδας ἐπίππους καὶ εἰς τὸν πόλεμον, διὰ νὰ βλέπουν, καὶ ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχει κανεὶς κίνδυνος, νὰ τοὺς φέρωμεν καὶ πλησιέστερον καὶ νὰ τοὺς γεύωμεν, οὕτως εἰπεῖν, αἶμα, ὅπως κάμνουν μὲ τὰ κουτάδια τῶν λαγωνικῶν; — Μάλιστα, τὸ ἐνθυμοῦμαι. — Ὅσοι λοιπὸν εἰς ὅλα αὐτὰ, καὶ εἰς τοὺς κόπους καὶ εἰς τὰ μαθήματα καὶ εἰς τοὺς φόβους, δείξουν τὴν μεγαλυτέραν ἀντοχήν, ὅλους αὐτοὺς θὰ τοὺς ξεχωρίσῃς κατὰ μέρος. — Εἰς ποίαν ἡλικίαν; — Ἀποῦ τελειώσουν τὴν σειρὰν τῶν γυμναστικῶν ἀσκήσεων· διότι κατ' αὐτὴν τὴν περίοδον, εἴτε δύο ἔτη διαρκέσῃ εἴτε τρία, δὲν ἤμπορεῖ τὸ παιδί νὰ κάμνη τίποτε ἄλλο· ὁ κόπος καὶ ὁ ὕπνος εἶναι οἱ φυσικοὶ ἐχθροὶ τῶν μαθημάτων· ἐξ ἄλλου εἶναι καὶ αὐτὴ μία ἀπὸ τὰς δοκιμασίας, ὅχι ἡ μικροτέρα, νὰ ἰδοῦμεν τί θὰ φανῇ ὁ καθεὶς εἰς τὰς γυμναστικὰς ἀσκήσεις. — Καὶ ἐγὼ τὸ ἴδιον φρονῶ.

— Κατόπιν, ὅταν φθάσουν εἰς τὰ εἴκοσι, ἐκεῖνοι τοὺς ὁποῖους θὰ ξεχωρίσῃς, θὰ λαμβάνουν μεγαλυτέρας τιμητικὰς δια-

κρίσεις ἀπὸ τοὺς ἄλλους, καὶ τὰ μαθήματα, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν πρώτην των ἐκπαίδευσιν ἔμαθον χωριστά, θὰ τοὺς τὰ παρουσιάσῃς τώρα ἐν τῇ συνόλῳ των, ὥστε νὰ ἠμπορέσουν νὰ συλλάβουν μὲ ἓνα βλέμμα τὰς σχέσεις, ποῦ ἔχουν αἱ ἐπιστήμαι μεταξὺ των, καὶ νὰ γνωρίσουν συγχρόνως τὴν φύσιν τοῦ ὄντος. — Μόνον πραγματικῶς μὲ αὐτὴν τὴν μέθοδον ἠμποροῦν νὰ στερεωθοῦν αἱ γνώσεις, ποῦ θὰ ἀποκτήσουν. — Εἶναι δὲ ἀκόμη καὶ τὸ ἀσφαλέστερον μέσον, διὰ νὰ διακρίνῃ τις τὴν διαλεκτικὴν φύσιν ἀπὸ τὴν μὴ τοιαύτην· διότι ἐκεῖνος, ποῦ θὰ δειχθῇ ἱκανὸς νὰ περιλαμβάνῃ τὰς διαφόρους μαθήσεις ὑπὸ ἓν γενικὸν βλέμμα, εἶναι ἀσφαλῶς διαλεκτικός, κάθε δὲ ἄλλος ὄχι. — Συμφωνῶ μαζί σου.

— Εἰς αὐτὸ λοιπὸν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπιστήσῃς τὴν προσοχὴν σου, καὶ ὅσοι μεταξὺ τῶν νέων εὑρεθοῦν σταθεροὶ καὶ εἰς τὰ μαθήματα καὶ εἰς τὸν πόλεμον καὶ εἰς τὰς ἄλλας τὰς προδιαγεγραμμένας δοκιμασίας, ἀφοῦ συμπληρώσουν τὰ τριάκοντα ἔτη, θὰ τοὺς ξεχωρίσῃς ἀπὸ ἐκείνους, ποῦ ἤδη ἐξεχώρισες, καὶ θὰ τοὺς ἀνυψώσῃς εἰς ἀνωτέρας τιμὰς, ἀφοῦ δὲ τότε τοὺς ὑποβάλλῃς ὑπὸ τὴν δοκιμασίαν τῆς διαλεκτικῆς, θὰ προσπαθήσῃς νὰ διακρίνῃς ποῖος ἐξ αὐτῶν εἶναι ἱκανός, ἀνευ τῆς ἐπικουρίας τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῶν λοιπῶν αἰσθήσεων, ἀλλὰ μὲ μόνην τὴν δύναμιν τῆς ἀληθείας, νὰ ἀνυψωθῇ μέχρι τῆς γνώσεως τοῦ καθ' ἑαυτὸ ὄντος· καὶ ἐδῶ εἶναι ποῦ χρειάζεται, φίλε μου, νὰ λάβῃς τὰς μεγαλυτέρας σου προφυλάξεις. — Διατί; — Δὲν παρατηρεῖς τί μέγαν κακὸν γίνεται σήμερα μὲ τὴν διαλεκτικὴν; — Τί; — Βασιλεύει εἰς αὐτὴν ἡ μεγαλυτέρα σύγχυσις καὶ ἀταξία. — Εἶναι ἀλήθεια. †

— Λοιπὸν πιστεύεις ὅτι ὑπάρχει εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν τίποτε τὸ περίεργον, καὶ ὅτι δὲν εἶναι ἀπεναντίας τελείως δικαιολογημένη; — Πῶς δά; — Συμβαίνει τὸ ἴδιον μὲ αὐτοῦς, ὅτι καὶ μὲ ἓνα ὑποβολιμαῖον τέκνον, τὸ ὁποῖον ἤθελεν ἀνατραφῆ εἰς τοὺς κόλπους ἰσχυρᾶς καὶ εὐγενοῦς οἰκογενείας, ἐν μέσῳ μεγάλου πλοῦτου καὶ πολλῶν κολάκων ὅταν αὐτὸ μεγαλώσῃ καὶ μάθῃ, ὅτι αὐτοῖς οἱ λεγόμενοι γονεῖς του δὲν εἶναι πράγματι τοι-

οῦτοι, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ κατορθώσῃ νὰ εὔρῃ τοὺς ἀληθινοὺς γονεῖς του, ἠμπορεῖς νὰ μοῦ εἴπῃς ποῖα θὰ εἶναι τὰ αἰσθηματά του ἀπέναντι τῶν κολάκων του καὶ τῶν θετῶν γονέων του καὶ τὸν καιρὸν, ποῦ δὲν ἤξευρε ἀκόμη περὶ τῆς ὑποβολῆς του καὶ κατόπιν, ἀφοῦ τὴν ἔμαθε; ἢ προτιμᾷς νὰ ἀκούσῃς τί στοχάζομαι ἐγώ; — Προτιμῶ.

Στοχάζομαι λοιπὸν, ὅτι θὰ ἐτίμα περισσώτερον τὸν πατέρα του καὶ τὴν μητέρα του καὶ τοὺς ἄλλους θεωρουμένους συγγενεῖς του, παρὰ ἐκείνους, ποῦ τὸν ἐκολάκουν, ὅτι θὰ ἐδείκνυε ὅλον τὸν ζῆλόν του καὶ τὴν προθυμίαν του δι' αὐτοῦς, ἂν ἐτύχαινε νὰ περιέλθουν εἰς ἀνάγκην, ὅτι ποτὲ δὲν θὰ ἔστεργε νὰ τοὺς κατομεταχειρισθῇ ἢ μὲ λόγον ἢ μὲ ἔργον, καὶ ὅτι τέλος εἰς τὰ μεγάλα πράγματα θὰ ὑπήκουεν εἰς ἐκείνους μᾶλλον παρὰ εἰς τοὺς κόλακας καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, ποῦ δὲν ἐγνώριζεν ἀκόμη τὴν ἀληθινὴν του θέσιν. — Φυσικώτατα. — Ἀφοῦ ὅμως θὰ ἐμάνθανε τὴν ἀλήθειαν, στοχάζομαι ὅτι θὰ ἐχαλαροῦτο μὲν ὁ πρὸς τοὺς γονεῖς του σεβασμὸς καὶ ἡ προθυμία, θὰ ἠῤῥῆξε δὲ ἀπεναντίας πρὸς τοὺς κόλακας, καὶ θὰ ἤρχιζε πλέον νὰ τοὺς ἀκούῃ χωρὶς τὴν προτέραν ἐκείνην ἐπιφύλαξιν καὶ νὰ ἀκολουθῇ περισσώτερον τὰς συμβουλὰς των καὶ νὰ ζῆ ἀπροκαλύπτως μαζί των, χωρὶς νὰ δίδῃ τὴν ἐλαχίστην προσοχὴν εἰς τὸν πατέρα του καὶ τοὺς ἄλλους ὑποτιθεμένους συγγενεῖς του, ἐκτὸς τοῦλάχιστον ἂν δὲν ἦτο πεπρωτισμένος μὲ πολὺ ἐξαιρετικὴν φύσιν. — Πράγματι ὅλα αὐτὰ θὰ ἠμποροῦσαν νὰ γίνουν, ὅπως τὰ λέγεις· ἀλλὰ πῶς ἐφαρμόζεται αὐτὴ ἡ εἰκὼν εἰς τὰς ἀταξίας τῆς διαλεκτικῆς, ποῦ παραπονεῖσαι;

— Ὡς ἐξῆς· ἔχομεν ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἀνατραφῆ μὲ τὰς ἀρχὰς τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἠθικῆς, τὰς ὁποίας σεβόμεθα καὶ τὰς ὑπακούομεν, ὅπως τοὺς γονεῖς μας. — Ἔτσι εἶναι. — Δὲν ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἀντίθετοι πρὸς αὐτὰς ἀρχαί, αἱ ὁποῖαι τείνουν πρὸς τὰς ἡδονὰς, καὶ κολακεύουν μὲν τὴν ψυχὴν καὶ ζητοῦν νὰ τὴν παρασύρουν, δὲν ἠμποροῦν ὅμως νὰ πείσουν, τοῦλάχιστον τοὺς ἐπωσδήποτε καλυτέρους; αὐτοὶ φυλάττουν πάντοτε τὸν σε-

δασμόν και τήν ὑπακοήν πρὸς τὰς ἀρχάς, ὑπὸ τὰς ὁποίας πα-
 τρικῶς ἀνετράφησαν. — Εἶναι ἀλήθεια και αὐτό. — Τώρα, ἐὰν
 ἓνα νέον τοιούτων διαθέσεων ἔλθῃ κανεῖς και τὸν ἐρωτήσῃ, τί εἶ-
 ναι τὸ καλόν, και ἀφοῦ ἀποκριθῇ ὅπως τὸ ἔμαθε ἀπὸ τὸν νομο-
 θέτην, ἀρχίσῃ ἔ ἄλλος νὰ τὸν ἀνασκουάζῃ και μὲ πολλὰ και
 ἐπανειλημμένα ἐπιχειρήματα τὸν κάμη ἐπὶ τέλους νὰ ἀμφιβάλλῃ,
 μήπως τὸ ἴδιον πράγμα δὲν εἶναι ὄχι ὀλιγώτερον αἰσχροὺν ἢ κα-
 λόν, ὡσαύτως δὲ και περὶ τοῦ δικαίου και τοῦ ἀγαθοῦ και ὄλων
 ἐν γένει τὰ ὁποῖα ἔως τώρα ἐσέβετο, κατόπιν τούτων ποῖαν ἰδέ-
 αν νομίζεις ὅτι θὰ ἔχῃ πλέον περὶ τοῦ σεβασμοῦ και τῆς ὑπα-
 κοῆς ποῦ θὰ ὀφείλῃ πρὸς αὐτά; — Κατ' ἀνάγκην οὔτε θὰ τὰ
 σέβεται πλέον οὔτε θὰ ὑπακούῃ ὅπως πρὶν. — Ὅταν λοιπὸν
 πλέον δὲν τιμᾷ οὔτε υἱκὸν σεβασμόν ἔχῃ πρὸς τὰς ἠθικὰς ἀρ-
 χάς, ὅπως πρὶν, και δὲν εἶναι εἰς θέσιν μόνος του νὰ εὐρίσκῃ
 τὴν ἀλήθειαν, εἶναι δυνατόν νὰ ἀσπασθῇ ἄλλον τρόπον ζωῆς
 παρὰ ἐκεῖνον, ποῦ κολακεύει τὰς ἐπιθυμίας του; — Δὲν εἶναι
 δυνατόν. — Θὰ γίνῃ λοιπὸν τότε ἀποστάτης τοῦ νόμου, ἐνῶ μὲ
 χρι τοῦδε ἦτο ὑπήκοος αὐτοῦ. — Κατ' ἀνάγκην. — Ὅστε πο-
 λὺ φυσικὸν εἶναι νὰ παθαίνουν αὐτό, ἐκεῖνοι ποῦ κατ' αὐτὸν
 τὸν τρόπον ἐπιδίδονται εἰς τὴν διαλεκτικὴν και, ὅπως πρὸ ὀλίγου
 ἔλεγον, εἶναι ἄξιοι πάσης συγγνώμης. — Και οἴκτου προσέτι.

— Διὰ νὰ μὴ γίνουν λοιπὸν ἄξιοι οἴκτου και οἱ τρόφιμοί
 σου, ὅταν θὰ φθάσουν εἰς τὰ τριάντα, δὲν πρέπει νὰ λάβῃς τὰς
 μεγαλυτέρας σου προφυλάξεις, πρὶν ἐπιδοθῶν εἰς τὴν διαλεkti-
 κήν; — Και πολὺ μάλιστα. — Και δὲν εἶναι μία σπουδαιστάτη
 προφύλαξις αὐτή, νὰ μὴ δοκιμάζουν τὴν διαλεκτικὴν πάρα πολὺ
 νέοι; ἐπειδὴ δὲν σοῦ διαφεύγει ἀναμφιβόλως, ὅτι οἱ πολὺ νέοι,
 ὅταν γευθῶσι κατὰ πρῶτον τῆς διαλεκτικῆς, κάμνουν κατάχρη-
 σιν αὐτῆς πρὸς διασκέδασιν, και τὴν χρησιμοποιοῦν διὰ νὰ ἀντι-
 λέγουν διαρκῶς, και κατὰ τὸ παράδειγμα ἐκεῖνων, ποῦ τοὺς
 ἀπεστόμωσαν εἰς τὴν συζήτησιν, ζητοῦν και αὐτοὶ νὰ ἀποστο-
 μώσουν ἄλλους και εὐχαριστοῦνται καθὼς τὰ σκυλάκια νὰ τραυ-
 οῦν και νὰ ξεσχίζουσιν ὅ,τι πέσῃ εἰς τὸ στόμα των. — Θαυμάσια

τὰ λέγεις.

Ἄφοῦ λοιπὸν εἰς αὐτὰς τὰς συζητήσεις ἀποστομώσουν
 μὲν πολλοὺς, ἀποστομωθοῦν δὲ και αὐτοὶ ὑπὸ πολλῶν, καταντοῦν
 και πολὺ γρήγορα μάλιστα νὰ μὴν πιστεύουσιν πλέον τίποτε, ἀπ'
 ὅσα πρὶν ἐπίστευον· και μὲ αὐτὸ δίδουσιν ἀφορμὴν εἰς τὸν κόσμον
 νὰ κατακραυγάζῃ και ἐναντίον των και ἐναντίον τῆς φιλοσο-
 φίας. — Ἐχεις πληρέστατον δίκαιον. — Εἰς ἠλικίαν ὅμως μάλ-
 λον προχωρημένην δὲν θὰ τὸ θέλουν, ἐννοεῖται, πλέον νὰ θυσιά-
 ζουσιν εἰς αὐτὴν τὴν μανίαν, και θὰ ἀκολουθοῦν μᾶλλον ἐκεῖ-
 νους, ποῦ ἐπιζητοῦν διὰ τῆς διαλεκτικῆς τὴν εὐρεσιν τῆς ἀλη-
 θείας, παρὰ ἐκεῖνους ποῦ ἀντιλέγουν χάριν παιδιᾶς και πρὸς δια-
 σκέδασιν· τοιουτοτρόπως και οἱ ἴδιοι θὰ γίνουν πλέον μετρημέ-
 νοι, και τὸ ἐπάγγελμα θὰ κάμουν περισσοτέρας ἐκτιμήσεως ἀπὸ
 πρὶν ἄξιον. — Πολὺ σωστά.

— Δὲν εἶναι δὲ ἀκόμη ἓνα εἶδος προφυλάξεως και ἐκεῖνα,
 ποῦ εἶπαμεν ἀνωτέρω, ὅτι δηλαδὴ πρέπει νὰ προσλαμβάνωμεν
 εἰς τὴν διαλεκτικὴν πνεύματα ἐκ φύσεως σοβαρὰ και στερεά,
 και ὄχι, ὅπως τώρα, τὸν πρῶτον τυχόντα, ποῦ καμμίαν φυσικὴν
 προδιάθεσιν δὲν ἔχει; — Ἐχεις δίκαιον.

— Και θὰ εἶναι ἀράγε ἀρκετὸν νὰ ὀρίσωμεν διὰ τὴν τελειο-
 ποιήσιν τῆς διαλεκτικῆς τὸ διπλάσιον τοῦ χρόνου, ποῦ ἐδώσαμεν
 διὰ τὴν γυμναστικὴν, διὰ νὰ ἀφοσιωθῇ κανεῖς εἰς αὐτὴν μὲ ὄλον
 του τὸν ζῆλον και τὴν ἐπιμέλειαν, χωρὶς τίποτε ἄλλο νὰ κά-
 μνῃ, ὅπως τότε ἐγένετο και μὲ τὰς σωματικὰς ἀσκήσεις; — Πό-
 σα δηλαδὴ ἔτη, ἕξ ἢ τέσσερα; — Βάλε πέντε· και κατόπιν ἀπὸ
 αὐτά, θὰ τοὺς καταβιάσῃς ἐκ νέου εἰς τὸ σπῆλαιον ἐκεῖνο και
 θὰ τοὺς ὑποχρεώσῃς νὰ ἀναλάβουσιν πολεμικὰς διοικήσεις και ἄλ-
 λα ὑπουργήματα κατάλληλα διὰ τὴν ἠλικίαν των, διὰ νὰ μὴν
 ὑπολείπωνται οὔτε κατὰ τὴν ἐμπειρίαν ἀπὸ τοὺς ἄλλους· και εἰς
 ὅλα δὲ αὐτὰ πρέπει ἐπίσης νὰ δοκιμάζωνται, διὰ νὰ ἰδοῦμεν ἀν
 θὰ μείνουν ἀκλόνητοι, μὲ ὄλους τοὺς πειρασμοὺς εἰς τοὺς ὁποί-
 ουσ θὰ εἶναι ἐκτεθειμένοι, ἢ μήπως παραστρατίσουσιν κάπως.
 — Και πόσον καιρὸν θὰ διαρκέσῃ αὐτό; — Δεκαπέντε ἔτη· και

ὅταν φθάσουν εἰς τὰ πενήντα, ὅσοι ὑπέστησαν εὐδοκίμως τὴν δοκιμασίαν καὶ ἤριστευσαν εἰς ἄλλα γενικῶς καὶ εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ εἰς τὴν πράξιν, καιρὸς πλέον νὰ τοὺς ὀδηγήσωμεν εἰς τὸ τέρμα, καὶ νὰ τοὺς ἀναγκάσωμεν νὰ στρέψουν πρὸς τὰ ἐπάνω τὸν ὀφθαλμὸν τῆς ψυχῆς καὶ νὰ προσατενίσουν ἐκεῖνο, ποῦ δίδει τὸ φῶς εἰς τὰ πάντα· καὶ ἀφοῦ τοιουτοτρόπως γνωρίσουν τὴν οὐσίαν τοῦ ἀγαθοῦ, νὰ τὸ μεταχειρίζωνται εἰς τὸν ὑπόλοιπον βίον των ὡς πρότυπον, διὰ νὰ ρυθμίζουσιν ἐπ' αὐτοῦ καὶ τὰ ἰδικὰ των ἥθη καὶ τῆς πολιτείας καὶ τῶν ἰδιωτῶν, ἀσχολούμενοι μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν φιλοσοφίαν, ἀναλαμβάνοντες ὅμως, ὅταν θὰ ἔρχεται ἡ σειρά τοῦ καθενός, καὶ τὸ βῆρος τῆς διοικήσεως καὶ τῆς ἐξουσίας ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον χάριν τῆς πόλεως, καὶ χωρὶς νὰ τὸ ἐκλαμβάνουν ὡς κάτι καλὸν διὰ τοὺς ἑαυτοὺς των, ἀλλ' ὡς ἀπαραίτητον ὑποχρέωσιν· καὶ τότε πλέον, ἀφοῦ μορφώσουν καὶ ἄλλους κατὰ τὸ παράδειγμά των, τοὺς ὁποίους ν' ἀφήσουν ἀξίους διαδόχους των διὰ τὴν φρούρησιν τῆς πολιτείας, νὰ ἀπέρχωνται διὰ νὰ κατοικήσουν εἰς τὰς νήσους τῶν μακάρων· ἡ δὲ πόλις νὰ τοὺς ἀνεγείρῃ μνημεῖα καὶ νὰ τοὺς ὀρίξῃ, ἐὰν εἶναι καὶ ἡ Πυθία σύμφωνος, δημοτελεῖς θυσίας, ὡς εἰς ἡμιθέους, εἰδεμή, ὡς εἰς μακαρίους καὶ ἁγίους.

— Ὡς ἄριστος ἀνδριαντοποιὸς τοὺς ἐπεχειργάσθης τελειοτάτους, Σωκράτη, τοὺς ἄρχόντάς μας. — Καὶ τὰς γυναϊκάς των προσέτι, ἀγαπητέ μου· διότι μὴ νομίζῃς ὅτι εἶπα, ὅσα εἶπα, διὰ τοὺς ἄνδρας μᾶλλον παρὰ καὶ διὰ τὰς γυναϊκάς, ὅσοι τοῦλάχιστον καὶ ἀπὸ αὐτὰς εὐρεθοῦν παπρικοισμένοι ἐκ φύσεως μὲ τὴν προσήκουσαν ἱκανότητα. — Πολὺ σωστά, ἀφοῦ τὰ πάντα, καθὼς εἶπαμεν, θὰ εἶναι κοινὰ μεταξὺ ἀνδρῶν καὶ γυναϊκῶν.

— Τί λέγεις λοιπὸν τώρα; συμφωνεῖς ὅτι, ὅσα εἶπαμεν περὶ πολιτείας καὶ πολιτεύματος, δὲν εἶναι ἀπλαῖ εὐχαί, ἀλλά, δύσκολα μὲν βεβαίως, ὅχι ὅμως καὶ ἀδύνατα νὰ ἐφαρμοσθῶν, ὅταν ἀνώτατοι ἄρχοντες τῆς πόλεως, ἓνας ἢ περισσότεροι, γίνουσιν οἱ πραγματικοὶ φιλόσοφοι, οἵτινες, καταφρονοῦντες τὰς τιμὰς, ποῦ ἐπιδιώκουν σήμερον, ὡς ἀνελευθέρους καὶ ἀναξίως λόγου, ἐκτι-

μῶντες δὲ μόνον τὸ καθήκον καὶ τὰς ἀπὸ τούτου ἀμοιβάς, καὶ ἐπάνω ἀπ' ὅλα ὡς μέγιστον καὶ ἀναγκαιότατον τὴν δικαιοσύνην, θὰ ἀναλάβουν τὴν ἀναμόρφωσιν τῆς πολιτείας; — Πῶς; — Ὅλους τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως, ὅσοι εἶναι ἄνω τῶν δέκα ἐτῶν, θὰ τοὺς στείλουν εἰς τὴν ἐξοχὴν, καὶ ἀφοῦ τοιουτοτρόπως ἀποσύρουν τὰ τέκνα των ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν σημερινῶν ἡθῶν, τὰ ὅποια ἔχουν καὶ οἱ γονεῖς των, θὰ τὰ ἀναθρέψουν σύμφωνα μὲ τὰ ἰδικὰ των ἥθη καὶ μὲ τοὺς ἰδικούς των νόμους, ὅπως τοὺς ἀνεπτύξαμεν προηγουμένως· καὶ ἀφοῦ τοιουτοτρόπως, μὲ τὴν νέαν αὐτὴν γενεάν, σχηματισθῇ τάχιστα καὶ εὐκολώτατα ἡ πολιτεία, ποῦ ἐλέγαμεν, δὲν εἶναι ζήτημα ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία θὰ εὐτυχήσῃ καὶ τὸ ἔθνος, εἰς τὸ ὅποιον ἀνήκει, θὰ ὠφελήσῃ. — Ἀναμφιβόλως· καὶ νομίζω ὅτι ἐξέθεσες ἄριστα τὸν τρόπον, ποῦ θὰ γίνουσιν ὅλα αὐτά, ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι θὰ ἐγίνοντο καμμίαν ἡμέραν. — Ἐτελείωσαν λοιπὸν ὅσα εἶχαμεν νὰ εἰποῦμεν καὶ περὶ τῆς πόλεως ταύτης, καὶ τοῦ ἀνθρώπου, ποῦ θὰ εἶναι ὅμοιος μὲ αὐτὴν· διότι εἶναι φανερόν, ὁποῖός τις θὰ εἶναι καὶ αὐτὸς σύμφωνα μὲ τὰς ἀρχάς μας. — Φανερόν· καί, καθὼς λέγεις, τὸ θέμα μας ἐξηγητήθη.

BIBLION Η΄.

— Ἔστω· ἐμείναμεν λοιπὸν σύμφωνοι, ἀγαπητὲ Γλαύκων, ὅτι εἰς μίαν πολιτείαν, ἣ ὅποια μέλλει νὰ κυβερνᾶται ἄριστα, θὰ εἶναι κοινὰ μὲν αἱ γυναῖκες, κοινὰ τὰ τέκνα, κοινή ὄλη ἡ ἐκπαίδευσις, κοινὰ ἔλα τὰ ἔργα τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸν πόλεμον καὶ τὴν εἰρήνην, ἣ δὲ ἀνωτάτη ἀρχὴ θὰ δίδεται εἰς τοὺς ἀναδεικνυομένους ἄριστους εἰς τὴν φιλοσοφίαν καὶ εἰς τὰ πολεμικά.

— Μάλιστα, ἐμείναμεν σύμφωνοι. — Ἐπίσης παρεδέχθημεν ὅτι, ἀφοῦ τοιοιτοτρόπως ἐκλεχθῶσιν οἱ ἄρχοντες, θὰ κατοικήσωσι μετὰ τῶν στρατιωτῶν των εἰς οἰκίαν τοιαύτας, ὅπως τὰς προέπομεν, κοινὰς δηλαδὴ δι' ὅλους καὶ ὅπου κανεὶς δὲν θὰ ἔχη τίποτε ἰδικόν του· ἐκτός δὲ τῆς κατοικίας, ἐνθυμῆσαι βέβαια ἀκόμη καὶ τί παρεδέχθημεν καὶ σχετικῶς μὲ τὴν ἰδιοκτησίαν.

— Καὶ βέβαια ἐνθυμοῦμαι, ὅτι κανεὶς ἀπὸ αὐτοὺς δὲν πρέπει νὰ ἔχη οἰανδὴποτε ἀτομικὴν περιουσίαν, ὅπως συμβαίνει σήμερον· ἀλλ' ὡς ἀθληταί, ποῦ θὰ εἶναι, προωρισμένοι διὰ τὸν πόλεμον καὶ τὴν φρούρησιν τῆς πόλεως, θὰ λαμβάνουν ὡς μισθὸν διὰ τὰς ὑπηρεσίας των παρὰ τῶν ἄλλων τὴν τροφήν των μόνον, ὅση τοὺς χρειάζεται δι' ἓνα χρόνον, καὶ θὰ φροντίζον ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν ἀσφάλειαν τὴν ἰδικὴν των καὶ τῆς πόλεως. — Πολὺ σωστά· ἔλα λοιπὸν τώρα, ἀφοῦ εἶπαμεν ὅσα εἶχαμεν νὰ εἰποῦμεν δι' αὐτά, νὰ ἐνθυμηθοῦμεν, ποῦ εὕρισκόμεθα, ὅταν εἰσῆλθαμεν εἰς αὐτὴν τὴν παρέκβασιν, διὰ νὰ ἀναλάβωμεν τὴν σειρὰν τοῦ λόγου μας.

— Δὲν εἶναι δύσκολον· διότι, ὅπως καὶ τώρα, φαίνεται ὅτι εἶχες τελειώσῃ καὶ τότε τὸν λόγον περὶ τῆς πόλεως καὶ κατέληξες εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι, διὰ νὰ εἶναι ἄριστη μία πολιτεία,

θφείλει νὰ ὁμοιάζῃ μὲ ἐκείνην, ποῦ περιέγραψες, ἐπίσης δὲ καὶ τέλειος ἄνθρωπος, ἐκεῖνος ποῦ θὰ ὁμοιάζε μὲ αὐτήν, ἂν καὶ ἡμποροῦσες, καθὼς ἔλεγες, νὰ δώσης καὶ καλύτερον ἀκόμη πρότυπον τοῦ τελείου ἀνθρώπου καὶ τῆς πόλεως· ἐπρόσθεσες ὅμως ὅτι, ἀφοῦ αὐτὴ ἡ μορφή τῆς πολιτείας ἦτο ἡ ἀρίστη, ὅλαι αἱ ἄλλαι κατ' ἀνάγκην εἶναι ἐλαττωματικά· καθόσον δὲ ἐνθυμοῦμαι, ἔλεγες ὅτι ὑπάρχουν τέσσερα εἶδη τοιούτων πολιτειῶν, τὰ ὅποια θὰ ἤξιζε τὸν κόπον νὰ μελετήσῃ κανεὶς, διὰ νὰ ἴδῃ τὰ ἐλαττώματά των, καθὼς καὶ τῶν ἀνθρώπων ποῦ ἀντιστοιχοῦν πρὸς αὐτάς, οὕτως ὥστε, ἀφοῦ σπουδάσωμεν ἐπιμελῶς ὅλους αὐτοὺς καὶ ἀναγνωρίσωμεν, ποῖος εἶναι ὁ καλύτερος καὶ ποῖος ὁ χειρότερος, νὰ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ κρίνωμεν ἂν πράγματι ὁ πρῶτος εἶναι ὁ εὐτυχέστερος, καὶ ὁ δεῦτερος εἶναι ὁ ἀθλιώτερος, ἢ ἂν τὸ πρᾶγμα ἔχῃ διαφορετικά· καὶ ἐνθ' ἐγὼ σὲ ἐρωτοῦσα νὰ μοῦ εἰπῆς, ποῖα εἶναι αὐτὰ τὰ τέσσερα εἶδη τῶν πολιτειῶν, μᾶς διέκοψαν ὁ Πολέμαρχος καὶ ὁ Ἀδείμαντος, καὶ σὲ ἠνάγκασαν τοιοιτοτρόπως νὰ κάμῃς τὴν παρέκβασιν αὐτήν, ἣ ὅποια τώρα ἐτελειώσε.

— Πολὺ σωστά τὰ ἐνθυμῆσαι. — Κάμε λοιπὸν τώρα ὅπως οἱ παλαισταί· δόσε μου πάλιν τὸ ἴδιον πιάσιμον καὶ ἀπάντησε εἰς τὴν ἰδίαν μου ἐκείνην ἐρώτησιν ὅτι ἐπρόκειτο νὰ μοῦ ἀποκριθῆς τότε. — Εὐχαρίστως, ἂν ἡμπορῶ. — Ἐπιθυμῶ λοιπὸν νὰ ἀκούσω, ποῖα εἶναι τὰ τέσσερα εἶδη τῶν πολιτειῶν, ποῦ ἔλεγες.

— Δὲν εἶναι δύσκολον νὰ τὸ ἀκούσης· εἶναι πολὺ γνωστα καὶ αἱ τέσσαρες καὶ μὲ τὰ ὀνόματά των· ἡ πρώτη, ποῦ ἐπαινεῖται μάλιστα ἀπὸ τοὺς περισσοτέρους, εἶναι ἡ Κρητικὴ καὶ ἡ Λακωνικὴ· ἡ δευτέρα, ἣ ὅποια ἔρχεται καὶ δευτέρα εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν πολλῶν, εἶναι ἡ καλουμένη ὀλιγαρχία, ἔχουσα ὄχι ὀλίγα ἐλαττώματα· ἡ τρίτη, ὅπως διόλου ἀντίθετος μὲ αὐτὴν καὶ ὀλιγώτερον ἐκτιμωμένη, ἡ δημοκρατία· καὶ τελευταῖον ἡ περιφνημος δὲ ἐκείνη τυραννίς, ἐντελῶς διαφορετικὴ ἀπ' ὅλας τὰς ἄλλας, τὸ τέταρτον καὶ χειρότερον νόσημα διὰ μίαν πόλιν· αὐτὰ λοιπὸν εἶναι τὰ τέσσερα εἶδη τῶν πολιτειῶν· ἢ μήπως γνω-

ρίζεις ἐσὺ καὶ καμμίαν ἄλλην, ποῦ νὰ ἀποτελεῖ ἴδιον καὶ σαφῶς διακεκριμένον εἶδος ; διότι αἱ δυναστεῖαι καὶ αἱ ἀγορασταὶ βασιλείαι καὶ ἄλλαι τοιαῦται ἡμποροῦν νὰ εἰσέλθουν ὡς διάμεσοι μορφαὶ μεταξὺ τῶν ἀνωτέρω, καὶ εὐρίσκονται ὄχι ὀλιγώτερον συχνὰ εἰς τοὺς βαρβάρους, παρὰ εἰς τοὺς Ἑλληνας. — Ὑπάρχουν πράγματι πολλὰ καὶ περιέργα πολιτεύματα τοιαῦτα.

— Γνωρίζεις λοιπόν, ὅτι κατ' ἀνάγκην θὰ ὑπάρχουν καὶ ἄλλα τόσα εἶδη ἀνθρωπίνων χαρακτήρων, ὅσα καὶ πολιτευμάτων ; ἢ νομίζεις ὅτι τὰ πολιτεύματα γίνονται ἀπὸ δρῶν ἢ ἀπὸ πέτρων, καὶ ὄχι ἀπὸ τὰ ἦθη τῶν πολιτῶν, τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν διεύθυνσιν, ποῦ θὰ λάβουν, θὰ συμπαρασύρουν καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ ; — Πραγματικῶς ἀπὸ τὰ ἦθη καὶ μόνον. — Ἀφοῦ λοιπὸν ὑπάρχουν πέντε εἶδη πολιτευμάτων, δὲν πρέπει ἐπίσης νὰ ὑπάρχουν καὶ πέντε εἶδη χαρακτήρων τῆς ψυχῆς ; — Πῶς ὄχι ; — Καὶ τὸν μὲν χαρακτήρα, ὁ ὁποῖος ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ἀριστοκρατίαν, τὸν ἐπραγματεύθημεν ἤδη, καὶ ὀρθῶς εἶπαμεν, ὅτι εἶναι ἀγαθὸς καὶ δίκαιος. — Μάλιστα. — Μετὰ τοῦτον λοιπὸν πρέπει τώρα νὰ διεξέλθωμεν τοὺς χειροτέρους χαρακτήρας, καὶ ἐν πρώτοις τὸν φίλαρχον καὶ φιλόδοξον, ὁ ὁποῖος ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ πολίτευμα τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ ἀκολούθως τὸν ὀλιγαρχικὸν καὶ τὸν δημοκρατικὸν καὶ τὸν τυραννικόν· καὶ ἀφοῦ ἀναγνωρίσωμεν τὸν ἀδικιώτατον ἐξ ὅλων, τὸν ἀντιπαραβάλωμεν πρὸς τὸν δικαιοτάτον, διὰ νὰ ἡμπορέσωμεν ἐν τέλει νὰ κρίνωμεν, ποῖα εἶναι ἢ σχέσις τῆς ἀκράτου δικαιοσύνης πρὸς τὴν ἀκρατον ἀδικίαν ὡς πρὸς τὴν εὐτυχίαν ἢ τὴν ἀθλιότητα τοῦ ἔχοντος, καὶ τοιοῦτοτρόπως νὰ ἐπιδιώκωμεν ἢ τὴν ἀδικίαν, συμφώνως πρὸς τὰς συμβουλάς τοῦ Θρασυμάχου, ἢ τὴν δικαιοσύνην, συμφώνως μὲ τὸ λογικὸν συμπέρασμα ποῦ ἐξάγεται ἐξ αὐτῆς τῆς συζητήσεως. — Αὐτὸ πράγματι ἔχομεν νὰ κάμωμεν.

— Λοιπόν, ὅπως ἀρχίσαμεν ἤδη νὰ ἐξετάζωμεν τὰ ἦθη τῶν πολιτειῶν πρὶν ἀπὸ τὰ ἦθη τῶν ἀτόμων, ἐπειδὴ μᾶς ἐφάνη ἢ μέθοδος αὐτῆ φωτεινότερα, δὲν ἐγκρίνεις νὰ ἐξακολουθήσωμεν ἐφαρμόζοντες αὐτὴν, καὶ ἀφοῦ ἐξετάσωμεν κατὰ πρῶτον τὴν φίλ-

αρχον πολιτείαν (διότι δὲν γνωρίζω ποῖον ἄλλο ὄνομα νὰ τῆς δώσω· ἐκτὸς ἐὰν ἴσως πρέπη νὰ τὴν ὀνομάσω τιμοκρατίαν ἢ τιμαρχίαν) νὰ ἐξετάσωμεν ἀκολούθως τὸν ἀνθρωπον ποῦ ἀντιστοιχεῖ πρὸς αὐτήν, ἔπειτα τὴν ὀλιγαρχίαν καὶ τὸν ὀλιγαρχικὸν ἀνθρωπον, ὕστερον νὰ στραφῶμεν καὶ νὰ μελετήσωμεν τὴν δημοκρατίαν καὶ τὸν δημοκρατικόν, καὶ τελευταῖον, ἀφοῦ ἐξετάσωμεν τὸ τυραννικὸν πολίτευμα καὶ ἰδοῦμεν καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ τυραννικοῦ ἀνθρώπου, νὰ δοκιμάσωμεν νὰ ἐκφέρωμεν δικαιολογημένην τὴν κρίσιν μας ἐπὶ τοῦ ζητήματος, ποῦ ἀνελάβαμεν νὰ λύσωμεν ; — Μάλιστα, τοιοῦτοτρόπως θὰ ἦτο σύμφωνος μὲ τὴν λογικὴν καὶ ἡ ἐξέτασις καὶ ἡ κρίσις μας.

— Ἄς δοκιμάσωμεν λοιπὸν πρῶτα πρῶτα νὰ ἐξετάσωμεν πῶς γίνεται ἡ μετάθεσις ἀπὸ τὴν ἀριστοκρατίαν εἰς τὴν τιμοκρατίαν ἢ δὲν εἶναι ἀπλουστάτη ἀλήθεια, ὅτι πᾶσα μεταβολὴ ἐν τῷ πολιτεύματι προέρχεται ἀπὸ τὸ μέρος τὸ ὁποῖον διαχειρίζεται τὴν ἀρχήν, ὅταν τύχη καὶ συμβῆ καμμία διατάραξις εἰς αὐτό, ἐνῶ, ἐφ' ὅσον διατηρῆ ἀδιατάρακτον τὴν ἀρμονίαν του, ὅσον μικρὸν καὶ ἂν ὑποτεθῆ αὐτὸ τὸ μέρος, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπέλθῃ καμμία μεταβολὴ εἰς τὴν πολιτείαν ; — Ἔτσι εἶναι πραγματικῶς. — Πῶς λοιπόν, Γλαύκων, θὰ ὑποστῆ μεταβολὴν ἢ πολιτεία ἢ ἰδική μας ; καὶ ἀπὸ ποῦ θὰ εἰσχωρήσῃ μεταξὺ τῶν ἐπικούρων καὶ τῶν ἀρχόντων μας ἡ διχόνοια καὶ πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τοὺς ἑαυτοῦς των ; ἢ θέλεις, καθὼς ὁ Ὅμηρος, νὰ ἐπικαλεσθῶμεν τὰς Μούσας νὰ μᾶς εἰποῦν, πῶς κατὰ πρῶτον ἐνέπεσε μεταξὺ των ἡ ἔρις, καὶ νὰ φαντασθῶμεν ὅτι μᾶς ἀποκρίνονται μὲ ἓνα ὕφος τραγικὸν καὶ μεγαλόστομον, ὡς νὰ σοβαρεύονται καὶ νὰ σπουδαιολογοῦν, ἐνῶ θὰ παίζουσιν καὶ θὰ χαριεντολογοῦν μὲ ἡμᾶς σὰν μὲ παιδιὰ ; — Πῶς ;

— Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον περίπου· Δύσκολον βέβαια εἶναι μία πόλις, οὕτω συγκεκοτημένη, ὅπως ἡ ἰδική σας, νὰ μετακινήθῃ· ἀλλ' ἀφοῦ πᾶν ὅ,τι γεννᾶται ὑπόκειται καὶ εἰς φθοράν, οὔτε τὸ πολιτικόν σας αὐτὸ σύνταγμα θὰ μείνῃ εἰς αἰῶνα ἀναλλοίωτον, ἀλλὰ θὰ ἔλθῃ ἡμέρα νὰ διαλυθῇ· καὶ ἰδοὺ πῶς. Ὑπάρ-

χει, ὄχι μόνον διὰ τὰ φυτά, ποῦ γεννῶνται εἰς τοὺς κόλπους τῆς γῆς, ἀλλὰ προσέτι καὶ διὰ τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματα τῶν ζώων, ποῦ ζοῦν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς, περίοδος εὐφορίας καὶ ἀφορίας· συμβαίνει δὲ τοῦτο, ὅταν ἕκαστον εἶδος τελειώνη καὶ ξαναρχίζῃ τὸν κύκλον τῆς ἐξελιξέως αὐτοῦ, ὁ ὅποιος εἶναι βραχύτερος ἢ μακρότερος, ἀναλόγως τῆς διαρκείας τῆς ζωῆς ἐκάστου εἶδους· οἱ δὲ ἰδιόκοι σας ἄρχοντες, τοὺς ὁποίους σεῖς ἐξεπαιδεύσατε, ὄσον σοφοὶ καὶ ἂν εἶναι, δυνατόν νὰ συμβῆ νὰ μὴν ἐννοήσουν ἢ νὰ μὴν ὑπολογίσουν ἀκριβῶς τὰς περιόδους αὐτὰς τῆς εὐφορίας καὶ τῆς ἀγονίας τοῦ εἶδους σας καὶ τοιοιτοτρόπως νὰ τοὺς διαφύγῃ ὁ κατάλληλος καιρὸς καὶ νὰ τεκνοποιήσουν, ὅταν δὲν πρέπη· καὶ διὰ μὲν τὰ θεῖα γένη ἢ περίοδος αὕτη περιλαμβάνεται ἐντὸς ἀριθμοῦ τελείου· διὰ δὲ τὸ ἀνθρώπινον γένος ὑπάρχει ἓνας τοιοῦτος ἀριθμὸς γεωμετρικός, (*) ὁ ὅποιος κανονίζει τὴν περίοδον τῶν χειροτέρων καὶ τῶν καλυτέρων γεννήσεων, ὅταν δὲ ἀπὸ ἀγνοίαν αὐτοῦ, οἱ ἄρχοντές σας συνάψωσιν εἰς ἀκατάλληλον ἐποχὴν τοὺς μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν γάμους, τότε ἐξ αὐτῶν θὰ προέλθουν τέκνα ὄχι μὲ καλὰ φυσικὰ οὔτε εὐτυχημένα. Καὶ θὰ ἐγκαταστήσουν μὲν τοὺς καλυτέρους μεταξὺ αὐτῶν εἰς τὴν ἀρχὴν οἱ προκάτοχοι, ἐπειδὴ ὅμως θὰ εἶναι ἀνάξιοι νὰ τοὺς διαδεχθῶσιν, θὰ ἀρχίσουν πρῶτα πρῶτα νὰ παραμελοῦν τὴν φροῦρησίν μας, μὴ δίδοντες τὴν δέουσαν σημασίαν εἰς τὰ τῆς μουσικῆς [ἀκολούθως δὲ καὶ εἰς τὴν γυμναστικὴν]· ἔνεκα τούτου οἱ νέοι μας θὰ γίνωσιν ἀμυσότεροι καὶ ὅσοι ἐξ αὐτῶν γίνωσιν κατόπιν ἄρχοντες δὲν θὰ ἔχουν τὴν προσήκουσαν ἰκανότητα νὰ διακρίνουν τὰ

*) Πρὸκειται ἐδῶ περὶ τοῦ πολυθρυλήτου Πλατωνικοῦ ἀριθμοῦ, περὶ τοῦ ὁποίου τόσα ἐγράφησαν καὶ παρὰ τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων. Τὰ ὑπομνήματα τοῦ Πρόκλου (II, 36 κ. ε. ἔκδ. Kroll) δὲν συνετέλεσαν καὶ πολλὴ εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐξηγήσιν τοῦ σχετικοῦ χωρίου, τοῦ ὁποίου τὴν μετάφρασιν καὶ ἡμεῖς οὔτε κἀν ἐπεχειρήσαμεν. — Ἐὰς προσέξῃ ἐδῶ ἀκόμη ὁ ἀναγνώστης εἰς κάποιαν ἀναλογίαν, μακρυνὴν βέβαια, ποῦ ὑπάρχει μεταξὺ τῆς πλατωνικῆς θεωρίας τῶν «περιτροπῶν» καὶ τῆς «αἰωνίας ἐπαναφορᾶς» τοῦ Νίτσε.

κατὰ τὸν Ἡσίοδον γένη, ποῦ παρεδέχθημεν καὶ ἡμεῖς, τὸ χρυσοῦν, τὸ ἀργυροῦν, τὸ χαλκοῦν καὶ τὸ σιδηροῦν· ἐπειδὴ δὲ θὰ ἀνακατωθῶσιν τὸ σιδηροῦν μὲ τὸ ἀργυροῦν, καὶ τὸ χαλκοῦν μὲ τὸ χρυσοῦν, θὰ ἐπέλθῃ ἀνομοιότης καὶ ἀνάρμοστος ἀνωμαλία, ἐλαττώματα τὰ ὁποῖα, ὅπου καὶ ἂν παρουσιάζωνται, γεννοῦν πάντα τὸν πόλεμον καὶ τὴν ἔχθραν. — Καὶ πολὺ σωστὰ θὰ εἰποῦμεν ὅτι μᾶς ἀπεκρίθησαν αἱ Μοῦσαι. — Κατ' ἀνάγκην, ἀφοῦ βέβαια εἶναι Μοῦσαι. — Ἄς ἰδοῦμεν λοιπὸν τί λέγουν καὶ παρακάτω.

— Ἀφοῦ ἄπαξ προέκυψεν ἡ διχόνοια μεταξὺ τῶν, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰ δύο γένη, τὸ χαλκοῦν καὶ τὸ σιδηροῦν, ἤρχισαν νὰ τραποῦν πρὸς τὸν πλουτισμὸν καὶ τὴν ἀπόκτησιν γῆς καὶ οἰκιῶν καὶ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, τὰ δὲ δύο ἄλλα πάλιν ἀφ' ἑτέρου, τὸ χρυσοῦν καὶ τὸ ἀργυροῦν, ἐπειδὴ αὐτὰ δὲν εἶχαν ἔλλειψιν, ἀλλ' ἦσαν ἐκ φύσεως πλούσια, ἐξηκολούθουν νὰ σύρουν τὰς ψυχὰς πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἀρχαίαν ἐν γένει κατάστασιν· μετὰ πολλοὺς τέλος ἀγῶνας καὶ διαμάχας, συνεδιβάσθησαν νὰ μοιράσων μεταξὺ τῶν τὴν γῆν καὶ τὰς καταικίας, νὰ ὑποδουλώσων δὲ ἐκείνους, ποῦ ἐφρούρουν πρὶν, καὶ τοὺς ὁποίους ἐλευθέρους ὄντας τοὺς ἐθεώρουν φίλους καὶ τροφούς των, καὶ νὰ τοὺς καταστήσουν τῶρα περιοίκους καὶ οἰκέτας των, μόνον των δὲ πλεόν νὰ ἔχουν τὴν φροντίδα τοῦ πολέμου καὶ τῆς κοινῆς ἀσφαλείας. — Ἀπὸ αὐτὸ πρᾶγματι μοῦ φαίνεται, πῶς ἤρχισεν ἢ μετάβασις. — Αὐτὸ δὲ τὸ νέον πολίτευμα δὲν θὰ εἶναι κάτι τι μεταξὺ ἀριστοκρατίας καὶ ὀλιγαρχίας ; — Βεβαιότατα.

— Κατ' αὐτὸν λοιπὸν τὸν τρόπον θὰ ἐπέλθῃ ἢ μεταπολίτευσις· ὁποῖα δὲ τις θὰ εἶναι τῶρα ἢ νέα διοικήσις ; δὲν εἶναι φανερὸν ὅτι, ἀφ' ἑνὸς μὲν θὰ διατηρήσῃ μερικὰ ἀπὸ τὸ παλαιὸν πολίτευμα, ἄλλα δὲ θὰ πάρῃ ἀπὸ τὴν ὀλιγαρχίαν, ἀφοῦ κεῖται μετξὺ τῶν δύο, ἀφ' ἑτέρου δὲ θὰ ἔχῃ κάτι ὅλως διόλου ξεχωριστὸν καὶ ἰδικόν τῆς ; — Ἔτσι εἶναι. — Δὲν θὰ διατηρήσῃ λοιπὸν ἢ τάξις τῶν προμάχων ἀπὸ μὲν τὴν ἀριστοκρατίαν τὸν πρὸς τοὺς ἄρχοντας σεβασμὸν, τὴν ἀποχὴν ἀπὸ τῆς γεωργίας

καὶ τῶν χειρωνακτικῶν ἐργασιῶν καὶ ἐν γένει ἔλων τῶν προσο-
δοφῶρων ἐπαγγελμάτων, τὸ σύστημα τῶν κοινῶν συσσιτίων, τὴν
ἐπιμέλειαν τῆς γυμναστικῆς καὶ τῶν πολεμικῶν γυμνασίων καὶ
ἔλα τὰ τοιαῦτα ; — *Ναί.* — Ἐσχωριστὰ δὲ ἰδικὰ τῆς δὲν θὰ
ἔχη τὸν φόβον νὰ ἀνυψῶνῃ εἰς τὰ ἀνώτατα ἀξιώματα τοὺς σο-
φοὺς, ἐπειδὴ δὲν θὰ εὐρίσκη πλέον εἰς τοὺς κόλπους τῆς τοιού-
τους ἀνθρώπους μονομερεῖς καὶ ἀποκλειστικούς, ἀλλὰ μικτούς ;
καὶ ἐπομένως δὲν θὰ ἀποκλίνῃ πρὸς ἀνθρώπους μᾶλλον θυμο-
ειδεῖς καὶ ὀλιγώτερον μορφωμένους, καὶ γεννημένους μᾶλλον
διὰ τὸν πόλεμον παρὰ διὰ τὴν εἰρήνην ; καὶ δὲν θὰ διδῆ με-
γαλυτέραν ἀξίαν εἰς τὰ στρατηγήματα καὶ τοὺς δόλους τοῦ
πολέμου, τὸν ὅποιον θὰ θεωρῆ ὡς τὴν μοναδικήν τῆς πάντοτε
ἐνασχόλησιν ; — *Ναί.* — Ἐπομένως θὰ εἶναι οἱ τοιοῦτοι ἄπλη-
στοὶ χρημάτων, ὅπως συμβαίνει εἰς τὰς ὀλιγαρχίας, καὶ θὰ λα-
τρεύουν μανιωδῶς ἐν κρυπτῷ καὶ παραβύστῃ τὸν χρυσὸν καὶ
τὸν ἄργυρον, ἀφοῦ θὰ ἔχουν ἴδια ταμεῖα καὶ θησαυροφυλάκια,
ἔπου θὰ τὰ φυλάττουν κρυμμένα, ἐπίσης δὲ καὶ κατοικίας ἀπο-
μονωμένας, ἀληθινὰς φωλεὰς ἰδικὰς των, ἔπου θὰ κάμνουν με-
γάλα ἔξοδα καὶ σπατάλην μὲ γυναῖκας καὶ μὲ ὅποιους ἄλλους
θέλουν. — *Σωστότατα.* — Ἐπομένως θὰ εἶναι φιλάργυροι μὲν
διὰ τὰ ἰδικὰ των χρήματα, ἀφοῦ θὰ τὰ λατρεύουν καὶ θὰ τὰ
φυλάττουν κρυφά, σπάταλοι ὅμως διὰ τὰ ξένα, ἀπὸ τὴν ἐπιθυ-
μίαν νὰ ἱκανοποιῶν τὰ πάθη των· παραδεδομένοι δὲ κρυφίως
εἰς ἕλας τὰς ἡδονὰς, θὰ κυττάζουν πῶς νὰ διαφύγουν τὸν νό-
μον, σὺν ἄτακτα παιδιὰ τὸν πατέρα των, ἐξ αἰτίας τῆς ἀνα-
τροφῆς των, ἢ ὅποια στηρίζεται εἰς τὴν βίαν καὶ ὄχι εἰς τὴν
πειθῶ, ἐπειδὴ παρημελήθη ἡ Μοῦσα ἢ ἀληθινῆ τῶν λόγων καὶ
τῆς φιλοσοφίας, καὶ ἐπροτιμήθη ἡ γυμναστικὴ ἀντὶ τῆς μουσι-
κῆς. — Ὅπως διόλου πράγματι εἶναι ἀνακατωμένη αὐτὴ ἡ
πολιτεία μὲ καλὰ καὶ μὲ κακὰ. — Ἀνακατωμένη, μάλιστα· ἕνα
δὲ μόνον εἶναι καθαρὸν καὶ διαφανέστατον εἰς αὐτήν, ἀφοῦ ἐπι-
κρατεῖ τὸ θυμοειδές, ἢ φιλαρχία καὶ ἢ φιλοδοξία. — Καὶ πάρα
πολὺ μάλιστα.

— Αὐτὴ λοιπὸν εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ μορφή τοῦ πολιτεύμα-
τος τούτου, τὸ ὅποιον, ἐννοεῖς, περιωρίσθη νὰ σχεδιαγραφῆσω
ἀπλῶς καὶ ὄχι νὰ ἐπεξεργασθῶ τελείως, ἐπειδὴ ἀρκεῖ καὶ τόσον
διὰ νὰ γνωρίσωμεν τὸν δικαιοῦτατον καὶ τὸν ἀδικοῦτατον ἀνθρω-
πον, ποῦ ζητοῦμεν, θὰ ἦτο δὲ ἐξ ἄλλου καὶ ἀτελείωτον τὸ ἔργον,
ἂν ἠθέλαμεν νὰ διέλθωμεν ἔλα τὰ πολιτεύματα, χωρὶς νὰ παρα-
λείπωμεν καμμίαν λεπτομέρειαν. — Καὶ πολὺ σωστά.

— Ποῖος λοιπὸν εἶναι ὁ ἀνθρώπος, ποῦ ἀντιστοιχεῖ πρὸς
αὐτὸ τὸ πολίτευμα ; πῶς μορφοῦται καὶ ποῖος εἶναι ὁ χαρακτήρ
του ; — Τὸν φαντάζομαι, διέκοψεν ὁ Ἀδείμαντος, νὰ παρο-
μοιάζῃ κάπως μὲ τὸν Γλαύκωνα αὐτόν, ὅσον ἀφορᾷ τοῦλάχισ-
τον τὴν φιλοδοξίαν. — Ἴσως κατὰ τοῦτο μόνον· μοῦ φαίνεται
ὅμως ὅτι διαφέρει κατὰ πολλὰ ἄλλα. — Ποῖα ; — Ἐν πρώτοις
πρέπει νὰ εἶναι ἐκεῖνος αὐθαδέστερος καὶ κάπως ἀμυσότερος,
ἂν καὶ θὰ ἀγαπᾷ τὴν μουσικὴν· θὰ ἀγαπᾷ ἐπίσης τοὺς λόγους
καὶ τὰ ἀκροάματα, δὲν θὰ ἔχη ὅμως ὁ ἴδιος καμμίαν ῥητορικὴν
ἰδιοφυῖαν· πρὸς τοὺς δούλους θὰ εἶναι σκληρός, ἀντὶ νὰ τοὺς
περιφρονῆ, ὅπως ἐκεῖνοι ποῦ ἔλαβαν τὴν τελείαν ἀνατροφήν, πρὸς
τοὺς ἐλευθέρους ἡμέρος καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας εὐπειθέστατος·
φιλαρχος δὲ καὶ φιλόδοξος ἐπὶ πᾶσι, θὰ ἐπιζητῆ τὰ ἀξιώματα ὄχι
χάρις εἰς τὴν ῥητορικὴν του ἱκανότητα, ἀλλὰ χάρις εἰς τὴν πο-
λεμικὴν του ἀξίαν καὶ τὰ πολεμικά του κατορθώματα, καὶ θὰ
εἶναι ἐπομένως μανιώδης διὰ τὰς σωματικὰς ἀσκήσεις καὶ τὸ κυ-
νήγιον. — Αὐτὰ ἀλήθεια θὰ εἶναι τὰ ἦθη τοῦ ἀνθρώπου ἐκεῖ-
νης τῆς πολιτείας. — Ἀλλὰ ἀκόμη ὁ τοιοῦτος, ἐφ' ὅσον μὲν
εἶναι νέος, ἴσως νὰ περιφρονῆ τὰ χρήματα, ὅσον ὅμως προχωρῆ
ἢ ἡλικία, θὰ τοῦ ἀναπτύσσεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον καὶ τὸ
πάθος αὐτό, διότι καὶ ἐκ φύσεως μετέχει τῆς φιλοχρηματίας καὶ
διότι καὶ ἡ ἀρετὴ του δὲν εἶναι καθαρὰ καὶ ἀκεραία, ἐπειδὴ ἐξ
ἀρχῆς ἐστερήθη τοῦ ἀρίστου αὐτῆς φύλακος. — Τίνος ; ἠρώτη-
σεν ὁ Ἀδείμαντος. — Τῆς διαλεκτικῆς, συνδυασμένης μὲ τὴν
μουσικὴν· διότι μόνον αὐτὴ ἡμπορεῖ νὰ διασώσῃ τὴν ἀρετὴν καθ'
ἕλον τὸν βίον εἰς τὴν καρδίαν ἐκείνου, ποῦ τὴν κατέχει. — Καλὰ

λέγεις. — Τοιοῦτος λοιπὸν εἶναι καὶ ὁ χαρακτήρ τοῦ νέου, ὁ ὅποτος ὁμοιάζει μὲ τὸ τιμοκρατικὸν πολίτευμα. — Πράγματι.

— Ἰδοὺ δὲ τῶρα κατὰ ποῖον τρόπον σχηματίζεται· συμβαίνει ὁ νέος μας νὰ ἔχῃ πατέρα κατοικοῦντα εἰς πόλιν κακῶς κυβερνωμένην, ὁ ὅποτος ἀποφεύγει τὰς τιμὰς καὶ τὰ ἀξιώματα καὶ ἄλλας τὰς ἐνοχλήσεις ποῦ συνεπάγουν καὶ προτιμᾷ νὰ μὴν ἔχῃ καμμίαν θέσιν εἰς τὴν πόλιν, φθάνει νὰ ἔχῃ ἐξησφαλισμένην τὴν ἡσυχίαν του. — Λοιπὸν πῶς διαπλάσσεται ὁ χαρακτήρ τοῦ υἱοῦ; — Ἀκούει ἐν πρώτοις τὴν μητέρα του νὰ δυσανασχετῆ καὶ νὰ παραπονῆται διαρκῶς, διότι ὁ σύζυγός της δὲν εἶναι ἀπὸ τοὺς ἐπισήμους καὶ δι' αὐτὸ δὲν ἔχει καὶ αὐτὴ καμμίαν κοινωνικὴν σειρὰν μεταξὺ τῶν ἄλλων γυναικῶν, διότι τὸν βλέπει νὰ μὴ φροντίζει καθόλου νὰ ἀυξήσῃ τὴν περιουσίαν του καὶ νὰ προτιμᾷ νὰ ὑψίσταται ἀνάνδρως κάθε ζημίαν τῶν συμφερόντων του, παρὰ νὰ ἔχῃ ἀνακατώματα καὶ διαφορὰς εἰς τὰ δικαστήρια, νὰ ἐνασχολῆται μόνον περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του, νὰ δεικνύῃ δὲ τελείαν ἀδιαφορίαν περὶ αὐτῆς· καθημερινῶς λοιπὸν τὴν ἀκούει νὰ ἐπαναλαμβάνῃ καὶ νὰ λέγῃ, ὅτι ὁ πατέρας του δὲν εἶναι ἀνδρας, ὅτι δὲν εἶναι καμμιά προκοπὴ ἀπὸ αὐτόν, καὶ ἄλλα τὰ τέτοια ποῦ συνηθίζουν νὰ ψάλλουν αἱ γυναῖκες εἰς αὐτὰς τὰς περιστάσεις. — Αὐτὸ τὸ ἔχουν πραγματικῶς αἱ γυναῖκες, εἶπεν ὁ Ἀδείμαντος. — Γνωρίζεις δὲ ἀκόμη ὅτι καὶ οἱ ὑπηρέται τῆς οἰκίας, θέλοντες νὰ δείξουν ζῆλον καὶ ἐνδιαφέρον διὰ τὸν υἱὸν τοῦ κυρίου των, τοῦ ὁμιλοῦν ἐνίοτε κρυφίως μὲ τὴν ἴδιαν γλῶσσαν, καὶ ὅταν παραδείγματος χάριν βλέπουν, ὅτι ὁ πατέρας του δὲν ἔρχεται εἰς βοήθειάν του, ἢ διὰ νὰ πληρώσῃ κανένα του χρέος, ἢ διὰ νὰ ξεμπλέξῃ ἀπὸ καμμιά βρωμοδουλειά, τὸν συμβουλεύουν καὶ τὸν παρακινοῦν, ὅταν μεγαλώσῃ, νὰ κυνηγᾷ τοὺς ἐχθρούς του καὶ νὰ μὴν ἀφήνῃ νὰ τοῦ πατοῦν τὸ δίκιο καὶ νὰ εἶναι περισσότερον ἀνδρας ἀπὸ τὸν πατέρα του· καὶ ὅταν ἐξέρχεται ἔξω ὅλο τὰ ἴδια ἀκούει, καὶ βλέπει ὅτι, ὅσοι περιορίζονται εἰς τὸ ἔργον των, θεωροῦνται ἡλίθιοι καὶ παραγκωνίζονται, ἐνῶ ὅσοι κάθε ἄλλο κυττάζουν παρὰ τὴν δουλειάν των, τιμῶνται καὶ

δοξάζονται. Τότε λοιπὸν ὁ νέος, ὅσον ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος βλέπει καὶ ἀκούει αὐτά, ἀπὸ τὸ ἄλλο ὅμως πάλιν ἀκούει τοὺς λόγους τοῦ πατέρα του καὶ βλέπει πόσον ἡ διαγωγὴ του καὶ ὁ τρόπος του διαφέρει ἀπὸ τοὺς ἄλλους, αἰσθάνεται τὸν ἑαυτόν του νὰ τὸν τραυοῦν καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη, διότι ἐνῶ ὁ πατέρας του καλλιεργεῖ καὶ ἐνισχύει τὸ λογιστικὸν μέρος τῆς ψυχῆς του, οἱ ἄλλοι ἀπεναντίας τοῦ ἐξάπτουν τὸ ἐπιθυμητικὸν καὶ τὸ θυμοειδές· καὶ ἐπειδὴ τὸ φυσικόν του δὲν εἶναι κακόν, ἀλλὰ ἀπλῶς ἔχει παρασυρθῆ ἀπὸ κακὰς συναναστροφάς, ἐλκόμενος καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη, κατανατᾷ νὰ πάρῃ τὸν μέσον δρόμον καὶ νὰ παραδώσῃ πᾶσαν ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ του ἐξουσίαν εἰς τὸ θυμοειδές καὶ φιλόνηκον μέρος τῆς ψυχῆς του, τὸ ὅποιον ἐπίσης εἶναι τὸ μέσον μεταξὺ τοῦ λογιστικοῦ καὶ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ· καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐγένεν ἄνθρωπος φιλόδοξος καὶ ὑψηλόφρων. — Μοῦ φαίνεται ὅτι πολὺ καλὰ ἐξηγήσες τὴν γένεσιν αὐτοῦ τοῦ χαρακτήρος. — Ἔχουμεν λοιπὸν τὸ δεύτερον εἶδος τοῦ πολιτεύματος καὶ τοῦ ἀνθρώπου. — Τὸ ἔχομεν. — Κατόπιν ἀπὸ αὐτόν, δὲν θὰ μεταθῶμεν, καθὼς λέγει ὁ Αἰσχύλος, εἰς «*ἄλλον τῶρα σ' ἄλλη κληρωμένο πόλη*» (*) ἢ μάλλον πρῶτα εἰς ἄλλο πολίτευμα, διὰ νὰ ἀκολουθήσωμεν τὴν τάξιν; — Ἐννοεῖται. — Τὸ πολίτευμα ποῦ ἔρχεται, καθὼς νομίζω, κατόπιν εἶναι ἡ *ὀλιγαρχία*. — Καὶ ποῖαν μορφήν τοῦ πολιτεύματος ὀνομάζεις ὀλιγαρχίαν; — Τὸ πολίτευμα τὸ ὅποιον στηρίζεται ἐπὶ τῆς περιουσίας τῶν πολιτῶν καὶ εἰς τὸ ὅποιον λαμβάνουν μέρος μόνον οἱ πλούσιοι, ἀποκλείονται δὲ οἱ πτωχοί. — Ἐνόησα. — Λοιπὸν δὲν πρέπει πρῶτον νὰ εἰποῦμεν πῶς γίνεται ἡ μετάβασις ἀπὸ τὴν τιμοκρατίαν εἰς τὴν ὀλιγαρχίαν; — Ναί. — Καὶ τυφλὸς ὅμως τὸ βλέπει, ὑποθέτω, πῶς γίνεται. — Πῶς; — Ὁ χρυσὸς ὁ συσσωρευόμενος εἰς τὰ ἰδιωτικὰ ταμεῖα τῶν πολιτῶν, εἶναι ἐκεῖνος ποῦ ἐπιφέρει τὴν καταστροφὴν τοῦ πολιτεύματος· διότι πρῶτον μὲν δημιουργοῦν

(*) Ὁ στίχος τοῦ Αἰσχύλου εἶναι : λέγε ἄλλον τῶρα σ' ἄλλες κληρωμένο πόλεις. Ἐπτ. Θήβ. σελ. 24 ἡμετέρας μεταφράσεως ἐκδ. Φέξη.

δαπάνας διὰ τοὺς ἑαυτοὺς των καὶ ἐπομένως παραχαράττουν τὸν νόμον καὶ αὐτοὶ καὶ αἱ γυναῖκές των. — Φυσικά. — Ἐπειτα, νομίζω, τὸ παράδειγμα αὐτῶν ὠθεῖ καὶ τοὺς ἄλλους νὰ τοὺς μιμηθοῦν καὶ δὲν ἀργοῦν νὰ γίνουν ὅλοι οἱ ἴδιοι. — Βεβαίως. — Ἀκολούθως τὸ πάθος τοῦ χρηματισμοῦ τοὺς κυριεῖει ὀλοένα καὶ περισσότερο, καὶ ὅσο δίδουν μεγαλυτέραν ἐκτίμησιν εἰς τὸν πλοῦτον, τόσον ἐκπίπτει ἡ ἀξία τῆς ἀρετῆς· διότι πραγματικῶς ἡ ἀρετὴ καὶ ὁ πλοῦτος δὲν ἔχουν τοιαύτην διαφορὰν μεταξὺ των, ὥστε ἂν τὰ βάλωμεν εἰς τὰς δύο πλάστιγγας τοῦ ζυγοῦ, ὅσον ἀνεβαίνει τὸ ἓνα τόσον θὰ κατεβαίνει τὸ ἄλλο ; — Καὶ βέβαια. — Ὡστε ἐφ' ὅσον τιμῶνται εἰς τὴν πόλιν τὰ πλούτη καὶ οἱ πλούσιοι, ἐπὶ τοσοῦτον θὰ περιφρονοῦνται ἡ ἀρετὴ καὶ οἱ χρηστοὶ ἄνθρωποι. — Αὐτὸ εἶναι φανερόν. — Ἐπιδιώκεται ὅμως πάντοτε ἓνα πρᾶγμα ποῦ τὸ ἐκτιμοῦν, ἀπεναντίας δὲ παραμελεῖται ἐκεῖνο ποῦ περιφρονοῦν. — Ἔστι εἶναι. — Ὡστε ἀπὸ φιλόδοξοι καὶ φιλότιμοι ποῦ ἦσαν εἰς τὴν τιμοκρατίαν, καταντῶν εἰς τὸ τέλος νὰ γίνουν φιλοχρήματοι καὶ ἄπληστοι, καὶ τὸν μὲν πλοῦσιον ἐγκωμιάζουν καὶ θαυμάζουν καὶ ἀνυψῶνουν εἰς τὰ ἀξιώματα τοῦ κράτους, τὸν δὲ πτωχὸν περιφρονοῦν. — Ἀναμφιβόλως.

— Τότε λοιπὸν θεσπίζουν διὰ νόμου ὡς ὅρον τῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν ἐξουσίαν τὸ ποσὸν τῆς περιουσίας, περισσότερο ἢ ὀλιγώτερον ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς ὀλιγαρχίας, ἀποκλείοντες τῆς ἀρχῆς πάντας, ὅσων ἡ περιουσία δὲν ἀνέρχεται εἰς τὸ ὀρισθὲν τίμημα· ὅλα δὲ αὐτὰ ἢ τὰ ἐπιβάλλουν διὰ τῆς βίας καὶ τῶν ὀπλων, ἢ καὶ ἀπλῶς ἐπισειόντες τὸν φόβον ἀναγκάζουν καὶ τοὺς ἄλλους νὰ τὰ παραδεχθοῦν· ἢ δὲν εἶναι ἔτσι ; — Ἔτσι. — Ἰδοὺ λοιπὸν ἐν συντόμῳ πῶς λαμβάνει τὴν σύστασίν του αὐτὸ τὸ πολίτευμα. — Μάλιστα· ἀλλὰ ποῖα εἶναι τὰ ἦθη του καὶ τὰ ἐλαττώματα, τὰ ὁποῖα εἴπαμεν ὅτι ἔχει ;

— Πρῶτον πρῶτον αὐτὸς ὁ θεμελιώδης ὅρος τοῦ πολιτεύματος· διότι, εἰπέ μου, τί θὰ συνέβαινεν, ἂν ἐξελέγοντο οἱ κυβερνήται τῶν πλοίων ἐπὶ τῇ βᾶσει τῆς περιουσίας των, καὶ ἀπε-

κλείετο ὁ πτωχός, μὲ ὄλην τὴν μεγαλυτέραν ἐμπειρίαν ποῦ θὰ εἶχεν εἰς τὰ ναυτικά ; — Πάρα πολὺ κακὰ θὰ ἐπῆγγαινε τότε ἡ τοιαύτη ναυτιλία. — Δὲν θὰ συνέβαινε δὲ τὸ ἴδιον προκειμένου καὶ διὰ κάθε ἄλλην ἀρχήν ; — Ὑποθέτω. — Ἐκτὸς ἴσως διὰ τὴν ἀρχὴν τῆς πόλεως· ἢ καὶ δι' αὐτὴν ἐπίσης ; — Δι' αὐτὴν ἴσα ἴσα περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλην, ἀφοῦ εἶναι τὸ δυσκολώτατον καὶ σπουδαιότατον εἶδος τῆς ἀρχῆς. — Ὡστε αὐτὸ τὸ μέγιστον ἐλάττωμα ἔχει ἐν πρώτοις ἡ ὀλιγαρχία. — Φαίνεται.

— Ἀλλὰ τί ; αὐτὸ τὸ ἄλλο σοῦ φαίνεται τάχα μικρότερον ; — Τὸ ποῖον ; — Ὅτι κατ' ἀνάγκην ἡ ὀλιγαρχικὴ πόλις δὲν εἶναι μία, ἀλλὰ δύο, ἢ μία μὲν τῶν πτωχῶν καὶ ἡ ἄλλη τῶν πλουσιῶν, οἵτινες κατοικοῦν μὲν ὁμοῦ, θέλουν δὲ τὸ κακὸν οἱ μὲν τῶν δέ. — Δὲν εἶναι, μὰ τὴν ἀλήθειαν, μικρότερον. — Ἄλλ' ἀκόμη δὲν εἶναι καὶ αὐτὸ καλόν, ὅτι δὲν ἤμποροῦν ἴσως νὰ κάμουν καὶ πόλεμον, διότι εἶναι ἠναγκασμένοι ἢ νὰ ὀπλίσουν πρὸς τοῦτο τὸ πλῆθος, ὅποτε θὰ ἐφοβοῦντο αὐτὸ μᾶλλον ἢ τοὺς ἐχθρούς, ἢ νὰ μὴν τὸ χρησιμοποιήσουν καθόλου, ὅποτε θὰ ἐφαίνοντο πραγματικῶς ὀλιγαρχικοὶ εἰς τὴν μάχην, ἐκτὸς τοῦ ὅτι οἱ πλούσιοι δὲν ἐννοοῦν καὶ νὰ συνεισφέρουν χρήματα, ἀφοῦ εἶναι φιλάργυροι. — Ἀλήθεια δὲν εἶναι καλόν. — Τί δέ ; ἐκεῖνο ποῦ κατεδικάσαμεν προηγουμένως, νὰ καταγίνωνται δηλαδὴ οἱ ἴδιοι εἰς πολλὰ ἔργα συγχρόνως καὶ νὰ εἶναι μαζὶ καὶ γεωργοὶ καὶ ἔμποροι καὶ πολεμισταί, ὅπως συμβαίνει εἰς αὐτὴν τὴν πολιτείαν, σοῦ φαίνεται τάχα πῶς εἶναι σωστόν ; — Καθόλου μάλιστα.

— Βλέπε τώρα, ἂν ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὰ κακὰ τὸ μεγαλυτέρον, δὲν ἐμφανίζεται κατὰ πρῶτον εἰς αὐτὴν τὴν πολιτείαν. — Τὸ ποῖον ; — Ὅτι ἐπιτρέπεται εἰς τὸν καθένα νὰ ἐκποιήσῃ ὄλην του τὴν περιουσίαν, καὶ εἰς ἓνα ἄλλον νὰ τὴν ἀγοράσῃ ἀπὸ αὐτόν, καὶ ἐκεῖνος ποῦ τὴν ἐπώλησε νὰ παραμένῃ εἰς τὴν πόλιν, χωρὶς νὰ εἶναι πλέον τίποτε δι' αὐτὴν, οὔτε ἔμπορος, οὔτε τεχνίτης, οὔτε ἱππεύς, οὔτε ὀπλίτης, ἀλλὰ νὰ ὀνομάζεται ἀπλῶς πτωχός καὶ ἄπορος. — Ἐχεις δίκαιον. — Δὲν ἐμποδίζεται λοιπὸν αὐτὸ εἰς τὰς ὀλιγαρχικὰς πολιτείας· διότι ἀλλέως δὲν θὰ

ἦσαν οἱ μὲν ὑπέρπλουτοι, οἱ δὲ πάμπτωχοι. — Σωστά. — Πρόσεξε ἀκόμη καὶ εἰς αὐτό· ὅταν, καθ' ὃν καιρὸν ἦτο πλούσιος, ἐξώδευεν ἀλύπητα ὁ τοιοῦτος, εἶχε ἀπὸ αὐτὸ καμμίαν ὠφέλειαν ἢ πολιτεία; ἐθεωρεῖτο τότε ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς της, ἢ πράγματι δὲν ἦτο οὔτε ἄρχων οὔτε ὑπρέτης, ἀλλ' ἀπλῶς ἐξοδεύτης τῶν ἐτοίμων; — Ὅπως τὸ λέγεις· δὲν ἦτο τίποτε ἄλλο παρὰ ἐξοδευτής. — Θέλεις λοιπὸν νὰ τὸν ὀνομάσωμεν αὐτόν, ὅπως εἶναι ὁ κηφὴν εἰς τὴν κυψέλην νόσημα τοῦ σμήνου, τοιοῦτοτρόπως καὶ αὐτὸς νόσημα τῆς πόλεως; — Ἄκους ἐκεῖ δὲν θέλω; — Ὅμως, ὦ Ἀδείμαντε, τοὺς μὲν πτερωτοὺς κηφῆνας ὁ θεὸς τοὺς ἔκαμε δίχως κέντρον, ἐνῶ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς δίποδας κηφῆνας, εἰς μερικοὺς μὲν δὲν ἔδωσεν ἐπίσης κέντρον, εἰς ἄλλους ὅμως ἔδωκε καὶ πολὺ φοβερὸν μάλιστα· καὶ αὐτοὶ μὲν ποῦ δὲν ἔχουν, ἀποθνήσκουν εἰς τὰ γηρατεῖά των πτωχοί, ἀπὸ δὲ τοὺς ἄλλους γίνονται ὅλοι ἐκεῖνοι, ποῦ ὀνομάζονται κακοῦργοι· δὲν εἶναι ἀλήθεια; — Βεβαίωτατα. — Εἶναι λοιπὸν φανερόν, ὅτι εἰς μίαν πόλιν, ὅπου θὰ ἰδῆς πτωχοὺς, ὑπάρχουν κρυμμένοι τὸ δίχως ἄλλο κλέπται καὶ λωποδύται καὶ ἱερόσυλοι καὶ ἐν γένει ἐργάται πάσης τοιαύτης κακίας. — Φανερόν. — Τί λοιπὸν; εἰς τὰς ὀλιγαρχουμένας πόλεις ὑπάρχουν πτωχοί; — Σχεδὸν ὅλοι οἱ κάτοικοι ἐκτὸς τῶν ἀρχόντων. — Πῶς λοιπὸν νὰ μὴ πιστεύωμεν, ὅτι θὰ ὑπάρχουν εἰς αὐτὰς καὶ πλῆθος κακοῦργοι μὲ κέντρα, τοὺς ὁποίους φροντίζουν οἱ ἄρχοντες καὶ συγκρατοῦν διὰ τῆς βίας; — Βεβαίως. — Καὶ ἀπὸ ποῖαν ἄλλην ἀφορμὴν προέρχεται τοῦτο, παρὰ ἀπὸ τὴν ἀπαιδευσίαν καὶ τὴν κακὴν ἀνατροφὴν καὶ ἀπὸ τὴν ἐλαττωματικὴν σύστασιν τῆς πολιτείας; — Ἀπὸ καμμίαν ἄλλην. — Τοιαύτη τις λοιπὸν σχεδὸν εἶναι ἢ ὀλιγαρχουμένη πόλις καὶ αὐτὰ τὰ ἐλαττώματά της, ἴσως δὲ καὶ περισσότερα. — Μάλιστα. — Καὶ ἄς θεωρήσωμεν ἐπομένως τελειωμένην τὴν ἀπεικόνισιν καὶ αὐτῆς τῆς πολιτείας, τὴν ὁποῖαν ὀνομάζουν ὀλιγαρχίαν καὶ τῆς ὁποίας οἱ ἄρχοντες γίνονται ἐπὶ τῆ βίαι τῆς περιουσίας· τώρα ἄς ἐξετάσωμεν καὶ τὸν ἄνθρωπον, ποῦ τῆς εἶναι ὅμοιος, καὶ πῶς σχηματίζεται καὶ ποῖος εἶναι ὁ

χαρακτήρ του. — Ἄς ἴδωμεν. — Δὲν σοῦ φαίνεται, ὅτι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον μεταπίπτει ἀπὸ τοῦ τιμοκρατικοῦ ἐκείνου εἰς τὸν ὀλιγαρχικόν; — Πῶς; — Ὁ υἱὸς ἀπὸ τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν κατὰ πρῶτον μὲν φιλοτιμεῖται νὰ μιμηθῆ τὸν πατέρα του καὶ νὰ βαδίσῃ ἐπὶ τὰ ἴχνη του· ἀλλ' ἀκολούθως, ὅταν ἰδῆ ἕξαιφνα, ὅτι ὁ πατέρας του προσέκρουσεν εἰς τὴν πόλιν, ὅπως ἐπάνω εἰς βράχον, καὶ ἀφοῦ ἔκαμε ἀθαρίαν καὶ τῆς περιουσίας του καὶ τοῦ ἑαυτοῦ του, κατὰ τὴν διαχείρισιν εἴτε στρατηγίας τινὸς ἢ καμμιάς ἄλλης ἀρχῆς, ἔπεσε εἰς τὰ δικαστήρια καὶ εἰς τὰ νύχια τῶν συκοφαντῶν, καὶ κατεδικάσθη ἢ εἰς θάνατον ἢ εἰς ἕξορίαν ἢ εἰς τὴν στέρησιν τῶν πολιτικῶν του δικαιωμάτων καὶ τὴν δήμευσιν τῆς περιουσίας του, — Ὅπως συμβαίνει φυσικά. — Ὅταν, λέγω, ἰδῆ ὅλα αὐτὰ καὶ πάθη καὶ φοβηθῆ τὰ ἴδια καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν του, τότε, νομίζω, καὶ αὐτὸς κρημνίζει κατακέφαλα ἀπὸ τὸν θρόνον τῆς ψυχῆς του τὴν φιλοδοξίαν καὶ τὸ θυμοειδὲς ἐκεῖνο, καὶ ταπεινωθεὶς ἀπὸ τὴν πτωχείαν δὲν σκέπτεται ἄλλο παρὰ πῶς νὰ κάμῃ περιουσίαν, καὶ κατὰ μικρὸν μὲ πολλὰς στερήσεις, μεγάλην οἰκονομίαν καὶ ἀδιάκοπον ἐργασίαν τὸ κατορθῶναι· δὲν νομίζεις λοιπὸν τότε, ὅτι εἰς ἐκεῖνον τὸν θρόνον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐδίωξε τὴν φιλοδοξίαν, θὰ ἀναδιβάσῃ τὴν φιλοχρηματίαν καὶ τὸ ἐπιθυμητικόν, τὸ ὁποῖον θὰ ἀνακηρύξῃ μέγαν βασιλείαν του καὶ θὰ τοῦ φορέσῃ τιάρας καὶ στρεπτοὺς καὶ ἀκινάκας; — Τὸ πιστεύω. — Τὸ δὲ λογιστικὸν βέβαια καὶ τὸ θυμοειδὲς θὰ τὰ ῥίψῃ χάμω δούλους καὶ ὑποπόδια ἐκατέρωθεν τοῦ θρόνου του, καὶ εἰς μὲν τὸ ἕνα δὲν θὰ ἐπιτρέπῃ νὰ σκέπτεται καὶ νὰ συλλογίζεται τίποτε ἄλλο, παρὰ πῶς θὰ κάμῃ ἀπὸ ὀλιώτερα περισσότερα τὰ χρήματά του, τὸ δὲ ἄλλο πάλιν τίποτε νὰ μὴ θαυμάζῃ καὶ τιμᾷ παρὰ τὸν πλοῦτον καὶ τοὺς πλουσίους καὶ νὰ μὴν ἔχῃ ἄλλην φιλοδοξίαν παρὰ τὴν ἀπόκτησιν χρημάτων καὶ οὐδὴποτε ἄλλο ὁδηγεῖ πρὸς τοῦτο. — Δὲν ὑπάρχει ἄλλη μετὰβασίς τόσον ταχεῖα καὶ ἰσχυρὰ δι' ἕνα νέον, ὅσον ἀπὸ τὴν φιλοδοξίαν εἰς τὴν φιλοχρηματίαν. — Αὐτὸς λοιπὸν δὲν εἶναι ὁ ὀλιγαρχικός; — Ἡ μεταβολὴ τοῦλάχιστον ποῦ τὸν ἔκαμε τοιοῦ-

τον εἶναι ὁμοία μὲ τὴν μεταβολήν, ἐκ τῆς ὁποίας προήλθεν ἡ ὀλιγαρχία. — Ἄς ἐξετάσωμεν λοιπὸν ἂν εἶναι ὅμοιος μὲ αὐτήν. — Ἄς τὸ ἐξετάσωμεν.

— Πρώτη λοιπὸν ὁμοιότης δὲν εἶναι, ὅτι ἐκτιμᾷ τὰ χρήματα περισσώτερον ἀπὸ κάθε ἄλλο ; — Πῶς ὄχι ; — Ἐπειτα, ὅτι εἶναι φειδωλὸς καὶ ἐργατικὸς καὶ δὲν ἱκανοποιεῖ παρὰ μόνον τὰς ἀπολύτους ἀνάγκας καὶ ἐπιθυμίας του καὶ ἀπαγορεύει κάθε ἄλλην δαπάνην εἰς τὸν ἑαυτὸν του καὶ ὑποδουλώνει ὅλας τὰς ἄλλας ἐπιθυμίας του ὡς ματαίας. — Πραγματικῶς. — Εἶναι ἐπομένως βρωμερὰ γλίσχρος, ἀφοῦ ζητεῖ ἀπὸ τὸ κάθε τι νὰ κερδίσῃ, μὲ μίαν λέξιν ἄνθρωπος θησαυροποιός, ἀπὸ ἐκείνους δὲ ποῦ θαυμάζει τὸ πλῆθος· ἢ δὲν εἶναι αὐτός, ποῦ ὁμοιάζει μὲ τὸ ὀλιγαρχικὸν πολίτευμα ; — Μάλιστα, διότι καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη τὰ χρήματα εἶναι ποῦ ἔχουν τὴν μεγαλυτέραν ἀξίαν καὶ ἐκτίμησιν. — Διὰ τὸν λόγον, ὅτι καμμίαν προσοχήν, ὑποθέτω, δὲν ἔδωσεν ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος διὰ τὴν μόρφωσίν του. — Καὶ ἐγὼ τὸ ὑποθέτω, διότι ἄλλως δὲν θὰ ἐλάμβανεν ἓνα ὁδηγὸν τυφλὸν καὶ δὲν θὰ τὸν ἐξετίμα τόσον. — Πολὺ ὥραϊα τὸ εἶπε· πρόσχε δὲ τώρα εἰς αὐτό· δὲν θὰ ἔχωμεν δίκαιον νὰ εἰποῦμεν, ὅτι ἡ ἀπαιδευσία τοῦ ἐγέννησεν ἐπιθυμίας ὡς τοῦ κηφήνος, ἄλλας μὲν πτωχικὰς, ἄλλας δὲ κακούργους, τὰς ὁποίας μόλις καὶ μετὰ βίας προσπαθεῖ νὰ συγκρατῇ ; — Μάλιστα. — Καὶ γνωρίζεις ποῦ θὰ ἴδῃς ἐκδηλουμένας τὰς κακούργους διαθέσεις των ; — Ποῦ ; — Ὅταν ἀναλάβουν ἑξαφνα τὴν ἐπιτροπείαν ὄρφανῶν, ἢ τίποτε ἄλλο ἀνάλογον, ὅπου θὰ ἔχουν ὅλην τὴν ἐλευθερίαν νὰ καταχραστοῦν καὶ νὰ ἀδικήσουν. — Ἀλήθεια λέγεις. — Δὲν εἶναι λοιπὸν ἐκ τούτου φανερόν, ὅτι εἰς τὰς ἄλλας του συναλλαγὰς, εἰς τὰς ὁποίας εὐδοκίμει θεωρούμενος ἔντιμος καὶ δίκαιος, κατορθώνει, μὲ ὄχι μικρὰν ἐπιβολὴν ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ του, νὰ συγκρατήσῃ τὰς ἀγρίας ἐπιθυμίας, ποῦ κρύπτει μέσα του, ὄχι διότι εἶναι πεπεισμένος, ὅτι αὐτὸ εἶναι τὸ καλύτερον, οὔτε διότι τὰς χαλιναγωγεῖ διὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης καὶ ἀπὸ φόβου, διότι τρέμει μήπως χάσῃ καὶ τὴν ἄλλην του περιουσίαν ; — Ἀναμφι-

βόλως. — Ἄλλ' ὅταν πρόκειται νὰ ἐξοδεύσουν τὰ ξένα χρήματα, τότε μὰ τὴν ἀλήθειαν, φίλε μου, θὰ ἀνακαλύψῃς εἰς τοὺς πλείστους ἐξ αὐτῶν κεκρυμμένας τὰς φυσικὰς ἐκείνας ἐπιθυμίας τοῦ κηφήνος. — Καὶ εἰς τὸν ὑπέρτατον μάλιστα βαθμὸν. — Ὁ τοιοῦτος λοιπὸν ἄνθρωπος δὲν θὰ εἶναι ἀπηλλαγμένος ἐσωτερικῶν στάσεων, οὔτε θὰ εἶναι ἓνας, ἀλλὰ διπλοῦς, διότι αἱ καλύττεραι καὶ αἱ χειρότεραι ἐπιθυμίας, ποῦ ἔχει μέσα του, θὰ πολεμοῦν μεταξὺ των, θὰ ὑπερισχύουν ὅμως ὅπωςδὴποτε αἱ καλύττεραι. — Ἔτσι εἶναι. — Διὰ τοῦτο δὲ νομίζω θὰ τηρῇ ὁ τοιοῦτος τὰ ἐξωτερικὰ τοῦλάχιστον προσχήματα καλύτερα ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους· ἢ ἀληθινῆ ὅμως ἀρετῆ, ἢ ὁποία προέρχεται ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴν ὁμόνοιαν καὶ ἁρμονίαν τῆς ψυχῆς, θὰ εἶναι βέβαια πράγμα τελείως ἄγνωστον δι' αὐτόν. — Τὸ πιστεύω. — Προκειμένου δὲ περὶ εὐγενοῦς ἀμίλλης μεταξὺ τῶν πολιτῶν, ἢ διὰ καμμίαν νίκην, ἢ δι' ὅτι ἄλλο ἀπὸ τὰ ὥραϊα ἀγωνίσματα τῆς φιλοτιμίας, ὁ φιλοχρήματος κάθε ἄλλο παρὰ νὰ λαμβάνῃ ἐνεργητικὸν μέρος εἰς αὐτά, διότι δὲν θέλει νὰ ἐξοδεύῃ χρήματα διὰ τὴν δόξαν καὶ τοὺς τοιοῦτους ἀγῶνας, καὶ φοβεῖται νὰ ἐξεγείρῃ μέσα του τὰς ἐξοδευτικὰς ἐπιθυμίας καὶ νὰ τὰς προσκαλέσῃ εἰς βοήθειάν του καὶ εἰς σύμπραξιν· πολεμεῖ λοιπὸν μὲ ὀλίγιστον μέρος ἀπὸ τὰ ἰδικὰ του, πράγματι ὀλιγαρχικῶς, καὶ ἐπομένως νικάται μὲν πάντοτε, ἀλλὰ καὶ πάντοτε μένει πλούσιος. — Ἔτσι εἶναι. — Θὰ ἀμφιβάλλωμεν λοιπὸν ἀκόμη περὶ τῆς πλήρους ὁμοιότητος, ποῦ ὑφίσταται μεταξὺ τῆς ὀλιγαρχουμένης πολιτείας καὶ τοῦ φιλοχρημάτου καὶ φειδωλοῦ ἀνθρώπου ; — Καθόλου.

— Ἐρχεται τώρα ἡ σειρά τῆς δημοκρατίας, νὰ ἐξετάσωμεν πῶς σχηματίζεται καὶ ποῖος εἶναι ὁ χαρακτήρ αὐτῆς, οὔτως ὥστε, ἀφοῦ γνωρίσωμεν καὶ τὸν χαρακτήρα τοῦ ἀνθρώπου, ποῦ τῆς ὁμοιάζει, νὰ ὑποβάλωμεν καὶ αὐτὸν ὑπὸ τὴν κρίσιν μας. — Θὰ ἀκολουθήσωμεν δηλαδὴ καὶ εἰς αὐτὸ τὴν ἰδίαν μας μέθοδον. — Ἴδου λοιπὸν πῶς γίνεται ἡ μετάβασις ἀπὸ τὴν ὀλιγαρχίαν εἰς τὴν δημοκρατίαν, ἕνεκα τῆς ἀπληστίας πρὸς ἐπαύξησιν τῆς κεκτημένης περιουσίας, πράγμα τὸ ὁποῖον θεωρεῖται

ὡς τὸ ἀνώτατον ἀγαθὸν ἐν τῇ ὀλιγαρχικῇ πολιτείᾳ. — Πῶς γίνεται ; — Ἐπειδὴ οἱ ἄρχοντες ἐν αὐτῇ ὀφείλουσι τὸ ἀξιωματικὸν εἰς τὰ μεγάλα τῶν πλοῦτη, δὲν τοὺς συμφέρει νὰ περιορίσῃ διὰ νόμου τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἀσώτων νέων, ὥστε νὰ μὴν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ σπαταλοῦσι καὶ νὰ καταβροχθίζουσιν τὰς περιουσίας των, διὰ νὰ ἀγοράζουσιν αὐτοὶ τὰ ἀγαθὰ των ἢ νὰ τοὺς δανείζουσιν μὲ βαρεῖς τόκους καὶ τοιοῦτοτρόπως νὰ ἀξάνουσιν ἀκόμη περισσότερο τὰ πλούτη των καὶ τὴν ὑπόβλησίν των. — Ἀναμφισβόλως. — Εἶναι ὁμοῦς ἤδη φανερόν, ὅτι ἀδύνατον συγχρόνως καὶ νὰ τιμοῦσι τὸν πλοῦτον εἰς μίαν πόλιν, καὶ νὰ ἐξασκῶσι τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὴν σωφροσύνην, ἀλλὰ κατ' ἀνάγκην ἢ τὸ ἓνα θὰ παραμελοῦσι ἢ τὸ ἄλλο. — Ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας. — Παραμελοῦντες λοιπὸν οἱ ἄρχοντες εἰς τὰς ὀλιγαρχικὰς πολιτείας καὶ μὴ φροντίζοντες νὰ περιορίσῃ τὴν ἀκολασίαν, ἠνάγκασαν πολλοὺς, ἀνθρώπους ἴσως ἐκ φύσεως εὐγενῶν αἰσθημάτων, νὰ κατακτῶσιν εἰς τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν. — Μάλιστα. — Κάθηνται λοιπὸν αὐτοὶ εἰς τὴν πόλιν μὲ τὸ κέντρον ἔτοιμον καὶ ὀπλισμένοι, ἄλλοι μὲν κατάχρησι, ἄλλοι στερημένοι τὰ πολιτικά τους δικαιώματα, ἄλλοι καὶ τὰ δύο μαζί, μὲ τὴν καρδίαν γεμάτην ἔχθραν καὶ ἐπιβουλήν ἐναντίον ἐκείνων, ποῦ ἐπλούτησαν μὲ τὰ λείψανα τῆς περιουσίας των, καὶ ἐναντίον ὄλων ἐν γένει τῶν πολιτῶν, τρέφοντες σχέδια γενικῆς ἀνατροπῆς τῶν πραγμάτων. — Ἔτσι εἶναι. — Ἐν τῇ μεταξὺ οἱ χρηματισταί, πεσμένοι μὲ τὰ μούτρα εἰς τὴν δουλειὰ των, χωρὶς νὰ κάνουν πῶς τοὺς προσέχουσιν καὶ αὐτοὺς, περιμένον τίνος ἀπὸ τοὺς ἄλλους θὰ ἔλθῃ τῶρα ἢ σεirá νὰ πέσῃ εἰς τὰ νύχια των, διὰ νὰ τὸν ἀφαιμάρξουν, δανείζοντες εἰς αὐτὸν καὶ λαμβάνοντες τόκους πολὺ περισσοτέρους ἀπὸ τὸ ἀρχικὸν κεφάλαιον καὶ ἀξάνοντες τοιοῦτοτρόπως τὸν ἀριθμὸν τῶν πτωχῶν καὶ τῶν κηφήνων εἰς τὴν πόλιν. — Πῶς βέβαια νὰ μὴν τὸν ἀξάνουσιν ; — Δὲν ἐννοοῦσι μολαταῦτα νὰ ἀνακόψουσιν τὴν πρόσοδον τοῦ κακοῦ, ποῦ ὑποβόσκει, εἴτε ἀπαγορεύοντες εἰς τοὺς ἰδιώτας, νὰ διαθέτουν ὅπως τοὺς φανῇ τὴν περιουσίαν των, εἴτε καὶ μὲ ἓνα ἄλλο μέσον, διὰ τοῦ ὁποῦ προ-

λαμβάνονται ὄλα αὐτὰ τὰ κακά. — Καὶ ποῖον εἶναι αὐτὸ τὸ μέσον ; — Ἐνας νόμος, ὁ ὁποῖος, ἐλλείψει τοῦ πρώτου, θὰ ἠνάγκαζε τοὺς πολίτας νὰ εἶναι τίμιοι εἰς τὰς συναλλαγὰς των· διότι ἂν ἤθελέ τις ἐρίσῃ τὰ τοιοῦτου εἴδους συμβόλαια νὰ γίνωνται ἐπὶ κινδύνῳ τῶν δανειστῶν, καὶ ἢ τοκογλυφία θὰ ἐξησκεῖτο ὀλιγώτερον ἀναιδῶς εἰς τὴν πόλιν, καὶ ὀλιγώτερα ἀπὸ αὐτὰ τὰ κακά, ποῦ εἴπαμεν τώρα, θὰ ἀνεφύοντο ἐν αὐτῇ. — Πολὺ σωστά. — Ἐνῶ τώρα οἱ ἄρχοντες δι' ὄλους αὐτοὺς τοὺς λόγους γίνονται ἀφορμὴ νὰ περιέρχωνται εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν οἱ ὑπήκοοι των· αὐτοὶ δὲ οἱ ἴδιοι καὶ τὰ τέκνα των ζῶντες βίον τρυφήλῳ καὶ μὴ γυμνάζοντες οὔτε τὰ σώματα οὔτε τὰς ψυχὰς των, καταντοῦσι μαλθακοὶ καὶ ἀνίκανοι νὰ ἀντισταθοῦσι καὶ εἰς τὰς ἡδονὰς καὶ εἰς τὰς λύπας. — Πράγματι. — Ἄλλ' ἀφοῦ αὐτοὶ οἱ πατέρες δὲν σκέπτονται τίποτε ἄλλο, παρὰ πῶς νὰ ἀυξήσῃ τὴν περιουσίαν των, εἶναι δυνατόν νὰ φροντίζουσιν περὶ ἀρετῆς περισσότερο ἀπὸ τὴν τάξιν τῶν πτωχῶν ; — Ὅχι βέβαια.

— Λοιπὸν, ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας, ὅταν τύχῃ καὶ εὐρεθοῦσι μαζί ἄρχοντες καὶ ὑπήκοοι, εἴτε εἰς καμμίαν πορείαν, ἢ ἀποστολήν, ἢ ἐκστρατείαν κατὰ ξηρὰν ἢ θάλασσαν ὡς συστρατιῶται ἢ συμπλωτῆρες, ἢ εἰς οἰανδήποτε ἄλλην περίστασιν καὶ γνωρισθοῦσι καλὰ μεταξὺ των εἰς τοὺς κινδύνους, βέβαια δὲν θὰ ἔχουν λόγον οἱ πλούσιοι νὰ περιφρονοῦσι τοὺς πτωχοὺς· ἀλλ' ἀπεναντίας, ὅταν ἓνας πτωχός, ξερακιανός καὶ ἠλιοκαμμένος, τύχῃ νὰ ἔχῃ παραστάτην εἰς τὸν πόλεμον κανένα πλούσιον, ποῦ δὲν τὸν εἶδε ποτὲ ὁ ἥλιος καὶ γεμάτον περιττὰ κρέατα καὶ πάχην, καὶ τὸν ἰδῇ νὰ λαχανιάζῃ καὶ νὰ μὴν ἠξέυρη πῶς νὰ ἐξοικονομήσῃ τὸν ἑαυτὸν του, δὲν νομίζει πῶς θὰ σκεφθῇ ἀμέσως, ὅτι ἀπὸ τὴν ἰδικὴν των τὴν ἀνανδρίαν εἶναι πλούσιοι οἱ τοιοῦτοι, καὶ δὲν θὰ λέγουν ὁ ἓνας τοῦ ἄλλου, ὅταν συναντῶνται ἰδιαιτέρως, ὅτι «οἱ ἀνθρώποι μας δὲν ἀξίζουν τίποτε» ; — Πολὺ καλὰ τὸ γνωρίζω, ὅτι αὐτὸ πράγματι γίνεται.

— Λοιπὸν, ὅπως ἓνα σῶμα ἀσθενικὸν δὲν χρειάζεται παρὰ τὴν ἐλαχίστην ἀφορμὴν ἀπέξω διὰ νὰ πέσῃ κάτω, ἐνίοτε δὲ ὑφί-

σταται γενικὴν διατάραξιν καὶ χωρὶς καμμίαν ἐξωτερικὴν αἰτίαν, τὸ ἴδιον καὶ μία πολιτεία, εὕρισκομένη εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν, ἀρκεῖ μικρὰ ἀφορμή, διὰ νὰ ἀναστατωθῇ καὶ παραδοθῇ εἰς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ὅταν ἢ οἱ πτωχοὶ ἐπικαλεσθοῦν τὴν βοήθειαν μιᾶς δημοκρατουμένης πόλεως, ἢ οἱ πλούσιοι ὀλιγαρχουμένης, ἐνίοτε δὲ καὶ χωρὶς νὰ γίνῃ καὶ αὐτό. — Πολὺ σωστά. — Καὶ τὸ πολίτευμα μεταβάλλεται εἰς δημοκρατικόν, ὅταν, μὴ φαίνεται, ὑπερισχύσουν αἱ πτωχοὶ καὶ ἄλλους μὲν φονεύσουν, ἄλλους δὲ ἐξορίσουν, καὶ μοιράσουν μὲ τοὺς λοιποὺς ἐξ ἴσου τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ ἀξιώματα τῆς πολιτείας [ἐκλεγομένων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῶν ἀρχόντων διὰ τοῦ κλήρου]. — Κατ' αὐτὸν πρᾶγματι τὸν τρόπον γίνεται ἡ σύστασις τῆς δημοκρατίας, εἴτε ἂν νικήσουν διὰ τῶν ὅπλων οἱ πτωχοί, εἴτε ἂν οἱ πλούσιοι ἀπὸ φόβου ἀποφασίσουν νὰ ἀποχωρήσουν μόνοι τῶν ἐκ τῆς πόλεως.

— Ποῖος λοιπὸν θὰ εἶναι τὴν ὥρην ὁ τρόπος τῆς διοικήσεως, καὶ ποῖα τὰ ἦθη τῆς πολιτείας ταύτης; διότι εἶναι φανερόν ὅτι ἐξ αὐτῆς τῆς ἐξετάσεως θὰ εὐρεθῇ τοιοῦτος καὶ ὁ δημοκρατικὸς ἄνθρωπος. — Βεβαίως. — Λοιπὸν ἐν πρώτοις ὅλοι τῶν εἶναι ἐλευθεροὶ, καὶ ἐπικρατεῖ εἰς τὴν πολιτείαν πλήρης ἐλευθερία καὶ παρρησία καὶ ἐξουσία νὰ κάμῃ ὁ καθένας ὅ,τι θέλει. — Αὐτὸ τοῦλάχιστον λέγεται. — Ὅπου δὲ ὑπάρχει αὐτὴ ἡ ἐξουσία, εἶναι φανερόν ὅτι ἕκαστος πολίτης θὰ διαθέτῃ καὶ θὰ κανονίζῃ τὸν βίον του κατ' ἀρέσκειαν. — Μάλιστα, φανερόν. — Ἐπομένως θὰ ὑπάρχῃ εἰς αὐτὴν τὴν πολιτείαν μεγίστη ποικιλία ἀνθρωπίνων τύπων καὶ χαρακτήρων. — Καὶ πῶς ὄχι; — Μὰ τὴν ἀλήθειαν κινδυνεύει νὰ θεωρηθῇ ἡ ὠραιότερα ἀπὸ ὅλας τὰς πολιτείας αὐτή, καθὼς φόρεμα κεντημένον μὲ πολυποίκιλα ἄνθη, τοιοῦτοτρόπως στολισμένη καὶ αὐτὴ μὲ παντοειδῆ ἦθη καὶ χαρακτήρας· καὶ δι' αὐτὸ ἴσως, ὅπως τὰ παιδιὰ καὶ αἱ γυναῖκες θαυμάζουν τὴν ποικιλίαν τοῦ στολισμοῦ, νὰ κρίνουν καὶ οἱ πολλοὶ ὠραιότεραν αὐτὴν τὴν πολιτείαν. — Δὲν δυσκολεύομαι νὰ τὸ πιστεύσω. — Καὶ εἰς αὐτὴν τὴν πολιτείαν εἶναι ποῦ ἢμπορεῖ κανεὶς νὰ ἔλθῃ νὰ διαλέξῃ τὸ εἶδος τοῦ πολιτεύματος ποῦ τοῦ.

ἔρχεται εἰς τὸν λογαριασμόν. — Πῶς αὐτό; — Διότι περικλείει ὅλα τὰ εἶδη τῶν πολιτευμάτων, χάρις εἰς τὴν ἐξουσίαν ποῦ ἔχει ὁ καθένας νὰ ζῇ ὅπως θέλει· καὶ φαίνεται, πῶς ἂν ἤθελε κανεὶς νὰ χαράξῃ τὸ σχέδιον μιᾶς πολιτείας, ὅπως δὲ ἐκάμναμεν καὶ ἡμεῖς τώρα, δὲν θὰ ἔχῃ ἀνάγκην παρὰ νὰ μεταβῇ εἰς μίαν δημοκρατουμένην πόλιν, ὅπως πηγαίνει κανεὶς εἰς τὴν ἀγορὰν ἢ εἰς τὸ παντοπωλεῖον, καὶ νὰ διαλέξῃ τὸ εἶδος τῆς ἀρεσκείας του, σύμφωνα μὲ τὸ ὅποιον νὰ ἐκτελέσῃ τὸ σχέδιόν του. — Ἴσως πρᾶγματι δὲν θὰ τοῦ λείψουν πρότυπα.

— Δὲν φαίνεται δὲ θαυμασία ἐκ πρώτης ὄψεως καὶ πολὺ χαριτωμένη ἡ τοιαύτη διευθέτησις τῶν πραγμάτων, ὥστε νὰ μὴν ἔχῃς τὴν ὑπεχρέωσιν νὰ ἀναλαμβάνῃς καμμίαν δημοσίαν λειτουργίαν, ὅσην καὶ ἂν ἔχῃς ἰκανότητα πρὸς τοῦτο, οὔτε πάλιν νὰ ὑπόκεισαι εἰς καμμίαν ἐξουσίαν, ἐὰν δὲν θέλῃς, οὔτε νὰ πηγαίνῃς εἰς τὸν πόλεμον, ἐνῶ οἱ ἄλλοι πηγαίνουν, οὔτε νὰ ἔχῃς εἰρήνην, ὅταν ἔχουν οἱ ἄλλοι, ἐὰν δὲν τὸ ἐπιθυμῇς ἐσὺ, ἢ, ἐὰν κανεὶς νόμος σοῦ ἀποκλείῃ τὸ δικαίωμα νὰ γίνῃς ἀρχὸν καὶ δικαστῆς, ἐσὺ μολαταῦτα νὰ γίνῃς, ἐὰν σοῦ κατέβῃ εἰς τὸ κεφάλι; — Ἴσως πρᾶγματι ἐκ πρώτης ὄψεως. — Ἐπειτα, τί σοῦ λέγει ἐκείνη ἐνίοτε ἡ ἐπιείκεια πρὸς τοὺς καταδικασμένους; ἢ δὲν ἔτυχε ποτὲ νὰ ἰδῇς εἰς τοιαύτην πολιτείαν ἀνθρώπους καταδικασθέντας εἰς θάνατον ἢ εἰς ἐξορίαν, νὰ μένουν καὶ νὰ ἀναστρέφονται ἐν μέσῳ τῶν ἄλλων, καὶ ὡς νὰ μὴν τὸν ἐπρόσεχε ἢ τὸν ἐβλεπε κανεὶς, νὰ περιφέρεται ἀρειμανίως ἐν μέσῳ ἀγορᾶς ὡς ἦρω; — Καὶ πολλοὺς μάλιστα εἶδα.

— Ἐκείνη δὲ ἡ συγκαταβατικότης τῶν, ἢ ἀπηλλαγμένη καὶ τοῦ ἐλαχίστου ἔχνους μικρολογίας; ἐκείνη ἡ καταφρόνησις πρὸς ὅλας τὰς ἀρχὰς, τὰς ὁποίας ἡμεῖς μὲ τόσην σοβαρότητα καὶ σεβασμὸν πραγματευόμεθα, ὅταν ἐσχεδιάζαμεν τὴν πόλιν μας, λέγοντες ὅτι, οὐδέποτε, ἐκτὸς ἂν ἔχῃ τις τελείαν ἐκ φύσεως προδιάθεσιν, ἐκτὸς ἂν ἐκ παιδικῆς ἡλικίας καὶ ἐν μέσῳ τῶν παιγνίων τοῦ ζῆ μετὰ τὰ παραδείγματα τοῦ καλοῦ καὶ ἀκολούθως σπουδάζῃ ἐπιμελῶς ὅλα αὐτά, εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ κανεὶς ἐνά-

ρετος και καλὸς ἄνθρωπος ; με πόσην μεγαλοπρέπειν ποδοπατῆρας αὐτὰς τὰς ἀρχὰς και χωρὶς διόλου νὰ ἐνδιαφέρεται νὰ γνωρίση με ποίαν προπαρασκευὴν κατήλθεν εἰς τὸ πολιτικὸν στάδιον ὁ δεῖνα πολιτευόμενος, τὸν περιβάλλει με ὅλην του τὴν ἐκτίμησιν και ὑποστήριξιν, ἀρκεῖ μόνον νὰ διακηρύττῃ ἐκεῖνος ὅτι εἶναι φίλος και προστάτης τῶν συμφερόντων τοῦ λαοῦ ! — Τί γενναῖα πράγματι συγκατάθασις ! — Αὐτὰ ἔχει και ἄλλα πολλὰ ὅμοια πλεονεκτήματα ἢ δημοκρατία και εἶναι, καθὼς βλέπεις, πολίτευμα εὐχάριστον, με μεγάλην ποικιλίαν και με τελείαν ἀναρχίαν, ἀφοῦ διανέμει τὴν ἰσότητα ὁμοίως μεταξὺ ἴσων και ἀνίσων. — Πράγματα πολὺ γνωστὰ μᾶς λέγεις.

— Πρόσεξε τώρα και ὁποῖός τις θὰ εἶναι ὁ χαρακτήρ τοῦ ἀτόμου εἰς μίαν δημοκρατίαν· ἢ θέλεις πρῶτα νὰ ἐξετάσωμεν, ὅπως τὸ ἐκάμαμεν και διὰ τὸ πολίτευμα, κατὰ ποῖον τρόπον σχηματίζεται ; — Μάλιστα. — Λοιπὸν ὡς ἐξῆς κατὰ τὴν ἰδέαν μου ὁ φιλοχρήματος ἐκεῖνος και ὀλιγαρχικὸς ἔχει υἷόν, ὁ ὁποῖος ἀνατραφεῖς ὑπὸ τοῦ πατρὸς του ἔχει τὰ ἴδια αἰσθήματα με αὐτόν.

— Πῶς ὄχι ; — Και οὗτος λοιπὸν διὰ τῆς βίας κατορθώνει και χαλιναγωγεῖ τὰς ἐπιθυμίας του ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι χωρὶς νὰ τοῦ φέρουν κανένα κέρδος, ἀπεναντίας εἶναι δαπανηραὶ, και δι' αὐτὸ και ὀνομάζονται ὄχι ἀναγκαῖαι. — Μάλιστα. — Θέλεις λοιπὸν, διὰ νὰ κάμωμεν σαφέστερα τὰ πράγματα, νὰ ὀρίσωμεν πρῶτα ποίας λέγομεν ἀναγκαῖας ἐπιθυμίας και ποίας ὄχι ; — Θέλω.

— Ἀναγκαῖαι λοιπὸν ἐπιθυμῖαι δὲν πρέπει νὰ ὀνομασθοῦν δικαίως ἐκεῖναι, ποῦ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ τὰς ἀποφύγωμεν και τῶν ἐποίων ἢ ἱκανοποιήσις μᾶς εἶναι ὠφέλιμος ; διότι εἶναι φανερόν ὅτι και τὰ δύο αὐτὰ εἶναι ἀνάγκαι ἐπιβεβλημένα ὑπὸ τῆς φύσεως. — Και πολὺ μάλιστα. — Ὡστε ἔχομεν δίκαιον ν' ἀποδώσωμεν εἰς αὐτὰς τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ ἀναγκαίου. — Βεβαίως. — Τί δέ ; ἐκείνας, ἀπὸ τὰς ὁποίας θὰ ἠμποροῦσε κανεὶς νὰ ἀπαλλαχθῆ, ἂν τὸ ἔκαμνε ἔργον του ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας, και αἱ ὁποῖαι κανένα καλὸν δὲν μᾶς κάμνουν, ποῦ ὑπάρχουν, ἀλλὰ τὸ ἐναντίον, δὲν θὰ ἦτο ὀρθόν, ἂν ἠθέλομεν τὰς ὀνομάσῃ ὄχι

ἀναγκαῖας ; — Πολὺ ὀρθόν. — Νὰ λάβωμεν τώρα ἓνα παράδειγμα και διὰ τὰ δύο εἶδη, διὰ νὰ ἔχωμεν ἓνα τύπον αὐτῶν ; — Πρέπει βέβαια. — Λοιπὸν, ἢ ἐπιθυμία τοῦ νὰ φάγωμεν ἀπλῶς ὅσον χρειάζεται διὰ τὴν υγείαν μας και τὴν εὐεξίαν ἢ και ἢ ἐπιθυμία ἠρτυμένου φαγητοῦ, δὲν εἶναι ἀναγκαῖα ; — Τὸ νομίζω. — Και ἢ μὲν ἐπιθυμία ἀπλῶς τοῦ νὰ φάγωμεν εἶναι και διὰ τοὺς δύο λόγους, νομίζω, ἀναγκαῖα, και διότι εἶναι ὠφέλιμος και διότι χωρὶς αὐτὸ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ζήσωμεν. — Ναί. — Τοῦ δὲ ἠρτυμένου φαγητοῦ, ἐφ' ὅσον παρέχει κάποιαν ὠφέλειαν διὰ τὴν εὐεξίαν μας. — Πολὺ σωστά. — Πέραν ὅμως ἀπὸ αὐτὸ ἢ ἐπιθυμία φαγητῶν ἀσυνηθίστων και ἀλλοκότων παρασκευασμάτων, ἐπιθυμία βλαβερὰ μὲν διὰ τὸ σῶμα, ἐπιβλαβὴς δὲ και διὰ τὴν σωφροσύνην και τὴν νηφαλιότητα τῆς ψυχῆς, και ἀπὸ τῆς ὁποίας διὰ τῆς καταλλήλου ἐκπαιδεύσεως δύνανται οἱ περισσότεροι ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας νὰ ἀπαλλαχθοῦν, ἢ τοιαύτη ἐπιθυμία δὲν δύναται δικαίως νὰ ὀνομασθῆ ὄχι ἀναγκαῖα ; — Και πολὺ μάλιστα. — ἠμποροῦμεν λοιπὸν ἀκόμη αὐτὰς μὲν νὰ τὰς ὀνομάσωμεν και δαπανηράς, τὰς δὲ πρῶτας ἐπικερδεῖς, διότι χρησιμεύουν νὰ μᾶς κάμνουν ἱκανοὺς νὰ ἐργαζώμεθα — Πῶς ὄχι ; — Δὲν συμβαίνει δὲ τὸ ἴδιον και με τὰς ἐρωτικὰς και με ὅλας τὰς ἄλλας ἐπιθυμίας ; — Τὸ ἴδιον. — Ἐκεῖνον λοιπὸν ποῦ ὀνομάσαμεν προηγουμένως κηφήνα, δὲν εἶναι αὐτὸς ποῦ κυριαρχεῖται ἀπὸ τὰς τοιαύτας ἡδονὰς και ἐπιθυμίας τὰς μὴ ἀναγκαῖας, ἐνῶ ἀπεναντίας ὁ φιλοχρήματος και ὀλιγαρχικὸς ἔχει μόνον τὰς ἀναγκαῖας ; — Πῶς ὄχι ;

— Ἄς τὸ ἐξηγήσωμεν λοιπὸν τώρα ἐξ ἀρχῆς πῶς ἀπὸ τὸν ὀλιγαρχικὸν γίνεται ὁ δημοκρατικὸς· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον μοῦ φαίνεται πῶς γίνεται τὸ πρᾶγμα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. — Πῶς ; — Ὅταν ἓνας νέος, ἀναθεραμμένος, ὅπως ἐλέγαμεν, με τὴν ἀγάπην τοῦ κέρδους και ἐν γένει ἀμελῶς, γευθῆ ἅπαξ ἀπὸ τὸ μέλι τῶν κηφήνων και τύχῃ νὰ συναναστραφῆ με τὰ δεινὰ και φοβερὰ ἐκεῖνα θηρία, ποῦ ἠμποροῦν νὰ τοῦ παρασκευάσουν ποικίλας και παντοειδεῖς ἡδονὰς, ἀπὸ αὐτὴν τὴν στιγμήν, γνώριζε,

ἀρχίζει νὰ μεταβάλλεται ἢ ἐν αὐτῷ ὀλιγαρχικὴ φύσις εἰς δημοκρατικὴν. — Κατ' ἀνάγκην. — Καὶ ὅπως ἢ ὀλιγαρχικὴ πολιτεία μεταβάλλει μορφήν, ὅταν τὴν δημοκρατικὴν μερίδα τὴν βοηθήσουν ἔξωθεν σύμμαχοι τῶν αὐτῶν φρονημάτων, δὲν μεταβάλλεται ἐπίσης καὶ ὁ νέος, ὅταν ἔξωθεν ὅμοιοι καὶ συγγενεῖς ἐπιθυμῖαι βοηθήσουν τὸ ἕτερον εἶδος τῶν ἐν αὐτῷ ἐπιθυμιῶν; — Βεβαίωτατα. — Καὶ ἐὰν μὲν σπεύσῃ ἀφ' ἐτέρου πρὸς βοήθειαν τῆς ἐν αὐτῷ ὀλιγαρχικῆς μερίδος τῶν ἐπιθυμιῶν καμμία ἄλλη συμμαχία, ὁ πατέρας τοῦ δηλαδὴ καὶ οἱ ἄλλοι οἰκεῖοί τοῦ μὲ τὰς νοθεσίας τῶν καὶ τὰς ἐπιπλήξεις τῶν, τότε νομίζω, συνάπτεται μέσα τοῦ πόλεμος σωστὸς μεταξὺ τῶν δύο μερίδων.

— Πῶς ὄχι; — Καὶ ἄλλοτε μὲν συμβαίνει νὰ ἡττηθῇ ἡ δημοκρατικὴ μερίς ὑπὸ τῆς ὀλιγαρχικῆς, καὶ τότε αἱ κακαὶ ἐπιθυμῖαι ἐν μέρει μὲν τελείως ἐξαφανίζονται, ἐν μέρει δὲ ἐκδιώκονται ἐκ τῆς ψυχῆς τοῦ νέου, μέσα εἰς τὴν ὁποῖαν γεννᾶται τὸ αἴσθημα τῆς ἐντροπῆς, καὶ ἐπανέρχεται τοιοῦτοτρόπως εἰς τὴν εὐθεῖαν ἐδόν. — Πράγματι συμβαίνει αὐτὸ ἐνίοτε. — Πάλιν ὅμως μετ' ὀλίγον, ἐξ αἰτίας τῆς κακῆς ἀνατροφῆς, ποῦ ἔλαθε ἀπὸ τὸν πατέρα τοῦ, ἄλλαι ἐπιθυμῖαι ἰσχυρότεραι καὶ περισσότεραι διαδέχονται ἐκεῖνας ποῦ κατώρθωσε νὰ ἐξορίσῃ. — Πράγματι καὶ αὐτὸ γίνεται συνήθως. — Τὸν παρασύρουν λοιπὸν πρὸς τὰς αὐτὰς κακὰς συναναστροφάς, καὶ ἀπὸ τὴν λαθραίαν αὐτὴν ἐπιμύξιν γεννῶνται πλῆθος νέων ἐπιθυμιῶν μέσα τοῦ. Πῶς ὄχι;

— Εἰς τὸ τέλος ὅμως καταλαμβάνουν τὴν ἀκρόπολιν τῆς ψυχῆς τοῦ νέου ἀντιληφθεῖσαι, ὅτι εἶναι κενὴ μαθήσεως καὶ καλῶν ἔξεων καὶ ἀληθινῶν ἀρχῶν, ποῦ χρησιμεύουν ὡς οἱ καλύτεροι φρουροὶ καὶ φύλακες διὰ τὴν διάνοιαν τῶν θεοφιλῶν ἀνθρώπων.

— Ἀναμφιδόλως. — Κρίσεις δὲ ψευδεῖς καὶ δοξασταὶ ἐπιπόλαιοι καὶ ἀλαζονικαὶ ἀναβαίνουν καὶ πιάνουν τὴν θέσιν, ποῦ ἔπρεπε νὰ κατέχουν ἐκεῖναι. — Αὐτὸ γίνεται. Τότε λοιπὸν δὲν ἐπιστρέφει καὶ μένει διὰ παντὸς πλέον φανερὰ μαζὶ μὲ τοὺς λωτοφάγους ἐκεῖνους; καὶ ἂν τύχῃ νὰ ἔλθῃ ἐκ μέρους τῶν οἰκείων τοῦ καμμία ἐνίσχυσις εἰς τὴν ἀντίθετον, τὴν φειδωλὴν

μερίδα τῆς ψυχῆς τοῦ, αἱ ἀλαζονικαὶ δοξασταὶ δὲν κλείουν τὰς πύλας τοῦ ἐν αὐτῷ βασιλικοῦ τείχους καὶ οὔτε εἰς αὐτὴν τὴν ἐπικουρίαν ἐπιτρέπουν τὴν εἴσοδον, οὔτε θέλουν νὰ ἀκούσουν τοὺς λόγους, ποῦ φέρει πρεσβεία ἀνθρώπων πρεσβυτέρων καὶ συνेतῶν; ἀλλ' ἀφοῦ ἐξησφάλισαν ὑπὲρ ἑαυτῶν τὴν νίκην μὲ τὴν βοήθειαν πλῆθους ἀνωφελῶν ἐπιθυμιῶν, ἐκδιώκουν μὲν ἀτίμως τὴν ἐντροπὴν ὀνομάζοντες αὐτὴν ἡλιθιότητα, κυνηγοῦν μὲ πολλοὺς προπηλακισμοὺς τὴν σωφροσύνην, τὴν ὁποῖαν ἀποκαλοῦν ἀνδρεία, καὶ στέλλουν εἰς ἐξορίαν τὴν μετριότητα καὶ ὀλιγαρχίαν, τὰς ὁποίας χαρακτηρίζουν ὡς χωριατοσύνην καὶ προστυχίαν. — Ἀληθινά. — Ἀφοῦ λοιπὸν τοιοῦτοτρόπως ἀπαλλάξουν ἀπὸ αὐτὰς καὶ καθαρῶς τὴν ψυχὴν τοῦ νέου, ποῦ ἐπῆραν εἰς τὴν κατοχὴν τῶν καὶ τὸν μυσθὸν εἰς τὰ μεγάλα μυστήρια, τότε δὲ πλέον εἰσάγουν εἰς αὐτὴν, μετὰ μεγάλης καὶ λαμπρᾶς ἀκολουθίας καὶ μὲ στεφάνους εἰς τὴν κεφαλὴν, τὴν αὐθαιρείαν καὶ τὴν ἀναρχίαν καὶ τὴν ἀκολασίαν καὶ τὴν ἀναίδειαν, τὰς ὁποίας στολίζουσι μὲ ἐγκώμια καὶ χαϊδευτικὰ ὀνόματα, ἀποκαλοῦντες τὴν μὲν αὐθαιρείαν τρόπον τοῦ φέρεσθαι καθὼς πρέπει, τὴν ἀναρχίαν ἐλευθερίαν, τὴν ἀκολασίαν μεγαλοπρέπειαν, καὶ τὴν ἀναίδειαν ἀνδρείαν. Δὲν εἶναι πράγματι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ποῦ ἓνας νέος συνηθισμένος ἐκ παιδικῆς ἡλικίας νὰ ἰκανοποιῇ τὰς ἀναγκαίας μόνον ἐπιθυμίας τοῦ, μεταβάλλει κατὰστασιν καὶ παραδίδεται μὲ ὅλην τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἄδειαν εἰς τὰς μὴ ἀναγκαίας καὶ ὠφελίμους ἡδονάς; — Μὲ μεγάλην πράγματι ἀκρίθειαν καὶ ζωηρότητα ἐζωγράφισες τὴν μεταβολὴν τοῦ.

— Ζῆ δὲ πλέον ἀπ' ἐδῶ κ' ἐμπρὸς ὁ τοιοῦτος χωρὶς νὰ κάμνῃ καμμίαν διάκρισιν μεταξὺ τῶν ἀναγκαιῶν καὶ περιττῶν ἡδονῶν, διὰ τὴν ἰκανοποίησιν τῶν ὁποίων δὲν φεΐδεται οὔτε χρημάτων, οὔτε κόπου, οὔτε χρόνου. ἀλλ' ἐὰν ἔχῃ τύχην καὶ δὲν παρασυρθῇ ὑπ' αὐτῶν μέχρι παροξυσμοῦ, μὲ τὸν καιρὸν δὲ καὶ μὲ τὴν ἡλικίαν, ἀφοῦ κατευνασθῇ ὅπωςδῆποτε ἢ τρικυμία τῶν παθῶν, ἀνακαλέσῃ ἐκ τῆς ἐξορίας μερικὸς ἐκ τῶν φυγάδων καὶ δὲν παραδώσῃ μέχρι τέλους καὶ ἀνεπιφυλάκτως τὸν ἑαυτὸν τοῦ

εἰς τοὺς ἐπεισελθόντας, ἀποκαθιστᾶ τότε κάποιαν ἰσορροπίαν μεταξὺ τῶν ἐπιθυμιῶν του καὶ παραδίδει ἐκάστοτε τὴν διοίκησιν τῆς ψυχῆς του εἰς τὴν μερίδα τὴν ὅποιαν ἤθελεν, οὕτως εἶπειν, εὐνοήσῃ ὁ κλῆρος καὶ πάλιν εἰς τὴν ἄλλην, ἀφοῦ κορεσθῇ μὲ τὴν πρώτην, χωρὶς νὰ κάμνῃ διάκρισιν, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν εὐνοίαν τρέφων καὶ διὰ τὰς δύο. — Πολὺ σωστά. — Καὶ δὲν δέχεται, ἐννοεῖται, νὰ ἀκούσῃ οὐδ' ἐπιτρέπει τὴν εἴσοδον εἰς τὸ φρούριον, ἐὰν ἔλθῃ ὁ ὀρθὸς λόγος νὰ τοῦ εἴπῃ, ὅτι ὑπάρχουν δύο εἰδῶν ἡδοναί, αἱ μὲν ἀποτελεσμα τῶν καλῶν καὶ χρηστῶν ἐπιθυμιῶν, αἱ δὲ τῶν πονηρῶν καὶ φαύλων, καὶ ὅτι τὰς μὲν πρώτας ὀφείλει νὰ ἐπιζητῇ καὶ νὰ ἐκτιμᾷ, τὰς δὲ ἄλλας νὰ καταστέλλῃ καὶ νὰ δαμάξῃ· ἀποκρούει κάθε τοιαύτην εἰσῆγγησιν καὶ λέγει ὅτι πρέπει ἄλλας ἐξ ἴσου νὰ ἐκτιμᾷ. — Αὐτὸ βέβαια πρέπει νὰ κάμνῃ εἰς τὴν κατάστασιν, ποῦ εὐρίσκεται.

— Περνᾷ λοιπὸν τὴν ζωὴν του ἡμέραν μὲ τὴν ἡμέραν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον χαριζόμενος εἰς τὴν πρώτην, ποῦ θὰ τοῦ παρυσιασθῇ ἐπιθυμίαν του· σήμερον παραδίδεται εἰς τὴν μέθην καὶ τὴν διασκέδασιν, αὔριον εἰς τὴν ὑδροποσίαν καὶ τὴν αὐστηροτέραν δίαιταν, ἄλλοτε εἰς τὴν ἀργίαν καὶ τὴν τελείαν ἀμεριμνησίαν τῶν πάντων, καὶ ἄλλοτε τάχα ἐγκύπτει εἰς τὴν φιλοσοφίαν· τὸ συχνότερον πολιτεύεται, ἀνέρχεται ἐπὶ τοῦ βήματος καὶ ὅ,τι φθάσῃ λέγει καὶ κάμνει· καὶ ἂν ποτε ζηλώσῃ τὴν πολεμικὴν δόξαν, ἐπιδίδεται εἰς τὰ πολεμικά, ἄλλοτε πάλιν ζηλεύει τοὺς ἐπιχειρηματίας, καὶ ἰδοὺ αὐτὸς τοιοῦτος· καὶ ἐν γένει καμμίαν τάξιν δὲν ἔχει εἰς τὴν ζωὴν του, οὔτε ἐννοεῖ νὰ στενοχωρηθῇ ἀπὸ τίποτε, καὶ αὐτὸν τὸν βίον ἐξακολουθεῖ μέχρι τέλους, τὸν ὅποιον ὀνομάζει εὐχάριστον, ἐλεύθερον καὶ μακάριον. Θαυμάσια ἐξεικόνισες τὸν χαρακτῆρα τοῦ φίλου τῆς ἰσονομίας. — Χαρακτῆρα πολυσύνθετον, ὁ ὅποιος ἐνώνει ἐν ἑαυτῷ ποικίλιαν ἡθῶν καὶ χαρακτήρων, ὅπως καὶ ἐκεῖνη ἡ δημοκρατικὴ πολιτεία· καὶ δὲν εἶναι παράδοξον νὰ τὸν εὐρίσκουν πολλοὶ καὶ πολλὰ ἀξιόζηλευτον, ἀφοῦ περιέχει ὅλα τὰ εἶδη τῶν πολιτευμάτων καὶ τῶν χαρακτήρων. — Ἔτσι εἶναι. — Δὲν ἀντιστοιχεῖ λοιπὸν πρὸς τὴν

δημοκρατικὴν πολιτείαν ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος, ὥστε νὰ τὸν ὀνομάσωμεν ὀρθῶς δημοκρατικόν; — Ἀντιστοιχεῖ βέβαια.

— Μᾶς ὑπολείπεται λοιπὸν τώρα πλέον νὰ διεξέλθωμεν τὸ κάλλιστον εἶδος τοῦ πολιτεύματος καὶ τὸν ἄριστον ἀνθρώπινον χαρακτῆρα, τὴν τυραννίδα καὶ τὸν τύραννον. — Μάλιστα. — Ἄς ἴδωμεν λοιπὸν, ἀγαπητὲ φίλε, κατὰ ποῖον τρόπον σχηματίζεται ἡ τυραννίς· καὶ ὅτι μὲν τὴν ἀρχὴν τῆς ἔχει ἀπὸ τὴν δημοκρατίαν εἶναι σχεδὸν φανερόν. — Βεβαίως. — Καὶ ἀράγε κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, ποῦ γίνεται ἀπὸ τὴν ὀλιγαρχίαν ἢ δημοκρατίαν, κατὰ τὸν ἴδιον γίνεται καὶ ἀπὸ τὴν δημοκρατίαν ἢ τυραννίς; — Πῶς; — Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ ἐθεωρήθη τὸ ἀνώτατον ἀγαθόν, καὶ εἰς τὸ ὅποιον ἐχρεώσται, εἶπαμεν, τὴν γέννησιν τῆς αὐτῆ—ἦτο δὲ τοῦτο ὁ πλοῦτος· ἢ ὄχι; — Ναί. — Ἡ ἀπληστία λοιπὸν τοῦ πλούτου καὶ ἡ παραμέλησις ὅλων τῶν ἄλλων πρὸς ἀπόκτησιν αὐτοῦ, εἶναι ἐκεῖνο ποῦ ἐπέφερε τὴν καταστροφὴν τῆς. — Ἀλήθεια. — Κατὰ τὸν ἴδιον λοιπὸν λόγον καὶ ἡ ἀπληστία ἐκείνου, ποῦ θεωρεῖται ἐν τῇ δημοκρατίᾳ τὸ ἀνώτατον ἀγαθόν, δὲν ἐπιφέρει καὶ αὐτῆς τὴν καταστροφὴν; — Καὶ ποῖον εἶναι αὐτὸ τὸ ἀγαθόν; — Ἡ ἐλευθερία· διότι αὐτὸ θὰ ἀκούσῃς νὰ λέγουν εἰς μίαν δημοκρατουμένην πολιτείαν, ὅτι εἶναι τὸ καλύτερον πρᾶγμα ποῦ ὑπάρχει, καὶ δι' αὐτὸ εἰς τοιαύτην μόνον πολιτείαν ἀξίζει νὰ ζῆ ἕνας, ποῦ εἶναι ἐκ φύσεως ἐλεύθερος. — Πραγματικῶς λέγεται καὶ πολὺ μάλιστα αὐτὸς ὁ λόγος. — Δὲν εἶναι λοιπὸν, καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς ἐπρόκειτο νὰ εἴπω τώρα, ἡ ἀπληστία τῆς ἐλευθερίας καὶ ἡ ἀδιαφορία δι' ὅλα τὰ ἄλλα, ποῦ ἐπιφέρει τὴν κατάπτωσιν καὶ αὐτοῦ τοῦ πολιτεύματος καὶ παρασκευάζει τὴν ἀνάγκην τῆς τυραννίδος; — Πῶς δηλαδή;

— Ὅταν μίαν δημοκρατουμένην πολιτείαν, ποῦ ἔχει ἄσοβστον δίψαν ἐλευθερίας, τύχη νὰ κυβερνᾶται ἀπὸ κακοὺς οἰνοχόους, καὶ μεθύσῃ, διότι τῆς κερνοῦν παρὰ πάνω ἀπ' ὅ,τι πρέπει ἄκρατον, τότε λοιπὸν, ἂν δὲν εἶναι παραπολὺ καλόβολοι οἱ ἄρχοντες καὶ δὲν ἐξακολουθοῦν νὰ τῆς δύνουν ἐλευθερίαν ὅσῃν θέλη, τοὺς

κατηγορεῖ καὶ τοὺς τιμωρεῖ μὲ τὴν πρόφασιν ὅτι εἶναι καταχθόνιοι καὶ ἀποβλέπουν εἰς τὴν ὀλιγαρχίαν. — Τὸ κάμνουν πραγματικῶς αὐτό. — Καὶ ὅσοι μὲν τῶν πολιτῶν ἐξακολουθοῦν νὰ ὑπακούουν εἰς τοὺς ἄρχοντας, τοὺς προπηλακίζει, ὅτι εἶναι δοῦλοι ἐκούσιοι καὶ δὲν ἀξίζουν τίποτε, τοὺς δὲ ἄρχοντας ποῦ εἶναι ὅμοιοι μὲ τοὺς ὑπηκόους, καὶ τοὺς ὑπηκόους ποῦ εἶναι ὅμοιοι μὲ τοὺς ἄρχοντας, ἐπαινεῖ καὶ τιμᾷ καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ· κατ'ἀνάγκην λοιπὸν δὲν θὰ ἐξαπλωθῇ παντοῦ ἡ ἐλευθερία εἰς μίαν τοιαύτην πόλιν; — Πῶς ὄχι; — Θὰ εἰσδύσῃ μάλιστα, φίλε μου, καὶ εἰς τοὺς κόλπους τῆς οἰκογενείας, καὶ εἰς τὸ τέλος τέλος θὰ μεταδοθῇ τὸ μίasma τῆς ἀναρχίας καὶ εἰς αὐτὰ τὰ κατοικίδια ζῆα. — Τί ἐννοεῖς μὲ τοῦτο; — Θέλω νὰ εἶπω ὅτι οἱ πατέρες θὰ συνηθίσουν νὰ θεωροῦν τὰ τέκνα ὡς ἴσους καὶ ὁμοίους των καὶ νὰ φοβοῦνται τοὺς υἱούς των, τὸ ἴδιον πάλιν οἱ υἱοὶ τοὺς πατέρας καὶ οὔτε θὰ τοὺς σέβωνται, οὔτε θὰ τοὺς φοβοῦνται, διὰ νὰ εἶναι βέβαια ἐλεύθεροι· οἱ μέτοικοι θὰ ἐξισωθοῦν μὲ τοὺς πολίτας, οἱ πολῖται μὲ τοὺς μετοίκους, ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ξένοι. — Αὐτὸ ἀκριβῶς καὶ συμβαίνει.

— Αὐτὰ λοιπὸν γίνονται καὶ ἄλλα μικρότερα τοιαῦτα εἰς αὐτὴν τὴν πολιτείαν· ὁ διδάσκαλος φοβεῖται καὶ περιποιεῖται τοὺς μαθητάς του, οἱ μαθηταὶ καμμίαν σημασίαν δὲν δίδουν διὰ τοὺς διδασκάλους καὶ τοὺς παιδαγωγούς των· καὶ ἐν γένει οἱ νέοι ἐννοοῦν νὰ περνοῦν τὸ ἕνα μὲ τοὺς γεροντοτέρους καὶ νὰ συνεργίζονται μὲ αὐτοὺς καὶ εἰς τοὺς λόγους καὶ τὰ ἔργα, οἱ δὲ γέροντες πάλιν συγκατερχόμενοι μέχρι τῶν νέων σπουδάζουν νὰ μιμοῦνται τοὺς τρόπους των καὶ νὰ κάμνουν τὸν χαρίεντα καὶ τὸν εὐτράπελον, διὰ νὰ μὴ θεωροῦνται φορτικοὶ καὶ δεσποτικοί. — Αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια. — Ἄλλ' ἢ πλέον ἀνυπόφορος κατάχρησις τῆς ἐλευθερίας ποῦ συμβαίνει εἰς τὴν τοιαύτην πολιτείαν, εἶναι νὰ βλέπῃς τοὺς δούλους τοὺς ἀγορασμένους καὶ τὰς δούλας, νὰ ἀπολαμβάνουν ὄχι μικρότεραν ἐλευθερίαν ἀπὸ ἐκείνους ποῦ τοὺς ἠγόρασαν· ἐλησμόνησα δὲ σχεδὸν νὰ εἶπω, πόση ἰσωνομία καὶ ἐλευθερία ἐπικρατεῖ εἰς τὰς μεταξὺ ἀνδρῶν καὶ γυναι-

κῶν σχέσεις. — Ἄς μὴ λησμονῶμεν τίποτε καὶ, κατὰ τὸν Αἰσχύλον, ἄς λέγωμεν ὅτι μᾶς ἔρχεται εἰς τὸ στόμα. — Πολὺ καλὰ καὶ ἐγὼ αὐτὸ θὰ κάμω. Θὰ ἐδυσκολεύετο κανεὶς νὰ τὸ πιστεύσῃ, ἂν τοῦλάχιστον δὲν τὸ ἔβλεπε, πῶσον καὶ αὐτὰ τὰ ζῆα τὰ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἀνθρώπων ἀπολαμβάνουν ἐδῶ μεγαλύτεραν ἐλευθερίαν ἢ παντοῦ ἄλλου· διότι πραγματικῶς, ὅπως λέγει καὶ ἡ παροιμία, **κατὰ τὸν ἀφέντη καὶ τὸ σκυλί**, οἱ δὲ ἵπποι καὶ οἱ ὄνοι, συνηθισμένοι νὰ πηγαίνουν ἐλεύθερα καὶ μὲ δλην των τὴν μεγαλοπρέπειαν εἰς τοὺς δρόμους, πίπτουν ἐπάνω εἰς ὄσους τύχη νὰ συναντήσουν, ἐὰν δὲν παραμερίσουν αὐτοί· καὶ τέλος πάντων ὅλα ἀπολαμβάνουν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν. — Μοῦ διηγείσαι τὸ ἰδικόν μου τὸ ὄνειρον· συχνὰ μοῦ συμβαίνει αὐτό, ὅταν πηγαίνω εἰς τὴν ἐξοχὴν.

— Ἐννοεῖς λοιπὸν, ποῖον εἶναι τὸ κεφάλαιον ὄλων αὐτῶν ἂν τὰ προσθέσωμεν· ἡ ψυχὴ τῶν πολιτῶν γίνεται τόσον εὐπαθής, ὥστε καὶ εἰς τὴν ἐλαχίστην ὑποψίαν καταναγκασμοῦ, ποῦ θὰ ἤθελέ τις νὰ τοὺς ἐπιβάλῃ, ἀγανακτοῦν καὶ ἐξεγείρονται· γνωρίζεις δὲ βέβαια ὅτι εἰς τὸ τέλος καταντοῦν νὰ μὴ λαμβάνουν καθόλου ὑπ' ὄψιν των καὶ τοὺς νόμους, εἴτε τοὺς γραπτοὺς εἴτε τοὺς ἀγράφους, διὰ νὰ μὴν ἔχουν κανένα ἀπολύτως κύριον. — Τὸ γνωρίζω καὶ πολὺ καλὰ.

— Αὐτὴ λοιπὸν, φίλε μου, εἶναι ἡ τόσον καλὴ καὶ χαριτωμένη μορφή τοῦ πολιτεύματος, ἐκ τῆς ὁποίας, κατὰ τὴν ἰδέαν μου, λαμβάνει τὴν ἀρχὴν ἡ τυραννίς. — Πραγματικῶς χαριτωμένη· ἀλλὰ τί συμβαίνει κατόπιν; — Τὸ ἴδιον νόσημα, τὸ ὁποῖον ἀνεφάνη εἰς τὴν ὀλιγαρχίαν καὶ ἐπέφερε τὴν καταστροφὴν τῆς, τὸ ἴδιον παρουσιάζεται καὶ εἰς αὐτὴν ἀλλὰ ὑπὸ μορφήν βαρυτέραν, ἕνεκα τῆς γενικῆς ἀμεριμνησίας, καὶ ἐπιφέρει τὴν ὑποδούλωσιν τῆς δημοκρατίας· διότι τῶνόντι ἡ ὑπερβολὴ εἰς κάθε πρᾶγμα ἐπιφέρει συνήθως τὴν μετᾶπτωσιν εἰς τὴν ἐναντίαν ὑπερβολὴν, ὅπως παρατηρεῖται εἰς τὰς ἐποχὰς τοῦ ἔτους, εἰς τὰ φυτὰ, εἰς τὰ σώματά μας καὶ μάλιστα καὶ εἰς τὰς πολιτείας προπάντων. — Εἶναι πολὺ φυσικὸν νὰ γίνεταί. — Καὶ λοιπὸν καὶ ἡ ὑπερβολικὴ ἐλευ-

θερία, εἴτε εἰς τοὺς ἰδιώτας εἴτε καὶ εἰς τὰ κράτη, εἰς τίποτε ἄλλο, φαίνεται, δὲν ὁδηγεῖ παρὰ εἰς τὴν δουλείαν. — Ἔτσι εἶναι. — Εἶναι λοιπὸν φυσικὸν νὰ μὴ προέρχεται ἐξ ἄλλης πολιτείας ἢ τυραννίς παρὰ ἐκ τῆς δημοκρατίας, ἐκ τῆς ἀκροτάτης δηλαδὴ ἐλευθερίας ἢ μεγαλυτέρα καὶ ἀγριωτέρα δουλεία. — Τὸ πρᾶγμα ἔχει τὸν λόγον του. — Δὲν εἶναι ὅμως αὐτὸ ποῦ μὲ ἐρωτοῦσες, ἀλλὰ ποῖον νόσημα παρουσιάζεται εἰς τὴν δημοκρατίαν, τὸ ἴδιον ἀπαράλλακτα ὅπως καὶ εἰς τὴν ὀλιγαρχίαν, καὶ ἐπιφέρει τὴν ὑποδούλωσιν αὐτῆς. — Ἐχεις δίκαιον.

— Ἐννοῶ λοιπὸν ἐκεῖνο τὸ εἶδος τῶν ἀργῶν καὶ πολυδαπάνων ἀνθρώπων, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ μὲν γενναιότεροι τίθενται ἐπὶ κεφαλῆς, οἱ δὲ ἄλλοι, οἱ ἀνανδρότεροι, τοὺς ἀκολουθοῦν· τοὺς πρώτους, ἐνθυμῆσαι, τοὺς παρεβάλαμεν μὲ τοὺς κηφήνας, ποῦ ἔχουν κέντρα, καὶ τοὺς ἄλλους μὲ τοὺς κηφήνας, ποῦ δὲν ἔχουν. — Καὶ πολὺ ὀρθῶς. — Αὐτὰ λοιπὸν τὰ δύο εἶδη τῶν ἀνθρώπων ἐπιφέρουν γενικὴν διατάραξιν εἰς πᾶσαν πολιτείαν, ποῦ ἐμφανίζονται, ἀπαράλλακτα ὅπως συμβαίνει μὲ τὸ φλέγμα καὶ τὴν χολὴν εἰς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα· πρέπει λοιπὸν ὁ καλὸς ἰατρὸς καὶ νομοθέτης τῆς πολιτείας νὰ λάβῃ ἐξ ἀρχῆς ὅλα τὰ μέτρα του, ὅπως ἕνας ἐμπειρὸς μελισσοουργός, προπάντων μὲν διὰ νὰ μὴ εἰσχωρήσουν καθόλου εἰς τὴν κυψέλην, ἂν δὲ τύχη καὶ εἰσχωρήσουν, νὰ τοὺς πετάξῃ ἔξω μίαν ὥραν ἀρχύτερα μαζὶ μὲ τὰς βεδλαμμένας κηρήθρας. — Δὲν ἔχει, μὰ τὴν ἀλήθειαν, καλύτερον νὰ κάμῃ. — Ἄς λάβωμεν ὅμως τὸ πρᾶγμα ὡς ἐξῆς, διὰ νὰ ἐννοήσωμεν σαφέστερα αὐτὸ ποῦ θέλομεν. — Πῶς; — Ἄς διαιρέσωμεν τὴν δημοκρατουμένην πολιτείαν εἰς τρεῖς τάξεις, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἄλλως τε εἶναι καὶ ἀληθές· ἢ πρώτη περιλαμβάνει αὐτοὺς ἀκριβῶς ποῦ ἐλέγαμεν τώρα, καὶ οἱ ὅποιοι ἀπὸ τὴν γενικὴν ἐλευθερίαν, πολλαπλασιάζονται ὄχι ὀλιγώτερον παρὰ εἰς τὴν ὀλιγαρχικὴν πολιτείαν. — Ἔτσι εἶναι. — Εἶναι δέ, ἐννοεῖται, καὶ πολὺ βλαβερώτεροι εἰς τὴν δημοκρατικὴν παρὰ εἰς ἐκεῖνην. — Πῶς; Ἐκεῖ μὲν, ἐπειδὴ τὸ εἶδος αὐτὸ τῶν ἀνθρώπων, δὲν ἔχει καμμίαν ὑπόληψιν καὶ τὸ ἀπομακρύνουν ἀπὸ

κάθε ἀρχὴν, μένει οὕτως εἰπεῖν ἀγύμναστον καὶ ἀτροφικόν· ἐνθ' ἀπεναντίας εἰς μίαν δημοκρατίαν αὐτὸ διαχειρίζεται, ὡς γνωστόν, τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν, ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων· καὶ οἱ μὲν ἐπιτηδειότεροι ἐξ αὐτῶν λέγουν καὶ πράττουν, οἱ δὲ ἄλλοι περιβομοῦν προσκολλημένοι γύρω εἰς τὸ βῆμα καὶ δὲν ἐπιτρέπουν εἰς κανένα νὰ ἔχη τὴν ἀντίθετον γνώμην, ὥστε τὰ πάντα διεξάγονται εἰς αὐτὴν τὴν πολιτείαν ὑπὸ τῶν τοιούτων, ἐκτὸς ἐνὸς πολὺ μικροῦ ἀριθμοῦ. — Εἶναι ἀληθές. — Εἶναι τώρα μία δευτέρα τάξις, ἢ ὁποία μένει πάντα χωρισμένη ἀπὸ τὸ πλῆθος.

— Ποία εἶναι αὕτη; — Ἐπειδὴ ὅλοι εἰς αὐτὴν τὴν πολιτείαν ἐργάζονται διὰ νὰ πλουτήσουν, οἱ φρονιμώτεροι καὶ πλέον μετρημένοι ἐκ φύσεως μεταξὺ τῶν γίνονται καὶ πλουσιώτεροι. — Φυσικά. — Καὶ ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι, νομίζω, ποῦ τραποῦν τὸ περισσότερον μέλι καὶ προχειρότερα οἱ κηφήνες. — Καὶ τί νὰ τραυήξουν βέβαια ἀπὸ ἐκείνους, ποῦ δὲν ἔχουν τίποτε; — Αὐτοὶ λοιπὸν οἱ πλούσιοι εἶναι, ποῦ τοὺς λέγουν· τὸ βοτάνι τῶν κηφήνων. — Ἐπάνω κάτω. — Ἡ δὲ τρίτη τάξις εἶναι ὁ μικρὸς λαός, ὅσοι εἶναι τεχνῖται καὶ δὲν πολυανακατώνονται εἰς τὰ πρᾶγματα καὶ ποῦ μόλις ἐπαρκοῦν νὰ ζήσουν μὲ τὰ ὀλίγα ποῦ ἔχουν· καὶ εἶναι μολαταῦτα εἰς μίαν δημοκρατίαν ἢ πολυπληθεστέρα καὶ κυριωτέρα τάξις αὕτη, ὅταν συσσωματωθῇ.

Ἔτσι εἶναι· ἀλλὰ δὲν συνηθίζει νὰ τὸ κάμνῃ αὐτὸ συχνά, ἐὰν δὲν πάρῃ καὶ αὐτὸς τὸ μερίδιόν του ἀπὸ τὸ μέλι. — Καὶ τὸ παίρνει πραγματικῶς, καθόσον οἱ προεστώτες κάμνουν ὅτι ἢμποροῦν δι' αὐτὸ ἀφαιροῦν τὰς περιουσίας τῶν πλουσίων καὶ τὰς μοιράζουσι εἰς τὸν λαόν, ἀφοῦ, ἐννοεῖται, κρατήσουν αὐτοὶ τὸ μεγαλύτερον μέρος. — Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον πραγματικῶς λαμβάνει καὶ αὐτὸς τὸ μερίδιόν του. — Ἀναγκάζονται λοιπὸν καὶ οἱ πλούσιοι, τῶν ὁποίων τὰς περιουσίας παίρνουν, νὰ ὑπερασπίζωνται, λαμβάνοντες τὸν λόγον εἰς τὰς συναθροίσεις τοῦ δήμου ἢ ἐνεργοῦντες ὅπως ἄλλως δύνανται. — Πῶς ὄχι; — Κατηγοροῦνται λοιπὸν ὑπὸ τῶν ἄλλων, καὶ χωρὶς νὰ ἐπιδιώκουν καμμίαν καινοτομίαν πολιτικὴν, ὅτι τάχα σχεδιάζουν τὴν ἀνατρο-

πὴν τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος καὶ εἶναι ὀλιγαρχικοί. — Βεβαίως. — Καὶ αὐτοὶ λοιπὸν εἰς τὸ τέλος, ἀφοῦ βλέπουν ὅτι ὁ δῆμος, ὄχι ἴσως τόσο ἀπὸ κακὴν θέλησιν, ἀλλὰ ἐξ ἀγνοίας καὶ ἀπατώμενος ἀπὸ τοὺς συκοφάντας, θέλει ὄλο νὰ τοὺς ἀδικῆ, τότε πλέον, εἴτε τὸ θέλουν εἴτε ὄχι, γίνονται πραγματικῶς ὀλιγαρχικοί· καὶ δὲν πταίουν αὐτοί, ἀλλ' ἀφορμὴ πάλιν τοῦ κακοῦ εἶναι ἐκεῖνος ὁ ἴδιος ὁ κηφήν, ποῦ τοὺς καταδιώκει μὲ τὸ κέντρον του. — Ἄναμφιδόλως. — Ἀρχίζουσι λοιπὸν καταγγελίαι καὶ κρίσεις καὶ δικαστικαὶ ἀγῶνες μεταξύ των. — Βέβαια. — Δὲν ἔχει δὲ τὴν συνήθειαν ὁ δῆμος νὰ ἀναδεικνύῃ ἐκάστοτε ἓνα κατ' ἐξοχὴν προστάτην του, καὶ νὰ τὸν περιβάλλῃ μὲ πᾶσαν ἰσχύϊν καὶ ἐξουσίαν; — Μάλιστα. — Εἶναι λοιπὸν φανερόν, ὅτι ἀπὸ αὐτὴν τὴν ῥίζαν τῶν προσστατῶν τοῦ δήμου ξεφυτρώνει ὁ τύραννος καὶ ἀπὸ πουθενᾶ ἄλλοῦ. — Καὶ πολὺ μάλιστα φανερόν.

— Ποία λοιπὸν εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς μεταβολῆς ἀπὸ τοῦ προστάτου εἰς τὸν τύραννον; δὲν εἶναι προφανῶς, ὅταν ἀρχίσῃ ὁ προστάτης νὰ κάμνῃ τὸ ἴδιον μ' ἐκεῖνο, ποῦ συμβαίνει, κατὰ τὸν μῦθον, εἰς τὸ ἐν Ἀρκαδίᾳ ἱερόν τοῦ Λυκαίου Διός; — Τί δηλαδὴ; — Ὅτι τάχα ἐκεῖνος, ποῦ γευθῆ ἀπὸ τὸ ἓνα ἀνθρώπινον σπλάγγνον, ποῦ εἶναι κομμένον μέσα εἰς τὰ πολλὰ ἄλλα σπλάγγνα τῶν ἄλλων θυμάτων, κατ' ἀναπόδραστον ἀνάγκην μεταβάλλεται εἰς λύκον· ἢ δὲν ἔχεις ποτέ σου ἀκοῦσῃ αὐτὸν τὸν μῦθον; — Μάλιστα. — Μήπως λοιπὸν τοιουτοτρόπως καὶ ὁ προστάτης τοῦ δήμου, ὅταν εὕρῃ ὄχλον πρόθυμον νὰ τὸν ὑπακούῃ καὶ δὲν κρατήσῃ τὰς χεῖράς του καθαρὰς ἀπὸ τὸ αἷμα συμπολιτῶν του, ἀλλὰ μὲ ἀδίκους κατηγορίας, ὅπως γίνεται πολὺ συνήθως, ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων γίνῃ ἀφορμὴ νὰ ἀδικοθανατήσῃ ἄνθρωπος καὶ γευθῆ τοιουτοτρόπως μὲ γλῶσσαν καὶ στόμα ἀνόσιον συγγενικὸν αἷμα καὶ ἐξορίζῃ καὶ φονεύῃ καὶ ὑπόσχηται ἀπόσθεσιν χρεῶν καὶ ἀναδασμὸν γῆς, μήπως, λέγω, κατ' ἀνάγκην τότε, ὕστερ' ἀπ' ὅλ' αὐτά, εἶναι πεπρωμένον ὁ τιοῦτος ἢ νὰ πέσῃ καὶ αὐτὸς θῦμα τῶν ἐχθρῶν του, ἢ νὰ γίνῃ τύραννος καὶ νὰ μεταβληθῆ ἀπὸ ἄνθρωπος εἰς λύκον; — Κατ' ἀνάγκην αὐτὸ

θὰ συμβῆ. — Αὐτὸς λοιπὸν εἶναι ποῦ στήνῃ πόλεμον μὲ ἐκείνους ποῦ ἔχουν τὰς μεγάλας περιουσίας. — Αὐτός. — Καὶ ἐάν, ἀφοῦ μίαν φορὰν ἐξορισθῆ, ἐπανέλθῃ παρ' ὄλην τὴν ἀντίστασιν τῶν ἐχθρῶν του, δὲν ἐπανερχεται τέλειος πλέον τύραννος; — Ἄναμφιδόλως. — Ἄλλ' ἐάν δὲν ἠμπορέσουν νὰ τὸν ἐξορίσουν ἢ νὰ τὸν φονεύσουν, κατηγοροῦντες αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ δήμου, δὲν συνωμοτοῦν νὰ τὸν δολοφονήσουν κρυφίως; — Αὐτὸ τοῦλάχιστον γίνεται συνήθως. — Καὶ τότε συμβαίνει τὸ πολυθρύλητον ἐκεῖνο τέχνασμα τῶν τυράννων, εἰς τὸ ὅποιον καταφεύγουν, ὅταν τὰ πράγματα καταντήσουν εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον, νὰ ζητοῦν δηλαδὴ ἀπὸ τὸν δῆμον σωματοφύλακας, διὰ νὰ μὴν τοὺς πάθῃ τίποτε ὁ ὑπερασπιστὴς τοῦ δήμου. — Μάλιστα. — Καὶ τοῦ δίδου πράγματι, ἐπειδὴ φοβοῦνται μὲν δι' ἐκεῖνον, δὲν φοβοῦνται δὲ τίποτε διὰ τὸν ἑαυτὸν τους. — Καὶ βέβαια.

— Ὅταν λοιπὸν τὸ πρᾶγμα φθάσῃ εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον, κάθε ἄνθρωπος μὲ μεγάλην περιουσίαν, καὶ ὁ ὅποιος δι' αὐτὸν τὸν λόγον θεωρεῖται ὡς ἐχθρὸς τοῦ δήμου, ἐφαρμόζει τὸν χρησμόν, ποῦ ἐδόθη εἰς τὸν Κροῖσον, καὶ

στὸ χαλικοστρωμένον ἔρμον

φεύγει, δὲ μένει, καὶ δειλὸς δὲ ντρέπεται νὰ γίνῃ.

— Διότι βέβαια δὲν θὰ τοῦ δοθῆ περίστασις νὰ ἐντραπῆ ἄλλην φορὰν πλέον. — Πραγματικῶς, διότι ἂν συλληφθῆ, θὰ λάβῃ ἀφευκτὸν θάνατον. — Κατ' ἀνάγκην. — Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὸν προστάτην τοῦ δήμου, ἐκεῖνος πλέον τότε φαρδὺς πλατύς, ὄχι πέφτει καταγῆς (ὅπως λέγει ὁ στίχος) ἀλλὰ, ἀφοῦ καταρρίψῃ καὶ ἄλλους πολλούς, ἐνθρονίζεται εἰς τὸ ἄρμα τῆς πόλεως καὶ παρουσιάζεται πλέον τέλειος τύραννος ἀντὶ προστάτου. — Καὶ ποῖος θὰ τὸν ἠμποδίξῃ;

— Ἄς ἴδωμεν τώρα τὴν εὐδαιμονίαν αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς πόλεως, ἢ ὅποια θὰ ἔχῃ τὴν εὐτυχίαν νὰ τὸν ἀποκτήσῃ. — Ἄς ἴδωμεν. — Καὶ εἰς μὲν τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἀρχῆς του, δὲν φέρεται φιλομειδέστατα καὶ καταδεκτικώτατα εἰς ὄλους ποῦ συναντᾷ, καὶ δὲν ἀποστέργει καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ τυράν-

νου ; δὲν σκορπίζει ἀφειδῶς ὑποσχέσεις καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ καὶ ἀναστέλλει πράγματι τὰ χρέη καὶ μοιράζει γαίας εἰς τὸν δῆμον καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους του καὶ ἐν γένει ὑποκρίνεται πρὸς ὅλους τὸν πρᾶον καὶ ἡμερον ; — Εἶναι ἠναγκασμένος νὰ τὸ κάμνῃ. Ὅταν ὅμως ἠσυχάσῃ ἀπαξ μετὰ τοὺς ἐξωτερικούς του ἐχθρούς, καὶ μετὰ ἄλλους μὲν ἐξ αὐτῶν συμφιλιωθῇ, ἄλλους δὲ τοὺς ἐξοντώσῃ, πρῶτον μὲν ἀρχίζει νὰ ὑποκινῇ κάθε φοράν καὶ κάποιον πόλεμον, διὰ νὰ ἔχῃ πάντοτε ὁ δῆμος ἀνάγκην ἀρχηγού. — Εἶναι φυσικόν. — Ἀλλὰ πρὸ πάντων δὲν τὸ κάμνει, διὰ νὰ συνεισφέρουν εἰς τὰς ἀνάγκας δῆθεν τοῦ πολέμου καὶ τοιουτοτρόπως, μόλις ἐπαρκοῦντες πλέον εἰς τὰς καθημερινὰς τῶν ἀνάγκας, νὰ μὴ εἶναι εἰς θέσιν νὰ τὸν ἐπ.βουλευῶνται ; — Φανερόν. — Καὶ διὰ νὰ ἔχῃ ἀκόμη τὸ μέσον νὰ ἀπαλλάσσεται μετὰ εὐσχημον πρόφασιν ἀπὸ ἐκείνους, ποῦ ὑποπεύεται ὅτι ἔχουν ἀρκετὰ φιλελεύθερον τὸ φρόνημα, διὰ νὰ μὴ ὑποκύβουν ὑπὸ τὸν ζυγόν του, ἐκθέτων αὐτοὺς εἰς τοὺς κινδύνους τοῦ πολέμου ; δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους δὲν ἔχει ἀνάγκην πάντοτε ὁ τύραννος νὰ προκαλῆ κάποιον πόλεμον ; — Μάλιστα. — Ὅλα ὅμως αὐτὰ δὲν τὸν κάμνουν νὰ γίνεταί ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον μισητὸς εἰς τοὺς πολίτας ; — Πῶς ὄχι ; — Μερικοὶ δὲ ἀπὸ ἐκείνους ποῦ συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀνύψωσίν του καὶ ἔχουν διὰ τοῦτο κάποιαν δύναμιν πλησίον του, δὲν θὰ ἀρχίσουν νὰ κάμνουν λόγον μετὰ παρρησίας διὰ τὰς πράξεις του μεταξὺ τῶν, οἱ δὲ τολμηρότεροι καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν ἴδιον νὰ τὰς κατακρίνουν ; — Φυσικώτατα. — Ὅλους λοιπὸν αὐτοὺς πρέπει νὰ τοὺς βγάλῃ ὁ τύραννος ἀπὸ τὴν μέσην, ἐὰν θέλῃ νὰ διατηρήσῃ τὴν ἐξουσίαν, ἕως ὅτου δὲν ἀφίση κανένα, οὔτε φίλον οὔτε ἐχθρόν, ποῦ νὰ ἔχῃ κάποιαν ἀξίαν. — Αὐτὸ εἶναι φανερόν. — Πρέπει λοιπὸν μετὰ ἀκραν ὀξύτητα νὰ διακρίνῃ καὶ νὰ βλέπῃ ποῖος εἶναι ἀνδρεῖος, ποῖος μεγάλωφρων, ποῖος φρόνιμος, ποῖος πλούσιος· καὶ τὸσον εὐτυχῆς εἶναι, ὥστε πρέπει, ἐκὼν ἄκων, νὰ τοὺς θεωρῇ ὅλους αὐτοὺς ἐχθρούς του καὶ νὰ ἐπιζητῇ τὴν καταστροφὴν τῶν, ἕως ὅτου καθαρῶς τελείως τὴν πόλιν ἀπὸ αὐτοῦς. — Ὁραῖος κατα-

ρισμός ! — Ὁραῖος πράγματι, ἀλλ' ἀντίθετος ἀπὸ ἐκεῖνον ποῦ κάμνουν εἰς τὰ σώματα οἱ ἰατροί· ἐκεῖνοι δηλαδὴ ἀφαιροῦν τὰ χειρότερα καὶ ἀφήνουν τὰ καλύτερα· αὐτὸς δὲ τὸ ἐναντίον. — Καθὼς φαίνεται εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸ κάμνῃ αὐτό, ἂν ἐνοῆ νὰ διατηρήσῃ τὴν ἀρχήν.

— Μετὰ ἀξιολάτρευτον, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀνάγκην εἶναι δεσμευμένος, ἢ ὅποια τοῦ ἐπιβάλλει, ἢ νὰ ζῆ μετὰ τοὺς πολλοὺς τοὺς φαύλους καὶ μάλιστα μισούμενος ὑπ' αὐτῶν, ἢ νὰ ἀποθάνῃ. — Αὐτὴ εἶναι ἡ θέσις του. — Ἀλλὰ ὅσον μισητότερος γίνεται εἰς τοὺς πολίτας μετὰ αὐτὰς τὰς πράξεις του, δὲν θὰ ἔχῃ ἀνάγκην καὶ τὸσον περισσοτέρων καὶ πιστοτέρων δορυφόρων ; — Πῶς ὄχι ; — Ἀλλὰ ποῦ θὰ εὖρη αὐτοὺς τοὺς πιστοὺς καὶ ἀπὸ ποῦ θὰ τοὺς προσκαλέσῃ ; — Μόνοι τῶν θὰ ἔλθουν πολλοὶ πετώντας, ἀρκεῖ νὰ τοὺς πληρώνῃ κανεὶς καλά. — Μοῦ φαίνεται, μὰ τὸν κύνα, πῶς ἐννοεῖς κάποιους κηφήνας πάλιν, ξενικούς καὶ κάθε λογῆς. — Σωστὰ τὸ ἡῦρες. — Τί τάχα ; δὲν θὰ ἠμποροῦσεν ἄραγε νὰ εἶχεν ἐντοπίους ; — Πῶς ; — Νὰ πάρῃ τοὺς δούλους ἀπὸ τοὺς κυρίους τῶν, νὰ τοὺς ἀπελευθερώσῃ καὶ νὰ ἀποτελέσῃ ἀπὸ αὐτοὺς τὴν σωματοφυλακὴν του. — Καλὰ τὸ ἐσκέφθης, διότι αὐτοὶ πραγματικῶς θὰ τοῦ εἶναι καὶ τελείως ἀφωσιωμένοι. — Τί ἀξιόζηλευτον πρᾶγμα, ἀλήθεια, ποῦ μᾶς παριστάνεις τὸν τύραννον, ἀφοῦ θὰ ἔχῃ τέτοιους φίλους καὶ πιστοὺς ἀνθρώπους, διὰ νὰ ἀντικαταστήσῃ ἐκείνους τοὺς ἄλλους ποῦ ἐξέκαμε πρὶν ! — Καὶ ὅμως αὐτοὺς ἔχει. — Καὶ τὸν θαυμάζουν βέβαια αὐτοὶ οἱ νέοι του σύντροφοι καὶ ζοῦν μετὰ οἰκειότητα μαζί του οἱ νέοι αὐτοὶ πολῖται, ἐνῶ οἱ χρηστοὶ τὸν μισοῦν καὶ τὸν ἀποφεύγουν. — Πῶς νὰ μὴ γίνεταί αὐτό ;

— Ἐχουν λοιπὸν δίκαιον νὰ θεωροῦν τὴν τραγωδίαν ἐν γένει ταμεῖον πάσης σοφίας, καὶ ἰδιαίτερος ἐν αὐτῇ τὸν Εὐριπίδην. — Διὰ τί τὸ λέγεις αὐτό ; — Διότι εἶπε μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ αὐτὴν τὴν βαθυστόχαστον ῥῆσιν ὅτι « γίνονται σοφοὶ οἱ τύραννοι μετὰ τὴν συναναστροφὴν τῶν σοφῶν »· καὶ ἔλεγε βέβαια σοφούς, αὐτοὺς ποῦ ζοῦν μετὰ οἰκειότητα μαζί τῶν. — Καὶ ὡς ἰσό-

θεον ἀκόμη ἐγκωμιάζει τὴν τυραννίδα καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἄλλοι ποιηταί. — Πιστεύω ὅμως μολαταῦτα, ὅτι, καθὼς εἶναι σοφοὶ οἱ ποιηταί τῆς τραγωδίας, θὰ μᾶς συμπαθήσουν καὶ ἡμᾶς καὶ ὄλους, ὅσοι πολιτεύονται σύμφωνα μὲ τὰς ἰδικὰς μας ἀρχάς, ποῦ δὲν θὰ τοὺς παραδεχθοῦμεν εἰς τὴν πολιτείαν μας, ἐπειδὴ ἔξυμνοῦν τοὺς τυράννους. — Θὰ μᾶς συμπαθήσουν, πιστεύω καὶ ἐγώ, τοῦλάχιστον οἱ λεπτότεροι μεταξὺ των. — Ἐμποροῦν ὅμως, ἐννοεῖται, ἀξιόλογα νὰ περιοδεύουν εἰς τὰς ἄλλας πολιτείας, νὰ συναθροίζουσι τοὺς ὄχλους καὶ μισθώνοντες τὰς ὠραιότερας καὶ ἰσχυροτέρας καὶ πειστικώτερας φωνάς, νὰ προσελκύουν τὰ πλήθη ὑπὲρ τῶν τυραννίδων καὶ τῶν δημοκρατιῶν. — Βεβαίως. — Δι' ὅλα αὐτὰ μάλιστα λαμβάνουν καὶ πλουσίας ἀμοιβὰς καὶ τιμὰς, προπάντων μὲν ἀπὸ τοὺς τυράννους, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον ἀπὸ τὰς δημοκρατίας· ἀλλ' ὅσον, ἐννοεῖται, παίρνουν τὸν ἀνήφορον πρὸς τὰ τελειότερα πολιτεύματα, τόσον ἀποκάμνει καὶ ἡ ὑπόληψις των, ὡς νὰ τὴν ἔπιασεν ἄσθμα καὶ δὲν ἤμπορεῖ νὰ τοὺς παρακολουθήσῃ. — Ἔχεις δίκαιον.

— Ἄλλ' ἄς ἐπανέλθωμεν ἀπὸ αὐτὴν τὴν παρέκβασιν, ποῦ ἐκάμαμεν, καὶ ἄς ἰδοῦμεν τώρα πῶς ὁ τύραννος θὰ διαθρέψῃ τὸ ὠραῖον καὶ πολυἀριθμον καὶ πολυποίκιλον καὶ πάντοτε ἀνανεύμενον στρατόπεδόν του ἐκεῖνο. — Εἶναι φανερόν, ὅτι θὰ θέσῃ χεῖρα βέβηλον εἰς τοὺς ναοὺς καὶ τοὺς ἱεροὺς θησαυροὺς τῆς πόλεως, καὶ ἐφόσον τὸ ἐκ τῆς πωλήσεως αὐτῶν χρῆμα τὸν ἐξαρκεῖ, δὲν θὰ ἐπιβάλλῃ εἰς τὸν λαὸν πολὺ μεγάλας καταναγκαστικὰς εἰσφοράς. — Ἄλλὰ τί θὰ γίνῃ ὅταν τελειώσουν αὐτά; — Τότε βέβαια θάρχησι νὰ τρέφεται καὶ αὐτὸς καὶ οἱ καλεσμένοι του καὶ οἱ φίλοι του καὶ αἱ φίλαι του ἀπὸ τὰ πατρικά του. — Ἐνόησα· ὅτι ὁ λαὸς δηλαδὴ, ποῦ ἐγέννησε τὸν τύραννον, θὰ θρέψῃ καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς συντρόφους του. — Ἔχει βέβαια αὐτὴν τὴν ὑποχρέωσιν. — Πῶς τὸ λέγεις αὐτό; ἀλλ' ἂν ὁ λαὸς ἀγανακτήσῃ ἐπὶ τέλους καὶ τοῦ εἶπη, ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον νὰ τρέφεται ἀπὸ τὸν πατέρα του ἕνας υἱὸς εἰς αὐτὴν τὴν ἡλικίαν πλέον, ἀλλὰ τὸ ἐναντίον ὁ πατέρας ἀπὸ τὸν υἱόν, καὶ οὔτε τὸν

ἐγέννησε καὶ τὸν ἀνάστησε διὰ νὰ τοῦ γίνῃ, ὅταν μεγαλώσῃ, δούλος τῶν δούλων του καὶ νὰ τὸν τρέφῃ καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς δούλους καὶ ὄλον τὸν ἄλλον συρφετὸν τῆς ἀκολουθίας του, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀπελευθερωθῇ μὲ τὴν βοήθειαν καὶ τὴν προστασίαν του ἀπὸ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς ὀνομαζομένους ἐπιφανεῖς, καὶ τώρα τὸν προστάζει νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν πόλιν, καὶ αὐτὸς καὶ οἱ φίλοι του, ὅπως ἕνας πατέρας ποῦ ἐκδιώκει ἀπὸ τὴν οἰκίαν του τὸν υἱόν του μαζὶ μὲ τοὺς ὄχληροὺς συντρόφους του; — Τότε, μὰ τὸν θεόν, θὰ γνωρίσῃ πλέον ὁ δῆμος ποῖον θρέμμα ἐγέννησε καὶ ἐθέρμανε εἰς τὸν κόλπον του καὶ ἐμεγάλωσε καὶ ὅτι ἐκεῖνοι, ποῦ θέλει νὰ ἐκδιώξῃ, εἶναι πολὺ ἰσχυρότεροί του. — Τί κάθεσαι καὶ λέγεις; θὰ τολμήσῃ νὰ ἐπιβάλλῃ βίαν εἰς τὸν πατέρα του ὁ τύραννος, καὶ ἂν δὲν ὑποχωρήσῃ, νὰ τὸν κτυπήσῃ ἀκόμη; — Μάλιστα, ἀφοῦ πρῶτα τὸν ἀφοπλίσῃ. — Μὰ ἐσὺ μᾶς τὸν παριστάνῃς τὸν τύραννον σωστὸν πατροφάγον καὶ διεστραμμένον γηροτρόφον καί, καθὼς φαίνεται, αὐτὸ πραγματικῶς εἶναι ποῦ ὀνομάζει ὄλος ὁ κόσμος τυραννίδα· ὁ λαὸς, κατὰ τὸ λεγόμενον, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὸν καπνὸν τῆς δουλείας ἀνθρώπων ἐλευθέρων, ἔπεσε μέσα εἰς τὴ φωτιὰ δεσποτείας δούλων καὶ ἤλλαξε τὸ φόρεμα τῆς μεγάλης ἐκείνης καὶ ἀναρμόστου ἐλευθερίας μὲ τὸ φόρεμα τῆς σκληροτάτης καὶ πικροτάτης δουλείας τῶν δούλων. — Ἔτσι γίνονται αὐτὰ τὰ πράγματα. — Καὶ λοιπόν, θὰ εἶχαμεν τώρα ἄδικον νὰ ἰσχυρισθῶμεν, ὅτι ἀρκετὰ καλὰ ἀνεπτύξαμεν πῶς γίνεται ἢ μετὰδασιν ἀπὸ τὴν δημοκρατίαν εἰς τὴν τυραννίδα, καὶ ποῖος εἶναι ὁ χαρακτήρ αὐτῆς; — Καὶ πολὺ καλὰ μάλιστα.

BIBLION Θ'.

— Μᾶς μένει λοιπὸν νὰ ἐξετάσωμεν τὸν τυραννικὸν ἄνθρωπον, πῶς σχηματίζεται ἀπὸ τὸν δημοκρατικόν, ποῖα εἶναι τὰ ἦθη του καὶ ἂν ὁ τρόπος τῆς ζωῆς του εἶναι ἄθλιος ἢ μακαριστός. — Αὐτὸ πράγματι μᾶς μένει νὰ ἐξετάσωμεν. — Γνωρίζεις ὅμως τί ἐπιθυμῶ ἐγὼ ἀκόμη; — Τί; — Μοῦ φαίνεται, ὅτι δὲν ἐξετάσαμεν ἀρκετὰ ἀκριβῶς τὸ περὶ τῶν ἐπιθυμιῶν κεφάλαιον, ποῖα εἶναι ἡ φύσις καὶ τὰ διάφορα εἶδη αὐτῶν· καὶ ἐφ' ὅσον δὲν γίνῃ τοῦτο, θὰ εἶναι πάντοτε ἀσαφεστέρα ἢ ἐξέτασις ἐκείνου, ποῦ ζητοῦμεν. — Καὶ δὲν εἶναι ἀκόμη καιρὸς νὰ τὸ κάμωμεν; — Εἶναι βέβαια· καὶ πρόσθε τί κυρίως θέλω νὰ γνωρίσωμεν περὶ αὐτῶν· μεταξὺ τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῶν ἡδονῶν, τὰς ὁποίας ἐχαρκτηρίσαμεν ὡς μὴ ἀναγκαίας, ὑπάρχουν μερικαί, ποῦ τὰς θεωρῶ παρανόμους· αὐταὶ ἐνυπάρχουν γενικῶς εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ εἰς μερικοὺς μὲν περιστέλλονται ὑπὸ τῶν νόμων καὶ ὑπὸ ἄλλων καλυτέρων ἐπιθυμιῶν, οὕτως ὥστε ἢ φεύγουν καθ' ὀλοκληρίαν ἢ, ὅσαι μένουν, εἶναι ὀλίγαι καὶ ἀσθενέστεραι, εἰς ἄλλους ὅμως εἶναι πολλαὶ καὶ ἰσχυρότεραι. — Καὶ ποῖαι εἶναι αὐταὶ αἱ ἐπιθυμίαι, ποῦ λέγεις; — Ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι ἐξεγείρονται κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὕπνου, ὅταν κοιμᾶται μὲν τὸ ἄλλο μέρος τῆς ψυχῆς, ποῦ εἶναι λογικόν, ἡμερον καὶ ἀρχικόν, τὸ δὲ κτηνώδες καὶ ἄγριον, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ἢ πολυφασίας ἢ μέθης, ἀρχίζει νὰ σκιρτᾷ καὶ, ἀφοῦ τέλος ἀποδιώξῃ τὸν ὕπνον, ζητῇ νὰ διαφύγῃ καὶ νὰ ἐκανοποιήσῃ τὰς ὀρέξεις του· καὶ γνωρίζεις, ὅτι δὲν εἶναι τίποτε ποῦ νὰ μὴ τολμᾷ νὰ τὸ κάμῃ τότε, ὡς νὰ εἶχεν ἀπαλλαχθῆ καὶ ἀποτινάξῃ πάντα χαλινὸν ἐντροπῆς καὶ φρονήσεως· διότι δὲν διατάζει νὰ ἐπιχειρήσῃ, καθὼς

φαντάζεται, οἷανδὴποτε βδελυρίαν, χωρὶς νὰ κάμῃ διακρίσιν ἢ μητρός, ἢ ἄλλου ὀποιοῦδήποτε ἀνθρώπου, ἢ θεοῦ, ἢ ζῆφου, κάθε μαιοφονίαν ἢμπορεῖ νὰ διαπράξῃ καὶ καμμίαν ἀκαθαρσίαν δὲν ἀποτροπιάζεται, καὶ μ' ἓνα λόγον δὲν ὑπάρχει παραφροσύνη καὶ ἀναισχυντία, ποῦ νὰ τὴν ἀφήσῃ. — Εἶναι ἀληθέστατα αὐτὰ ποῦ λέγεις.

— Ὅταν ὅμως ἓνας ἄνθρωπος ἔχῃ ῥυθμίση τὴν δίαίτάν του μὲ τοὺς κανόνας τῆς ὑγιεινῆς καὶ τῆς σωφροσύνης· ὅταν, πρὶν παραδοθῆ εἰς τὸν ὕπνον, ἐξεγείρῃ τὸ λογιστικόν του καὶ τὸ θρέψῃ μὲ καλοὺς διαλογισμοὺς καὶ σκέψεις καὶ συγκεντρώνη εἰς αὐτὰς ὄλην του τὴν διάνοιαν· ὅταν, χωρὶς νὰ παραφορτώσῃ τὸ ἐπιθυμητικόν, τοῦ παραχωρῇ ὅσον τοῦ χρειάζεται ἀπολύτως, διὰ νὰ ἀποκοιμηθῆ καὶ νὰ μὴν ἔρχεται νὰ ταρασσῇ τὴν καλυτέραν μερίδα τῆς ψυχῆς μὲ τὴν χαρὰν του ἢ τὴν λύπην του, ἀλλὰ τὴν ἀφήσῃ μόνην τῆς καὶ ἀνεπηρέαστον νὰ ἀναζητῆ καὶ νὰ λαχταρᾷ νὰ μάθῃ, ὅτι δὲν γνωρίζει, ἢ ἀπὸ τὰ παρελθόντα, ἢ ἀπὸ τὰ ἐνεστώτα, ἢ ἀπὸ τὰ μέλλοντα· ὅταν ἐπίσης αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος κατευνάσῃ τὸ θυμοειδὲς μέρος τῆς ψυχῆς του καὶ κοιμηθῆ χωρὶς νὰ ἔχῃ τὴν καρδίαν του ταραγμένην ἀπὸ θυμὸν ἐναντίον τινός· ὅταν τέλος καθησυχάσῃ αὐτὰ τὰ δύο μέρη τῆς ψυχῆς, κρατήσῃ δὲ ἐν ἐξεγέρσει τὸ τρίτον μόνον μέρος, εἰς τὸ ὁποῖον ἐδράζει ἡ φρόνησις, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀναπαυθῆ, γνωρίζεις βέβαια ὅτι προσεγγίζει τότε τὸ πνεῦμά του πλησιέστερα εἰς τὴν ἀλήθειαν, καὶ κάθε ἄλλο παρὰ φαντασίαι παράνομοι τοῦ παρουσιάζονται εἰς τὰ ὄνειρά του. — Καὶ ἐγὼ παραδέχομαι ὅτι τοιοῦτοτρόπως γίνονται τὰ πράγματα. — Καὶ ἴσως μὲν νὰ ἐξετεῖναμεν πέραν τοῦ δέοντος αὐτὴν τὴν παρέκθεσιν· ἐκεῖνο ὅπωςοῦδήποτε, ποῦ μᾶς ἐνδιαφέρει νὰ γνωρίζωμεν, εἶναι, ὅτι ἔχει μέσα του ὁ καθένας μας, καὶ ἐκεῖνοι ἀκόμη ποῦ θεωροῦνται περισσότερον κύριοι τῶν πθηῶν των, ἓνα εἶδος ἐπιθυμιῶν κτηνωδῶν, ἀγρίων καὶ παρανόμων· αὐτὸ δὲ προπάντων ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὰ ὄνειρα· σκέψου λοιπὸν τώρα ἂν σοῦ φαίνεται πῶς ἔχω δίκαιον καὶ συμφωνῆς μαζί μου. — Ἄλλὰ συμφωνῶ βέβαια.

— Λοιπὸν ἐνθυμήσου τώρα τὴν εἰκόνα τοῦ ἐκάμαμεν τοῦ δημοκρατικοῦ ἀνθρώπου· ἐλέγαμεν, ὅτι ἀνετράφη ἐκ νεότητος ὑπὸ πατρὸς φειδωλοῦ, ὅστις μόνον τὰς ἐπικερδεῖς ἐπιθυμίας ἐξέτιμα, τελείως δὲ περιεφρόνει τὰς μὴ ἀναγκαίαις, τοῦ ἀποβλέπουν μόνον εἰς τὴν διασκέδασιν καὶ τὸν καλλωπισμὸν· ἢ ὄχι;

— Ναί. — Ἀλλὰ σχετισθεὶς μὲ ἀνθρώπους παραλυμένους καὶ ἐκδότους εἰς ὅλας τὰς ἐπιθυμίας καὶ ἡδονάς, τοῦ ἀνεφέραμεν πρὸ ὀλίγου, παραδίδεται καὶ αὐτὸς εἰς πᾶσαν διαφθορὰν καὶ εἰς πᾶν εἶδος τῶν ἐπιθυμιῶν ἐκείνων, ἀπὸ μῖσος πρὸς τὴν φιλαργυρίαν τοῦ πατέρα του· ἐπειδὴ ὅμως εἶχε καλυτέραν φύσιν ἀπὸ τοὺς διαφθορεῖς του, ἐλκόμενος κατὰ δύο ἀντιθέτους διευθύνσεις, διέπλασεν ἓνα μέσον μεταξὺ τῶν δύο χαρακτῆρα καὶ ἀπολαμβάνων μὲ τὸ μετρον, καθὼς φαντάζεται, τὰ καλὰ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου, ζῆ βίον οὔτε ἀνελεύθερον οὔτε παράνομον, μεταβληθεὶς τοιοιουτρόπως ἀπὸ δημοκρατικοῦ εἰς ὀλιγαρχικόν. — Αὐτὴν πραγματικῶς τὴν ἰδέαν ἐσχηματίσαμεν καὶ ἔχομεν περὶ τοῦ τοιούτου.

— Τώρα φαντάσου πάλιν αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, προχωρημένον πλέον εἰς τὴν ἡλικίαν, νὰ ἔχῃ υἱὸν νέον, ὁ ὁποῖος βέβαια θὰ ἀνετράφη μὲ τὰς ἰδίας ἀρχὰς τοῦ πατρὸς του. — Πολὺ καλὰ. — Φαντάσου κατόπιν ὅτι συμβαίνουν καὶ μὲ αὐτὸν τὰ ἴδια, τοῦ συνέδησαν καὶ μὲ τὸν πατέρα του, ὅτι δηλαδὴ παραδίδεται εἰς πᾶσαν παραλυσίαν, τὴν ὁποῖαν ὀνομάζουσι ἐλευθερίαν ἐκεῖνοι τοῦ τὸν παρέσυραν εἰς αὐτὴν καὶ ὅτι ὁ πατέρας του καὶ οἱ ἄλλοι οἱ οἰκετοὶ του ἔρχονται εἰς βοήθειαν τῶν διαμέσων ἐκείνων ἐπιθυμιῶν του, ἐπεμβαίνουν δὲ συγχρόνως καὶ οἱ ἄλλοι ὑπὲρ τῆς ἰδικῆς των μερίδος· ὅταν ὅμως οἱ τελευταῖοι οὗτοι, μάγοι φοβεροὶ καὶ ἐπιτηδεϊότατοι νὰ δημιουργοῦν τυράννους, ἀπελπισθοῦν, ὅτι θὰ ἠμπορέσουν νὰ κρατήσουν τὸν νέον πρὸς τὸ μέρος των μὲ κάθε ἄλλον τρόπον, μηχανῶνται τὸ κάθε τι διὰ νὰ γεννηθῇ εἰς τὴν καρδίαν του ὁ ἔρωσ ἐκεῖνος, ὅστις προῖσταται τῶν ἀργῶν καὶ σπατάλων ἐπιθυμιῶν, καὶ ὁ ὁποῖος εἶναι, κατὰ τὴν ἰδέαν μου, ἓνας μέγας καὶ πτερωτὸς κηφήν· ἢ νομίζεις ἐσὺ ὅτι εἶναι

τίποτε ἄλλο αὐτὸς ὁ ἔρωσ; — Αὐτὸ καὶ τίποτε ἄλλο. — Ὅταν λοιπὸν αἱ ἄλλαι ἐπιθυμίαι ἔλθουν καὶ περιβομβοῦν γύρω του, στεφανωμένοι μὲ ἄνθη, μυρωμένοι, μεθυσμένοι μὲ οἶνους καὶ θυμιάματα, συνοδευόμενοι μὲ ὄλας τὰς ἀχαλινώτους ἡδονὰς καὶ ἀρχίσουν νὰ τὸν τρέφουν μὲ τὸ παραπάνω καὶ νὰ τὸν μεγαλῶνουν ἕως ὅτου τοῦ ἀναπτυχθῇ τὸ κέντρον τοῦ πόθου καὶ τῆς φιλοδοξίας, τότε πλέον δορυφορούμενος ὑπὸ τῆς μανίας καὶ αἰσθηλατούμενος ὁ προστάτης αὐτὸς τῆς ψυχῆς, ἐὰν εὕρῃ ἀκόμη μέσσα του μερικὰ αἰσθήματα καὶ ἐπιθυμίας χρηστὰς καὶ ἴχνη ἐντροπῆς, τὰ ἀποτελειώνει καὶ τὰ ἐκδιώκει κακὴν κακῶς ἔξω ἀπὸ τὴν ψυχὴν του, τὴν ὁποῖαν ἀφοῦ τοιοιουτρόπως καθαρσίῃ ἀπὸ κάθε σωφροσύνην, γερμίζει μὲ τὴν ἀπέξω φερμένην παραφροσύνην του. — Εἶναι πιστοτάτη εἰκὼν τοῦ τρόπου, κατὰ τὸν ὁποῖον γεννᾶται ὁ τυραννικὸς ἄνθρωπος. — Δὲν εἶναι ἄραγε δι' αὐτὸν τὸν λόγον τοῦ ὀνομάσθη παλαιόθεν τύραννος καὶ ὁ Ἔρωσ; — Ἔτσι φαίνεται. — Καὶ ἓνας ἄνθρωπος ἐπίσης μεθυσμένος δὲν παρουσιάζει κάπως τυραννικὰς διαθέσεις; — Μάλιστα. — Ἀλλὰ καὶ ἓνας παράφρων καὶ μὲ σαλευμένους τὰς φρένας δὲν φαντάζεται ὅτι εἶναι ἱκανὸς νὰ κυβερνήσῃ ὄχι μόνον τοὺς ἀνθρώπους ἀλλὰ καὶ τοὺς θεοὺς; — Ἀναμφιβόλως. — Λοιπὸν, καλέ μου, τυραννικὸς γίνεται ἓνας ἄνθρωπος, ὅταν, ἢ ἐκ φύσεως ἢ ἐξ ἀνατροφῆς, ἢ καὶ ἐκ τῶν δύο, καταστῇ ἐπιρρεπὴς εἰς τὴν μέθην καὶ εἰς τὸν ἔρωτα καὶ εἰς τὴν παραφροσύνην. — Πολὺ σωστά.

— Κατ' αὐτὸν λοιπὸν τὸν τρόπον γίνεται καὶ τοιοῦτος εἶναι ὁ χαρακτήρ του· ποῖα δὲ εἶναι ἡ ζωὴ του; — Ὅπως λέγουσι παίζοντες «αὐτὸ θὰ μοῦ τὸ πῆξ ἐσὺ κ' ἐμένα». — Θὰ σοῦ εἰπῶ ὅστερ' ἀπ' αὐτό, ρίπτονται πλέον κατακέφαλα εἰς τὰς ἑορτάς, εἰς τοὺς κόμους, εἰς τὰ συμπόσια, εἰς τὰς ἐταίρας καὶ ὄλα τὰ τοιαῦτα ἐκεῖνοι, εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ὁποίων ἐνθρονισθεὶς ὁ Ἔρωσ τύραννος, τοὺς κυβερνᾷ καθ' ὀλοκληρίαν. — Κατ' ἀνάγκην. — Ἐκάστην δὲ νύκτα καὶ ἡμέραν δὲν θὰ ξεφυτρώνουν καὶ ὄλο νέαι καὶ φοβεραὶ ἐπιθυμίαι, μὲ ἓνα σωρὸν ἀπαιτήσεις διὰ νὰ νὰ ἐκανοποιηθοῦν; — Βεβαίωτατα. — Ἐὰν ὑπάρχουν λοι-

πὸν τίποτε πρόσδοι, δὲν θ' ἀργήσουν νὰ ἐξαντληθοῦν. — Πῶς ὄχι; — Κατόπιν λοιπὸν θὰ ἀρχίσουν τὰ δάνεια καὶ ὁ τμηματικὸς ἐξαφανισμὸς τῆς περιουσίας. — Ἐγνοεῖται. — Ὅταν δὲ τελειώσουν ὅλα, δὲν θ' ἀρχίσουν κατ' ἀνάγκην νὰ φωνάζουν θορυβωδῶς αἱ πολλαὶ καὶ σφοδραὶ ἐπιθυμίαι, ποῦ ἐμφωλεύουν μέσα των; αὐτοὶ δὲ κεντρούμενοι καὶ ἀπὸ τὰς ἄλλας ἐπιθυμίας, πρὸ πάντων ὁμοῦ ὑπὸ τοῦ Ἔρωτος, ὁ ὁποῖος ὡς ἀρχηγὸς οὕτως εἶπεῖν, ἔχει ὅλας τὰς ἄλλας δορυφόρους του, δὲν θὰ καταληφθοῦν ὑπὸ μανίας καὶ θὰ τρέχουν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ νὰ κυττάξουν, ποῖος ἔχει τίποτε, ποῦ νὰ ἠμποροῦν νὰ τὸ ἀφαιρέσουν διὰ τῆς ἀπάτης ἢ καὶ διὰ τῆς βίας; — Βεβαιότατα. — Εἶναι λοιπὸν ἀναγκασμένοι νὰ μαζεύουν ἀπὸ παντοῦ καὶ ὅ,τι λάχνη, εἰδεμὴ νὰ ὑποφέρουν τὰς σκληροτέρας βασάνους καὶ πόνους. — Δίχως ἄλλο. — Καθὼς δὲ τὰ πάθη, ποῦ εἰσῆλθον κατόπιν εἰς τὴν ψυχὴν του, ἐξετόπισαν τὰς παλαιὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς ἀπεγύμνωσαν ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντά των, τοιοῦτοτρόπως ἄραγε καὶ αὐτὸς θὰ ζητήσῃ, ἂν καὶ νεώτερος, νὰ δεῖξῃ τὴν πλεονεξίαν του εἰς βάρος τοῦ πατρὸς του καὶ τῆς μητρός του καὶ νὰ τοὺς στερήσῃ καὶ τὸ μερίδιόν των, ἀφοῦ ἐσπατάλησε τὸ ἰδικόν του; — Πῶς ὄχι; — Καὶ ἂν δὲν τοῦ τὸ ἐπιτρέψουν, δὲν θὰ τολμήσῃ νὰ κλέψῃ καὶ νὰ ἐξαπατήσῃ τοὺς γονεῖς του; — Χωρὶς ἀμφιβολίαν. — Καὶ ἂν δὲν τὸ κατορθώσῃ, δὲν θὰ καταφύγῃ εἰς τὴν βίαν καὶ τὴν ἀρπαγὴν; — Τὸ πιστεύω. — Καὶ ἂν ἀντιτάξουν εἰς τὴν βίαν του ἀντίστασιν, θὰ σεδασθῇ ἄραγε τὰ γηρατεῖά των καὶ θὰ τὸν ἐμποδίσῃ τίποτε, νὰ τοὺς μεταχειρισθῇ μὲ τρόπον τυραννικόν; — Δὲν σοῦ τοὺς ἐξασφαλίζω πάρα πολὺ τοὺς γονεῖς τοιοῦτου ἀνθρώπου.

— Ἀλλὰ χάριν μιᾶς φίλης χθесινῆς, χάριν μιᾶς ἐταίρας μὲ τὴν ἑποῖαν δὲν τὸν συνδέει κανεὶς ἱερὸς δεσμὸς, ἢ χάριν ἑνὸς νεαροῦ φίλου, ὁ ὁποῖος χθὲς ἀκόμη τοῦ ἦτο ἀδιάφορος, πιστεύεις, Ἀδείμαντε, ὅτι θὰ ἐτόλμα νὰ σηκώσῃ χεῖρα ἐναντίον τῆς παλαιᾶς φίλης, τῆς μητρός του, μὲ τὴν ἑποῖαν τὸν συνδέουν οἱ ἱερώτατοι δεσμοί, ἢ τοῦ ἀρχαιοτέρου φίλου του, τοῦ παρήλικος πλέον καὶ γέροντος πατρὸς του, καὶ νὰ τοὺς ὑποδουλώσῃ εἰς

τοὺς ἔρωτάς του ἐκείνους, ἂν ἔφθανε καὶ μέχρι τοῦ νὰ τοὺς εἰσαγάγῃ εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν; — Ναί, μὰ τὴν ἀλήθειαν, τὸ πιστεύω. — Πολὺ ἀξιωμακάριστον λοιπὸν πρᾶγμα φαίνεται πῶς εἶναι, νὰ γεννήσῃ κανεὶς οἶδον τοιοῦτου χαρακτήρος. — Πολὺ βέβαια.

— Τί δέ; ὅταν τέλος τελειώσουν ὅ,τι εἶχαν καὶ δὲν εἶχαν οἱ γονεῖς του, πολλαπλασιασθῇ δὲ καὶ αὐξηθῇ μέσα εἰς τὴν καρδίαν σου τὸ σμήνος τῶν ἡδονῶν, τότε δὲν θὰ τολμήσῃ εἰς τὰς ἀρχάς νὰ τρυπήσῃ τὸν τοῖχον καμμιᾶς οἰκίας, ἢ νὰ προβῇ εἰς τὴν λωποδυσίαν κανενὸς νυκτερινοῦ διαδάτου, μετὰ ταῦτα δὲ νὰ ἀπογυμνώσῃ καὶ κανένα ναόν; Ὅλα τότε πλέον τὰ αἰσθήματα τῆς τιμῆς καὶ τῆς σωφροσύνης, ποῦ εἶχε μάθῃ ἀπὸ τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν νὰ διακρίνῃ, θὰ ὑποταχθοῦν νικημένα εἰς τὰ πάθη του, τὰ ὅποια νεωστὶ ἀπελευθερώσας ὁ ἔρωσ ἀπὸ τὴν δουλείαν ἔχει κάμει δορυφόρους του· καὶ τὰ πάθη αὐτά, τὰ ὅποια πρότερον, ὅτε ἀκόμη ἦτο εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρὸς του καὶ τῶν δημοκρατικῶν νόμων, μόλις καθ' ὕπνου εἰς τὰ ὄνειρά του ἐτόλμων νὰ ἀπολυθοῦν, τώρα, ποῦ ὁ ἔρωσ ἔγινε τύραννός του, τὸν κάμνουν πλέον διὰ παντὸς τοιοῦτον, ὁποῖος πρὶν ἐγένετο ἑνίστε εἰς τὸν ὕπνον του· τώρα οὔτε ὁ δεινότερος φόβος, οὔτε τὸ βδελυρότερον βρῶμα, οὔτε τὸ χειρότερον κακούργημα θὰ τὸν σταματήσῃ· ἀλλὰ ὁ ἔρωσ, ὁ ὁποῖος τυραννικῶς ζῆ καὶ βασιλεύει μέσα του ἐν πάσῃ ἀνομίᾳ καὶ ἀναρχίᾳ, ὡς ἀπόλυτος μονάρχης εἰς μίαν πόλιν, θὰ τὸν ἀναγκάσῃ τὰ πάντα νὰ ἀποτολήσῃ, διὰ νὰ διαθρέψῃ καὶ τὸν ἑαυτὸν του καὶ τὴν πολυθόρυβον ἐκείνην ἀκολουθίαν τῶν παθῶν, τὰ ὅποια, ἄλλα μὲν εἰσῆλθον ἔξωθεν ἀπὸ τὰς κακὰς συναναστροφάς, ἄλλα δὲ ἀνεπτύχθησαν μόνον τῶν μέσα του ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν χειραφέτησιν ποῦ τοὺς παρεχώρησεν ὁ ἴδιος· ἢ δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ βίος ποῦ διάγει ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος; — Αὐτὸς καὶ ὄχι ἄλλος.

— Καὶ ἂν μὲν εὐρίσκωνται ὀλίγοι τοιοῦτοι εἰς μίαν πολιτείαν, οἱ δὲ λοιποὶ πολῖται εἶναι συνετοί, τότε ἀναγκάζονται νὰ ἀναχωρήσουν, διὰ νὰ προσφέρουν τὰς ὑπηρεσίας των εἰς κανένα ἄλλον ξένον τύραννον, ἢ διὰ νὰ καταταχθοῦν ὡς μισθοφόροι, ἂν

ὑπάρχει πούθενά πόλεμος· καὶ ἂν ἡ πόλις διατελῆ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ, διαπράττουν τότε ἐν αὐτῇ πολλὰ μικρὰ κακά. — Τί εἶδους δηλαδή; — Παραδείγματος χάριν κλοπᾶς, διαρρήξεις, λωποδυσίας, ἱεροσυλίας, σωματεμπορίας· ἐνίοτε δέ, ἂν ἔχουν κάποιαν εὐγλωττίαν, μετέρχονται καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ συκοφάντου, καὶ ψευδομαρτυροῦν ἢ πωλοῦν τὴν συνειδήσιν των. — Πραγματικῶς μικρὰ κακά, ἐὰν εἶναι ὀλίγοι οἱ τοιοῦτοι. — Διότι βέβαια τὰ μικρὰ εἶναι μικρὰ ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ μεγάλα· καὶ ὅλα αὐτὰ παραβαλλόμενα πρὸς ὅσα ὑποφέρει μία πόλις, ὅταν ἀπὸ τὴν ἰδίαν τῆς ἀθλιότητος καὶ διαφθορᾶν ἀποκτήσῃ τύραννον, εἶναι μηδαμινὰ καὶ καμμίαν αἴσθησιν δὲν κάμνουν· ὅταν ὅμως εἰς μίαν πόλιν αὐξηθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν τοιούτων καὶ προστεθοῦν καὶ ἄλλοι εἰς αὐτοὺς καὶ αἰσθανθοῦν τὴν ὑπεροχὴν των, τότε οὗτοι, συνεργούσης καὶ τῆς μωρίας τοῦ μικροῦ λαοῦ, προμηθεύουν εἰς τὴν πόλιν τὸν τύραννον, καὶ μάλιστα ἐκεῖνον μετὰ αὐτῶν, ὅστις ἔχει μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του τὸν μεγαλύτερον καὶ ἰσχυρότερον τύραννον. — Πολὺ φυσικὰ, διότι αὐτὸς θὰ ᾔητο καὶ ὁ τυραννικώτερος.

— Καὶ λοιπόν, ἐὰν μὲν ἡ πόλις τὸ πάρος ἀπόφασιν καὶ κλίνη τὴν κεφαλὴν, χωρὶς νὰ φέρῃ καμμίαν ἀντίστασιν, καλῶς ἔχει· εἰδεμὴ, ἐὰν θελήσῃ νὰ ἐναντιωθῇ, ὅπως μετεχειρίσθη τότε τὴν μητέρα του καὶ τὸν πατέρα του, τὰ ἴδια θὰ κάμῃ τώρα καὶ μὲ τὴν πατρίδα του, ἐὰν ἡμπορέσῃ· θὰ τὴν πιέσῃ, θὰ τὴν βασανίσῃ καὶ θὰ τὴν ἀναγκάσῃ αὐτὴν, τὴν παλαιάν του φίλην, τὴν μητρίδα, καθὼς τὴν λέγουν οἱ Κρήτες, καὶ τὴν πατρίδα, νὰ κάμῃ τὸν δοῦλον εἰς τοὺς νέους του φίλους, ποῦ ἔφερον ἀπ' ἔξω, καὶ νὰ τοὺς διατρέφῃ· καὶ εἰς αὐτὸ τὸ τέλος θὰ καταλήξουν αἱ ἐπιθυμίαι τοῦ τοιούτου ἀνθρώπου. — Εἰς αὐτὸ μάλιστα.

— Ἄλλως τε τοιαύτη εἶναι ἡ διαγωγὴ των καὶ εἰς τὸν ἰδιωτικόν των βίον καὶ πρὶν ἀκόμη καταλάβουν τὴν ἐξουσίαν· πρῶτον μὲν, ὅσοι τοὺς περιστοιχίζουν, ἢ θὰ εἶναι κόλακες πρόθυμοι νὰ τοὺς ἐξυπηρετοῦν εἰς κάθε περίστασιν, ἢ καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, ὅταν ἔχουν τὴν ἀνάγκην των, δὲν θὰ διστάζουν νὰ ταπεινῶνται—

ται καὶ νὰ ἔρπουν ἐμπρὸς των καὶ νὰ λαμβάνουν ὅλα τὰ σχήματα, διὰ νὰ τοὺς ἀποδείξουν τάχα τὴν ἀγάπην των, μόλις ὅμως κατορθώσουν τὸν σκοπὸν των, οὔτε θέλουν πλέον νὰ τοὺς γνωρίζουν. — Πολὺ σωστά. — Τοιοιουτρόπως λοιπὸν περνοῦν ὅλην τὴν ζωὴν των, χωρὶς ποτὲ νὰ εἶναι φίλοι μὲ κανένα, ἀλλὰ πάντοτε ἢ δεσπότηται τῶν ἄλλων ἢ δοῦλοι, καὶ τὸ χαρακτηριστικὸν ἀκριβῶς τῆς τυραννικῆς φύσεως εἶναι νὰ μὴ γνωρίσῃ ποτὲ οὔτε τὴν ἀληθινὴν ἐλευθερίαν, οὔτε τὴν ἀληθινὴν φιλίαν.

— Βεβαίωτατα. — Δὲν θὰ εἴχαμεν λοιπὸν δίκαιον νὰ τοὺς ὀνομάσωμεν τοὺς τοιούτους ἀπίστους; — Πῶς ὄχι; Ἄκόμη δὲ καὶ ἀδίκους εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμόν, ἐὰν τοῦλάχιστον ἦσαν σωστά, ὅσα προηγουμένως παρεδέχθημεν περὶ τῆς δικαιοσύνης; — Ἄλλὰ ἦσαν βέβαια σωστά.

— Ἄς συγκεφαλαιώσωμεν λοιπὸν τώρα τὸν χεῖριστον τῶν ἀνθρώπων· καὶ θὰ εἶναι βέβαια χεῖριστος ἐκεῖνος, ποῦ εἰς τὴν πραγματικότητά θὰ εἶναι ἴδιος μὲ αὐτόν, τοῦ ὁποίου ἀμυδρὰν εἰκόνα ἐδώσαμεν ἡμεῖς. — Βεβαίως. — Θὰ εἶναι λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἔχων ἐκ φύσεως τὸν τυραννικώτατον χαρακτήρα, γίνῃ καὶ ἀπόλυτος μονάρχης· καὶ ὅσον περισσότερον διατηρήσῃ αὐτὴν τὴν ἐξουσίαν, τόσο μᾶλλον καὶ χειρότερος γίνεται. — Κατ' ἀνάγκην, εἶπε λαβὼν τὸν λόγον ὁ Γλαύκων. — Ἄλλ' ἐὰν εἶναι ὁ χειρότερος τῶν ἀνθρώπων, εἶπα ἐγώ, δὲν θὰ εἶναι καὶ ὁ ἀθλιώτερος; καὶ δὲν θὰ εἶναι τόσο ἀθλιώτερος, ὅσον περισσότερον χρόνον καὶ μὲ τὸν μᾶλλον ἀπόλυτον τρόπον ἐξασκῆσῃ τὴν τυραννικὴν ἐξουσίαν; ἀδιάφορον τί φρονοῦν περὶ τοῦ πράγματος οἱ πολλοί. — Κατ' ἀνάγκην εἶναι ὅπως τὰ λέγεις. — Ὁ τυραννικὸς λοιπὸν ἄνθρωπος, ποῦ τυραννεῖται ἀπὸ τὰ πάθη του, δὲν ἀντιστοιχεῖ κατὰ τὴν ομοιότητα πρὸς τὴν τυραννουμένην πόλιν, ὅπως ὁ δημοκρατικὸς πρὸς τὴν δημοκρατουμένην, καὶ οἱ ἄλλοι ὁμοίως; — Χωρὶς ἀμφιβολίαν. — Ὅποιαν ἐπομένως σχέσιν ἔχει μία πόλις πρὸς μίαν ἄλλην, ὡς πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν, τὴν αὐτὴν δὲν ἔχει καὶ ἓνας ἄνθρωπος πρὸς ἓνα ἄλλον; — Πῶς ὄχι; — Ἄλλὰ ποῖαν σχέσιν ἔχει, ὡς πρὸς τὴν ἀρετὴν, μία πόλις τυ-

ραννουμένη πρὸς τὴν βασιλευομένην ἐκείνην πόλιν, ὅπως πρῶτην τὴν περιεγράψαμεν;—Εἶναι ὅλως διόλου ἀντίθετοι· διότι ἢ μία εἶναι ἢ καλυτέρα καὶ ἢ ἄλλη ἢ χειροτέρα.—Δὲν θὰ σὲ ἐρωτήσω ποῖαν λέγεις καλυτέραν καὶ ποῖαν χειροτέραν· διότι εἶναι φανερόν· ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ἀράγε ἰδέαν ἔχεις καὶ περὶ τῆς εὐδαιμονίας καὶ ἀθλιότητος αὐτῶν ἢ διαφορευτικήν; καὶ ἄς μὴ συγχύσωμεν τὰ πράγματα λαμβάνοντες ὑπ' ὄψει μας τὸν τύραννον μόνον, ποῦ εἶναι ἕνας, οὔτε τὸν μικρὸν ἀριθμὸν τῶν εὐνοουμένων του, ἀλλὰ νὰ εἰσέλθωμεν καὶ νὰ ἐξετάσωμεν, καθὼς πρέπει, δλόκληρον τὴν πόλιν, νὰ διεισδύσωμεν παντοῦ καὶ τοιουτοτρόπως νὰ ἀποφανθῶμεν δι' ὅσα ἴδωμεν.—Εἶναι πολὺ δίκαιον αὐτὸ ποῦ ζητεῖς· καὶ εἶναι φανερόν διὰ τὸν καθένα, ὅτι δὲν ὑπάρχει πολιτεία ἀθλιωτέρα ἀπὸ τὴν τυραννουμένην, οὔτε εὐτυχεστέρα ἀπὸ τὴν βασιλευομένην.—Καὶ δὲν θὰ εἶχα ἀράγε δίκαιον, νὰ ζητήσω τὸ ἴδιον καὶ προκειμένου περὶ τῶν ἀνθρώπων, καὶ νὰ θέλω νὰ στηριχθῶ εἰς τὴν περὶ αὐτῶν κρίσιν ἐκείνου μόνον, ὅστις δύναται νὰ διεισδύσῃ διὰ τῆς διανοίας καὶ ἐννοήσῃ κατὰ βάθος τὸν ἐσωτερικὸν αὐτῶν χαρακτήρα, χωρὶς νὰ θαμβῶνεται, σὰν νὰ ἦταν παιδί, ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν παράστασιν καὶ τὰ προσχήματα, ποῦ ὑποδύονται οἱ τύραννοι ἔμπρὸς εἰς τὸν κόσμον; ἐὰν λοιπὸν ἰσχυρίζομαι ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀκούσωμεν, ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος, παρὰ μόνον ἐκείνον, ὅστις, ἐκτὸς τῆς περὶ τὸ κρίνειν ἱκανότητός του, ἔχει ἀκόμη συζήσῃ καὶ μετὰ τῶν τυράννων, καὶ τοὺς παρηκολούθησεν εἰς ὅλας τὰς κατ' ἴδιαν πράξεις των καὶ εἰς τὰς πρὸς τοὺς οἰκείους αὐτῶν σχέσεις των, ὅπου παρουσιάζονται χωρὶς τὴν θεατρικὴν ἐκείνην διασκευὴν καὶ πομπήν, καὶ τοὺς εἶδεν ἀκόμη καὶ πῶς φέρονται κατὰ τοὺς δημοσίους κινδύνους, καὶ τὸν παρακαλέσωμεν αὐτὸν νὰ μᾶς εἰπῇ καὶ ἡμᾶς, ἀφοῦ τὰ ἐγνώρισε ὅλα κατὰ βάθος, ποῖαν ἰδέαν ἔχει περὶ τῆς εὐτυχίας ἢ ἀθλιότητος τοῦ τυράννου ἐν σχέσει πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους;...—Δὲν θὰ ἠμποροῦσες νὰ ἐξελέγες καλυτέρον κριτὴν.—Θέλεις λοιπὸν νὰ ὑποθέσωμεν πρὸς στιγμήν, ὅτι ἡμεῖς εἴμεθα οἱ ἱκανοὶ νὰ κρίνωμεν, καὶ ὅτι ἐκτὸς τούτου συνεζήσαμεν ἤδη μὲ

τυράννους, ὥστε νὰ ἔχωμεν κάποιον νὰ μᾶς ἀπαντᾷ εἰς τὰς ἐρωτήσεις μας;—Θέλω μάλιστα.

—Ἐμπρὸς λοιπὸν τώρα κύτταξε ὅπως σοῦ λέγω· ἐνθυμούμενος τὴν ὁμοιότητα, ποῦ ὑπάρχει μεταξὺ τῆς πόλεως καὶ τοῦ ἀτόμου, ἐξέτασε τὴν μίαν καὶ τὸν ἄλλον μὲ τὴν σειράν, καὶ εἶπέ μου τὴν κατάστασιν καὶ τῶν δύο.—Ποῖαν κατάστασιν;—Πρῶτον μὲν, διὰ νὰ ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὴν πόλιν, θὰ ὀνομάσῃς ἐλευθέραν ἢ δούλην μίαν πόλιν τυραννουμένην;—Δούλην καὶ εἰς τὸν ἀνώτατον μάλιστα βαθμόν.—Καὶ ὅμως εὐρίσκεις καὶ εἰς αὐτὴν δεσπότης καὶ ἐλευθέρους.—Ναί, ἀλλὰ εἰς ἐλάχιστον ἀριθμόν· ἐνθ', ἀληθῶς εἶπειν, τὸ μεγαλύτερον καὶ υγιέστερον ἐν αὐτῇ μέρος ὑπόκειται εἰς τὴν ἀθλιωτέραν καὶ ἀτιμωτέραν δουλείαν.—Ἀφοῦ λοιπὸν συμβαίνει τὸ ἴδιον καὶ μὲ τὸ ἄτομον, ὅ,τι καὶ μὲ τὴν πόλιν, δὲν θὰ ὑπάρχῃ καὶ εἰς αὐτὸν ἢ ἴδια κατάστασις πραγμάτων, δὲν θὰ εἶναι ἢ ψυχὴ του γεμάτη ἀπὸ τὴν μεγαλυτέραν δουλείαν καὶ ἀνελευθερίαν, καὶ θὰ δουλεύῃ μὲν τὸ υγιέστερον καὶ καλυτέρον αὐτῆς μέρος, θὰ δεσπόζῃ δὲ τὸ μικρότερον, τὸ καὶ ἐλειονότερον καὶ μανιωδέστερον;—Κατ' ἀνάγκην.—Τί λοιπὸν; δούλην θὰ ὀνομάσῃς αὐτὴν τὴν ψυχὴν ἢ ἐλευθέραν;—Δούλην ἀναμφιδόλως.—Ἡ πόλις πάλιν ἢ τυραννουμένη καὶ ἐπομένως δούλη ἠμπορεῖ ποτὲ νὰ κάμνη ὅ,τι θέλῃ;—Κάθε ἄλλο.—Καὶ ἢ τυραννουμένη ψυχὴ κατὰ συνέπειαν κάθε ἄλλο, παρὰ νὰ κάμνη ὅ,τι θέλῃ ἠμπορεῖ· καὶ ὁμιλῶ δι' ὀλόκληρον τὴν ψυχὴν· ἀλλὰ παρασυρομένη βιαίως ὑπὸ τοῦ οἴστρου τῶν παθῶν τῆς, θὰ εἶναι πάντα γεμάτη ἀπὸ ταραχὴν καὶ μεταμέλειαν.— Πῶς ὅχι;—Καὶ τί ἠμπορεῖ νὰ εἶναι μία πόλις τυραννουμένη, πλουσία ἢ πτωχὴ;—Πτωχὴ.—Καὶ ἢ τυραννικὴ ἐπομένως ψυχὴ θὰ εἶναι τοιαύτη καί, ὡς ἐκ τῆς πτωχείας τῆς, καὶ ἀπληστος συγχρόνως κατ' ἀνάγκην.—Ἔτσι εἶναι.—Ἀκόμη δὲ κατ' ἀνάγκην δὲν θὰ διατελῇ ὑπὸ τὸ κράτος παντοτινοῦ φόβου καὶ ἢ τοιαύτη πόλις καὶ ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος;—Μάλιστα.—Ὀδυρμούς δὲ καὶ στεναγμούς καὶ θρήνους καὶ πόνους, πιστεύεις ὅτι ἠμπορεῖς νὰ εὕρης περισσοτέρους εἰς καμμίαν ἄλλην πόλιν;—Καθό-

λου. — Ἡ καὶ εἰς κανένα ἄλλον ἄνθρωπον περισσοτέρους παρὰ εἰς τὸν τυραννικὸν αὐτόν, ποῦ τὸν κάμνουν ἔξω φρενῶν ἢ ἔρως καὶ τὰ ἄλλα του πάθη; — Πῶς εἶναι δυνατόν; — Ὡστε ὅλα αὐτά, νομίζω, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀκόμη, ἔλαβες ὑπ' ὄψιν σου, διὰ νὰ κρίνης, ὅτι αὐτὴ ἢ πόλις εἶναι ἢ ἀθλιωτέρα ἀπ' ὅλας τὰς πόλεις. — Καὶ δὲν ἔχω τάχα δίκαιον; — Πολὺ μέγαλον μάλιστα· ἀλλὰ τί λέγεις καὶ διὰ τὸν τυραννικὸν ἄνδρα, ἂν λάβῃς ὑπ' ὄψιν σου ὅλα αὐτὰ τὰ ἴδια; — Ὅτι εἶναι κατὰ πολὺ ἀθλιώτερος ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. — Ἄ, εἰς αὐτὸ ὅμως δὲν ἔχεις ἐπίσης δίκαιον. — Πῶς; — Δὲν εἶναι ἀκόμη εἰς τόσον βαθμὸν ἀθλιὸς ὁ τοιοῦτος. — Καὶ ποῖος λοιπὸν εἶναι; — Θὰ παραδεχθῆς, πιστεύω, ὅτι εἶναι αὐτός, ποῦ θὰ σοῦ εἰπῶ. — Ποῖος; — Ἐκεῖνος ὅστις, ἐνῶ εἶναι καὶ ἐκ φύσεως τυραννικός, δὲν διέληθη τὴν ζωὴν του ὡς ἀπλοῦς ἰδιώτης, ἀλλὰ ἢ κακὴ του τύχη, πρὸς μεγάλην του συμφορὰν, τοῦ παρουσιάσῃ τὴν εὐκαιρίαν νὰ γίνῃ τύραννος. — Συμπεραίνω, ἔξ ὅσων εἶπαμεν προηγουμένως, ὅτι ἔχεις δίκαιον. — Πολὺ καλὰ· ἀλλὰ εἰς ζητήματα τοιαύτης σπουδαιότητος, ὅπου πρόκειται νὰ εὕρωμεν, ποῖος βίος εἶναι ὁ εὐτυχέστερος καὶ ποῖος ὁ δυστυχέστερος, δὲν πρέπει νὰ περιοριζώμεθα εἰς εἰκασίας μόνον, ἀλλὰ νὰ τὰ υποβάλωμεν εἰς τὸν αὐστηρότερον ἔλεγχον τοῦ ὀρθοῦ λόγου. — Ἐχεις μέγα δίκαιον.

— Πρόσεξε λοιπὸν νὰ ἰδῆς· διὰ νὰ κρίνωμεν καλῶς περὶ τοῦ τυράννου, ἰδοῦ, μοῦ φαίνεται, πῶς πρέπει νὰ τὸν ἐξετάσωμεν. — Πῶς; — Νὰ τὸν συγκρίνωμεν πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν ἄλλων πλουσίων ἰδιωτῶν, οἱ ὅποιοι ἔχουν πολλοὺς δούλους· διότι αὐτοὶ ἔχουν τοῦτο τοῦλάχιστον τὸ κοινὸν πρὸς τοὺς τυράννους, ὅτι ἔχουν πολλοὺς εἰς τὴν ἐξουσίαν των· ἢ διαφορά ἔγκειται μόνον εἰς τὸν ἀριθμὸν. — Πράγματι. — Γνωρίζεις δὲ βέβαια ὅτι οἱ ἰδιῶται οὗτοι ζοῦν ἡσυχὰ καὶ δὲν ἔχουν κανένα φόβον ἀπὸ τοὺς δούλους των. — Καὶ τί θὰ εἶχαν νὰ φοβηθοῦν; — Τίποτε· ἀλλὰ γνωρίζεις τὸν λόγον;

Βεβαίως· διότι ἐλόκληρος ἢ πόλις προστατεύει ἕκαστον ἰδιώτην. — Πολὺ σωστά· ἀλλὰ ἂν κανεὶς ἀπὸ τοὺς θεοὺς σηκώσῃ ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν πόλιν ἕνα ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς πλουσίους, ποῦ νὰ ἔχῃ πεν-

τήκοντα δούλους ἢ καὶ περισσοτέρους καὶ τὸν μεταφέρῃ μὲ τὴν γυναῖκά του καὶ τὰ τέκνα καὶ μὲ ὄλην του τὴν περιουσίαν καὶ τοὺς δούλους του εἰς μίαν ἐρημίαν, ὅπου νὰ μὴν ὑπάρχῃ κανεὶς ἄλλος ἄνθρωπος ἐλεύθερος νὰ τὸν βοηθήσῃ ἐν ἀνάγκῃ, εἰς ποῖον διηνεκῆ φόβον φαντάζεσαι ὅτι θὰ εὕρισκετο, μὴ σηκωθοῦν οἱ δοῦλοι καὶ τὸν σκοτώσουν καὶ αὐτὸν καὶ τὴν γυναῖκά του καὶ τὰ τέκνα του; — Δὲν εἶναι δύσκολον νὰ τὸ φαντασθῆ κανεὶς. — Δὲν θὰ ἠναγκάζετο λοιπὸν τότε νὰ περιποιηθῆ καὶ νὰ θωπεύῃ μερικοὺς ἀπὸ τοὺς δούλους του καὶ νὰ τοὺς διδῇ ἕνα σωρὸν ὑποσχέσεις καὶ νὰ τοὺς ἀπελευθερώσῃ ἀκόμη, χωρὶς νὰ τὸ ἀξίζουν, καὶ ἐνὶ λόγῳ νὰ καταστήσῃ αὐτὸς κόλαξ τῶν ἰδίων του δούλων; — Κατ' ἀνάγκην, διότι ἄλλως θὰ διέτρεχε κίνδυνον ἢ ζωὴ του. — Ἄλλὰ καὶ τί ἀκόμη θὰ συνέβαινε, ἐὰν ὁ ἴδιος ὁ θεὸς ἔβαζε γύρω εἰς τὴν κατοικίαν αὐτοῦ τοῦ πλουσίου καὶ πολλοὺς ἄλλους γείτονας, ποῦ νὰ μὴν ὑποφέρουν, ἕνας ἄνθρωπος νὰ ἔχῃ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του ἄλλους ὁμοίους του, ἀλλ' ὅπου εὕρουν κανένα τοιοῦτον, νὰ τοῦ ἐπιβάλλουν τὰς ἐσχάτας τιμωρίας; — Ἡ θέσις του θὰ ἦτο ἀκόμη περισσότερον χειροτέρα, ἀφοῦ θὰ περιεστοιχίζετο πανταχόθεν ἀπὸ ἀνθρώπους ὅλους ἐχθροὺς του.

— Εἰς μίαν λοιπὸν τοιαύτην εἰρκτὴν δὲν εὕρισκεται φυλακισμένος καὶ ἀλυσοδεμένος ὁ τύραννος; ἔχων ἐκ φύσεως τοιοῦτον χαρακτήρα, ὅπως τὸν ἐζωγραφίσσαμεν, δὲν θὰ διατελῇ διαρκῶς ὑπὸ τὸ κράτος φόβων καὶ ἐπιθυμιῶν παντοειδῶν; μὲ ὄλην δὲ τὴν ἀπληστίαν τῆς ψυχῆς του, δὲν θὰ εἶναι ὁ μόνος ἐκ τῶν πολιτῶν, ποῦ οὔτε νὰ ταξειδεύσῃ θὰ ἠμπορῇ πουθενά, οὔτε νὰ ἰδῇ τίποτε ἀπὸ ἐκεῖνα, ποῦ ἔχουν οἱ ἄλλοι τὴν περιέργειαν νὰ βλέπουν, ἀλλὰ κατάκλειστος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μέσα εἰς τὴν οἰκίαν του, σὰν γυναῖκα, ζηλεύει τοὺς ἄλλους, ποῦ ἠμποροῦν νὰ ταξειδεύουν καὶ νὰ βλέπουν τόσον ὠραῖα πράγματα; — Πολὺ σωστά τὰ λέγεις.

— Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν ὁ τυραννικός, ὁ δοῦλος τῶν παθῶν καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν του, τὸν ὅποιον ἤδη σὺ ἐχαρακτήρισες ὡς τὸν ἀθλιώτατον τῶν ἀνθρώπων, καρποῦται πολὺ περισσότερα

ἀκόμη κακά, ὅταν δὲν διέλθῃ τὴν ζωὴν του ὡς ἀπλοῦς ἰδιώτης, ἀλλ' ἀναγκασθῇ ἀπὸ κάποιαν κακὴν του τύχην νὰ γίνῃ τύραννος, καὶ ἐνῶ δὲν εἶναι ἱκανὸς νὰ κυβερνήσῃ τὸν ἑαυτὸν του, ἀναλάβῃ νὰ κυβερνᾷ τοὺς ἄλλους· ἀπαράλλακτα δηλαδὴ ὅπως ἓνας ἄνθρωπος ἀσθενικός, ποῦ δὲν ἠμπορεῖ καλὰ καλὰ νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὸν ἑαυτὸν του, ἀντὶ νὰ περιορισθῇ νὰ φροντίσῃ διὰ τὴν υγείαν του, ἤθελε ἀναγκασθῇ νὰ περάσῃ τὴν ζωὴν του ἀγωνιζόμενος πρὸς ἄλλους ἀθλητὰς καὶ μαχόμενος. Ἡ παρομοίωσίς σου εἶναι ἀκριβεστάτη καὶ ἀληθεστάτη. — Ὡστε ἡ κατάστασις αὐτῆ δὲν εἶναι ὑφ' ὅλας τὰς ἐπιπτώσεις ἢ χειροτέρα, καὶ ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον σὺ ἔκρινες ἀθλιώτερον, δὲν ζῆ πολὺ ἀθλιώτερα ἀκόμη ὁ τύραννος; — Χωρὶς καμμίαν ἀμφιβολίαν.

— Εἶναι λοιπὸν τῇ ἀληθείᾳ, καὶ ἂν κανεὶς δὲν ἤθελε νὰ τὸ παραδεχθῇ, ὁ πραγματικὸς τύραννος πραγματικὸς δοῦλος, ὑποκείμενος εἰς τὴν μεγίστην δουλείαν καὶ ἐξευτελισμὸν, καὶ κόλαξ τῶν ταπεινοτάτων ἀνθρώπων· ποτὲ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἱκανοποιήσῃ καὶ νὰ χορτάσῃ καὶ τὰς κοινοτέρας του ἐπιθυμίας, ἀλλὰ στερεῖται τῶν πάντων καὶ παρουσιάζεται πρᾶγματι πτωχὸς εἰς ἐκεῖνον, ποῦ γνωρίζει νὰ ἐξετάσῃ ὅλον τὸ βάθος τῆς ψυχῆς του, καὶ διατελεῖ καθ' ὅλον τὸν βίον του ὑπὸ τὸ κράτος φόβου καὶ σφαδασμῶν καὶ ὀδυνῶν, ἐὰν εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁμοιάζει μὲ τὴν πόλιν τῆς ὁποίας εἶναι ὁ κύριος· καὶ ὁμοιάζει πρᾶγματι δὲν εἶναι ἔτσι; — Βεβαιότατα. — Ἀκόμη δὲ ἂς προσθέσωμεν εἰς τὰς τόσας ἀθλιότητας καὶ ἐκεῖνα, ποῦ εἶπαμεν προηγουμένως, ὅτι ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν γίνεται ἀναγκαίως, χάρις εἰς τὴν ἀρχὴν τὴν ὁποίαν κατέχει, ἀκόμη περισσότερον ἀπὸ πρὶν φθονερός, ἄπιστος, ἄδικος, ἄφιλος, ἀνόσιος, πάσης κακίας πανδοχεῖον καὶ οἰκοτροφεῖον, καὶ δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους δυστυχὴς μὲν ὁ ἴδιος, ἀφορμὴ δὲ τῆς δυστυχίας καὶ ὄλων τῶν ἄλλων, ποῦ τὸν πλησιάζουν. — Κανεὶς λογικὸς ἄνθρωπος δὲν θὰ ἔχῃ τὴν παρὰ μικροτέραν ἀντίρρησην εἰς ὅλα αὐτά.

— Ἐλα λοιπὸν τώρα κάμε μου τὴν χάριν, ὅπως ὁ κριτὴς ποῦ ἐκφέρει τὴν τελικὴν κρίσιν μετὰ τὸ πέρας ὄλων τῶν ἀγώ-

νων, νὰ ἐκφέρῃς καὶ σὺ τώρα πλέον τὴν κρίσιν σου, ποῖος κατὰ τὴν ἰδέαν σου ἔρχεται πρῶτος ὡς πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν, ποῖος δεύτερος καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς, ἀπὸ τοὺς πέντε ποῦ ἔχομεν νὰ κρίνωμεν, τὸν βασιλικόν, τιμοκρατικόν, ὀλιγαρχικόν, δημοκρατικόν καὶ τυραννικόν. — Ἀλλὰ καθόλου δύσκολος δὲν εἶναι ἡ κρίσις· ἐγὼ τοῦλάχιστον τοὺς κρίνω, ὑπὸ ἔποψιν ἀρετῆς καὶ κακίας, εὐδαιμονίας καὶ δυστυχίας, κατὰ τὴν σειρὰν ποῦ εἰσηλήθον, ὅπως οἱ χοροὶ τῶν τραγωιδιῶν, εἰς τὴν σκηνήν. — Θέλεις λοιπὸν νὰ μισθώσωμεν ἓνα κήρυκα, ἢ νὰ κάμω ἐγὼ ὁ ἴδιος αὐτὸ τὸ ἔργον καὶ νὰ κηρύξω ὅτι, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀρίστωνος τὸν ἐναρετώτατον καὶ δικαιοτάτον ἄνθρωπον ἔκρινεν ὡς τὸν εὐτυχέστατον, καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ βασιλικώτατος, ἐκεῖνος δηλαδὴ ποῦ ἐξουσιάζει περισσότερον τὸν ἑαυτὸν του, τὸν δὲ κάκιστον καὶ ἀδικώτατον ὡς τὸν δυστυχέστατον, καὶ αὐτὸς πάλιν εἶναι ἐκεῖνος ποῦ ἔχει τὸν τυραννικώτατον χαρακτῆρα καὶ ἐξασκεῖ τοῦ χειροτέρου εἶδους τὴν τυραννίαν καὶ ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ ἐπὶ τῆς πόλεως; — Μάλιστα, νὰ τὸ κηρύξῃς ἐκ μέρους μου. — Νὰ προσθέσω δὲ εἰς τὸ κήρυγμά μου: καὶ ἂν ἀκόμη τοὺς γνωρίζουν ἢ δὲν τοὺς γνωρίζουν, ὅτι εἶναι τοιοῦτοι, ὅλοι καὶ θεοὶ καὶ ἄνθρωποι; — Νὰ τὸ προσθέσῃς.

— Πολὺ καλὰ· αὕτη λοιπὸν εἶναι μία ἀπόδειξις τοῦ ζητουμένου μας· ὑπάρχει ὅμως καὶ μία ἄλλη, τὴν ὁποίαν, ἐὰν θέλῃς, ἠμπορῶ νὰ σοῦ δώσω. — Καὶ ποῖα εἶναι αὕτη; — Ἐπειδὴ, ὅπως μία πολιτεία εἶναι διηρημένη εἰς τρία μέρη, τοιοιτοτρόπως καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ καθενὸς μας διαιρεῖται ἐπίσης εἰς τρία μέρη, ἠμποροῦμεν, μοῦ φαίνεται, νὰ ἐξαγάγωμεν ἐξ αὐτοῦ καὶ μίαν ἄλλην ἀπόδειξιν. — Νὰ τὴν ἀκούσωμεν. — Ἴδου τὴν· εἰς τὰ τρία αὐτὰ μέρη τῆς ψυχῆς ἀντιστοιχοῦν καὶ τρία εἶδη ἡδονῶν, μία διὰ τὸ καθένα· ἐπίσης καὶ τρία εἶδη ἐπιθυμιῶν καὶ ἀρχῶν. — Ἐξήγησέ μου το καλύτερα. — Τὸ πρῶτον ἐκ τῶν μερῶν τούτων τῆς ψυχῆς εἶναι, εἶπομεν, ἐκεῖνο διὰ τοῦ ὁποίου ὁ ἄνθρωπος μανθάνει· τὸ δεύτερον ἐκεῖνο, διὰ τοῦ ὁποίου θυμοῦται· τὸ δὲ τρίτον ἔχει πολλὰς διαφορὰς μορφάς, ὥστε νὰ δύναται νὰ περι-

ληφθῆ ὑπὸ ἓνα ἰδιαίτερον ὄνομα· ἀπὸ τὸ ἰσχυρότερον ἕως καὶ ἐπικρατέστερον χαρακτηριστικόν του, τὸ ὠνομάσαμεν ἐπιθυμητικόν, ἕνεκα τῆς μεγάλης σφοδρότητος, ποῦ ἔχουν αἱ ἐπιθυμίαι τοῦ φαγητοῦ καὶ τοῦ ποτοῦ καὶ τῶν ἀφροδισίων καὶ τῶν ἄλλων σχετικῶν, ἀκόμη δὲ καὶ φιλοχρήματον, ἐπειδὴ διὰ τῶν χρημάτων πρὸ πάντων ἱκανοποιῶνται αὐταὶ αἱ ἐπιθυμίαι. — Καὶ πολὺ σωστά. — Καὶ ἂν ἄράγε ἠθέλαμεν εἰπεῖν, ὅτι ἡ ἡδονὴ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ μέρους τούτου τῆς ψυχῆς εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ κέρδους, δὲν θὰ καθωρίζαμεν γενικῶς τὴν ἰδιαίτεραν φύσιν αὐτοῦ, ὥστε νὰ ἔχωμεν σαφῆ ἀντίληψιν τοῦ πράγματος, ὅσάκις ἠθέλαμεν νὰ τὸ ὀνομάσωμεν ; δὲν θὰ εἶχαμεν δίκαιον νὰ τὸ ὀνομάσωμεν φιλοχρήματον καὶ φιλοκερδές ; — Αὐτὸ λέγω καὶ ἐγώ. — Τὸ δὲ θυμοειδὲς μέρος τῆς ψυχῆς δὲν εἶναι ἐκεῖνο, διὰ τοῦ ὁποίου ὀρμᾶται αὕτη δλόκληρος νὰ ἐπιζητῆ τὴν εὐδοκίμησιν, τὴν ἐπικράτησιν, τὴν νίκην ; — Μάλιστα. — Δὲν θὰ ἐταίριαζε λοιπὸν τάχα νὰ τὸ ὀνομάσωμεν αὐτὸ ἀκόμη καὶ φιλόνηκον καὶ φιλότιμον ; — Καὶ πολὺ μάλιστα. — Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὸ μέρος, διὰ τοῦ ὁποίου μανθάνομεν, εἶναι φανερόν εἰς ἕλους, ὅτι τείνει δλόκληρον νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀλήθειαν, πανταχοῦ ὅπου ὑπάρχει, καὶ ὅτι καμμίαν σημασίαν δὲν δίδει διὰ τὰ πλούτη καὶ τὴν δόξαν καὶ τὰ τιαυτά. — Μάλιστα. — Δὲν θὰ ἠμπορούσαμεν λοιπὸν νὰ τὸ ὀνομάσωμεν δικαίως φιλομαθὲς καὶ φιλόσοφον ; — Πῶς ὄχι ;

— Δὲν εἶναι ἀκόμη ἀληθές, ὅτι εἰς ἄλλους μὲν ἀνθρώπους ἐπικρατεῖ τὸ ἓνα ἀπ' αὐτά, εἰς ἄλλους δὲ τὸ ἄλλο, κατὰ πῶς τύχη ; Ἔτσι εἶναι. — Καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἀκριβῶς δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι τὰ τρία κύρια εἶδη τῶν ἀνθρωπίνων χαρακτήρων εἶναι ὁ φιλόσοφος, ὁ φιλόδοξος καὶ ὁ φιλοκερδής ; — Βεβαίωτατα. — Καὶ τρία εἶδη ἐπίσης ἡδονῶν ἀντιστοιχοῦντα εἰς ἕκαστον ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ τρεῖς χαρακτήρας ; Μάλιστα. — Γνωρίζεις δέ, ὅτι, ἂν ἐρωτήσῃς τρεῖς τοιούτους ἀνθρώπους τὸν καθένα χωριστά, ποῖον ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ βίου θεωρεῖ εὐτυχέστερον, θὰ ἐγκωμιάσῃ ἕκαστος περισσότερον τὸν ἰδικόν του·

ὁ φιλοκερδὴς ἔξαφνα δὲν θὰ μᾶς εἴπῃ, ὅτι ἡ ἡδονὴ τῆς μαθήσεως ἢ τῆς δόξης δὲν ἔχουν καμμίαν ἀξίαν ἐμπρὸς εἰς τὴν ἡδονὴν τοῦ κέρδους, ἐφόσον τοῦλάχιστον δὲν μᾶς παρέχουν καὶ καμμίαν ὕλικὴν ὠφέλειαν ; — Εἶναι ἀληθές. — Τί δὲ ὁ φιλόδοξος ; τὴν μὲν ἡδονὴν τοῦ κέρδους δὲν τὴν θεωρεῖ ταπεινὴν, τὴν δὲ τῆς μαθήσεως ἀφ' ἑτέρου καπνὸν καὶ φλυαρίαν, ἐκτὸς τοῦλάχιστον ἂν προσπορίζῃ καὶ κάποιαν δόξαν καὶ τιμὰς ; — Ἔτσι εἶναι. — Ὁ δὲ φιλόσοφος, τί φαντάζεσαι ὅτι νομίζει τὰς ἄλλας ἡδονὰς ἐμπρὸς εἰς ἐκείνην, ποῦ παρέχει ἡ γνῶσις τῆς ἀληθείας καὶ ἡ ἀποκλειστικὴ εἰς αὐτὴν ἀφοσίωσις ; δὲν θὰ ἔλεγεν ὅτι πολὺ ἀπέχουν τῆς ἀληθινῆς ἡδονῆς καὶ ὅτι εἶναι τὸ πολὺ ἀνάγκαι τὰς ὁποίας οὔτε κἀν θὰ ἐσκέπτετο, ἂν δὲν τὰς ἐπέβαλλεν ἡ φύσις ; — Δι' αὐτὸ δὰ πρέπει νὰ εἴμεθα τελείως βέβαιοι.

— Ἄφου λοιπὸν ἀμφισβητοῦνται τὰ τρία ταῦτα εἶδη τῶν ἡδονῶν καὶ οἱ ἀντιστοιχοῦντες πρὸς αὐτὰ βίαι, πῶς θὰ κάμωμεν διὰ νὰ κρίνωμεν ποῖος ἀπὸ τοῦ τρεῖς ἔχει δίκαιον ; πῶς νὰ εὐρωμεν, ἂν ὄχι ποῖος βίος ἀπὸ αὐτοῦ εἶναι ὠραιότερος καὶ ἀσχημότερος ἢ καλύτερος καὶ χειρότερος, ἀλλὰ τοῦλάχιστον εὐχαριστότερος καὶ ἀλυπότερος ; — Ξεύρω κ' ἐγώ ; — Σκέψου νὰ ἰδῆς πῶς δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν ἀσφαλῶς περὶ τῆς ἀληθείας ἑνὸς πράγματος ; οὐχὶ διὰ τῆς ἐμπειρίας, τῆς φρονήσεως καὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου ; ἢ μήπως ἔχομεν κανένα ἄλλο καλύτερον κριτήριον ; — Ὅχι βέβαιοι. — Πρόσεξε λοιπὸν ποῖος ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ τρεῖς ἀνθρώπους ἔχει μεγαλύτεραν ἐμπειρίαν ἔλων τῶν ἡδονῶν, ποῦ ἀνεφέραμεν ; νομίζεις ὅτι ὁ φιλοκερδὴς, ἂν ἐπεδίδετο εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἀληθείας, θὰ ἦτο ἱκανώτερος νὰ κρίνῃ περὶ τῆς ἡδονῆς, τὴν ὁποίαν παρέχει ἡ γνῶσις, ἢ ὁ φιλόσοφος περὶ τῆς ἡδονῆς, τὴν ὁποίαν παρέχει τὸ κέρδος ; — Πολὺ διαφέρει τὸ πρᾶγμα· διότι ὁ μὲν φιλόσοφος εἶναι ὑποχρεωμένος ἀπὸ τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν νὰ δοκιμάσῃ καὶ τὰς ἄλλας ἡδονὰς, ἐνῶ ὁ φιλοκερδὴς δὲν ἔχει καμμίαν ἀνάγκην νὰ σπουδάσῃ τὴν ἀλήθειαν τῆς φύσεως τῶν ὄντων, διὰ νὰ δοκιμάσῃ, πόσον γλυκεῖα εἶναι αὐτὴ ἡ ἡδονή, καὶ νὰ ἀποκτήσῃ ἐπομένως τὴν ἐμπειρίαν

της· μάλλον δέ, και ἂν εἶχε ὄλην τὴν καλὴν διάθεσιν και προ-
θυμίαν, τὸ πρᾶγμα θὰ ἦτο ἀνώτερον τῶν δυνάμεών του. — Ὡστε
ὁ φιλόσοφος ὑπερτερεῖ κατὰ πολὺ τὸν φιλοκερδῆ ὡς πρὸς τὴν
ἐμπειρίαν ἀμφοτέρων τῶν ἡδονῶν. — Πολὺ μάλιστα. — Τὸν
δὲ φιλότιμον; ἔχει τάχα ὀλιγωτέραν ἐμπειρίαν τῆς ἡδονῆς,
ποῦ δίδουν αἱ τιμαὶ και ἡ δόξα, παρ' ὅσῃν ἔχει ὁ φιλότιμος
τῆς ἡδονῆς, ποῦ παρέχουν ἡ μάθησις και ἡ ἐπιστήμη; — Κά-
θε ἄλλο· διότι τιμὰς μὲν και δόξαν εὐρίσκει ἕκαστος τῶν τριῶν
αὐτῶν ἀνθρώπων, ὅταν εὐδοκιμήσῃ ἐξαιρετικῶς εἰς τὸ ἔργον εἰς
τὸ ὁποῖον ἤθελεν ἐπιδοθῆ, και ὁ πλοῦσιος τιμᾶται ὑπὸ πολλῶν
ὅπως και ὁ ἀνδρείος και ὁ σοφὸς ὥστε, ὅσον δι' αὐτὴν τὴν
ἡδονὴν τῶν τιμῶν, τί πρᾶγμα εἶναι, ὅλοι ἔχουν ἴσην ἐμπειρίαν·
ἐνθ', ποῖαν ἡδονὴν παρέχει ἡ εὐρεσις τῆς ἀληθείας τῶν ὄντων,
κανεὶς ἄλλος δὲν ἔχει νὰ τὴν ἔχη δοκιμάσῃ παρὰ μόνον ὁ
φιλόσοφος. — Ἐπομένως, ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐμπειρίαν, ὁ
φιλόσοφος εἶναι εἰς θέσιν νὰ κρίνῃ πολὺ καλύτερα ἀπὸ τοὺς δύο
ἄλλους. — Χωρὶς καμμίαν ἀντίρρησην.

— Ἄλλ' εἶναι και ὁ μόνος ἀκόμη ὁ ὁποῖος, μετὰ τῆς ἐμπει-
ρίας συνδυάζει και τὴν φρόνησιν. — Πῶς ὄχι; — Προσέτι δὲ
και τὸ ὄργανον, διὰ τοῦ ὁποῖου δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν ὀρθῶς,
δὲν ἀνήκει εἰς τὸν φιλοκερδῆ οὐδὲ εἰς τὸν φιλότιμον, ἀλλ' ἀπο-
κλειστικῶς εἰς τὸν φιλόσοφον. — Τὸ ποῖον; — Δὲν εἶπαμεν ὅτι
χρειάζεται ὁ ὀρθὸς λόγος διὰ νὰ κρίνωμεν ὀρθῶς; — Ναί. — Ἄλλ'
ἀκριβῶς τὸ προσιδιάζον ὄργανον τοῦ φιλοσόφου εἶναι ὁ ὀρθὸς
λόγος. — Πῶς ὄχι; — Λοιπὸν, ἐὰν ἦρκει τὸ κέρδος και τὰ
πλοῦτη διὰ νὰ κρίνωμεν ὀρθῶς περὶ τῶν πραγμάτων, ἐκεῖνα τὰ
ὁποῖα θὰ ἐπήνει ἢ θὰ ἔψεγεν ὁ φιλοκερδῆς, κατ' ἀνάγκην θὰ
ἦσαν και τὰ ἀληθέστερα. — Βεβαίως. — Ἐὰν δὲ ἦρκει ἡ
τιμὴ, ἡ νίκη και ἡ ἀνδρεία, τότε δὲν θὰ ἦσαν ἀληθῆ ἐκεῖνα,
τὰ ὁποῖα θὰ ἐπήνει ὁ φιλότιμος και ὁ φιλότικος; — Φανερόν.
— Ἀφοῦ ὅμως τὰ πρᾶγματα κρίνονται διὰ τῆς ἐμπειρίας, τῆς
φρονήσεως και τοῦ ὀρθοῦ λόγου; — Τότε κατ' ἀνάγκην ἀληθῆ
εἶναι ἐκεῖνα μόνον, τὰ ὁποῖα ἐπαινεῖ ὁ φιλόσοφος, ὁ φίλος τοῦ

ὀρθοῦ λόγου. — Και ἐπομένως, ἀπὸ τὰς τρεῖς ἡδονὰς τῆς ψυ-
χῆς, γλυκύτερα εἶναι ἡ ἡδονὴ τῆς μαθήσεως και τῆς ἐπιστήμης,
και ἐκεῖνος ὁ ἀνθρώπος, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπικρατεῖ αὐτή, θὰ διάγῃ
βέβαια τὸν γλυκύτερον βίον. — Πῶς ἔχει νὰ εἶναι ἀλλέως;
ἔχει πρᾶγματι ὅλα του τὰ δίκαια ὁ φιλόσοφος, ὅταν ἐπαινῆ ὡς
ἄριστον τὸν ἰδικόν του βίον. — Ποῖον δὲ βίον και ποῖαν ἡδονὴν
θέτει εἰς τὴν δευτέραν σειρὰν ὁ κριτής; — Φυσικὰ τοῦ φιλο-
δόξου και τοῦ πολεμικοῦ· διότι αὐτὸν θεωρεῖ πλησιέστερον πρὸς
τὸν ἰδικόν του, ἢ τοῦ χρηματιστοῦ. — Ὡστε, καθὼς φαίνεται,
εἰς τὸν τελευταῖον τοῦτον δίδει τὴν τελευταίαν θέσιν. — Ἄναμφι-
βόλως.

— Ἴδου λοιπὸν δύο ἀλλεπάλληλοι νῆκαι, εἰς τὰς ὁποίας ὁ
δίκαιος ἐνίκησε τὸν ἀδικον· ἀλλὰ και τρίτην ἀκόμη θὰ νικήσῃ,
ἀληθῶς ὀλυμπιακὴν, διὰ τὴν ὁποῖαν θὰ ἀποδώσῃ χάριτας εἰς
τὸν σωτήρα τὸν Ὀλύμπιον Δία· και ἴδου αὐτὴ· κάθε ἄλλη ἡδο-
νὴ, ἐκτὸς τοῦ σοφοῦ, δὲν εἶναι τελείως ἀληθῆς και καθαρὰ,
ἀλλ' εἶναι ἀπλῶς μία σκιαγραφία τῆς ἡδονῆς, καθὼς ἐνθυμοῦ-
μαι νὰ ἤκουσα ἀπὸ κάποιον σοφόν· και αὐτὸ βέβαια θὰ ἦτο ἡ
μεγαλύτερα και τελειωτικὴ ἡττα τοῦ ἀδίκου. — Βέβαια· ἀλλὰ
πῶς τὸ ἀποδεικνύεις; — Ἐστὶ ἀποκρίνου εἰς τὰς ἐρωτήσεις μου
και ἀπὸ κοινοῦ ἀναζητοῦντες θὰ τὸ εὕρωμεν. — Ἐρώτα με λοι-
πὸν. — Σὲ ἐρωτῶ· ἡ λύπη δὲν λέγομεν ὅτι εἶναι τὸ ἐναντίον τῆς
ἡδονῆς; — Εἶναι βέβαια. — Δὲν ὑπάρχει δὲ και μία κατά-
στασις, κατὰ τὴν ὁποῖαν οὔτε χαίρομεν οὔτε λυπούμεθα; — Μάλι-
στα. — Και ἡ κατάστασις αὕτη, κειμένη ἐν τῇ μέσῃ τῆς ἡδο-
νῆς και τῆς λύπης, ἀποτελεῖ διὰ τὴν ψυχὴν μίαν κατάστασιν
ἡσυχίας ἀπέναντι και τῶν δύο· ἢ δὲν εἶναι αὕτη ἡ ἰδέα σου;
— Αὕτη μάλιστα. — Ἄλλὰ ἐνθυμεῖσαι ἄραγε τοὺς λόγους, ποῦ
λέγουσι οἱ ἄρρωστοι κατὰ τὴν ἀσθένειάν των; — Ποίους λόγους;
— Ὅτι δὲν ὑπάρχει γλυκύτερον πρᾶγμα ἀπὸ τὴν ὑγείαν, ἀλλὰ
δὲν ἦσαν εἰς θέσιν νὰ γνωρίζουν ὄλην του τὴν ἀξίαν πρὶν ἀσθε-
νήσουν. — Ναί, τοὺς ἐνθυμοῦμαι. — Δὲν ἤκουσες ἐπίσης και
ἐκεῖνους, ποῦ ὑποφέρουν ἀπὸ καμμίαν μεγάλην λύπην, νὰ λέ-

γουν, ὅτι τίποτε δὲν εἶναι γλυκύτερον παρὰ νὰ μὴν ὑποφέρῃ κανεὶς πλέον ; — Μάλιστα. — Ἄλλὰ καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας τοιαύτας περιστάσεις κάμνουν, νομίζω, τὸ ἴδιον οἱ ἄνθρωποι· ὅταν λυποῦνται, ἐγκωμιάζουν ὡς τὸ γλυκύτερον πρᾶγμα τὸ νὰ μὴ λυπᾶται κανεὶς, τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς λύπης καὶ τὴν ἡσυχίαν, καὶ ὄχι τὴν χαρὰν. — Διότι αὐτὸ ἴσως τοὺς φαίνεται τότε γλυκὺ καὶ εὐχάριστον πρᾶγμα, ἡ ἡσυχία. — Κατὰ τὸν ἴδιον ἐπομένως λόγον καὶ ὅταν παύσῃ κανεὶς νὰ χαίρῃ, αὐτὴ ἡ ἡσυχία τῆς χαρᾶς, θὰ τοῦ ἐπροξενούσῃ λυπηρὸν συναίσθημα. — Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα. — Ὡστε αὐτὴ ἡ ἡσυχία τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία εἴπαμεν ὅτι κεῖται μεταξὺ τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς λύπης, θὰ εἶναι κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ τὰ δύο, καὶ λύπη καὶ ἡδονή. — Ἔτσι φαίνεται. — Ἄλλὰ εἶναι δυνατόν, ἀφοῦ δὲν εἶναι οὔτε τὸ ἓνα οὔτε τὸ ἄλλο, νὰ εἶναι καὶ τὰ δύο μαζί ; — Δὲν τὸ πιστεύω. — Κάθε λυπηρὸν ἢ εὐχάριστον συναίσθημα δὲν παραδέχεσθαι ὅτι εἶναι κάποια κίνησις τῆς ψυχῆς ; — Ναί. — Ἐνῶ ἀπεναντίας τὸ νὰ μὴν αἰσθάνεται κανεὶς οὔτε χαρὰν οὔτε λύπην, δὲν εἴπαμεν ὅτι εἶναι μία κατάστασις ἡσυχίας καὶ κάτι τι τὸ διαμέσον μεταξὺ τῶν δύο ἐκείνων συναισθημάτων ; — Μάλιστα. — Πῶς εἶναι λοιπὸν λογικὸν νὰ παραδεχθῆ κανεὶς, ὅτι ἡ ἄρνησις τῆς λύπης εἶναι ἡδονή, καὶ ἡ ἄρνησις τῆς ἡδονῆς λύπη ; — Καθόλου βέβαια λογικὸν δὲν εἶναι. — Ὡστε αὐτὴ ἡ κατάστασις τῆς ἡσυχίας δὲν εἶναι καθ'ἑαυτὴν οὔτε εὐχάριστον οὔτε δυσάρεστον συναίσθημα· ἀλλὰ φαίνεται ἀπλῶς εὐχάριστον παραβαλλόμενον πρὸς τὴν λύπην, καὶ δυσάρεστον ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἡδονήν· καὶ εἰς ὅλα ἐπομένως αὐτὰ τὰ φαντάσματα δὲν ὑπάρχει ἀληθὴς ἡδονή, ἀλλὰ μόνον κάποια γοητεία. — Καθὼς τοῦλάχιστον ἀπεδείχθη διὰ τοῦ συλλογισμοῦ....

— Διὰ νὰ μὴ σοῦ μένη λοιπὸν κανένας λόγος νὰ φαντάζεσαι, ὅτι δὲν εἶναι ἄλλο τίποτε ἢ ἡδονὴ εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον παρὰ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τῆς λύπης καὶ ἡ λύπη ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τῆς ἡδονῆς, πρόσθε νὰ ἰδῆς ἡδονάς, αἱ ὁποῖαι δὲν προσέρχονται κατόπιν ἀπὸ λύπης. — Ποῦ εἶναι αὐταὶ καὶ ποίου εἶδους ; — Πολλοὶ μὲν

καὶ ἄλλοι, ἀλλὰ πρόσθε, διὰ νὰ ἐννοήσῃς, τὰς ἡδονὰς τῆς ὀσφρήσεως· αὐταί, χωρὶς νὰ προηγηθῆ κανένα δυσάρεστον αἰσθημα, προξενούσιν ἕξαφνα ἰσχυροτάτην ἐντύπωσιν εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ ἀφοῦ παύσουν, δὲν τῆς ἀφήνουν καμμίαν λύπην. — Εἶναι ἀληθὴς αὐτό. — Ἄς μὴ φανταζώμεθα λοιπὸν, ὅτι ἡ καθαρὰ ἡδονὴ εἶναι ἀπλῶς ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὴν λύπην, καὶ ἡ πραγματικὴ λύπη ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὴν ἡδονήν. — Ὅχι. — Καὶ μολεταυτὰ αἱ λεγόμεναι ἀκριβῶς ἡδοναί, ὅσαι διὰ τῶν αἰσθήσεων τοῦ σώματος φθάνουν εἰς τὴν ψυχὴν, αἱ περισσότεραι ἴσως καὶ αἱ ἰσχυρότεραι, ἀνήκουν εἰς αὐτὸ τὸ εἶδος, εἶναι δηλαδὴ ἀπαλλαγαι ἀπὸ κάποιαν λύπην. — Σύμφωνος. — Δὲν συμβαίνει δὲ τὸ ἴδιον καὶ μὲ τὰς προαισθήσεις τῆς χαρᾶς καὶ τῆς λύπης, ποῦ προκαταβολικῶς δοκιμάζομεν ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ εὐχαρίστου τινὸς ἢ δυσάρεστου πρᾶγματος ; — Τὸ ἴδιον.

— Γνωρίζεις δὲ τί εἶναι αὐταὶ αἱ ἡδοναὶ καὶ μὲ τί δύναται τις νὰ τὰς παραβάλῃ ; — Μὲ τί ; — Δὲν ἀγνοεῖς ὅτι ὑπάρχει εἰς τὴν φύσιν ἄνω, κάτω, καὶ μέσον. — Μάλιστα. — Ἐνας, ὁ ὁποῖος μεταβαίνει ἀπὸ τὸ κάτω εἰς τὸ μέσον, δὲν φαντάζεται ὅτι πηγαίνει πρὸς τὰ ἄνω ; καὶ ὅταν φθάσῃ εἰς τὸ μέσον καὶ γυρίζῃ καὶ βλέπῃ ἀπὸ τοῦ ἐξεκίνησε, τί ἄλλο ἢμπορεῖ νὰ φαντασθῆ, παρὰ ὅτι εὐρίσκεται εἰς τὸ ἄνω, ἐπειδὴ δὲν εἶδεν ἀκόμη τὸ πραγματικῶς ἄνω ; — Μὰ τὴν ἀλήθειαν, δὲν νομίζω ὅτι θὰ φαντασθῆ ἀλλῶς τὸ πρᾶγμα. — Ἐὰν δὲ πάλιν ἐφέρετο πρὸς τὰ κάτω, θὰ ἐπίστευε βέβαια ὅτι καταβαίνει, καὶ δὲν θὰ εἶχεν ἄδικον νὰ τὸ πιστεύῃ. — Ὅχι βέβαια. — Ἰλα· δὲ αὐτὰ θὰ τὰ ἐπάθαινε, διότι δὲν γνωρίζει τὸ πραγματικὸν ἄνω, καὶ τὸ κάτω, καὶ τὸ μέσον. — Φυσικά. — Θὰ παραξενευθῆς λοιπὸν, ἐὰν ἄνθρωποι ἄπειροι τῆς ἀληθείας ἔχουν ἐσφαλμένην ἰδέαν, ὅπως περὶ πολλῶν ἄλλων πραγμάτων, τοιοῦτοτρόπως καὶ περὶ ἡδονῆς καὶ λύπης καὶ τῆς μέσης ἐκείνης μεταξὺ αὐτῶν καταστάσεως ; οὕτως ὥστε, ὅταν περιπίπτουν εἰς καμμίαν λύπην, πιστεύουν ὅτι ὑποφέρουν, καὶ ὑποφέρουν πράγματι· ἀλλ' ὅταν ἐκ τῆς λύπης μεταβαίνουν εἰς τὴν μέσην κατάστασιν, εἶναι τελείως πεπεισμέ-

νοι ὅτι εὐρίσκονται εἰς τὴν πλήρη ἱκανοποίησιν, εἰς τὴν πλήρη ἀπόλαυσιν τῆς ἡδονῆς; ἐνῶ ἀπλούστατα ἀπατῶνται ἀπὸ ἄγνοια τῆς πραγματικῆς ἡδονῆς καὶ διότι θεωροῦν τὴν λύπην κατ'ἀντι- παραβολὴν μόνον πρὸς τὴν ἔλλειψιν τῆς λύπης, ὅπως ἕνας, ποῦ δὲν γνωρίζει τὸ λευκὸν χρῶμα, θὰ ἔπαιρνε τὸ φαιὸν διὰ λευκόν, ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ μέλαν. — Πολὺ περισσότερον θὰ μοῦ ἐφαί- νετο παράξενον, ἂν τὸ ἐναντίον συνέβαινε.

— Τώρα πρόσεχε εἰς αὐτό, ποῦ θὰ σοῦ εἶπω ἡ πείνα, ἡ δίψα καὶ αἱ ἄλλαι φυσικαὶ ἀνάγκαι, δὲν ἀποτελοῦν διὰ τὸ σῶμα ἕνα εἶδος κενοῦ, τὸ ὅποσον ζητεῖ νὰ πληρωθῇ; — Μάλιστα.

— Παρομοίως δὲ ἡ ἄγνοια καὶ ἡ ἀφροσύνη δὲν εἶναι ἕνα εἶδος κενοῦ καὶ αὐτὰ διὰ τὴν ψυχὴν; — Ἄναμφιβόλως. — Καὶ τὸ μὲν κενόν, ποῦ δημιουργεῖ ἡ πείνα, δὲν τὸ γεμίζει ὁ ἄνθρωπος λαμβάνων τροφήν, τὸ δὲ κενὸν τῆς ψυχῆς τρέφωσιν τὴν διάνοιάν του; — Πῶς ὄχι; — Καὶ ποῖα εἶναι τελειότερα πλήρωσις, ἐκείνη ποῦ γίνεται μὲ πράγματα περισσότερον οὐσιαστικά, ἢ ὀλιγώ- τερον; — Μὲ πράγματα βέβαια περισσότερον οὐσιαστικά. — Καὶ ποῖα πράγματα σοῦ φαίνεται ὅτι μετέχουν περισσότερον τῆς καθαρᾶς οὐσίας τοῦ ὄντος, τὰ φαγητὰ ἀράγε καὶ τὰ ποτὰ καὶ ἐν γένει αἱ τροφαί, ἢ αἱ ἀληθεῖς δοξασίαι καὶ αἱ ἐπιστήμαι καὶ τὰ διανοήματα καὶ μὲ μίαν λέξιν ὅλα αἱ ἀρεταί; κρῖνε δὲ τὸ πρᾶγμα ὡς ἐξῆς: περισσότεραν πραγματικότητα σοῦ φαίνεται ὅτι ἔχει ἐκεῖνο, ποῦ προέρχεται ἀπὸ τὸ ὄν τὸ πάντοτε ἀναλ- λοίωτον καὶ ἀθάνατον καὶ ἀληθές καὶ εἶναι καὶ αὐτὸ τοιοῦτον καὶ παράγεται ἐπίσης ἐντὸς τοιοῦτου τινός, ἢ ἐκεῖνο ποῦ προέρ- χεται ἀπὸ πράγματα ὑποκείμενα εἰς τὴν ἀλλοίωσιν καὶ τὴν φθορὰν καὶ εἶναι καὶ αὐτὸ τοιοῦτον καὶ παράγεται ἐπίσης ἐντὸς τοιούτων; — Ἐκεῖνο βέβαια ποῦ προέρχεται ἀπὸ τὸ πάντοτε ἀναλλοίωτον. — Τὰ δὲ πράγματα τὰ ὑποκείμενα εἰς ἀλλοίωσιν μήπως μετέχουν τάχα περισσότερας πραγματικότητας ἢ ἐπιστή- μης; — Διόλου. Μήπως τάχα ἀληθείας; — Οὐτε τοῦτο. — Ἄφοῦ λοιπὸν μετέχουν ὀλιγωτέρας ἀληθείας, δὲν θὰ μετεί- χον καὶ ὀλιγωτέρας πραγματικότητας; — Κατ' ἀνάγκην.

— Ὡστε γενικῶς, ὅλα, ὅσα χρησιμεύουν πρὸς συντήρησιν τοῦ σώματος δὲν μετέχουν ὀλιγωτέρας ἀληθείας καὶ πραγματικότη- τος, παρ' ἐκεῖνα, ποῦ χρησιμεύουν εἰς τὴν συντήρησιν καὶ θεραπείαν τῆς ψυχῆς; — Ἄναμφιβόλως. — Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ σῶμα δὲν ἔχει ὀλιγωτέραν πραγματικότητα ἀπὸ τὴν ψυχὴν; — Μάλιστα. — Ἡ πλήρωσις ἐπομένως τῆς ψυχῆς, ἀφοῦ γί- νεται μὲ πράγματα οὐσιαστικώτερα, μετέχει δὲ καὶ ἡ ἴδια περισ- σότερας πραγματικότητας, εἶναι τῶντι πολὺ πραγματικώτερα ἀπὸ τὴν πλήρωσιν τοῦ σώματος. — Πῶς ὄχι;

— Ἐὰν λοιπὸν ἡ ἡδονὴ συνίσταται εἰς τὸ νὰ πληροῦται τι μὲ τὰ πράγματα, ποῦ εἶναι σύμφωνα μὲ τὴν φύσιν του, ἐκεῖνο ποῦ πληροῦται ἀληθῶς μὲ τὰ πράγματα, τὰ ὅποια ἔχουν περισσο- τέραν πραγματικότητα, δεῖλεῖ βεβαίως νὰ ἀπολαμβάνῃ μίαν ἡδονὴν ὄντως πραγματικώτεραν καὶ ἀληθεσιέτεραν, ἐνῶ ἐκεῖνο τὸ ὅποσον πληροῦται μὲ πράγματα ὀλιγώτερον μετέχοντα ἀπὸ τὴν πραγματικότητα, θὰ πληροῦται κατὰ τρόπον ὀλιγώτερον ἀληθῆ καὶ βέβαιον καὶ ἡ ἡδονή, τὴν ὁποίαν ἀπολαμβάνει, θὰ εἶναι πολὺ ὀλιγώτερον ἀληθῆ καὶ βεβαία. — Εἶναι ἀπόλυτος ἀνά- γκη νὰ συμβαίῃ αὐτό. — Ἐκεῖνοι ἐπομένως ποῦ δὲν γνωρί- ζουν τι θὰ εἴπῃ σοφία καὶ ἀρετή, καὶ εἶναι παραδομένοι εἰς τὰς ἀπολαύσεις τῆς κοιλίας καὶ ἄλλας τοιαύτας ὑλικὰς ἡδονὰς, φέ- ρονται διαρκῶς πρὸς τὰ κάτω καὶ τὸ πολὺ πάλιν ἔως εἰς τὸ μέ- σον, καὶ εἰς ὅλην τὴν ζώην ἀνεβοκαταβιβαίνουσι μεταξὺ τῶν δύο τούτων σημείων, χωρὶς ποτὲ νὰ ἠμπορέσουν νὰ τὸ ὑπερβῶν καὶ χωρὶς ποτὲ νὰ σταθοῦν ἱκανοί, νὰ σηκώσουν τὰ βλέμματά των πρὸς τὸ ἀληθῶς ἄνω, οὔτε νὰ ἀπολαύσουν πραγματικῶς τὸ ἀληθῶς ὄν, καὶ νὰ γευθοῦν τὴν καθαρὰν καὶ γνησίαν ἡδονήν· ἀλλὰ πάντοτε βλέποντες πρὸς τὰ κάτω, δίληκτον ζῆλον, καὶ σκυμ- μένοι ἐπάνω εἰς τὴν γῆν καὶ εἰς τραπέζας βόσκουσι κτηνωδῶς χορταίνοντες τὴν κοιλίαν των καὶ τὰς σαρκίους των ἐπιθυμίας, καὶ ἀπὸ τὴν πλεονεξίαν αὐτῶν τῶν ἡδονῶν λακτίζονται καὶ κε- ρατίζονται μεταξύ των καὶ εἰς τὸ τέλος καὶ ἀλληλοφονεοῦνται μὲ τὰ σιδηρᾶ των κέρατα καὶ τὰς ὀπλὰς ἐπάνω εἰς τὴν λύσσαν

τῆς ἀπληστίας των, διότι δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ γεμίσουν μὲ πράγματα οὐσιαστικὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ ἑαυτοῦ των, ποῦ μετέχει περισσότερον τοῦ ὄντος καὶ ποῦ εἶναι τὸ μόνον ἐπιδεκτικὸν ἀληθοῦς πληρώσεως. — Πιστότατα ὡς χρησμολόγος ἀπεικόνισες τὸν βίον τῶν πολλῶν, Σωκράτη. — Δὲν εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη καὶ νὰ γνωρίζουν μόνον ἡδονὰς ἀναμεμιγμένας μὲ λύπας, ἀπλᾶ εἶδωλα τῆς ἀληθοῦς ἡδονῆς, ἀτελεῖς σκιαγραφίας, ποῦ λαμβάνουν χρῶμα μόνον ἐκ τῆς πρὸς ἀλλήλας ἀντιπαραθέσεως καὶ φαίνονται τόσον ἰσχυραὶ καὶ αἰ δύο, ὥστε γεννοῦν λυσσῶδεις ἔρωτας εἰς τοὺς ἄφρονας, καὶ γίνονται τόσον περιμάχητοι, ὅπως ἔγινε περιμάχητον, κατὰ τὸν Στησίχορον, τὸ εἶδωλον τῆς Ἑλένης εἰς τοὺς ἐν Τροίᾳ, ἐπειδὴ δὲν ἐγνώριζαν τὴν ἀληθινὴν Ἑλένην ; — Πράγματι τοιοῦτόν τι θὰ συμβαίῃ κατ' ἀνάγκην καὶ μὲ αὐτό.

— Ἀλλὰ πῶς ; τὸ ἴδιον δὲν θὰ συμβαίῃ κατ' ἀνάγκην καὶ μὲ τὸ θυμοειδές, ὅταν ἡ φιλοδοξία ὑποδαυλιζομένη ὑπὸ τοῦ φθόνου, τὸ φιλόνηκον τοῦ χαρακτήρος ὑπὸ τῆς αὐθαιρεσίας καὶ ἡ φυσικὴ ἀγριότης ὑπὸ τῆς ὀργῆς, ὠθοῦν τὸν ἄνθρωπον νὰ ἐπιδιώκῃ δίχως νοῦν καὶ κρίσιν τὴν πλησμονὴν τῆς τιμῆς, τῆς νίκης καὶ τοῦ θυμοῦ ; — Τοιαῦτα θὰ συμβαίῃ κατ' ἀνάγκην καὶ μὲ αὐτό. — Τί λοιπὸν ; δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν μετὰ θάρρους, ὅτι καὶ αἱ ἐπιθυμίαι, ποῦ ἀνήκουν εἰς τὰ δύο αὐτὰ μέρη τῆς ψυχῆς, τὸ φιλόνηκον καὶ τὸ φιλοκερδές, ὅταν ἐδηγοῦνται ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ λογικοῦ καὶ ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν αὐτῶν δὲν ἐπιδιώκουν ἄλλας ἡδονὰς, παρὰ ὅσας ὑποδεικνύει ἡ φρόνησις, θὰ αἰσθανθῶσι τότε τὰς ἀληθεστάτας ἡδονὰς καὶ τὰς πλέον συμφώνους πρὸς τὴν φύσιν των ποῦ εἶναι δυνατὸν νὰ δοκιμάσουν, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰς ὀδηγεῖ ἡ ἀλήθεια καὶ διότι, ἀφ' ἑτέρου, ἐκεῖνο τὸ ὅποιον εἶναι συμφερότερον εἰς κάθε πρᾶγμα, εἶναι συγχρόνως καὶ οἰκειότερον πρὸς τὴν φύσιν του ; — Εἶναι πράγματι ἀληθές τοῦτο. — Ὅταν λοιπὸν ἐλόκληρος ἡ ψυχὴ βαδίξῃ ὀπισθεν τοῦ λογικοῦ καὶ δὲν ἐπικρατῇ στάσις μεταξὺ τῶν διαφόρων αὐτῆς μερῶν, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἕκαστον ἐξ αὐτῶν περιορίζεται εἰς τὸ νὰ

πράττῃ τὸ ἔργον του, συμφώνως μὲ τὸν ὀρισμὸν τῆς δικαιοσύνης, καρποῦται προσέτι καὶ τὰς ἡδονὰς, ποῦ τοῦ ἀνήκουν, τὰς καθαρωτέρας δηλαδὴ καὶ ἀληθεστέρας ἡδονὰς, ποῦ ἡμπορεῖ νὰ ἀπολαύσῃ. — Δίχως ἀμφιβολίαν. — Ἐνῶ ἀπεναντίας, ὅταν ἐπικρατήσῃ κανένα ἀπὸ τὰ δύο ἄλλα μέρη τῆς ψυχῆς, συμβαίνει ὥστε ἐν πρώτοις αὐτὸ τὸ ἴδιον νὰ μὴν ἡμπορῇ νὰ εὕρῃ τὴν ἡδονήν, ποῦ τοῦ προσιδιάζει, ἐξαναγκάζει δὲ ἀφ' ἑτέρου καὶ τὰ ἄλλα νὰ ἐπιδιώκουν ἡδονὰς ξένας πρὸς τὴν φύσιν των καὶ ἐπομένως ὄχι ἀληθινὰς. — Ἔτσι εἶναι. — Ὅστε ἐκεῖνα, ποῦ περισσότερον ἀπέχουν ἀπὸ τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὸν ὀρθὸν λόγον, αὐτὰ ἀκριβῶς δὲν θὰ ἔφερον τὰ ὀλέθρια ταῦτα ἀποτελέσματα ; — Χωρὶς ἄλλο. — Δὲν ἀπέχει δὲ ἓνα πρᾶγμα ἀπὸ τὸν ὀρθὸν λόγον, ὅσον περισσότερο ἀπέχει ἀπὸ τὸν νόμον καὶ τὴν τάξιν ; — Φανερόν. — Δὲν εὕρομεν δὲ ὅτι περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο ἀπέχουν αἱ τυραννικαὶ καὶ αἱ ἐρωτικαὶ ἐπιθυμίαι ; — Μάλιστα. — Ὀλιγώτερον δὲ αἱ βασιλικαὶ καὶ αἱ κόσμιοι ; — Ναί. — Κατὰ συνέπειαν περισσότερο μὲν θὰ ἀπέχῃ ἀπὸ τὴν ἀληθινὴν καὶ προσιδιάζουσαν εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡδονὴν ὁ τύραννος, ὀλιγώτερον δὲ ὁ βασιλεύς. — Κατ' ἀνάγκην. — Ἐπομένως ἡ δυστυχεστέρα μὲν ζωὴ καὶ ἀηδεστέρα θὰ εἶναι τοῦ τυράννου, ἡ εὐχαριστοτέρα δὲ καὶ εὐτυχεστέρα τοῦ βασιλέως. — Αὐτὸ εἶναι ἀναντίρρητον. — Καὶ γνωρίζεις κατὰ πόσον εἶναι δυστυχεστέρα ἡ ζωὴ τοῦ τυράννου ἀπὸ τοῦ βασιλέως. — Ἄν μοῦ τὸ εἰπῆς....

— Ὑπάρχουν, καθὼς παρεδέχθημεν, τρεῖς ἡδοναί, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μία ἀληθινή, αἱ δὲ δύο ἄλλαι νόθοι· ὁ τύραννος λοιπὸν ἐχθρὸς τοῦ νόμου καὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ περιστοιχούμενος πάντοτε ὑπὸ ἀκολουθίας ἡδονῶν δουλικῶν, κεῖται εἰς τὸ ἔσχατον ἄκρον τῶν νόθων ἡδονῶν, καὶ πόσον ἐπομένως ὕστερεῖ τοῦ ἄλλου κατὰ τὴν εὐτυχίαν, εἶναι δύσκολον νὰ τὸ ὀρίσωμεν, ἐκτὸς ἴσως κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. — Κατὰ ποῖον ; — Ὁ τύραννος ἔρχεται εἰς τὴν σειρὰν τρίτος, εὐθὺς κατόπιν ἀπὸ τὸν ὀλιγαρχικόν, διότι μεταξὺ αὐτῶν εὐρίσκεται ὁ δημοκρατικός. — Μάλιστα. — Ἐπομένως, ἐὰν ὅσα εἶπαμεν παραπάνω εἶναι ἀληθινὰ, τὸ

εἰδωλον τῆς ἡδονῆς, ποῦ ἀπολαμβάνει ὁ τύραννος, εἶναι τὸ ἐν τρίτον, ὡς πρὸς τὴν ἀλήθειαν, τῆς ἡδονῆς τοῦ ὀλιγαρχικοῦ.
 — Ναί. — Ὁ δὲ ὀλιγαρχικὸς πάλιν ἔρχεται τρίτος εἰς τὴν σειρὰν κατόπιν τοῦ βασιλικοῦ καὶ ἀριστοκρατικοῦ, ἐὰν δεχθῶμεν αὐτοὺς ὡς ἐν καὶ μόνον πρόσωπον. — Μάλιστα τρίτος. — Ὡστε ὁ τύραννος ἀπέχει τῆς ἀληθοῦς ἡδονῆς τὸ τριπλάσιον τοῦ τριπλάσιου. — Φαίνεται. — Ὁ δὲ ἡδύνατο ἐπομένως τὸ εἰδωλον τῆς ἡδονῆς τοῦ τυράννου, ἐπὶ τῇ βίβσει τοῦ ἀριθμοῦ τοῦτου τοῦ μήκου, νὰ παρασταθῇ δι' ἑνὸς ἐπιπέδου. — Μάλιστα. — Ἐὰν δὲ πολλαπλασιάσωμεν τὸν ἀριθμὸν τοῦτον ἐφ' ἑαυτὸν καὶ τὸν ὑψώσωμεν εἰς τὴν τρίτην τοῦ δύναμιν, εἶναι εὐκόλον νὰ ἴδωμεν εἰς πόσῃ ἀπόστασιν εὐρίσκεται ἀπὸ τὴν ἀληθινὴν ἡδονήν. — Βέβαια εἶναι εὐκόλον εἰς ἓνα μαθηματικὸν νὰ τὸ ὑπολογίσῃ. Ἐὰν λοιπὸν τώρα ἀντιστρέψωμεν αὐτὴν τὴν ἀναλογίαν καὶ ζητήσωμεν, πόσον ἡ ἡδονὴ τοῦ βασιλέως εἶναι ἀληθεστέρα ἀπὸ τοῦ τυράννου, θὰ εὐρωμεν, ὡς ἐξαγόμενον τοῦ πολλαπλασιασμοῦ, ὅτι ὁ βασιλεὺς ζῆ ἐπτακοσίας εἴκοσι ἑννέα φορὰς εὐτυχέστερον τοῦ τυράννου, καὶ ὁ τύραννος δυστυχέστερον τοῦ βασιλέως ἄλλας τόσας φορὰς. * — Καταπληκτικὸς εἶναι αὐτὸς ὁ ὑπολογισμὸς τῆς

(*) Ὁ ἀριθμητικὸς οὗτος ὑπολογισμὸς τοῦ πυθαγορίζοντος Πλάτωνος ἀναχωρεῖ ἐκ τῆς ὑποθέσεως, ὅτι ἡ εὐτυχία τοῦ ἠθικῶς ἀνωτέρου ἀνθρώπου — τοῦ βασιλέως φιλοσόφου — ἔχει πρὸς τὴν εὐτυχίαν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ κειμένου δύο βαθμοὺς κατωτέρω — δηλ. τοῦ ὀλιγαρχικοῦ — ὡς ἡ τοῦ ὀλιγαρχικοῦ πρὸς τὴν τοῦ τυράννου, ἣτις εὐρίσκεται ἐπίσης δύο βαθμοὺς κατωτέρω. Ἡ τελευταία αὕτη ἀξία, ἐπειδὴ πρόκειται περὶ ἀπλῆς σιγῆς (εἰδώλου) ἐστερημένης πάσης στερεότητος, παρίσταται διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῆς ἐπιφανείας, ὅστις εἶναι τὸ $9, 3 \times 3$ καὶ οὕτω ἔχομεν τὴν ἀναλογίαν $9 : 81 = 81 : 729$. Ἐκ τούτου ἐξάγεται ὅτι εἰς τοὺς πέντε βαθμοὺς τῆς ἀρετῆς καὶ εὐτυχίας ἀντιστοιχοῦν αἱ πέντε πρώται δυνάμεις τοῦ 3 ($3, 9, 27, 81, 243, 729$). «Μεθ' ὅλον τὸ ἀθάλαστον καὶ τὸ κάπως παράξενον τῶν διαθεδαιώσεων τούτων, ὀφείλομεν νὰ μὴ παρίδωμεν τὴν βαθύτητα τῆς θλῆψεως, ἣτις ἐπέτρεψεν εἰς τὸν φιλόσοφον νὰ προαισθανθῇ τὴν ὑπαρξίν νόμων ἐν τῷ συνόλῳ τοῦ φυσικοῦ κόσμου, ὅπως καὶ τοῦ φυσικοῦ, τὸν ὅποιον ἔχει δίκαιον νὰ μὴ χωρίζῃ ἀπ' ἐκείνου». (T. Comperz.)

διαφορᾶς, ποῦ ἔστησες μεταξὺ τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ἀδίκου, ὡς πρὸς τὴν εὐτυχίαν καὶ δυστυχίαν αὐτῶν. — Ἀληθινὸς ὅμως ἀριθμὸς, καθόσον ἐκφράζει ἀκριβῶς τὴν ζωὴν ποῦ ἀνήκει εἰς αὐτούς, ὅπως τοὺς ἀνήκουν αἱ ἡμέραι των καὶ αἱ νύκτες καὶ οἱ μῆνες καὶ τὰ ἔτη. — Πραγματικῶς. — Ἀφοῦ λοιπὸν τόσον ὑπέρεχει κατὰ τὴν εὐτυχίαν ὁ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος τὸν κακὸν καὶ ἄδικον, φαντάσου τώρα πόσον ἀπείρως πρέπει νὰ ὑπερέχη αὐτὸν κατὰ τὴν κοσμιότητα τοῦ βίου καὶ τὴν ὠραιότητα καὶ τὴν ἀξίαν!
 — Ἀπείρως πράγματι.

— Ἔστω λοιπὸν· καὶ ἀφοῦ ἐφθάσαμεν τώρα ἐδῶ, ἃς ἐπαναλάβωμεν ἐκεῖνα ποῦ εἶπαμεν εἰς τὴν ἀρχὴν ἀρχὴν καὶ τὰ ὅποια ἔδωσαν ἀφορμὴν εἰς αὐτὴν τὴν συζήτησιν· ἐλέγετο δὲ τότε, νομίζω, ὅτι ἡ ἀδικία ὠφελει εἰς τὸν τελείως ἄδικον, φθάνει νὰ περῶ διὰ δίκαιος· δὲν ἐλέχθη πράγματι αὐτό· — Μάλιστα. — Ἄς τὸ ἐξετάσωμεν λοιπὸν καὶ αὐτό, τώρα ποῦ ἐμείναμεν σύμφωνοι περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων, τὰ ὅποια ἔχουν ἐπὶ τῆς ψυχῆς καὶ τὰ ἄδικα ἔργα καὶ τὰ δίκαια. — Πῶς; — Ἄς πλάσωμεν διὰ τῆς φαντασίας μίαν εἰκόνα τῆς ψυχῆς, διὰ νὰ ἴδῃ, τί ἔλεγεν ἐκεῖνος ποῦ τὸ ὑπεστήριζεν αὐτό. — Τί εἶδους εἰκόνα. — Μίαν εἰκόνα κατὰ τὸ εἶδος τῆς Χιμαίρας καὶ τῆς Σκύλλας καὶ τοῦ Κερβέρου καὶ τῶν ἄλλων μυθολογουμένων τεράτων, τὰ ὅποια παριστάνουν συγκείμενα ἀπὸ πολλὰς καὶ διαφόρους φύσεις ἡνωμένης. — Πολὺ καλά. — Πλάττε λοιπὸν ἐν πρώτοις ἓνα τέρας ποικίλον καὶ πολυκέφαλον, ποῦ νὰ ἔχη γύρω ἄλλας μὲν κεφαλὰς ἡμέρων ζῴων καὶ ἄλλας ἀγρίων, καὶ ποῦ νὰ ἡμπορῇ νὰ τὰς παράγῃ μόνον τοῦ ὄλας αὐτὰς καὶ νὰ τὰς μεταβάλλῃ κατὰ βούλησιν. — Χρειαζέται πολὺ ἐπιτήδειος τεχνίτης δι' αὐτὸ τὸ ἔργον· ἀφοῦ ὅμως εἶναι πολὺ εὐκολώτερον νὰ πλάττῃ κανεὶς διὰ τῆς φαντασίας παρὰ μὲ τὸν κηρὸν, ἃς ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ ἐπλάσαμεν τὸ τέρας σου. — Κάμε τώρα καὶ μίαν εἰκόνα λέοντος καὶ μίαν ἀνθρώπου· ἀλλὰ νὰ εἶναι πολὺ μεγαλυτέρα ἢ πρώτη εἰκὼν ἀπὸ τὰς δύο ἄλλας, καὶ ἡ δευτέρα μεγαλυτέρα ἀπὸ τὴν τελευταίαν. — Αὐτὰ εἶναι εὐκολώτερα καὶ ἔγιναν ἤδη. — Σύνταψε

τώρα αὐτὰς τὰς τρεῖς εἰκόνας ὥστε νὰ συνδεθοῦν καλὰ καὶ νὰ ἀποτελέσουν ἓν ὅλον. — Ἔτοιμον καὶ αὐτό. — Νὰ τὸ ἐνδύσῃς τώρα ὅλο αὐτὸ γύρω μὲ τὴν εἰκόνα ἑνὸς ἀνθρώπου, οὕτως ὥστε ἓνας, ποῦ δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἰδῇ τί ἔχει μέσα του, ἀλλὰ βλέπει μόνον τὸ ἐξωτερικὸν περίβλημα, νὰ τοῦ φαίνεται πῶς εἶναι ἀπλῶς ἓνας ἄνθρωπος. — Ἐγίνε καὶ αὐτό.

— Ἄς εἴπωμεν τώρα εἰς ἐκεῖνον ποῦ ὑποστηρίζει ὅτι ἡ ἀδικία ὠφελεῖ εἰς τοῦτον τὸν ἄνθρωπον καὶ ἡ δικαιοσύνη δὲν τὸν συμφέρει, ἄς τοῦ εἴπωμεν, λέγω, ὅτι εἶναι τὸ ἴδιον νὰ ὑποστηρίξῃ πῶς τὸν συμφέρει, νὰ καλοθρέψῃ τὸ πολυκέφαλον τέρας καὶ νὰ τρανεύῃ τὸν λέοντα καὶ τὰ περὶ τὸν λέοντα, νὰ ἀφήνῃ δὲ τὸν ἄνθρωπον νὰ ἀποθνήσκῃ ἀπὸ τὴν πείναν καὶ νὰ ἀδυνατίξῃ, εἰς τρόπον ὥστε νὰ σύρνεται ὅπου τὸν τρανοῦν τὰ ἄλλα δύο θηρία, καὶ οὔτε κἀν νὰ ἐξοικειώνῃ καὶ αὐτὰ μεταξύ των διὰ νὰ ζοῦν μὲ ἀγάπην, ἀλλὰ νὰ τὰ ἀφήνῃ νὰ μαλλώνουν καὶ νὰ δαγκάνωνται καὶ νὰ τρώγωνται. — Τίποτε ἄλλο πράγματι δὲν λέγει ἐκεῖνος ποῦ ἐπαινεῖ τὴν ἀδικίαν. — Ἐνῶ ἀπεναντίας ἐκεῖνος, ποῦ ὑποστηρίζει ὅτι ἡ δικαιοσύνη ὠφελεῖ, δὲν λέγει ὅτι πρέπει πάντα τὰ ἔργα μας καὶ πάντες οἱ λόγοι μας νὰ τείνουν εἰς τὸ νὰ καταστήσουν ἐπικρατέστερον τὸν ἐσωτερικὸν ἄνθρωπον, καὶ δὲν θὰ ἐπιμεληταὶ καὶ τὸ πολυκέφαλον τέρας ὡς ἔμπειρος γεωργός, λαμβάνων καὶ τὴν βοήθειαν τοῦ λέοντος, διὰ νὰ τρέφῃ μὲν καὶ ἀναπτύσῃ τὰ ἡμέρα, ἐμποδίξῃ δὲ τὰ ἄγρια νὰ φυτρώνουν, καὶ νὰ φροντίξῃ ἀπὸ κοινοῦ δι' ὅλα, ὥστε νὰ ζοῦν μὲ ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν μεταξύ των ; — Αὐτὸ ἀκριβῶς βέβαια λέγει ἐκεῖνος ποῦ ἐπαινεῖ τὴν δικαιοσύνην. — Ὡστε κατὰ πάντα τρόπον ἐκεῖνος μὲν ποῦ ἐγκωμιάζει τὴν δικαιοσύνην λέγει τὴν ἀλήθειαν, ψεύδεται δὲ ἐκεῖνος ποῦ ἐπαινεῖ τὴν ἀδικίαν· καὶ πραγματικῶς, εἴτε πρὸς τὴν ἡδονήν, εἴτε πρὸς τὴν δόξαν, εἴτε πρὸς τὴν ὠφέλειαν ἀποβλέψῃ τις, ὁ μὲν ἐπαινέτης τῆς δικαιοσύνης ἀληθεύει, ὁ δὲ κατηγορὸς αὐτῆς τίποτε τὸ σωστὸν δὲν λέγει, οὐδὲ κἀν γνωρίζει ἐκεῖνο ποῦ κατηγορεῖ. — Πραγματικῶς μοῦ φαίνεται πῶς δὲν γνωρίζει.

— Ἄς προσπαθήσωμεν ὅμως νὰ τὸν ἐξαγάγωμεν ἀπὸ τὴν πλάνην του, ἀφοῦ αὕτη βέβαια δὲν εἶναι ἐκουσία. Εὐλόγημένη, θὰ τοῦ εἴπωμεν, ἐπὶ τίνος βάσεως ἔχει καθιερωθῆ ἡ διάκρισις μεταξύ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ αἰσχροῦ ; τὰ μὲν καλὰ δὲν εἶναι ἐκεῖνα ποῦ ὑποτάσσουν τὸ ζῆλον μέρους τῆς φύσεως ἡμῶν ὑπὸ τὸ ἀνθρώπινον, ἢ μᾶλλον τὸ θεῖον, αἰσχροὰ δὲ ἀπεναντίας ἐκεῖνα, ποῦ ὑποδουλῶνουν τὸ ἡμέρον εἰς τὸ ἄγριον καὶ θηριῶδες ; τί λέγεις, θὰ συμφωνήσῃ ; — Ἄν θέλῃ νὰ μὲ ἀκούσῃ. — Τούτου τεθέντος, ἡμπορεῖ ποτε νὰ εἶναι ὠφέλιμον εἰς κανένα, νὰ πάρῃ χρήματα ἀδίκως, ἐὰν πρόκειται μὲ τὰ χρήματα ποῦ θὰ πάρῃ νὰ ὑποδουλώσῃ τὸ καλύτερον μέρος τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ εἰς τὸ ἔλεεινότερον ; σκέψου δά ! ἐὰν ἐπρόκειτο ἀπέναντι χρημάτων νὰ πωλήσῃ δοῦλον τὸν υἱὸν τοῦ ἢ τὴν θυγατέρα του, καὶ μάλιστα εἰς ἀνθρώπους ἀγρίους καὶ κακοὺς, δὲν θὰ τὸν ἐσύμφερε βέβαια τὸ πρᾶγμα, καὶ τοὺς μεγαλύτερους θησαυροὺς ἀκόμη ἂν ἐλάμβανεν· ὅταν δὲ ὑποδουλώῃ τὸ θεϊότατον μέρος τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ εἰς τὸ ἀθεώτατον καὶ μιαιώτατον, δὲν εἶναι πράγματι ἄθλιος, καὶ ὁ χρυσός, τὸν ἐπιτοῦν δέχεται ἀπέναντι, δὲν θὰ τοῦ στοιχίσῃ δεινότερον ὄλεθρον, παρ' ὅτι εἰς τὴν Ἐριφύλην τὸ χρυσοῦν περιδέριον, τὸ ὅποιον ἐδέχθη ἀπέναντι τῆς ζωῆς τοῦ συζύγου τῆς ; — Πολὺ δεινότερον βέβαια, θὰ σοῦ ἀποκριθῶ ἐγὼ ἐκ μέρους του.

— Διὰ ποῖον λόγον, σὲ παρακαλῶ, κατεδικάσθη πάντοτε καὶ ἀνέκαθεν ὁ ἀκόλαστος βίος, παρὰ διότι ἡ ἀκολασία ἀφίνει ἀχαλίνωτον τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο καὶ μὲγαλον καὶ πολυκέφαλον τέρας πέραν τοῦ δένιτος ; — Δι' αὐτὸν βέβαια τὸν λόγον. — Διατί δὲ καταδικάζουν τὴν αὐθαιρεσίαν καὶ τὸ ἀσυμβίβαστον τοῦ χαρκτηῆρος, παρὰ διότι ἀναπτύσσουν καὶ ἐπιτείνουν παρὰ τὸ ἀρμόζον μέτρον τὴν φύσιν τοῦ λέοντος καὶ τοῦ ὄφρου ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ; — Ἄναμφιβόλως. — Ἐὰν δὲ ψέγουν τὸν τρυφηλὸν καὶ μαλακὸν βίον, δὲν εἶναι διότι ἐκνευρίζει καὶ ἐκφυλίζει τὴν ἰδίαν αὐτὴν φύσιν, ὅταν τὴν μεταβάλλῃ εἰς ἀνανδρίαν ; — Πῶς ὄχι ; — Διατί ἀκόμη ψέγουν τὴν κολακείαν καὶ τὴν ἀνελευθερίαν, παρὰ διότι ὑποδουλῶναι αὐτὸ τὸ ἴδιον, τὸ θυμοειδές, εἰς τὸ τυραχῶδες

ἐκεῖνο θηρίον καὶ διότι ἐξευτελιζόμενον χάριν χρημάτων καὶ ἕνεκα τῆς ἀπληστίας ἐκεῖνου τὸ συνηθίζει ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας νὰ γίνεταί ἀντὶ λέοντος πθήκος ; — Ἔτσι εἶναι. — Διὰ τίνα δὲ λόγον τὰ θάναυσχ ἐπαγγέλματα καὶ τὰς χειρωνακτικὰς ἐργασίας δὲν τὰς ἔχουν εἰς καμμίαν ὑπόληψιν ; ὅχι διότι ἐκεῖνοι ποῦ τὰς ἐξασκοῦν ἔχουν τόσον ἀδύνατον ἐκ φύσεως τὸ ἀριστον μέρος τῆς ψυχῆς, τὸ λογικόν, ὥστε μὴ δυνάμενοι νὰ χαλιναγωγῆσουν καὶ νὰ κυβερνήσουν τὰ θηρία ἐκεῖνα, ποῦ εἶναι μέσα των, ἀναγκάζονται νὰ τὰ περιποιῶνται, καὶ δὲν εἶναι εἰς θέσιν τίποτε ἄλλο νὰ μάθουν, παρὰ τὰ μέσα μὲ τὰ ὁποῖα νὰ κολακεύουν τὰς ἀδυναμίας των ; — Ἔτσι φαίνεται.

— Λοιπόν, διὰ νὰ λάθουν καὶ οἱ τοιοῦτοι ἕνα ἄρχοντα ὅμοιον μὲ ἐκεῖνον, ὑπὸ τοῦ ὁποῖου κυβερνᾶται ὁ τέλειος ἄνθρωπος, δὲν πρέπει νὰ γίνωνται ὑπήκοοι καὶ δοῦλοι ἐκεῖνου τοῦ τελείου, ὁ ὁποῖος καὶ αὐτὸς κυβερνᾶται ἐσωτερικῶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ, χωρὶς βέβαια νὰ νομίζωμεν ὅτι ἡ ὑποταγὴ αὕτη θὰ εἶναι ἐπὶ βλάβῃ τοῦ ὑπηκόου, καθὼς δισχυρίζετο ὁ Θρασύμαχος ἐν γένει περὶ τῶν ὑπηκόων, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι διὰ πάντα ἄνθρωπον συμφερώτερον νὰ κυβερνᾶται ὑπὸ ἄρχοντος σοφοῦ καὶ θεοῦ, εἴτε τὸν ἔχει ἐντός του καὶ εἶναι ἰδικός του (τὸ ὁποῖον θὰ ἦτο καὶ τὸ καλύτερον) εἴτε καὶ τοῦ ἐπιβάλλεται ἔξωθεν, ἵνα κατὰ τὸ δυνατόν γίνωμεν ὅλοι ὅμοιοι πρὸς ἀλλήλους καὶ φίλοι κυβερνώμενοι ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς ; — Καὶ πολὺ σωστά. — Εἶναι δὲ φανερόν, ὅτι τὸν ἴδιον σκοπὸν προτίθεται καὶ ὁ νόμος, ὅταν παρέχη τὴν βοήθειάν του ἀνεξαιρέτως εἰς ὅλα τὰ μέλη τῆς πολιτείας· καὶ ἡ ἐξάρτησις δέ, ὑπὸ τὴν ὁποίαν κρατοῦμεν τοὺς παῖδας, ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς στηρίζεται· διότι δὲν τοὺς ἀφήνωμεν ἐλευθέρους νὰ κάμνουν ὅ,τι θέλουν, ἐφ' ὅσον προηγουμένως δὲν ἐγκαθιδρῦσωμεν ἐντός αὐτῶν, ὅπως εἰς μίαν πόλιν, ἕνα πολίτευμα σταθερόν, καὶ ἐφ' ὅσον δὲν καλλιεργήσωμεν τὸ λογικόν των διὰ τοῦ ἰδικοῦ μας, ὥστε νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐπαγρυπνῇ ἐπ' αὐτῶν καὶ νὰ ρυθμίξῃ τὴν διαγωγὴν των· τότε δὲ μόνον τοὺς χειραφετοῦμεν. — Πράγματι ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀρχῆς στηρίζεται ὁ νόμος.

— Πῶς λοιπόν, ἀγαπητὲ Γλαύκων, καὶ ἐπὶ τίνος λόγου στηριζόμενοι θὰ ἠμπορούσαμεν νὰ εἴπωμεν ὅτι ὠφελεῖ νὰ ἀδικῇ τις ἢ νὰ ἀκολασταῖν ἢ νὰ κάμνῃ καμμίαν αἰσχρὰν πράξιν, ἔστω καὶ ἂν, χειρότερος γινόμενος, ἐπρόκειτο νὰ κερδίσῃ χρήματα πολλὰ ἢ ἄλλην τινὰ δύναμιν ; — Κατ' οὐδένα τρόπον. — Ἡ τὴ θὰ ὠφελοῦσε ἀκόμη, καὶ ἂν ἡ ἀδικία ἔμενε κρυμμένη καὶ ἀτιμώρητος ; μήπως ἡ ἀτιμωρησία δὲν καθιστᾷ τὸν κακὸν ἀκόμη χειρότερον ; ἐνῶ ἀπεναντίας, ὅταν τὸ ἐγκλημα ἀνακαλύπτεται καὶ τιμωρῆται, τὸ μὲν θηριώδες μέρος τῆς ψυχῆς καταπραῦνεται καὶ ἐξημεροῦται, τὸ δὲ ἡμέρον ἐπανακτᾷ ὄλα του τὰ δικαιώματα, ὀλόκληρος δὲ ἡ ψυχὴ ἀποκαθισταμένη εἰς τὴν ἀρίστην αὐτῆς φύσιν ἀνυψοῦται, διὰ τῆς σωφροσύνης καὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς φρονήσεως, εἰς κατάστασιν τόσον πολὺ ἀνωτέραν ἀπὸ τὸ σῶμα, τὸ ὁποῖον ἤθελεν ἀποκτήσῃ δύναμιν καὶ καλλονὴν καὶ ὑγείαν, ὅσον ἡ ψυχὴ εἶναι καθ' ἑαυτὴν ἀνωτέρα τοῦ σώματος. — Αὐτὸ εἶναι βέβαιον. — Ὅστε ἕνας ἄνθρωπος μὲ νοῦν θὰ θάλλῃ βέβαια ὄλα του τὰ δυνατὰ διὰ νὰ ἐπιτύχῃ αὐτὸ τὸ τέλειον εἶδος τῆς ζωῆς· καὶ ἐν πρώτοις θὰ ἐκτιμᾷ παρὰ πᾶν ἄλλο τὰ μαθήματα, ποῦ συντείνουν εἰς τὴν τελειοποίησιν τῆς ψυχῆς, περιφρονῶν ὄλα τὰ ἄλλα. — Ἀναντιρρήτως. — Ἐπειτα, ὡς πρὸς τὴν σωματικὴν δίαιταν, δὲν θὰ παραδώσῃ τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὴν κτηνώδη καὶ ἄλογον ἡδονὴν διὰ νὰ ζῇ μόνον μὲ τὴν ἀπόλαυσιν αὐτῆς, ἀλλ' οὐδὲ πάλιν θὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν ἐπιμέλειαν τῆς ὑγείας του, διὰ νὰ γίνῃ δυνατός καὶ ὑγιής καὶ ὠραῖος, ἐὰν δὲν πρόκειται νὰ ἀποκτήσῃ δι' αὐτῶν συγχρόνως καὶ τὴν ἐγκράτειαν, ἀλλὰ θὰ ἐπιζητῇ πάντοτε τὴν ἐν τῷ σώματι ἁρμονίαν, χάριν μόνον τῆς ἐν τῇ ψυχῇ συμφωνίας. — Βεβαίωτατα, ἐὰν τοῦλάχιστον πρόκειται νὰ εἶναι ἀληθινὸς μουσικός.

— Καὶ ἐπομένως καὶ εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῶν χρημάτων θὰ τηρήσῃ τὸ αὐτὸ μέτρον καὶ τὴν αὐτὴν βεβαίως ἁρμονίαν, χωρὶς νὰ τὸν θαμβώσῃ ὁ ὄγκος τοῦ πλοῦτου, ποῦ τὸν μακαρίζουν συνήθως οἱ πολλοί, διὰ νὰ ζητῇ καὶ αὐτὸς νὰ τὸν αὐξήσῃ ἐπ'

ἄπειρον, ἀξάνων ὅμως συγχρόνως ἐπ' ἄπειρον καὶ τὰ κακὰ ποῦ τὸν συνοδεύουν. — Καὶ ἐγὼ δὲν πιστεύω νὰ τὸ κάμῃ αὐτό. — Ἄλλ' ἀποθλέπων πάντοτε εἰς τὸ ἐσωτερικόν του πολιτεύμα καὶ προσέχων μήπως ἐπιφέρῃ καμμίαν εἰς αὐτὸ διατάραξιν εἴτε ἢ περίσσεια τοῦ πλούτου εἴτε ἢ ἀνεπάρκεια αὐτοῦ, θὰ φροντίσῃ ἐπ' αὐτῆς τῆς βάσεως νὰ κανονίσῃ τὰ ἔσοδα καὶ τὰ ἔξοδα του συμφώνως πρὸς τὰς δυνάμεις του. — Ἀναμφιβόλως. — Ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀκόμη ἀρχῆς στηριζόμενος καὶ ὡς πρὸς τὰς τιμὰς καὶ τὰ ἀξιώματα, θὰ ἐπιζητήῃ μὲν καὶ εὐχαρίστως μάλιστα θὰ δοκιμάζῃ ἐκεῖνα, ποῦ ἔχει τὴν ἰδέαν ὅτι θὰ τὸν κάμουν καλύτερον, θὰ ἀποφεύγῃ ὅμως, εἴτε εἰς τὸν ἰδιωτικὸν εἴτε εἰς τὸν δημόσιον βίον του, ὅσα θὰ ἤμποροῦσαν νὰ διαταράξουν τὴν ἁρμονίαν, ποῦ βασιλεύει εἰς τὴν ψυχὴν του. — Τότε λοιπὸν δὲν θὰ θελήσῃ νὰ ἀναμιχθῇ εἰς τὰ πολιτικά, ἐάν, καθὼς λέγεις, τόσον φροντίξῃ δι' αὐτό. — Θὰ θελήσῃ, μὰ τὸν κύνα, καὶ παρὰ πολὺ μάλιστα, τοῦλάχιστον εἰς τὴν ἰδικήν του πόλιν, ὅχι ὅμως ἴσως καὶ εἰς τὴν πατρίδα του, ἐκτὸς τοῦλάχιστον ἂν γίνῃ κανένα θαῦμα... — Ἄ, ἐκατάλαθα· ἐνοεῖς τὴν πόλιν, τὴν ὁποῖαν ἰδρῦσαμεν ἡμεῖς, καὶ ἢ ὅποια μόνον κατὰ φαντασίαν ὑφίσταται, διότι δὲν πιστεύω νὰ ὑπάρχῃ εἰς κανένα μέρος τῆς γῆς. — Ἄλλ' ἴσως νὰ εὑρίσκεται εἰς τὸν οὐρανὸν τὸ πρότυπον αὐτῆς, τοῦλάχιστον δι' ἐκεῖνον ποῦ θέλει νὰ τὸ βλέπῃ καὶ νὰ ρυθμίξῃ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ τὸ πολιτεύμα τῆς ψυχῆς του· ἄλλως τε δὲν σημαίνει τίποτε ἂν ὑπάρχῃ, ἢ ἂν θὰ ὑπάρξῃ κάποτε· διότι ὁ σοφὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπος μας μόνον εἰς τῆς τῆς τοιαύτης πόλεως τὰ πολιτικά θὰ ἀναμιχθῇ καὶ καιμμιᾶς ἄλλης. — Καὶ εἶναι πολὺ φυσικόν.

BIBLION I'.

— Καὶ πραγματικῶς πολλοὺς καὶ ἄλλους λόγους ἔχω νὰ κρίνω, ὅτι ἡ πολιτεία ποῦ ἰδρῦσαμεν ἡμεῖς εἶναι ἢ τελειότερα ἀπὸ κάθε ἄλλην, ὅχι δὲ ὀλιγώτερον τὸ λέγω αὐτὸ καὶ ὅταν ἀναλογισθῶ ἐκεῖνο ποῦ εἶπαμεν διὰ τὴν ποιήσιν. — Τὸ ποῖον; — Τὸ ὅτι κατ' οὐδένα τρόπον παραδεχόμεθα τὸ καθαρῶς μιμητικὸν αὐτῆς μέρος· τώρα μάλιστα, καθὼς νομίζω, φαίνεται ἀπαραίτητος ἢ ἀνάγκη νὰ τὸ ἀποκλείσωμεν ὀλότελα, ἀφοῦ ἔχομεν πλέον σαφῶς διακρίνῃ τὰ μέρη εἰς τὰ ὁποῖα διαιρεῖται ἢ ψυχὴ. — Πῶς τοῦτο; — Διὰ νὰ τὸ εἴπωμεν μεταξὺ μας, διότι δὲν θὰ μὲ προδώσετε βέβαια εἰς τοὺς τραγικοὺς ποιητὰς καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους τοὺς μιμητικούς, ὅλα αὐτὰ τὰ εἶδη τῆς ποιήσεως δὲν εἶναι δι' ἄλλο παρὰ νὰ διαφθεῖρουν τὸν νοῦν τῶν ἀκροατῶν, ὅσοι τοῦλάχιστον δὲν ἔχουν ἀντιφάρμακον τὴν ἀκριθεῖ ἐκτίμησιν τῶν πραγμάτων αὐτῶν. — Πῶς σκέπτεσαι διὰ νὰ φθάσῃς εἰς αὐτὸ τὸ συμπέρασμα; — Θὰ σοῦ τὸ εἴπω, ἂν καὶ μοῦ κρατεῖ τὴν γλῶσσάν μου μιὰ κάποια ἀγάπη καὶ σεβασμός, ποῦ τρέφω ἐκ παιδικῆς ἡλικίας διὰ τὸν Ὅμηρον· διότι φαίνεται ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ πρῶτος διδάσκαλος καὶ ὁ ἀρχηγὸς ὄλων αὐτῶν τῶν καλῶν μας τραγικῶν ποιητῶν ἄλλ' ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ὑποχωρήσῃ ἐμπρὸς εἰς τὴν ἀλήθειαν, πρέπει νὰ τὸ εἴπω αὐτὸ ποῦ λέγω. — Πολὺ σωστὰ βέβαια.

— Ἄκουε λοιπὸν, ἢ καλύτερα ἀπάντησέ μου. — Ἐρώτα με. — Ἡμπορεῖς νὰ μοῦ εἴπῃς μίμησις γενικῶς τί εἶναι; διότι ἐγὼ δὲν κατορθώνω πολὺ καλά νὰ ἐννοήσω τί θέλει νὰ εἴπῃ. — Πολὺ ὠραῖα λοιπὸν τότε θὰ τὸ ἐννοήσω ἐγώ! — Δὲν θὰ ἦτο καὶ παράδοξον τὸ πρᾶγμα, διότι πολλάκις ἄνθρωποι μὲ ἀμβλεῖαν

τὴν ὄρασιν βλέπουν κάτι τι πρωτότερα ἀπὸ τοὺς ὀξυδερκεῖς.
— Αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια, ἀλλὰ ποτὲ ἐγὼ ἐμπρός σου δὲν θὰ ἤμουν
ικανὸς νὰ τολμήσω νὰ εἰπῶ τὴν ἰδέαν μου δι' ὅτιδῆποτε· ὥστε
βλέπε σὺ ὁ ἴδιος.

— Θέλεις λοιπὸν νὰ ἀρχίσωμεν καὶ αὐτὴν τὴν ἐξέτασιν ἀπὸ
τὴν συνηθισμένην μας μέθοδον; συνηθίζομεν, ἡξεύρεις, νὰ περι-
λαμβάνωμεν ὑπὸ μίαν ἰδέαν γενικὴν ἐκάστην χωριστὴν πλη-
θὺν τῶν ὄντων, εἰς τὰ ὁποῖα ἀποδίδομεν τὸ αὐτὸ ὄνομα· ἢ δὲν
ἐννοεῖς; — Ἐννοῶ. — Ἄς λάβωμεν λοιπὸν καὶ τώρα ὅ,τι θέ-
λεις ἀπὸ αὐτὰ τὰ πολλὰ· ὑπάρχουν, παραδείγματος χάριν, πολ-
λαὶ κλίνας καὶ τράπεζαι. — Πῶς ὄχι; — Ἄλλὰ αὐτὰ τὰ δύο
εἶδη τῶν ἐπίπλων περιλαμβάνονται τὸ ἓνα ὑπὸ τὴν ἰδέαν τῆς
κλίνης, τὸ ἄλλο ὑπὸ τὴν ἰδέαν τῆς τραπέζης. — Ναί. — Δὲν
συνηθίζομεν δὲ ἀκόμη νὰ λέγωμεν, ὅτι ὁ τεχνίτης ποῦ κατα-
σκευάζει τὸ ἓνα ἢ τὸ ἄλλο ἀπὸ αὐτὰ τὰ δύο εἶδη τῶν ἐπίπλων,
ἔχει ὑπ' ὄψιν του τὴν ἰδέαν καὶ τοιοῦτοτρόπως κατασκευάζει ὁ ἓνας
τὰς κλίνας καὶ ὁ ἄλλος τὰς τραπέζας, τὰς ὁποίας μεταχειρίζο-
μεθα ἡμεῖς, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον; διότι βέ-
βαια αὐτὴν τὴν ἰδέαν κανεὶς τεχνίτης δὲν τὴν κατασκευάζει·
εἶναι δυνατόν; — Ὅχι βέβαια.

— Κοίταξε λοιπὸν τώρα τί ὄνομα θὰ δώσης καὶ εἰς αὐτὸν
τὸν τεχνίτην ποῦ θὰ σοῦ εἰπῶ. — Τὸν ποῖον; — Ἐκεῖνος ποῦ
κάνει ὅλα ὅσα κάμνουν χωριστὰ καθένας ἀπὸ τοὺς χειροτέχνους.
— Φοβερὸς καὶ θαυμαστὸς θὰ εἶναι αὐτὸς ποῦ μᾶς λέγεις.
— Περίμενε νὰ ἰδῆς ἀκόμη καὶ τότε πολὺ περισσότερο θὰ τὸν
θαυμάσης· διότι ὁ ἴδιος αὐτὸς ὁ τεχνίτης εἶναι ἄξιος νὰ κάμη ὄχι
μόνον ὅλα τὰ ἐπιπλα καὶ σκεύη, ἀλλὰ καὶ ὅλα τὰ δημιουργή-
ματα τῆς φύσεως, καὶ ζῷα καὶ φυτὰ καὶ ὅλα τὰ ἄλλα πράγμα-
τα καὶ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀκόμη, καὶ ἐκτὸς τούτων καὶ τὴν γῆν καὶ
τὸν οὐρανὸν καὶ τὸν Ἄδην κάτω ἀπὸ τὴν γῆν. — Πάρα πολὺ
ἀξιοθαύμαστον σοφὸν μᾶς λέγεις. — Δὲν τὸ πιστεύεις; ἀλλὰ εἰπέ
μου, σὲ παρακαλῶ· σοῦ φαίνεται ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ
ἓνας τέτοιος τεχνίτης, ἢ ὑπὸ μίαν μὲν ἔποψιν ἡμπορεῖ ἓνας νὰ

κάμνη ὅλα αὐτὰ, ὑπὸ ἄλλην δὲ ἔποψιν ὄχι; ἢ μήπως δὲν γνω-
ρίζεις ὅτι καὶ σὺ ὁ ἴδιος θὰ ἤσουν ἱκανὸς μὲ ἓνα κάποιον τρόπον
νὰ τὰ κάμης ὅλα αὐτὰ; — Καὶ ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ τρόπος;
— Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι δύσκολον, ἀλλὰ γίνεται συχνάκις καὶ
γρήγορα· καὶ εἰς τὴν στιγμὴν μάλιστα, ἂν θέλῃς νὰ κάμης τὴν
δοκιμὴν, πάρε' ἓνα καθρέπτην καὶ γύρισέ τον ἀπ' ὅλα τὰ μέρη·
ἀμέσως θὰ κάμης τὸν ἥλιον καὶ ὅσα ὑπάρχουν εἰς τὸν οὐρανόν,
ἀμέσως θὰ κάμης τὴν γῆν, καὶ τὸν ἑαυτὸν σου καὶ τὰ ἄλλα ζῷα
καὶ τὰ σκεύη καὶ τὰ φυτὰ καὶ ὅλα ποῦ ἐλέγαμεν πρὸ ὀλίγου.

Ναί, φαινόμενα, ὄχι ὅμως καὶ ἀληθῶς ὑπάρχοντα. — Πολὺ
καλὰ τὸ εἶπες, καὶ ἔρχεσαι ἀκριβῶς ἐκεῖ ποῦ ζητεῖ ὁ λόγος· καὶ
ὁ ζωγράφος, νομίζω, εἶναι τεχνίτης αὐτοῦ τοῦ εἶδους, ἢ ὄχι;
— Βεβαίότατα. — Ἄλλὰ, ὑποθέτω, δὲν θὰ εἰπῆς ὅτι εἶναι ἀλη-
θινὰ καὶ πραγματικὰ ἐκεῖνα ποῦ κάμνει· ἂν καὶ ὑπὸ μίαν τιὰ
ἔποψιν καὶ ὁ ζωγράφος κάμνει κλίνην ἢ ὄχι; — Ναί, ἀλλὰ φαι-
νομενικὴν κλίνην. — Τί δὲ ὁ κλινοποιός; δὲν ἔλεγες πρὸ μικροῦ
ὅτι δὲν κατασκευάζει τὴν ἰδέαν, ἢ ὁποῖα ἀκριβῶς δεχόμεθα ὅτι
εἶναι ἐκεῖνο ποῦ κατ' οὐσίαν εἶναι ἢ κλίνη, ἀλλ' ἀπλῶς μίαν
κλίνην; — Ναί, τὸ ἔλεγα. — Ἀφοῦ λοιπὸν δὲν κάμνει ἐκεῖνο
ποῦ κατ' οὐσίαν ὑπάρχει, δὲν κάμνει ἐπομένως τίποτε πραγματι-
κόν, ἀλλὰ κάτι τι ποῦ δμοιάζει μὲ τὸ πραγματικόν, χωρὶς ὅμως
νὰ εἶναι αὐτό· ἐὰν δὲ τις ἤθελεν εἶπῃ, ὅτι εἶναι πραγματικῶς
ὄν τὸ ἔργον τοῦ κλινοποιοῦ ἢ ἄλλου τινὸς τεχνίτου, δὲν φαίνεται
ὅτι ἀπατάται προφανῶς; — Αὐτὸ τοῦλάχιστον θὰ παραδεχθοῦν
ἄνθρωποι διατρέθοντες μὲ αὐτὰ τὰ ζητήματα. — Ἄς μὴ μᾶς φαίνεται
λοιπὸν παράδοξον ἐὰν καὶ αὐτὸ εἶναι κάτι τι πολὺ ἀμυδρὸν
παραβαλλόμενον πρὸς τὴν ἀλήθειαν. — Μάλιστα.

— Θέλεις λοιπὸν ἐπ' αὐτῶν τὰ ὁποῖα εἶπαμεν νὰ ἐξετάσω-
μεν τί πρᾶγμα εἶναι ὁ μιμητῆς οὗτος; — Ἐὰν τὸ θέλῃς. — Ὑπάρ-
χουν λοιπὸν τριῶν εἰδῶν κλίνας· μία, ἢ ὁποῖα ὑπάρχει ἐν τῇ
φύσει, καὶ τὴν ὁποῖαν, καθὼς νομίζω, ἡμποροῦμεν νὰ εἴπωμεν
ὅτι τὴν κατασκεύασεν ὁ θεός· διότι εἰς ποῖον ἄλλον δυνάμεθα νὰ
τὴν ἀποδώσωμεν; — Εἰς κανένα ἄλλον, νομίζω. — Δευτέρα,

τὴν ὁποίαν κατασκευάζει ὁ ξυλουργός. — Μάλιστα. — Καὶ μία τρίτη, τὴν ὁποίαν κάμνει ὁ ζωγράφος· δὲν εἶναι ἔτσι; — Ἔτσι εἶναι. — Ζωγράφος λοιπόν, κλινοποιός, θεός, εἶναι τρεῖς τεχνίται εἰς τοὺς ὁποίους ἀνήκουν τρία διάφορα εἶδη κλινῶν. — Μάλιστα τρεῖς. — Καὶ ὁ μὲν θεός, εἴτε δὲν ἤθελεν, εἴτε ὑπῆρχεν ἀνάγκη τις νὰ μὴ κατασκευάσῃ παρὰ μίαν μόνον κλίνην ἐν τῇ φύσει, κατεσκεύασε πραγματικῶς μίαν μόνην, ἐκείνην ἀκριβῶς ποῦ εἶναι ἢ καθ' αὐτὸ κλίνην· δύο δὲ τοιαῦται ἢ περισσότεραι οὔτε ἐδημιουργήθησαν, οὔτε εἶναι δυνατόν νὰ δημιουργηθῶσι. — Διὰ ποῖον λόγον; — Διότι ἂν ἤθελε κατασκευάσῃ δύο μόνον, ἀμέσως θὰ παρουσιάζετο καὶ μία τρίτη, τῆς ὁποίας ἡ ἰδέα θὰ ἦτο κοινὴ καὶ εἰς τὰς δύο ἐκείνας, καὶ τότε αὐτὴ θὰ ἦτο ἢ καθ' αὐτὸ κλίνην, καὶ ὄχι αἱ δύο ἄλλαι. — Πολὺ σωστά. — Αὐτὰ λοιπόν, ὑποθέτω, τὰ ἐγνώριζεν ὁ θεός, καὶ ἐπειδὴ ἤθελε νὰ εἶναι πραγματικῶς ποιητὴς κλίνης πραγματικῶς καὶ καθ' ἑαυτὴν ὑπαρχούσης, καὶ ὄχι ὅπως ὁ κλινοποιός κατασκευαστὴς αὐτῆς ἢ ἐκείνης τῆς κλίνης, δι' αὐτὸ ἐδημιούργησε τὴν κλίνην ἢ ὁποία ἐκ φύσεως εἶναι μία. — Ἔτσι πρέπει νὰ εἶναι τὸ πρᾶγμα. — Θέλεις λοιπόν αὐτὸν μὲν νὰ τὸν ὀνομάσωμεν δημιουργὸν τῆς κλίνης, ἢ κάπως ἔτσι ἄλλῶς; — Θὰ εἶναι δίκαιον, διότι ἀφ' ἑαυτοῦ ἐδημιούργησε καὶ τῆς κλίνης τὴν οὐσίαν καὶ ὄλων τῶν ἄλλων πραγμάτων. — Τὸν δὲ κλινοποιόν; δὲν θὰ τὸν ὀνομάσωμεν κατασκευαστὴν κλίνης; — Ναί. — Τὸν δὲ ζωγράφον θὰ ὀνομάσωμεν ἐπίσης κατασκευαστὴν καὶ δημιουργὸν αὐτῆς; — Καθόλου. — Ἄλλὰ τί λοιπόν θὰ τὸν ὀνομάσῃς τῆς κλίνης; — Μά, ὑποθέτω, τὸ καλύτερον ποῦ θὰ ἐταίριαζε εἶναι νὰ τὸν ὀνομάσωμεν μιμητὴν ἐκείνου, τοῦ ὁποίου οἱ ἄλλοι εἶναι κατασκευασταί. — Ποῦ καλὰ μιμητὴν λοιπόν ὀνομάζεις τὸν ποιητὴν ἐνδὸς ἔργου, ποῦ ἀπέχει τρεῖς βαθμίδας ἀπὸ τὴν φύσιν; — Ἀκριβῶς. — Τοιοῦτοτρόπως λοιπόν καὶ ὁ τραγωδιοποιός, ἀφοῦ εἶναι μιμητῆς, ἀπέχει τρεῖς βαθμούς ἀπὸ τὸν βασιλέα καὶ ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν, καθὼς καὶ ὄλοι οἱ ἄλλοι οἱ μιμηταί. — Ἔτσι φαίνεται.

— Περὶ μὲν λοιπόν τοῦ μιμητοῦ ἐμείναμεν σύμφωνοι· εἰπέ

μου δὲ τώρα περὶ τοῦ ζωγράφου· φρονεῖς τάχα ὅτι ἔργον ἔχει νὰ μιμηταὶ ἐκεῖνο ποῦ εἶναι ἐν τῇ φύσει καθ' ἑαυτὸ ἔν, ἢ τὰ ἔργα τῶν τεχνιτῶν; — Τὰ ἔργα τῶν τεχνιτῶν. — Καὶ ἄράγε ὅπως εἶναι ἢ ὅπως φαίνονται; αὐτὸ ἀκόμη νὰ μοῦ καθορίσῃς. — Πῶς ἐννοεῖς; — Ὡς ἐξῆς· μία κλίνην, εἴτε ἐκ τοῦ πλαγίου τὴν παρατηρεῖς, εἴτε κατ' ἐνώπιον, εἴτε ἀπ' ὅπου ἄλλοῦ, μεταβάλλεται καθόλου, ἢ ἀπλῶς μόνον φαίνεται διαφορετικὴ; τὸ ἴδιον δὲ καὶ δι' ὅλα τὰ ἄλλα πράγματα; — Φαίνεται μόνον διαφορετικὴ, χωρὶς νὰ μεταβάλλεται καθόλου. — Ἐδῶ λοιπόν τώρα πρόσεξε· ποῖος εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς ζωγραφικῆς; ἔργον ἔχει νὰ μιμηταὶ τὸ ἀντικείμενον, ὅπως πραγματικῶς ὑπάρχει, ἢ τὸ φαινόμενον ὅπως φαίνεται; εἶναι μὲ ἄλλους λόγους μίμησις τοῦ φαινομενικοῦ ἢ τῆς πραγματικότητος; — Τοῦ φαινομενικοῦ. — Ἀπέχει λοιπόν πολὺ τῆς ἀληθείας ἢ μίμησις καὶ, αὐτῶς φαίνεται, δι' αὐτὸ κάμνει τόσα πράγματα, διότι παίρνει πάρα πολὺ μικρὸν μέρος ἀπὸ τὸ κάθε τι, καὶ αὐτὸ ἀκόμη δὲν εἶναι παρὰ φαινομενικὸν μόνον· παραδείγματος χάριν ὁ ζωγράφος, λέγομεν, θὰ μᾶς ζωγραφίσῃ ἓνα ὑποδηματοποιόν, τὸν ξυλουργόν, τοὺς ἄλλους τεχνίτας, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τίποτε ἀπὸ τὴν τέχνην κανενός· μὴ ὅλα ταῦτα, ἐὰν εἶναι καλὸς ὁ ζωγράφος, ἢ μπορεῖ νὰ ἐξαπατήσῃ τὰ παιδιὰ καὶ τοὺς ἀμαθεῖς ἀνθρώπους, ἐπιδεικνύων ἀπὸ μακρὰν εἰς αὐτοὺς ἓνα ξυλουργόν, ποῦ ἔχει ζωγραφίση, εἰς τρόπον ὥστε νὰ πιστεύουν ὅτι εἶναι ἀληθινὸς ξυλουργός. — Πῶς ὄχι; — Ἄλλ' ὅμως, φίλε μου, αὐτὴν τὴν ἰδέαν πρέπει νὰ σχηματίσωμεν περὶ ὄλων αὐτῶν· ὅταν ἔλθῃ κανεὶς νὰ μᾶς εἴπῃ, ὅτι συνήντησε κάποιον ἀνθρώπον, ποῦ γνωρίζει ὅλας τὰς τέχνας, καὶ ὅτι ὅλα τὰ ἄλλα πράγματα, τὰ ὅσα γνωρίζουν οἱ ἄλλοι χωριστὰ ὁ καθένας, αὐτὸς τὰ γνωρίζει πολὺ καλύτερα ἀπὸ αὐτούς, πρέπει νὰ τοῦ ἀπαντήσωμεν ὅτι χωρὶς ἄλλο εἶναι πολὺ ἀπλῆκὸς νὰ τὸ πιστεῦγῃ, καί, καθὼς φαίνεται, εὐρήκε κανένα μάγον ἢ μιμητὴν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐξηπατήθη ὥστε νὰ τὸν νομίσῃ πάνσοφον, ἐπειδὴ ὁ ἴδιος δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ ξεχωρίσῃ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἀνεπιστημοσύνην καὶ τὴν

μίμησιν. — Αὐτὸ εἶναι ἀληθέστατον.

— Μᾶς μένει τώρα ὕστερ' ἀπ' αὐτὰ νὰ ἐξετάσωμεν τὴν τραγωδίαν, καὶ τὸν Ὅμηρον τὸν ἀρχηγὸν αὐτῆς, διότι ἀκούομεν μερικοὺς νὰ λέγουν· ὅτι οἱ ποιηταὶ αὐτοὶ γνωρίζουν ὅλας τὰς τέχνας, καὶ ὅλας τὰς ἀνθρωπίνους ἐπιστήμας, ποῦ ἔχουν ἀντικείμενον τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν κακίαν, προσέτι δὲ καὶ ὅσα ἀποβλέπουν τοὺς θεοὺς· ἐπειδὴ ἓνας καλὸς ποιητὴς εἶναι ἀνάγκη νὰ γνωρίζῃ καλὰ ὅλα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα πραγματεύεται, ἐὰν θέλῃ νὰ ἔχῃ τὸ ἔργον του πραγματικὴν ἀξίαν, ἄλλως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κάμῃ τίποτε· πρέπει λοιπὸν νὰ ἐξετάσωμεν ἡμεῖς, αὐτοὶ ποῦ ὁμιλοῦν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον μήπως τάχα ἔχουν ἀπατηθῆ ἀπὸ τοὺς μιμητὰς τούτους, καὶ βλέποντες τὰ ἔργα των, δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐννοήσουν, ὅτι ἀπέχουν τρεῖς βαθμοὺς ἀπὸ τὴν πραγματικότητα καὶ ὅτι τοιαῦτα ἔργα εἶναι εὐκόλον νὰ γίνουν καὶ ἀπὸ ἀνθρώπων μὴ γνωρίζοντα τὴν ἀλήθειαν, διότι εἶναι φαντάσματα καὶ δὲν ἔχουν τίποτε τὸ ἀληθινόν· ἢ μήπως τάχα ἔχουν δίκαιον καὶ πράγματι οἱ καλοὶ ποιηταὶ κατέχουν κατὰ βῆθος τὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα, κατὰ τὴν κρίσιν τῶν πολλῶν, τόσο εὐμορφα παριστάνουν. — Πραγματικῶς πρέπει νὰ τὸ ἐξετάσωμεν. — Πιστεύεις λοιπὸν ὅτι, ἐὰν ἓνας ἦτο ἐξ ἴσου ἱκανὸς νὰ κάμῃ καὶ τὸ εἶδωλον ἐνὸς πράγματος, καὶ αὐτὸ τὸ ἴδιον πρᾶγμα καθ' ἑαυτὸ, θὰ ἐπροτίμα νὰ ἀφοσιωθῆ μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις του εἰς τὴν δημιουργίαν κενῶν εἰδώλων καὶ αὐτὸ νὰ λάβῃ ὡς σκοπὸν τῆς ζωῆς του, ὡς νὰ μὴν εἶχε τίποτε ἄλλο καλύτερον νὰ κάμῃ ; — Δὲν τὸ πιστεύω ἐγώ. — Ἄλλ' ἐὰν ἦτο ἀληθῶς ἐπιστήμων τῶν πραγμάτων αὐτῶν ποῦ μιμεῖται, νομίζω ὅτι πολὺ περισσότερον θὰ ἐπροθυμοποιεῖτο διὰ τὰ ἴδια τὰ ἔργα παρὰ διὰ τὴν μίμησιν αὐτῶν, καὶ θὰ ἐπροσπαθοῦσε νὰ ἀφήσῃ ὀπίσω του τὴν μνήμην πολλῶν καὶ καλῶν κατορθωμάτων, προτιμῶν, φυσικῶ τῷ λόγῳ, νὰ εἶναι μᾶλλον ὁ ἐγκωμιαζόμενος, παρὰ ὁ ἐγκωμιαστὴς ἄλλων. — Καὶ ἐγὼ αὐτὸ φρονῶ, διότι δὲν εἶναι ἴση καὶ εἰς τὰς δύο περιστάσεις ἡ τιμὴ καὶ ἡ ὠφέλεια. — Καὶ διὰ μὲν τὰ ἄλλα πράγματα ἄς μὴ ζητῶμεν λόγον ἀπὸ

τὸν Ὅμηρον ἢ ἀπὸ ὅποιον ἄλλον ποιητὴν· ἄς μὴν ἐρωτήσωμεν ἂν κανεὶς ἀπὸ αὐτοὺς ἦτο ἐπιστήμων ἱατρός, καὶ ὄχι ἀπλῶς μιμητὴς ἱατρικῶν λόγων, ἐὰν κανεὶς ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς ἢ νέους ποιητὰς ἐθεράπευσεν ἀσθενεῖς, ὅπως ὁ Ἀσκληπιός, ἂν ἄφησε μαθητὰς τῆς ἱατρικῆς, ὅπως ἐκεῖνος τοὺς ἰδίους του ἀπογόνους· ἄς μὴν τοὺς ἐρωτήσωμεν καὶ διὰ τὰς ἄλλας τέχνας καὶ ἄς τὰ ἀφήσωμεν ὅλα αὐτὰ κατὰ μέρος· ἀφοῦ ὅμως ὁ Ὅμηρος τολμᾷ νὰ κάμῃ λόγον περὶ τῶν μεγίστων καὶ καλλίστων πραγμάτων, περὶ πολέμων καὶ στρατηγιῶν καὶ διοικήσεων πόλεων καὶ περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν ἀνθρώπων, εἶναι ἴσως δίκαιον νὰ τὸν ἐρωτήσωμεν καὶ νὰ τοῦ εἴπωμεν : ὦ φίλε Ὅμηρε, ἐὰν δὲν ἀπέχῃς τρεῖς βαθμοὺς ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀρετὴν καὶ δὲν εἶσαι ἀπλῶς δημιουργὸς εἰδώλων, μιμητὴς δηλαδὴ κατὰ τὸν ὀρισμόν μας, ἀλλὰ ἀπέχῃς, ἔστω, δύο βαθμοὺς καὶ ἦσουν ἱκανὸς νὰ γνωρίζῃς ποῖα εἶναι ἐκεῖνα ποῦ κάμνουν τοὺς ἀνθρώπους καλυτέρους ἢ χειρότερους εἴτε εἰς τὸν ἰδιωτικὸν εἴτε εἰς τὸν δημόσιον βίον, λέγε μας, ποῖα πόλις χρεωστεῖ εἰς ἐσένα τὴν βελτίωσιν τῆς διοικήσεώς της, ὅπως ἡ Λακεδαίμων εἰς τὸν Λυκοῦργον καὶ αἱ ἄλλαι πόλεις μικραὶ καὶ μεγάλαι εἰς ἄλλους πολλοὺς ; ἐσένα ποῖα πόλις σὲ μνημονεῖ εἰς ὑπὴρξες νομοθέτης ἀριστος καὶ ὅτι τὴν ὠφέλησες ; ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Σικελία ἔχουν τὸν Χαρώνδαν, ἡμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Σόλωνα· ἐσένα ὅμως ποῖος τόπος ; θὰ ἔχῃ νὰ μᾶς ἀπαντήσῃ κανένα ; — Δὲν πιστεύω· τοῦλάχιστον οὔτε αὐτοὶ οἱ Ὀμηρίδαι ἀναφέρουν τοιοῦτόν τι. — Ἄλλὰ μήπως τάχα μνημονεῖται κανένας πόλεμος ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ὀμήρου, ὁ ὁποῖος νὰ διεξήχθη ἐπιτυχῶς ἢ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν ἐκείνου ἢ σύμφωνα μὲ τὰς συμβουλὰς του ; — Κανεὶς. — Ἄλλὰ μήπως λοιπὸν ἀναφέρονται πολλαὶ ἐφευρέσεις ὡς σοφοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς τέχνας καὶ ἄλλαι εὐκολαὶ ὠφέλιμοι εἰς τὰς διαφόρους ἐργασίας καὶ τὰ ἐπαγγέλματα, ὅπως λέγεται περὶ τοῦ Θαλοῦ τοῦ Μιλησίου καὶ τοῦ Ἀναχάρσιδος τοῦ Σκύθου ; — Τίποτε ἀπολύτως τοιοῦτον δὲν λέγεται. — Ἄλλ' ἐὰν δὲν προσέφερον ὁ Ὅμηρος καμμίαν τοιαύτην ὑπηρεσίαν εἰς

τήν κοινωνίαν, μήπως λέγεται ὅτι διηύθυνεν, ὅτε ἔζη, τὴν ἀνατροφὴν ἰδιωτῶν τινῶν, οἱ ὅποιοι ἠρέσκοντο εἰς τὴν συναναστrophὴν τοῦ καὶ παρέδσαν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ἓνα τρόπον βίου ὀμηρικόν, ὅπως ὁ Πυθαγόρας παραδείγματος χάριν ἠγαπήθη ἰδιαζόντως διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ οἱ ὀπαδοὶ του ἀκόμη καὶ σήμερον διακρίνονται μεταξὺ ὄλων τῶν ἀνθρώπων διὰ τὸν ἰδιαίτερον τρόπον τοῦ βίου των, τὸν ὅποιον αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ὀνομάζουν Πυθαγόρειον ; — Οὔτε τίποτε τοιοῦτον ἀναφέρεται· διότι ὁ Κρεώφυλος τοῦλάχιστον, ὁ φίλος τοῦ Ὀμήρου, θὰ ἐφαίνετο ἴσως ὡς πρὸς τὴν ἀνατροφὴν του γελαιότερος καὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ ὀνομά του, ἂν ἀληθεύουν ὅσα ἀναφέρουν σχετικῶς μετὰ τὴν διαγωγὴν του πρὸς τὸν Ὀμηρον· διότι λέγουν ὅτι ἐπέδειξε μίαν ἀχαρκτηρίστον ἀμέλειαν πρὸς αὐτόν, ἐνὸσφ ἔζη.

— Πραγματικῶς ἀναφέρεται τοιοῦτόν τι· ἀλλὰ φρονεῖς, Γλαῦκων, ὅτι ἐὰν πράγματι ὁ Ὀμηρος ἦτο ἱκανὸς νὰ ἐκπαιδεύῃ τοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ τοὺς κάμνη καλυτέρους, ἐπειδὴ ἤμποροῦσε νὰ γνωρίζῃ κατὰ βάθος αὐτὰ τὰ πράγματα καὶ ὄχι ἀπλῶς νὰ τὰ μιμῆται, δὲν θὰ ἀποκοιτοῦσε πολλοὺς φίλους, οἱ ὅποιοι θὰ τὸν περιέβαλλον μετὰ ὄλην τὴν ἀγάπην των ; ἀλλ' ὁ μὲν Πρωταγόρας ἔξαφνα ὁ Ἀδδηρίτης καὶ ὁ Πρόδικος ὁ Κεῖος καὶ πλείστοι ἄλλοι ἔχουν ἀρκετὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῶν συγχρόνων των, ὥστε νὰ τοὺς πείθουν, εἰς τὰς ἰδιαιτέρας των ὀμιλίαις, ὅτι οὔτε τὸν αἶκον οὔτε τὴν πατρίδα των θὰ ἤμπορέσουν νὰ διοικήσουν, ἐὰν δὲν ἀναλάβουν αὐτοὶ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐκπαιδεύσεώς των· καὶ δι' αὐτὴν των τὴν σοφίαν τόσον πολὺ τοὺς ἀγαποῦν καὶ τοὺς τιμοῦν, ὥστε μόνον ποῦ δὲν τοὺς σηκώνουν νὰ τοὺς γυρνοῦν ἐπάνω εἰς τὰ κεφάλια των οἱ ὀπαδοὶ των. Τὸν δὲ Ὀμηρον καὶ τὸν Ἡσίοδον οἱ σύγχρονοὶ των θὰ τοὺς ἄφηναν νὰ περιέρχωνται ὡς ἀληθῆ τὸν κόσμον νὰ ἀπαγγέλλουν τὰς ραψωδίας των, ἐὰν ἤμποροῦσαν νὰ ὀφελήσουν τοὺς ἀνθρώπους μετὰ ἀληθινὰ διδάγματα ἀρετῆς ; δὲν θὰ προσκολλῶντο μᾶλλον εἰς αὐτοὺς περισσότερον ἀπ' ὅ,τι προσκολλῶνται εἰς τὸν χρυσόν, καὶ δὲν θὰ ἔκαμναν τὰ δυνατὰ των διὰ νὰ τοὺς κρατήσουν πλη-

σίον των, ἢ, ἐὰν δὲν τὸ κατῴρθωναν, δὲν θὰ τοὺς παρηκολούθουν οἱ ἴδιοι ὄπου καὶ ἂν ἐπήγαίναν ὡς πιστοὶ μαθηταί, ἕως ὅτου τελειοποιήσουν ἐπαρκῶς τὴν ἐκπαίδευσίν των ; — Μοῦ φαίνεται ὅτι ἔχεις πληρέστατον δίκαιον, Σωκράτη.

— Νὰ εἴπωμεν λοιπὸν περὶ ὄλων τῶν ποιητῶν ἐν γενεῖ, ἀρχίζοντες ἀπὸ τὸν Ὀμηρον, ὅτι εἶναι ἀπλῶς μιμηταὶ τῶν εἰδώλων τῆς ἀρετῆς καὶ ὄλων τῶν ἄλλων, τὰ ὅποια πραγματεύονται εἰς τὰ ποιήματά των, τὴν ἀλήθειαν ὅμως οὔτε κἂν προσεγγίζουσιν ; ἀλλ' ὅπως ἐλέγαμεν πρὸ ὀλίγου, ὁ ζωγράφος ἤμπορεῖ νὰ κάμῃ ἓνα ὑποδηματοποιὸν ποῦ νὰ ὀμοιάζῃ πράγματι τόσον πολὺ, ἂν καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος δὲν ἔχει καμμίαν γνῶσιν ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα, ὥστε ἐκεῖνοι ποῦ τὸν βλέπουν, ἀπατῶμενοι ἀπὸ τὸ σχέδιον καὶ ἀπὸ τὸ χρῶμα, νὰ νομίζουσιν ὅτι βλέπουν ἀληθινὸν ὑποδηματοποιόν. — Ἀναμφιβόλως. — Τοιοῦτοτρόπως, νομίζω, καὶ ὁ ποιητής, ἐνῶ δὲν γνωρίζει τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ μιμῆται, ἔχει τὴν ἱκανότητα νὰ ἐπιχρωματίζῃ μετὰ τοιαῦτά τινα χρώματα, μετὰ τὰς λέξεις δηλαδὴ καὶ τὰς εἰκονικὰς ἐκφράσεις, ἐκάστην τέχνην, ὥστε, εἴτε περὶ ὑποδηματοποιίας ὀμιλεῖ, εἴτε πραγματεύεται περὶ πολέμου, εἴτε περὶ οἰουδήποτε ἄλλου πράγματος ἐν μέτρῳ καὶ ρυθμῷ καὶ ἀρμονίᾳ, οἱ ἀκροαταί, κρίνοντες ὅπως τὰ ἀκούουν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, νὰ πιστεύουν, ὅτι τὰ γνωρίζει περίφημα καὶ κατὰ βάθος αὐτὰ ὅλα ποῦ λέγει· τόσην μεγάλην γοητείαν ἔχει ἐκ φύσεως ἢ ποιήσις ! διότι γνωρίζεις, ὑποθέτω, ὅποια τις ἠθελε φωνῆ αὐτῆ κατ' ἑαυτὴν ἢ ποιήσις, ἐὰν ἀπογυμνωθῆ ἀπὸ τὸν μουσικὸν αὐτὸν χρωματισμὸν τῆς· βέβαια θὰ τὸ ἔχης καὶ σὺ παρατηρήσει. — Μάλιστα. — Δὲν ὀμοιάζει μετὰ τὰ πρόσωπα τῶν εὑρισκομένων εἰς τὸ ἄνθος τῆς νεότητός των, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ εἶναι ὄμοιοι, τὰ ὅποια γνωρίζεις δὲ πῶς φαίνονται ὅταν χάσουν αὐτὸ τὸ ἄνθος ; — Ἀκριβῶς.

— Πρόσεξε τώρα παρὰ κάτω· ὁ ποιητής τοῦ εἰδῶλου, ὁ μιμητής δηλαδὴ, δὲν ἔχει καμμίαν ἀκριβῆ γνῶσιν τοῦ πραγματικοῦ, ἀλλ' ἀπλῶς τοῦ φαινομένου· δὲν εἶναι ἔτσι ; — Μάλιστα. — Ἀς μὴν ἀρκεσθῶμεν ὅμως εἰς αὐτὴν τὴν ἀτελεῆ ἐξέτασιν τοῦ

πράγματος, ἀλλ' ὡς τὸ ἐξετάσωμεν κατὰ βάθος. — Λέγε. — Ὁ ζωγράφος, λέγομεν, θὰ ζωγραφίσῃ ἡνίας καὶ χαλινόν. — Μάλιστα. — Ἐπίσης καὶ ὁ σκυτοτόμος καὶ ὁ σιδηρουργὸς θὰ κατασκευάσῃ τὰ ἴδια αὐτὰ πράγματα. — Ναί. — Ἄραγε ὅμως γνωρίζει ὁ ζωγράφος πῶς πρέπει νὰ εἶναι αἱ ἡνίας καὶ ὁ χαλινός; ἢ μήπως δὲν τὸ γνωρίζει αὐτὸ οὔτε ἐκεῖνος ποῦ τὰ κατασκευάζει, ὁ σιδηρουργὸς καὶ ὁ σκυτοτόμος, ἀλλὰ μόνος ἐκεῖνος ποῦ γνωρίζει καὶ νὰ τὰ μεταχειρισθῇ, δηλαδὴ ὁ ἵππεύς; — Αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια. — Καὶ δὲν θὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ μὲ ὅλα τὰ ἄλλα; — Πῶς; Δι' ἕκαστον πρᾶγμα ὑπάρχουν αὐταὶ αἱ τρεῖς τέχναι, ἢ μία ποῦ τὸ μεταχειρίζεται, ἢ ἄλλη ποῦ τὸ κατασκευάζει καὶ ἢ ἄλλη ποῦ τὸ μιμεῖται. — Μάλιστα. — Ἀλλὰ αἱ ιδιότητες καὶ τὸ κάλλος καὶ ἡ τελειότης ἐνὸς σκεύους ἢ ἐνὸς ζῴου ἢ καὶ μιᾶς πράξεως εἰς τί ἄλλο ἀποβλέπουν παρὰ εἰς τὴν χρῆσιν, διὰ τὴν ὁποῖαν ἕκαστον κατασκευάσθη ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἢ ἐποιήθη ὑπὸ τῆς φύσεως; — Ἔτσι εἶναι. — Κατ' ἀνάγκην λοιπὸν μόνος ὁ μεταχειριζόμενος ἕνα πρᾶγμα γνωρίζει τὰς ιδιότητας αὐτοῦ καλύτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον καὶ αὐτὸς ὁδηγεῖ τὸν κατασκευαστὴν καὶ τοῦ λέγει ποῖα προτερήματα ἢ ἐλαττώματα παρουσιάζει τὸ ἔργον του εἰς τὴν χρῆσιν· ὁ αὐλητὴς παραδείγματος χάριν θὰ συστήσῃ εἰς τὸν κατασκευαστὴν τῶν αὐλῶν καὶ θὰ τοῦ παραγγείλῃ πῶς πρέπει νὰ εἶναι οἱ αὐλοί, ποῦ τοῦ κάνουν καλύτερα εἰς τὴν ἐργασίαν του, καὶ ἐκεῖνος θὰ ἀκολουθήσῃ τὰς συστάσεις του. — Πῶς ὄχι; — Ἐκεῖνος λοιπὸν τοῦ παραγγέλλει ὡς γνώστης τῶν καλῶν καὶ τῶν κακῶν αὐλῶν, καὶ ὁ ἄλλος θὰ τοὺς κατασκευάσῃ μὲ ὅλην τὴν πεποθήσιν εἰς τὴν ἐμπειρίαν του. — Βέβαια. — Ὅστε ἢ μὲν γνώσις τὴν ὁποῖαν ἔχει ὁ κατασκευαστὴς περὶ τῶν προτερημάτων ἢ ἐλαττωμάτων τοῦ ἔργου του εἶναι ἀπλή πίστις, τὴν ὁποῖαν ἀντλεῖ ἀπὸ τὰς συνομιλίας του μὲ ἐκεῖνον ποῦ γνωρίζει νὰ τὸ μεταχειρίζεται, καὶ τοῦ ὁποίου εἶναι ἀναγκασμένος νὰ ἀκούῃ τὰς ὁδηγίας· ἐνῶ αὐτὸς ὁ μεταχειριζόμενος κατέχει τὴν ἐπιστήμην τοῦ πράγματος. — Βεβαίωτατα.

— Ὁ δὲ μιμητὴς ἀπὸ τὴν χρῆσιν τάχα τῶν πραγμάτων τὰ ὅποια μιμεῖται, θὰ ἀποκτήσῃ τὴν ἐπιστήμην αὐτῶν, ὥστε νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ γνωρίζῃ ἂν εἶναι καλὰ ἢ ὀρθὰ εἴτε ὄχι; ἢ τοῦλάχιστον θὰ μάθῃ νὰ ἔχῃ μίαν ὀρθὴν γνώμην περὶ αὐτῶν, διότι εὐρίσκειται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ συνομιλῇ μὲ ἐκεῖνον ποῦ τὰ γνωρίζει καὶ νὰ λαμβάνῃ ἀπὸ αὐτὸν διαταγὰς πῶς πρέπει νὰ ἐργάζεται; — Οὔτε τὸ ἕνα οὔτε τὸ ἄλλο. — Οὔτε λοιπὸν γνώσιν ἀκριβῆ οὔτε ὀρθὴν ἰδέαν θὰ ἔχῃ ὁ μιμητὴς σχετικῶς μὲ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς κακίας τῶν πραγμάτων, τὰ ὅποια μιμεῖται. — Ἔτσι φαίνεται. — Ὅστε ὁ μιμητὴς, εἰς τὴν ποίησιν, θὰ εἶναι πολὺ βέβαια ἀξιάγαστος διὰ τὴν σοφίαν ποῦ ἔχει τῶν πραγμάτων, περὶ τῶν ὁποίων πραγματεύεται. — Δὲν τὸ φαντάζομαι. — Ἀλλ' ὅμως μολαταῦτα θὰ μιμηθῇ τὸ κάθε τι, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τί εἶναι τὸ καλὸν καὶ τί τὸ κακὸν εἰς αὐτό· ἀλλὰ, καθὼς φαίνεται, ἐκεῖνο ποῦ θεωροῦν καὶ παραδέχονται ὡς καλὸν οἱ πολλοὶ οἱ ἀμαθεῖς, αὐτὸ θὰ λαμβάνῃ ὡς ἀντικείμενον μιμήσεως. — Καὶ τί ἄλλο; — Ὅστε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νομίζω, ὅτι ἀπεδείξαμεν ἐπαρκῶς δύο τινά: πρῶτον ὅτι ὁ μιμητὴς τίποτε ἄξιον λόγου δὲν γνωρίζει ἀπὸ ὅσα μιμεῖται, καὶ ὅτι ἡ μίμησις εἶναι ἀπλῶς παιδιὰ, στερουμένη πάσης σοβαρότητος καὶ δευτέρου ὅτι ἐκεῖνοι ποῦ ἐπιλαμβάνονται τῆς τραγικῆς ποιήσεως, εἴτε εἰς λαμβικούς στίχους εἴτε εἰς ἥρωικούς, εἶναι ὅλοι τῶν μιμητῶν, ὅσον ἢμπορεῖ κανεὶς νὰ εἶναι. — Ἀναμφιβόλως.

— Ἀλλὰ, πρὸς θεοῦ, αὐτὴ ἡ μίμησις δὲν ἀπέχει τρεῖς βαθμοὺς ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν; ἢ ὄχι; — Μάλιστα. — Πρὸς ποῖον δὲ τάχα πρᾶγμα τοῦ ἀνθρώπου ἐξασκεῖ τὴν δύναμιν ποῦ ἔχει; — Τί δηλαδὴ πρᾶγμα ἐννοεῖς; — Αὐτὸ ποῦ θὰ σοῦ εἰπῶ· τὸ αὐτὸ μέγεθος, καθὼς βέβαια γνωρίζεις, ἀναλόγως ποῦ τὸ βλέπει ἢ ὁραεῖς ἀπὸ μακρὰν ἢ ἀπὸ πλησίον, δὲν φαίνεται ἴσον. — Πραγματικῶς. — Καὶ ἀκόμη τὰ ἴδια ἀντικείμενα φαίνονται τεθλασμένα ἢ εὐθεῖα ἀναλόγως ποῦ τὰ βλέπομεν μέσα ἢ ἔξω ἀπὸ τὸ νερό, καὶ κοῖλα ἢ κυρτὰ ἕνεκα τῆς ἀπάτης ποῦ προξενοῦν εἰς τὴν ὄρασιν τὰ χρώματα· καὶ ἐν γένει εἶναι φανερὸν ὅτι ἡ

οπτική αὐτὴ ἀπάτη ἐμβάλλει εἰς μεγάλην διατάραξιν τὴν ψυχὴν. Αὐτὴν λοιπὸν τὴν φυσικὴν ἡμῶν διάθεσιν εἶναι ποῦ ἐκμεταλλεύεται ἡ τέχνη τῆς σκιαγραφίας καὶ ἡ τέχνη τῶν θαυματοποιῶν καὶ ἄλλαι παρόμοιαι, καὶ δὲν παραλείπουν καμμίαν γοητείαν ποῦ νὰ μὴν τὴν ἐξασκοῦν εἰς βάρος τῆς. — Ἔχεις δίκαιον. — Δὲν εὐρέθη ὅμως τὸ μέτρημα, ἢ ἀρίθμησις καὶ τὸ ζύγισμα ἀσφαλῆστατον προφυλακτικὸν κατὰ τῆς ἀπάτης ταύτης, ὥστε νὰ μὴν ὑπερισχύῃ ἐν ἡμῖν ἐκεῖνο, ποῦ μᾶς φαίνεται μεγαλύτερον ἢ μικρότερον ἢ περισσότερον ἢ βαρύτερον, ἀλλ' ἐκεῖνο ποῦ θὰ βεβαιωθῶμεν διὰ τοῦ ὑπολογισμοῦ καὶ τῆς καταμετρήσεως ἢ καὶ τῆς ζυγίσεως; — Βεβαιότατα. — Αὐτὰ ὅμως ὅλα δὲν εἶναι ἔργον τοῦ λογιστικοῦ μέρους τῆς ψυχῆς μας; — Αὐτοῦ βέβαια. — Ὅταν ὅμως τοῦτο μετρήσῃ πολλάκις καὶ εὖρη ὅτι ὑπάρχουν πράγματα μεγαλύτερα ἢ μικρότερα τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο ἢ ἴσα μεταξὺ των, τότε θὰ παραδεχθῇ ὅτι τὰ αὐτὰ πράγματα ἔχουν συγχρόνως ιδιότητας ἀντιθέτους πρὸς ἀλλήλας. — Μάλιστα. — Ἄλλ' ἡμεῖς δὲν εἶπαμεν, ὅτι εἶναι ἀδύνατον τὸ αὐτὸ μέρος τῆς ψυχῆς νὰ σχηματίσῃ συγχρόνως ἀντιθέτους κρίσεις περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος; — Καὶ πολὺ ὀρθῶς τὸ εἶπαμεν. — Ὅστε λοιπὸν τὸ μέρος τῆς ψυχῆς μας ποῦ κρίνει χωρὶς νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν του τὸ μέτρημα δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶναι τὸ ἴδιον μὲ ἐκεῖνο, ποῦ κρίνει σύμφωνα μὲ τὰ μέτρα. — Δὲν ἠμπορεῖ βέβαια. — Ἀλλὰ τὸ μέρος τῆς ψυχῆς, ποῦ στηρίζεται εἰς τὸ μέτρημα καὶ τὸν λογαριασμόν, εἶναι τὸ καλύτερον, ποῦ ὑπάρχει ἐν αὐτῇ. — Πῶς ὄχι. — Καὶ ἐπομένως ἐκεῖνο, ποῦ ἀντιτίθεται πρὸς αὐτό, θὰ εἶναι κάποιον ἀπὸ τὰ ταπεινότερα στοιχεῖα τῆς ψυχῆς. — Κατ' ἀνάγκην.

— Εἰς αὐτὸ τὸ συμπέρασμα ἀκριβῶς ἤθελα νὰ καταλήξωμεν, ὅταν ἔλεγα ὅτι ἡ ζωγραφικὴ καὶ ἐν γένει πᾶσα τέχνη στηριζομένη ἐπὶ τῆς μιμήσεως ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν εἰς κάθε τι ποῦ παράγει καὶ ὅτι ἀφ' ἑτέρου καὶ τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς ψυχῆς μας, πρὸς τὸ ὅποιον αὐτὴ ἀναφέρεται καὶ συγγενεῖ καὶ σχετίζεται, ἀπέχει ἐπίσης πολὺ ἀπὸ τὴν σοφίαν, καὶ

δὲν εἶναι διὰ κανένα ἀσφαλὲς καὶ ἀληθινὸν πρᾶγμα. — Συμφωνότατος. — Φαῦλη ἐπομένως καὶ μὲ φαῦλον συνδυαζομένη ἢ μιμητικὴ γεννᾷ καὶ τέκνα φαῦλα. — Ἔτσι φαίνεται. — Καὶ τάχα αὐτὸ ἀληθεύει μόνον εἰς τὴν διὰ τῆς ὁράσεως μιμητικὴν, ἢ καὶ εἰς τὴν διὰ τῆς ἀκοῆς, τὴν ὁποῖαν ὀνομάζομεν ποίησιν; — Μοῦ φαίνεται πῶς καὶ δι' αὐτὴν ἀληθεύει τὸ ἴδιον. — Ἄς μὴν ἐμπιστευόμεθα ὅμως εἰς τὴν ἀναλογίαν μόνον τὴν ὁποῖαν μᾶς φαίνεται ὅτι ἔχει πρὸς τὴν ζωγραφικὴν, ἀλλ' ἄς προβῶμεν καὶ εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐξέτασιν τοῦ μέρους ἐκεῖνου τῆς ψυχῆς, πρὸς τὸ ὅποιον ἔχει τὴν ἰδιαιτέραν τῆς ἀναφορὰν ἢ ποίησιν, καὶ ἄς ἴδωμεν ἂν αὐτὸ τὸ μέρος ἔχῃ ἢ δὲν ἔχῃ καμμίαν ἀξίαν. — Αὐτὸ πρέπει νὰ κάμωμεν.

— Ἄς θεωρήσωμεν λοιπὸν τὸ πρᾶγμα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον· ἢ ποιητικὴ μίμησις, λέγομεν, μιμεῖται τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὰς ἀναγκαστικὰς ἢ ἐκουσίας πράξεις αὐτῶν, κατ' ἀκολουθίαν τῶν ὁποίων θεωροῦν τοὺς ἑαυτοῦς των ἢ εὐτυχεῖς ἢ δυστυχεῖς, καὶ εἰς τὰς ὁποίας ὅλας ἢ χαίρουν ἢ λυποῦνται· μήπως εἶναι τίποτε ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ αὐτό; — Ὅχι, τίποτε. — Καὶ τάχα εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς περιστάσεις ὁ ἄνθρωπος εὐρίσκεται εἰς συμφωνίαν μὲ τὸν ἑαυτὸν του; ἢ μήπως ἀπεναντίας, ὅπως προκειμένου περὶ τῆς ὁράσεως ἐλέγαμεν ὅτι στασιάζει καὶ σχηματίζει ἀντιθέτους συγχρόνως δοξασίας περὶ τῶν αὐτῶν πραγμάτων, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὰς πράξεις του διχογνωμεῖ καὶ μάχεται ὁ ἴδιος μὲ τὸν ἑαυτὸν του; μοῦ ἔρχεται δὲ τώρα εἰς τὸν νοῦν, ὅτι δὲν εἶναι κἄν ἀνάγκη νὰ συζητοῦμεν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ σημείου, διότι εἰς τοὺς ἀνωτέρω λόγους μας ἐμείναμεν τελείως σύμφωνα εἰς ὅλα αὐτά, ὅτι ἡ ψυχὴ μας δηλαδὴ εἶναι γεμάτη ἀπὸ μυρίας τοιαύτας ἀντιθέσεις, αἱ ὁποῖαι συμβαίνουν συγχρόνως ἐντὸς αὐτῆς. — Πολὺ σωστά. — Βέβαια καὶ πολὺ σωστά· ἀλλὰ μοῦ φαίνεται ὅτι εἶναι ἀνάγκη τώρα νὰ ἐξετάσωμεν ἐκεῖνο ποῦ τότε παρελείψαμεν. — Τὸ ποῖον τοῦτο; — Ἐλέγαμεν καθὼς ἐνθυμεῖσθαί καὶ τότε, ὅτι ἓνας ἄνθρωπος μετρημένος, εἰς τὸν ὅποιον ἤθελε συμβῆ καμμία ἀτυχία, νὰ χάσῃ παραδείγ-

ματος χάριν τὸν υἱὸν τοῦ ἡ τίποτε ἄλλο ποῦ νὰ τοῦ εἶναι ἐξαιρετικῶς προσφιλές, θὰ ὑποφέρῃ τὴν ἀπώλειαν αὐτὴν μὲ περισσοτέραν ὑπομονὴν ἀπὸ κάθε ἄλλον. — Βεβαίως. — Τώρα δὲ ἄς ἐξετάσωμεν καὶ τοῦτο· τάχα καμμίαν πραγματικῶς λύπην δὲν θὰ αἰσθανθῆ, ἢ αὐτὸ μὲν εἶναι ἀδύνατον, θὰ περιορίσῃ δὲ ἀπλῶς τὴν θλιψὶν του ; — Αὐτὸ μᾶλλον μου φαίνεται ὅτι εἶναι τὸ ἀληθές. — Πές μου δὲ ἀκόμη καὶ αὐτό· πότε νομίζεις ὅτι περισσότερο θὰ προσπαθήσῃ νὰ πολεμήσῃ καὶ νὰ κατανικήσῃ τὴν λύπην του, ὅταν εὑρίσκειται μεταξὺ τῶν ὁμοίων του καὶ τὸν βλέπουν, ἢ ὅταν θὰ εὑρεθῆ μόνος του χωρὶς τὴν παρουσίαν κανενὸς ἄλλου ; — Πολὺ βέβαια θὰ διαφέρῃ τὸ πρᾶγμα ὅταν τὸν βλέπουν ἄλλοι. — Ἐνῶ ὅταν εἶναι μόνος του θὰ ἀφήσῃ, ὑποθέτω, τὸν ἑαυτὸν του νὰ ξεσπάσῃ εἰς θρήνους πολλοὺς καὶ ὄδυρους, ποῦ πολὺ θὰ ἐντρέπετο ἂν τὸν ἤκουε κανεὶς, καὶ πολλὰ θὰ ἔκαμνε, ποῦ δὲν θὰ ἐδέχετο νὰ τὸν ἔδλεπε κανεὶς νὰ τὰ κάμνῃ. — Ἔτσι εἶναι.

— Ἐκεῖνο λοιπὸν ποῦ τὸν διατάσσει νὰ ἀντιστέκεται κατὰ τῆς λύπης δὲν εἶναι ὁ ὀρθὸς λόγος καὶ ὁ νόμος ; καὶ ἀπεναντίας ἐκεῖνο ποῦ τὸν σύρει εἰς αὐτὴν δὲν εἶναι αὐτὸ τὸ πάθος ; — Ἄληθῶς. — Ὅταν δὲ ὁ ἄνθρωπος δοκιμάζῃ δύο συγχρόνως ἀντίθετα κινήματα ἐν σχέσει πρὸς τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον, κατ' ἀνάγκην, λέγομεν, ὅτι ὑπάρχουν ἐν αὐτῷ δύο διακεκριμένα μέρη. — Πῶς ὄχι ; — Λοιπὸν τὸ μὲν ἓνα ἐξ αὐτῶν εἶναι ἕτοιμον νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸν νόμον καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ τὰς ὑποδείξεις αὐτοῦ. Πῶς ; — Λέγει δηλαδὴ ὁ νόμος, ὅτι κάλλιστον εἶναι νὰ διατηρῆ τις ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλυτέραν εὐστάθειαν εἰς τὰς συμφορὰς του καὶ νὰ μὴν ἀγανακτῆ, διότι οὔτε δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν τί εἶναι τὸ καλὸν καὶ τί τὸ κακὸν εἰς αὐτάς, οὔτε κερδίζει κανεὶς τίποτε νὰ στενοχωρῆται ὑπερμέτρως, οὔτε ἀξίζει νὰ ἀποδίδωμεν μεγάλην σπουδαιότητα εἰς κανὲν ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα· προπάντων δὲ διότι ἡ λύπη γίνεται ἐμπόδιον εἰς τὸ νὰ σπεύσῃ τάχιστα πρὸς βοήθειαν ἡμῶν ἐκεῖνο, τοῦ ὁποίου ἀπαραίτητον ἀνάγκην ἔχομεν εἰς αὐτάς τὰς περιστάσεις. — Καὶ ποῖον εἶναι αὐτό ; — Τὸ

λογικόν, διὰ νὰ κρίνωμεν ψυχραίμως τὴν ἐπελθοῦσαν συμφορὰν, καὶ, ὅπως ὅταν εἰς τοὺς κύβους μᾶς ἔλθῃ καμμιά στραβὴ ριξιά, νὰ κυττάζωμεν νὰ κανονίσωμεν τὰ πράγματά μας σύμφωνα μὲ τὴν περίστασιν, ὅπως δηλαδὴ μᾶς ὑποδείξῃ τὸ λογικόν πῶς θὰ εἶναι καλύτερα, καὶ νὰ μὴν κάμνωμεν ὅπως τὰ παιδιά, ποῦ ὅταν τύχῃ νὰ πέσουν, κρατοῦν τὸ μέρος ποῦ ἐκτύπησαν καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ ξεφωνίζουν· ἀλλὰ νὰ συνηθίζωμεν τὴν ψυχὴν μας νὰ ἐπιλαμβάνεται ὅσον τὸ δυνατόν γρηγορώτερα τῆς θεραπείας τοῦ νοσήματος καὶ τῆς ἐπανορθώσεως τοῦ ἀτυχήματος, καθιστώσα τοιοῦτοτρόπως διὰ τῆς ἰατρικῆς περιττὰς τὰς ἀνωφελεῖς θρηνησίας. — Αὐτὸ πρᾶγματι εἶναι τὸ καλύτερον, ποῦ θὰ εἶχαμεν νὰ κάμνωμεν εἰς τὰς συμφορὰς μας. — Λέγομεν λοιπὸν ὅτι εἶναι τὸ καλύτερον μέρος τοῦ ἑαυτοῦ μας ἐκεῖνο, ποῦ γνωρίζει νὰ ἀκολουθῆ αὐτὸν τὸν λογισμόν. — Φανερόν. — Ἐνῶ ἐκεῖνο τὸ ἄλλο μέρος, ποῦ μᾶς τραυᾷ ἀδιαλείπτως εἰς τὴν ἀνάμνησιν τοῦ παθήματός μας καὶ μᾶς ρίπτει εἰς τοὺς θρήνους καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ τοὺς χορτάσῃ, δὲν ἔχομεν ὅλα μας τὰ δίκαια νὰ τὸ εἴπωμεν ἀλόγιστον καὶ ἀνωφέλευτον καὶ δειλόν ; — Βέβαια θὰ τὸ εἴπωμεν.

— Λοιπὸν ἢ μὲν λύπη καὶ ἢ ἀγανάκτησις παρέχει πολλὰς καὶ ποικίλας ἀφορμὰς εἰς τὴν μίμησιν, ἐνῶ ἀπεναντίας ὁ φρόνιμος καὶ γαλήνιος χαρακτήρ, ὁ ὁποῖος εἶναι πάντοτε ὅμοιος πρὸς ἑαυτὸν, οὔτε εὐκολον εἶναι νὰ τὸν μιμηθῆ κανεὶς, οὔτε πολὺ πρόσφορος νὰ κατανοηθῆ, μάλιστα ὑπὸ τοῦ πολυποικίλου ἐκείνου πλήθους ποῦ συναθροίζεται συνήθως εἰς τὰς πανηγύρεις καὶ τὰ θέατρα· διότι εἶναι ὅλως διόλου ξένη πρὸς αὐτοὺς ἡ μίμησις ταύτης ψυχικῆς διαθέσεως. — Πράγματι ὅλως διόλου. — Ἄλλως τε ὁ μιμητικὸς ποιητὴς δὲν εἶναι ἐκ φύσεως πλασμένος νὰ παριστάνῃ αὐτὸ τὸ μέρος τῆς ψυχῆς καὶ ἡ σοφία του δὲν εἶναι προωρισμένη νὰ ἀρέσκειται εἰς αὐτό, ἂν θέλῃ νὰ εὐδοκιμήσῃ παρὰ τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ νὰ ἐξεικονίζῃ τοὺς παθητικὸς χαρακτήρας, τῶν ὁποίων ἡ ποικιλία καθιστᾷ εὐκολωτέραν τὴν μίμησιν. — Τὸ πρᾶγμα εἶναι εὐνόητον. — Ὅ ἀεῖχαμεν λοιπὸν δίκαιον νὰ καταδικάσωμεν καὶ αὐτὸν καὶ νὰ τὸν βάλωμεν εἰς τὴν ἀνάλογον

θέσιν μὲ τὸν ζωγράφον ; διότι ἔχει κοινὸν πρὸς αὐτὸν τὸ ὅτι συνθέτει πράγματα δίχως ἀξίαν, ἐν σχέσει μὲ τὴν ἀλήθειαν· ἀκόμη δὲ τοῦ ὁμοιάζει, διότι ἐργάζεται νὰ ἀρέσῃ εἰς τὸ χειρότερον καὶ ὄχι εἰς τὸ καλύτερον μέρος τῆς ψυχῆς. Ταιουτοτρόπως λοιπὸν θὰ εἴμεθα πληρέστατα δικαιολογημένοι νὰ μὴν τὸν παραδεχθῶμεν εἰς τὴν εὐνομουμένην πολιτείαν μας, διότι ἐξεγείρει καὶ τρέφει τὸ κακὸν τοῦτο μέρος τῆς ψυχῆς καὶ ὅσον ἰσχυροποιεῖ αὐτὸ τόσο καταστρέφει τὸ λογιστικόν· καὶ ὅπως ὅταν εἰς μίαν πολιτείαν καθιστᾶ τις τοὺς κακοὺς ἰσχυροτέρους καὶ παραδίδει εἰς αὐτοὺς τὴν διοίκησιν τῆς πόλεως καὶ ἐξαφανίζει τοὺς χρηστοτέρους, τὸ ἴδιον θὰ εἴπωμεν καὶ διὰ τὸν μιμητικὸν ποιητὴν, ὅτι ἐγκαθιδρύει εἰς τὴν ψυχὴν ἐκάστου κακὴν πολιτείαν, διότι χαρίζεται εἰς τὸ ἀνόητον καὶ ἀλόγιστον αὐτῆς μέρος καὶ δὲν ἔμπορεῖ νὰ ξεχωρίσῃ οὔτε τὰ μεγαλύτερα οὔτε τὰ μικρότερα, ἀλλὰ ἐκλαμβάνει τὰ αὐτὰ ἄλλοτε μὲν μεγάλα ἄλλοτε δὲ μικρά, καὶ πλάττει εἰδῶλα, τὰ ὁποῖα ἀπέχουν ἀπέριως ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν — Αὐτὸ εἶναι βέβαιον.

— Καὶ μολαταῦτα ἀκόμη δὲν εἴπαμεν τὸ μεγαλύτερον κακὸν ποῦ προξενεῖ ἢ ποίησις· διότι δὲν εἶναι πράγματι φοβερώτατον νὰ βλέπωμεν, ὅτι, ἐκτὸς πάρα πολὺ ὀλίγων, εἶναι ἰκανὴ νὰ διαφθείρῃ καὶ αὐτοὺς τοὺς σοφοὺς ; — Ἄλήθεια φοβερώτατον, ἐὰν πράγματι κατορθώσῃ καὶ αὐτό. — Ἄκουσε καὶ θὰ κρίνῃς· γνωρίζεις ὅτι καὶ οἱ καλύτεροι ἀκόμη ἀπὸ ἡμᾶς, ὅταν ἀκούωμεν μέρη ἀπὸ τὸν Ὅμηρον ἢ καὶ ἀπὸ κανένα ἄλλον τραγικὸν ποιητὴν, τὰ ὁποῖα παρουσιάζουν ἕνα ἥρωα ποῦ εὐρίσκεται εἰς μεγάλην λύπην καὶ ἐν μέσῳ τῶν ὀδύρων του ἀπαγγέλλει μακρὰν ῥῆσιν, ἢ καὶ μοιρολογεῖ καὶ κτυπᾷ τὸ στῆθός του, αἰσθανόμεθα μίαν εὐχαρίστησιν, τὴν ὁποίαν ἀσυναίσθητως ἀφήνομεν κατὰ μικρὸν νὰ μᾶς κυριεύσῃ καὶ ἐνῶ ἀφ' ἑνὸς συμπάσχομεν μὲ τὸν ἥρωα, ἀφ' ἑτέρου μὲ ὅλην μας τὴν σοβαρότητα θαυμάζομεν καὶ ἐπαινοῦμεν τὸν ποιητὴν, ποῦ μᾶς παρέχει αὐτὴν τὴν συγκίνησιν. — Τὸ γνωρίζω, πῶς ὄχι ; — Καὶ ὅμως ὅταν συμβῇ εἰς κανένα ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἰδίους καμμία λύπη μεγάλη, γνωρίζεις ἐπίσης

ὅτι φιλοτιμούμεθα νὰ φερώμεθα κατὰ τρόπον ὅπως διόλου ἀντίθετον, νὰ δεικνύωμεν δηλαδὴ ἡσυχίαν καὶ ὑπομονήν, ἂν ἡμποροῦμεν, διότι αὐτὴ εἶναι ἡ διαγωγὴ ποῦ ἀρμόζει εἰς ἄνδρα, ἐνῶ ἐκεῖνο, ποῦ ἐπαινούσαμεν τότε, μόνον εἰς γυναῖκας ταιριάζει. — Τὸ γνωρίζω καὶ αὐτό. — Εἶναι λοιπὸν ὀρθὸς αὐτὸς ὁ ἐπαινος, νὰ βλέπωμεν τοιοῦτον ἄνδρα, ποῦ δὲν θὰ κατεδέχετο κανεὶς ἀλλὰ καὶ θὰ ἐντρέπετο νὰ εἶναι εἰς τὴν θέσιν του, χωρὶς νὰ αἰσθανώμεθα βδελυγμίαν, ἀλλ' ἀπεναντίας νὰ χαίρωμεν καὶ νὰ ἐπαινοῦμεν ; — Πραγματικῶς δὲν φαίνεται καθόλου εὐλογον τὸ πρᾶγμα. — Ἄναμφιδόλως, ἂν μάλιστα τὸ θεωρήσῃς ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔποψιν. — Τὴν ποῖαν ; — Ἐὰν σκεφθῆς ὅτι τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς ψυχῆς μας, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς βίας συγκρατοῦμεν εἰς τὰς συμφορὰς μας, καὶ χάνεται διὰ δάκρυα καὶ ὀδυρμοὺς καὶ ποτέ του δὲν τὰ χορταίνει ἀρκετὰ, ἐπειδὴ αὐτὴ εἶναι ἡ φύσις του νὰ ἐπιθυμῇ τὰ τοιαῦτα, αὐτό, λέγω, τὸ μέρος εἶναι ἐκεῖνο ποῦ κολακεύουν οἱ ποιηταὶ καὶ σπουδάζουν νὰ τὸ εὐχαριστοῦν· τὸ δὲ ἄλλο μέρος τῆς ψυχῆς, ποῦ εἶναι ἐκ φύσεως τὸ καλύτερον, ἐπειδὴ ἀκόμη δὲν εἶναι ἀρκετὰ ἐνδυναμωμένον ὑπὸ τοῦ λόγου καὶ τῆς συνηθείας, ἀφήνει ἐλεύθερον τὸν χαλινὸν τοῦ θρηνητικῆς ἐκείνου, μὲ τὴν δικαιολογίαν ὅτι εἶναι ἀπλῶς θεατῆς ξένων δυστυχιῶν καὶ δὲν εἶναι καθόλου ἐντροπῆ δι' αὐτὸ νὰ ἐπαινῇ καὶ νὰ ἐλεῇ ἕνα ἄλλον, ποῦ μολονότι ἔχει νὰ καυχᾶται διὰ τὴν ἀνδρείαν του καὶ τὴν ὑπεροχὴν του, παραδίδεται εἰς ἀκαίρους θρήνους· καὶ τοιοῦτοτρόπως θεωρεῖ τοῦλάχιστον κέρδος τὴν εὐχαρίστησιν ποῦ δοκιμάζει, καὶ δὲν θὰ ἐδέχετο κατ' οὐδένα λόγον νὰ τὴν στερηθῇ καταδικάζων ὀλόκληρον τὸ ποίημα· διότι παρὰ πολὺ ὀλίγοι εἶναι εἰς θέσιν νὰ σκεφθοῦν, πόσον τὰ ξένα αἰσθήματα ἐπιδρώσιν ἀσυναίσθητως ἐπὶ τῶν ἰδικῶν μας· οὕτως ὥστε, ὅταν κανεὶς ἀναθρέψῃ καὶ δυναμώσῃ τὴν εὐαίσθησιν αὐτοῦ μὲ τὴν θέαν τῶν δυστυχιῶν τοῦ ἄλλου, εἶναι δύσκολον νὰ τὴν συγκρατῇ εἰς τὰς ἰδικὰς του. — Αὐτὸ εἶναι βέβαιον.

— Δὲν ἰσχύει δὲ τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τοῦ γελοίου ; ὅσον καὶ ἂν ἐντρέπεσαι ὁ ἴδιος νὰ κάμνῃς τὸν γελωτοποιόν, ὅταν εὐρίσκῃς

εὐχαρίστησιν εἰς τὴν μίμησιν τοῦ γελοίου, εἴτε εἰς τὸ θέατρον, ποῦ παριστάνουν κωμωδίας, εἴτε εἰς τὰς ἰδιαιτέρας συναναστροφάς, καὶ δὲν τὸ ἀποστρέφεται ὡς πρόστυχον πρᾶγμα, θὰ σοῦ συμβῆ τὸ ἴδιον ὅ,τι καὶ μετὰς τραγικὰς συγκινήσεις· τὴν τάσιν δηλαδὴ τὴν ὁποίαν ἠσθάνεσο μέσα σου νὰ κάμῃς τὸν γελωτοποιὸν καὶ τὴν ὁποίαν προηγουμένως συνεκράτεις διὰ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, ἀπὸ τὸν φόβον ποῦ εἶχες μήπως χαρακτηρισθῆς ὡς ἐξ ἐπαγγέλματος τοιοῦτος, τὴν ἀφήνεις πλέον ἐλευθέραν καὶ ἀφοῦ τὴν θρέψῃς ἀρκετὰ εἰς τὰ κωμικὰ θεάματα, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοῆς καὶ ὁ ἴδιος, παρασύρεσαι εἰς τὰς ἰδιαιτέρας σου συναναστροφάς, ὥστε νὰ καταντήσῃς σωστὸς γελωτοποιός. — Ἐχεις δίκαιον. — Τὸ ἴδιον ἀποτέλεσμα δὲν γεννᾷ εἰς τὴν ψυχὴν μας ἢ μιμητικὴ ποίησις καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἔρωτα καὶ τὸν θυμὸν καὶ ὅλας τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰ λυπηρὰ ἢ ἡδονικὰ συναισθήματα τὰ ὁποῖα λέγομεν ὅτι μᾶς παρακολουθοῦν εἰς πᾶσαν μας πρᾶξιν; διότι τὰ ποτίζει αὐτὰ καὶ τὰ ἀναπτύσσει, ἀντὶ νὰ τὰ ἀφήνῃ νὰ ξηρανθοῦν καὶ τοὺς παραδίδει πᾶσαν ἐφ' ἡμῶν ἐξουσίαν, ἐνῶ τὸ ὀρθὸν εἶναι νὰ τὰ ἐξουσιάζωμεν ἡμεῖς διὰ νὰ γινώμεθα καλύτεροι καὶ εὐτυχέστεροι ἀπὸ χειρότεροι καὶ ἀθλιώτεροι. — Δὲν ἠμπορῶ παρὰ νὰ συμφωνήσω πληρέστατα μαζί σου.

— Λοιπὸν, φίλε μου Γλαύκων, ὅταν τύχῃ νὰ ἀκούσῃς τοὺς θαυμαστάς τοῦ Ὀμήρου νὰ λέγουν ὅτι ὁ ποιητὴς οὗτος ἐξεπαίδευσε τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὅτι εἶναι ἄξιον νὰ τὸν πάρῃς διὰ νὰ σοῦ μάθῃ πῶς νὰ κυβερνᾷς καὶ νὰ διευθύνῃς τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, καὶ νὰ συμμορφώσῃς ὅλον σου τὸν βίον σύμφωνα μετὰ τὰ ὑποδείγματα αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ, πρέπει νὰ τοὺς συμπαθῆς μὲν καὶ νὰ τοὺς ἐκτιμᾷς δι' ὅλην τὴν ἄξιαν ποῦ ἠμπορεῖ νὰ ἔχουν καὶ νὰ παραδεχθῆς μαζί τινος ὅτι ὁ Ὀμηρὸς εἶναι ὁ μεγαλύτερος τῶν ποιητῶν καὶ ὁ πρῶτος τῶν τραγικῶν· νὰ γνωρίζῃς ὅμως συγχρόνως ὅτι δὲν πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν εἰς τὴν πολιτείαν μας καμμίαν ἄλλην ποίησιν, ἐκτὸς μόνον ὕμνους πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν καὶ ἐγκώμια τῶν μεγάλων ἀνδρῶν· ἐὰν δὲ παραδεχθῆς τὴν πρὸς τέρψιν Μοῦσαν, εἴτε ἐπικὴν εἴτε λυρικὴν, ἢ

ἡδονὴ καὶ ἢ λύπη θὰ βασιλεύσουν εἰς τὴν πόλιν σου ἀντὶ τοῦ νόμου καὶ ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ ἐκείνου λόγου, τοῦ ὁποῖου τὴν ὑπεροχὴν πάντοτε κοινῶς παρεδέχθησαν οἱ ἄνθρωποι. — Ἐχεις πληρέστατον δίκαιον.

— Ἀφοῦ λοιπὸν ἢ περίστασις τὸ ἔφερε νὰ κάμωμεν πάλιν λόγον διὰ τὴν ποίησιν, αὐτὰ εἶναι ποῦ εἶχαμεν νὰ εἴπωμεν πρὸς ἀπολογίαν ἡμᾶς, διότι τὴν ἀπεπέμψαμεν ἀπὸ τὴν πρῶτην φορὰν ἐκ τῆς πολιτείας μας, τέτοια ποῦ εἶναι ὁ ὀρθὸς λόγος μᾶς ὑποχρέωσε πρὸς τοῦτο. Μολαταῦτα, διὰ νὰ μὴν ἔχη νὰ μᾶς κατηγορήσῃ ὡς σκληροὺς καὶ ἀγροίκους, ἅς τῆς εἴπωμεν ὅτι ἀπὸ παλαιοῦ χρονολογεῖται ἢ διαφορὰ αὐτῆ μεταξὺ ποιήσεως καὶ φιλοσοφίας· διότι καὶ ἢ ἀλύχτρα ἐκεῖνη σκύλλα ποῦ γαργίζει τὸν κύριόν της, καὶ ὁ μεγάλος ἀνάμεσα στὰ κούφια λόγια τῶν μωρῶν, καὶ ὁ τῶν διασόφων ὄχλος κρατῶν, καὶ ἐκεῖνοι τῶν ὁποίων ἢ πενία δξύνει τὸ πνεῦμα καὶ ἄλλα μύρια τοιαῦτα, εἶναι σημεῖα τῆς παλαιᾶς αὐτῶν ἀντιθέσεως. Καὶ πάλιν ὅμως διακηρύττομεν ὅτι, ἐὰν ἢ πρὸς τέρψιν ποίησις καὶ ἢ μίμησις ἠμπορῇ νὰ μᾶς παρουσιάσῃ κανένα ἐπαρκῆ λόγον πῶς ἔχει τὴν θέσιν της εἰς μίαν εὐνομιμένην πόλιν, εἴμεθα πρόθυμοι νὰ τῆς ἐπιτρέψωμεν τὴν ἐπάνοδόν της, ἐπειδὴ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἀρνηθοῦμεν τὴν γοητείαν τοῦλάχιστον ποῦ ἐξασκεῖ καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς ἰδίους· δὲν εἶναι ὅμως ἐπιτετραμμένον νὰ προδώσωμεν ἐκεῖνο ποῦ πιστεύομεν ὡς ἀληθινόν· καὶ πραγματικῶς καὶ σὺ ὁ ἴδιος, καλέ μου φίλε, δὲν γοητεύεσαι ὑπ' αὐτῆς, καὶ μάλιστα ὅταν σοῦ τὴν παρουσιάξῃ ὁ Ὀμηρὸς; — Καὶ πολὺ μάλιστα. — Εἶναι λοιπὸν δίκαιον νὰ τῆς δώσωμεν τὸ δικαίωμα νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιόν μας, διὰ νὰ ἀπολογηθῇ εἴτε μετὰ κανένα λυρικὸν εἴτε μετὰ οἰονδήποτε ἄλλο ποίημα θέλει; — Πῶς ὄχι; — ἠμποροῦμεν δὲ βέβαια νὰ δώσωμεν τὴν ἄδειαν καὶ εἰς τοὺς συνηγόρους της, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι μὲν οἱ ἴδιοι ποιηταί, ἀγαποῦν ὅμως τὴν ποίησιν, νὰ ἀνάλωσον τὴν ὑπεράσπισίν της ὄχι ἐμμέτρως ἀλλὰ εἰς πεζὸν λόγον, διὰ νὰ μᾶς ἀποδείξουν ὅτι, ὄχι μόνον εὐχάριστος εἶναι, ἀλλὰ

καὶ ὠφέλιμος εἰς τὰς πολιτείας καὶ ἐν γένει εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον· καὶ θὰ τοὺς ἀκούσωμεν μὲ εὐμένειαν· διότι θὰ κερδίσωμεν καὶ ἡμεῖς ἂν ἀποδειχθῇ ὅτι ὄχι μόνον τερπνὴ, ἀλλὰ καὶ ὠφέλιμος εἶναι. — Καὶ βέβαια θὰ κερδίσωμεν καὶ ἡμεῖς. — Εἰ δὲ μή, ἀγαπητέ μου φίλε, θὰ κάμωμεν καὶ ἡμεῖς ὅπως οἱ ἔρασταί, οἱ ὅποιοι, μὲ πολλὴν μὲν δυσκολίαν, ὅμως ἐπὶ τέλους κατορθώνουν ν' ἀποσπᾶσιν τὸν ἔρωτα ἀπὸ τὴν καρδίαν των, ἂν βεβαιωθῶν ὅτι τοὺς εἶναι ἐπιβλαβῆς· καὶ ἡμεῖς λοιπὸν πρὸς χάριν μὲν τοῦ παλαιοῦ μας πρὸς τὴν ποίησιν ἔρωτος, ποῦ τὸν ὀφείλομεν εἰς τὴν ἀνατροφήν ποῦ ἐλάβαμεν ἀπὸ τὰ λαμπρά μας πολιτεύματα, θὰ εὐχόμεθα βέβαια νὰ ἀποδειχθῇ καλλίστη καὶ ἀληθεστάτη, ἐφ' ὅσον ὅμως δὲν θὰ κατορθώσῃ νὰ ἀπολογηθῇ καθὼς πρέπει, θὰ τὴν ἀκούωμεν, ἐνῶ μέσα μας θὰ λέγωμεν, ὡς ἐξορκισμὸν κατὰ τῶν μαγγανειῶν της, τοὺς λόγους καὶ τὰ ἐπιχειρήματα, ποῦ ἐξεθέσαμεν, ἀπὸ φόβον μήπως ἐμπέσωμεν πάλιν εἰς τὸν νεανικὸν μας ἔρωτα, ποῦ οἱ πολλοὶ ἐξακολουθοῦν ἀκόμη νὰ τρέφουν δι' αὐτὴν· ἐννοοῦμεν λοιπὸν ὅτι δὲν πρέπει νὰ προσέχωμεν εἰς τὴν τοιαύτην ποίησιν, ὡς νὰ εἶχε καμμίαν ἀξίαν ἢ καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν ἀλήθειαν, καὶ ὅτι κάθε ἄνθρωπος, ποῦ φοβεῖται διὰ τὸ ἐν τῇ ψυχῇ του πολίτευμα, πρέπει νὰ τὴν ἀκούῃ λαμβάνων ὅλας τὰς προφυλάξεις του καὶ νὰ πιστεύῃ ὅτι ὅσα εἶπαμεν περὶ τῆς ποιήσεως εἶναι ὅλα ἀληθινά. — Καὶ ἐγὼ εἶμαι καθ' ὁλοκληρίαν σύμφωνος. — Διότι εἶναι μέγας ὁ ἀγὼν, φίλε μου Γλαύκων, πολὺ περισσότερον μέγας ἀπ' ὅ,τι φαντάζονται, νὰ γίνῃ κανεὶς καλὸς ἢ κακός· καὶ οὔτε δόξα, οὔτε πλοῦτη, οὔτε ἀξιώματα, οὔτε αὐτὴ ἢ ποίησις ἀξίζουσι διὰ νὰ μᾶς κάμουν νὰ παραμελήσωμεν τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀρετὴν. — Δὲν ἔμπορῶ παρὰ νὰ συμφωνήσω μαζί σου ὕστερα ἀπ' ὅσα εἶπαμεν· καὶ οὔτε ἄλλος κανεὶς πιστεύω νὰ κρίνῃ διαφορετικῶς.

— Καὶ ὅμως δὲν ἐκάμαμεν ἀκόμη λόγον διὰ τὰς μεγαλύτερας ἀνταμοιβὰς καὶ τὰ ἔπαθλα, ποῦ ἐπιφυλάσσονται διὰ τὴν ἀρετὴν. — Πρέπει νὰ εἶναι ἀφαντάστως μεγάλα, ἂν θὰ εἶναι

μεγαλύτεραι ἀπὸ ὅσας ἀνεφέραμεν ἤδη. — Καὶ τί μέγαλον ἔμπορεῖ νὰ εἶναι ἓνα πρᾶγμα, ποῦ βαστᾷ ὀλίγον χρονικὸν διάστημα ; διότι πρᾶγματι ὅλος αὐτὸς ὁ χρόνος ἀπὸ τὴν παιδικὴν ἕως τὴν γερωνικὴν ἡλικίαν εἶναι ἐλάχιστος ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν αἰωνιότητα. — Τίποτε μάλιστα, ἔμποροῦμεν νὰ εἰποῦμεν. — Πῶς λοιπὸν ; φρονεῖς ὅτι ἓνα ἀθάνατον πρᾶγμα ὀφείλει νὰ περιορίσῃ τὰς προσπάθειάς του καὶ τὰς βλῆψεις του διὰ τὸσον βραχὺν χρόνον καὶ ὄχι δι' ἄληθιν τὴν αἰωνιότητα : — Δὲν τὸ φρονῶ ἐγὼ· ἀλλὰ πρὸς τί αὐτὰ ποῦ λέγεις ; — Δὲν γνωρίζεις λοιπὸν ὅτι εἶναι ἀθάνατος ἢ ψυχὴ μας καὶ οὐδέποτε χάνεται ; Εἰς αὐτοὺς τοὺς λόγους μὲ ἐκύτταξεν ὁ Γλαύκων μὲ ἐκπληξιν καὶ μοῦ εἶπε : — Ὅχι, μὰ τὴν ἀλήθειαν, δὲν γνωρίζω· μήπως ἐσὺ ἔμπορεῖς νὰ μοῦ τὸ ἀποδείξῃς ; — Καὶ βέβαια, ἂν τοῦλάχιστον δὲν σφάλλωμαι νομίζω δὲ ὅτι καὶ σὺ ὁ ἴδιος ἔμπορεῖς νὰ τὸ κάμῃς· διότι δὲν εἶναι καθόλου δύσκολον. — Δι' ἐμένα τοῦλάχιστον εἶναι καὶ θὰ μοῦ ἔκανες μεγάλην εὐχαρίστησιν νὰ μοῦ ἀποδείξῃς αὐτὸ τὸ ὄχι δύσκολον. — Ἄκουε λοιπὸν. — Λέγε. — Παραδέχεσαι ὅτι ὑπάρχει καλὸν καὶ κακὸν ; — Μάλιστα. — Καὶ ἀράγε τὰ ἀντιλαμβάνεσαι αὐτὰ ὅπως ἐγὼ ; — Πῶς : — Ὅτι καλὸν μὲν εἶναι πᾶν ὅ,τι ἐπιφέρει φθορὰν καὶ ἀφανισμόν, καλὸν δὲ πᾶν ὅ,τι σώζει καὶ ὠφελεῖ. — Μάλιστα. — Ἐκαστον δὲ πρᾶγμα δὲν παραδέχεσαι ὅτι ἔχει τὸ καλὸν του καὶ τὸ κακὸν του ; παραδείγματος χάριν οἱ ὀφθαλμοὶ ἔχουν τὴν ὀφθαλμίαν καὶ ἐν γένει τὸ σῶμα τὰς νόσους, ὁ σίτος τὴν ἐρυσίθην, τὰ ξύλα τὴν σήψιν, ὁ χαλκὸς καὶ ὁ σίδηρος τὴν σκωρίαν· καὶ μ' ἓνα λόγον τίποτε δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν φύσιν ποῦ νὰ μὴν ἔχῃ τὸ κακὸν του καὶ τὴν ἰδιαιτέραν του ἀσθένειαν. — Ἔτσι εἶναι. — Ὅταν λοιπὸν αὐτὸ τὸ κακὸν προσβάλλῃ ἓνα πρᾶγμα, δὲν τὸ βλάπτει καὶ εἰς τὸ τέλος τὸ διαλύει καὶ τὸ καταστρέφει ἐξ ὁλοκληροῦ ; — Πῶς ὄχι ; — Ὡστε αὐτὸ τὸ ἰδιαιτέρον διὰ τὴν φύσιν ἐκάστου πρᾶγματος καλὸν καὶ νόσημα εἶναι ποῦ τὸ καταστρέφει, καὶ ἂν δὲν τὸ καταστρέψῃ αὐτό, δὲν ὑπάρχει τίποτε ἄλλο ποῦ νὰ ἐπιφέρῃ τὴν καταστροφὴν του· διότι βέβαια τὸ καλὸν δὲν εἶναι ποτὲ δυνατόν νὰ προξενήσῃ αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα, οὔτε ἐπίσης ἐκεῖνο ποῦ δὲν εἶναι οὔτε καλὸν οὔτε κακόν. — Πῶς βέβαια θὰ ἔμποροῦσε ;

— Ἐὰν λοιπὸν εὐρωμεν κανένα πρᾶγμα, τὸ ὅποιον νὰ ἔχῃ μὲν τὸ ἰδιαιτέρον του νόσημα, ποῦ τὸ καθιστᾷ χειρότερον ἀπ' ὅ,τι εἶναι, ποῦ δὲν ἔμπορεῖ ὅμως καὶ νὰ τὸ διαλύσῃ ἐξ ὁλοκληροῦ

καὶ νὰ τὸ καταστρέψῃ, δὲν πρέπει νὰ συμπεράνωμεν τότε ὅτ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἐκ φύσεως δὲν ὑπόκειται εἰς καταστροφὴν ; — Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία περὶ τοῦ πράγματος. — Ἔ, λοιπόν ! δὲν ὑπάρχει κάτι ποῦ κάμνει τὴν ψυχὴν κακὴν ; — Καὶ βέβαια ὄλα ἐκεῖνα, ποῦ ἀνεφέραμεν ἤδη ἡμεῖς, ἢ ἀδικία καὶ ἢ ἀκλασία καὶ ἢ δειλία καὶ ἢ ἀμάθεια. — Καὶ μήπως τάχα εἶναι κανένα ἀπὸ αὐτὰ ποῦ νὰ διαλύῃ καὶ καταστρέψῃ τὴν ψυχὴν ; πρόσεχε ὅμως μήπως ἐξαπατηθῶμεν καὶ νομίσωμεν ὅτι ὁ ἄδικος καὶ ἄφρων ἄνθρωπος, ὅταν καταδικασθῇ διὰ μίαν ἀδικίαν τὴν ὁποῖαν διέπραξεν, ἢ ἀπώλειά του εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἀδικίας, τῆς ἀσθενείας δηλαδὴ τῆς ψυχῆς του· ἀλλὰ ἰδοὺ πῶς πρέπει νὰ θεωρήσῃς τὸ πρᾶγμα· ὅπως ἢ ἀσθένεια, ἢ ὁποῖα εἶναι ἢ διαλυτικὴ ἀρχὴ τοῦ σώματος, τὸ ὑποσκάπτει μικρὸν κατὰ μικρὸν καὶ τὸ ἀφανίζει καὶ τὸ φέρει εἰς κατάστασιν ὥστε οὔτε σῶμα νὰ εἶναι πλέον· ὅπως ἀκόμη καὶ ὄλα τὰ ἄλλα πράγματα, ποῦ εἴπαμεν πρὶν, ἔχουν τὴν ἰδιαιτέραν αὐτῶν νόσον, ἢ ὁποῖα προσκολλημένη καὶ διατρέβουσα εἰς αὐτὰ τὰ φθείρει καὶ τὰ κάμνει νὰ μὴν εἶναι πλέον ὅ,τι ἦσαν· δὲν εἶναι ἔτσι; — Μάλιστα. — Κατὰ τὸν ἴδιον λοιπὸν τρόπον ἄς ἐξετάσωμεν καὶ περὶ τῆς ψυχῆς, ἐὰν ἢ ἀδικία καὶ τὰ ἄλλα πάθη, ὅταν εἰσβάλουν καὶ ἐγκατασταθοῦν εἰς αὐτήν, τὴν φθείρουν καὶ τὴν ἐξαφανίζουν, ἕως ὅτου τὴν ὀδηγήσουν εἰς τὸν θάνατον, χωρίζοντα αὐτὴν ἀπὸ τοῦ σώματος. — Κατ' οὐδένα τρόπον δὲν ἔμπορεῖ νὰ συμβαίῃ αὐτὸ διὰ τὴν ψυχὴν. — Ἄφ' ἑτέρου ὅμως θὰ ἦτο ἄλογον νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἕνα πρᾶγμα καταστρέφεται ἀπὸ ἕνα ξένον νόσημα, ἀφοῦ δὲν καταστρέφεται ἀπὸ τὸ ἰδικόν του. — Βεβαίως ἄλογον. — Συλλογίσου πρᾶγματι, ἀγαπητέ μου Γλαύκων, ὅτι καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὸ σῶμα, δὲν παραδεχόμεθα ὅτι ἢ καταστροφὴ του ἔμπορεῖ νὰ εἶναι τὸ ἄμεσον ἀποτέλεσμα τῆς κακῆς ποιότητος τῶν τροφῶν, εἴτε ἕνεκα τῆς πολυκαιρίας των, εἴτε τῆς ἀποσυνθέσεώς των, εἴτε οἰασθήποτε ἄλλης ἀφορμῆς· ἀλλ' ἐὰν ἢ κακὴ ποιότης τῶν τροφῶν γεννήσῃ εἰς τὸ σῶμα τὴν ἀσθένειαν, ἢ ὁποῖα προσιδιάζει εἰς αὐτό, θὰ εἴπωμεν, ὅτι ἐξ αἰτίας ἐκείνων κατεστράφη τὸ σῶμα ὑπὸ τῆς ἀσθενείας, ἢ ὁποῖα εἶναι τὸ ἰδικόν του κακόν· οὐδέποτε δὲ θὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι αἱ τροφαί, ποῦ εἶναι ἕνα πρᾶγμα ὅλως διόλου διαφορετικόν ἀπὸ τὸ σῶμα, ἔμποροῦν διὰ τῆς κακῆς των ποιότητος νὰ ἐπιφέρουν τὴν καταστροφὴν αὐτοῦ, ἐκτὸς ἐὰν τὸ ξένον τοῦτο κακόν δὲν γεννήσῃ τὸ κακόν, ποῦ προσιδιάζει εἰς τὸ σῶμα. — Ἔχεις πληρέστατον δίκαιον. — Κατὰ τὸν ἴδιον λοιπὸν λό-

δρομεῖς ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι τρέχουν μὲν καλὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ δρόμου, ὄχι ὅμως καὶ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν ; καὶ κατὰ πρῶτον μὲν χύνονται μὲ μεγάλην ὁρμὴν, εἰς τὸ τέλος ὅμως γίνονται καταγέλαστοι, ὅταν μὲ κρεμασμένα τὰ αὐτιά εἰς τοὺς ὄμους ἀποσύρωνται ἀστεφάνωτοι· ἐνῶ οἱ ἀληθινοὶ δρομεῖς φθάνουν εἰς τὸ τέλος, λαμβάνουν τὰ ἄθλα καὶ στεφανώνονται· δὲν συμβαίνει δὲ τὸ ἴδιον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ μὲ τοὺς δικαίους ; εἰς τὸ τέλος ἐκάστης ἐπιχειρήσεώς των, εἰς τὸ τέλος τῆς σταδιοδρομίας των καὶ τοῦ βίου των, δὲν λαμβάνουν παρὰ τῶν ἀνθρώπων τὰ ἔπαθλα τῆς εὐδοκίμησεως καὶ τὰς ἀνταμοιβάς, ποῦ τοὺς ἀνήκουν ; — Ἔχεις δίκαιον.

— Θὰ δεχθῆς λοιπὸν νὰ ἐφαρμόσω εἰς τοὺς δικαίους ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἔλεγες ἐσὺ περὶ τῶν ἀδίκων ; θὰ εἴπω δηλαδὴ ὅτι οἱ μὲν δίκαιοι, ὅταν φθάσουν εἰς τὴν ὄριμον ἡλικίαν, λαμβάνουν εἰς τὴν πόλιν των ὄλα τὰ ἀξιώματα ποῦ ἤθελον ἐπιθυμήσῃ, παίρνουν γυναῖκα κατ' ἐκλογὴν των ἀπ' ἑποῦ θέλουν, νυμφεύουν ἐπίσης τὰ τέκνα των ἐκεῖ ποῦ θελήσουν, καὶ ὄλα ὅσα ἐσὺ ἔλεγες τότε διὰ τοὺς ἀδίκους, τὰ λέγω τώρα ἐγὼ δι' αὐτούς· ἀπεναντίας δὲ οἱ ἀδικοὶ, καὶ ἂν κατ' ἀρχὰς πολλοὶ ἐξ αὐτῶν κατορθώσουν νὰ μὴν τοὺς πάρουν εἴδησιν οἱ ἄνθρωποι, ξεσκεπάζονται ὅμως εἰς τὸ τέλος τοῦ δρόμου των καὶ γίνονται καταγέλαστοι, προπηλακίζονται εἰς τὰ γηρατεῖα των ὑπὸ τῶν πολιτῶν καὶ τῶν ξένων, καί, διὰ νὰ μεταχειρισθῶ τὰς ἐκφράσεις τὰς ὁποίας εὐρισκεις πολὺ χονδράς—καὶ εἶχες δίκαιον—ὅταν τὰς ἔλεγες περὶ τοῦ δικαίου, θὰ ὑποστοῦν καὶ μαστιγιώσεις καὶ στρεβλώσεις καὶ καυτηριασμοὺς καὶ μ' ἕνα λόγον φαντάσου πῶς ἀκούεις ἀπὸ τὸ στόμα μου ὄλα τὰ εἴδη τῶν βασάνων, ποῦ ἀνέφερες τότε· ἀλλ' ὅπως σοῦ εἶπα, κύτταξε ἂν θὰ τὰ παραδεχθῆς ὄλα αὐτά. — Καὶ πολὺ προθύμως· διότι ἀναγωνρίζω πῶς ἔχεις δίκαιον.

— Ταῦτα λοιπὸν εἶναι τὰ πλεονεκτήματα, δῶρα, μισθοὶ καὶ ἀνταμοιβαί, ποῦ ἔχει ὁ δίκαιος κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς του ἐκ μέρους τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐκτὸς ἐκείνων, τὰ ὁποῖα, εἴπομεν, τοῦ παρέχει αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἢ δικαιοσύνη. — Πολὺ ὠραῖα καὶ ἀσφαλῆ. — Καὶ ὅμως τίποτε δὲν εἶναι αὐτὰ οὔτε κατὰ ποῖον οὔτε κατὰ ποσὸν ἐμπρὸς εἰς ἐκεῖνα ποῦ περιμένουν καὶ τὸν ἕνα καὶ τὸν ἄλλον μετὰ θάνατον· πρέπει δὲ νὰ λεχθῶν καὶ αὐτά, διὰ νὰ ἀποδώσωμεν τελείως καὶ εἰς τὸν δίκαιον καὶ εἰς τὸν ἀδικον ὅ,τι ἔχει δικαίωμα νὰ ἀκούσῃ ὁ καθένας των ἀπὸ αὐτὴν μας τὴν συζήτησιν. — Λέγε λοιπόν,

ἓνα ἄλλο κακὸν ποῦ εἶναι ἐκ φύσεως τεταγμένον νὰ προξενῇ τὴν καταστροφὴν ἄλλου ὠρισμένου πράγματος ; — Ἄδύνατον βέβαια καὶ ἐναντίον πάσης λογικῆς. — Ἐπομένως ἀφοῦ ἓνα πρᾶγμα δὲν καταστρέφεται ἀπὸ κανένα κακὸν, οὔτε ἰδικόν του οὔτε ξένον, εἶναι φανερόν ὅτι κατ' ἀνάγκην θὰ ὑπάρχῃ πάντοτε, καὶ ἀφοῦ θὰ ὑπάρχῃ πάντοτε, εἶναι ἀθάνατον. — Κατ' ἀνάγκην.

— Ἄς τὸ θεωρήσωμεν λοιπὸν αὐτὸ ὡς ἀναμφισβήτητον ἀλήθειαν· καὶ κατὰ συνέπειαν τούτου ἐννοεῖς, ὅτι αἱ ψυχαὶ θὰ εἶναι πάντοτε αἱ αὐταί· διότι, ἀφοῦ καμμία δὲν χάνεται, δὲν ἤμπορεῖ οὔτε ὀλιγώτεραι νὰ γίνουιν, οὔτε περισσότεραι· καὶ πράγματι, ἐὰν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀθανάτων πραγμάτων ἠϋξανε, τὰ νέα αὐτὰ ὄντα θὰ ἐγίνοντο ἀπὸ κάτι θνητόν, καὶ τοιουτοτρόπως ἔλα τὰ πάντα εἰς τὸ τέλος θὰ ἐγίνοντο ἀθάνατα. — Ἐχεις δίκαιον. — Ἄλλὰ οὔτε τοῦτο θὰ μᾶς ἐπιτρέψῃ ὁ ὀρθὸς λόγος νὰ τὸ πιστεύσωμεν, οὔτε προσέτι καὶ νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἡ ψυχὴ, θεωρουμένη κατὰ τὴν ἀληθεστάτην αὐτῆς φύσιν, ἤμπορεῖ νὰ εἶναι πρᾶγμα παικίλομορφον, γεμᾶτον ἀπὸ ἀνομοιότητα καὶ διαφορᾶν. — Πῶς λέγεις ; — Δὲν εἶναι εὐκόλον, πρᾶγμα ἀποτελούμενον ἐκ τῆς συνθέσεως πολλῶν μερῶν, νὰ εἶναι αἰώνιον, ἐκτὸς ἂν ἡ σύνθεσις δὲν εἶναι τέσσον τελεία, ὅπως κατεδείξαμεν ἤδη ὅτι εἶναι ἡ τῆς ψυχῆς. — Δὲν εἶναι πράγματι πιθανόν. — Οἱ λόγοι λοιπὸν ποῦ ἀνεφέραμεν πρὸ μικροῦ καὶ οἱ ἄλλοι μᾶς ἀναγκάζουιν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἀθάνατος· ἀλλὰ διὰ νὰ γνωρίσωμεν τὴν ἀληθινὴν αὐτῆς φύσιν, δὲν πρέπει νὰ τὴν ἴδωμεν ὅπως τὴν βλέπομεν ἡμεῖς σήμερον εἰς τὴν κατάστασιν τῆς διαφθορᾶς, ποῦ εὑρίσκεται ἕνεκα τῆς ἐνώσεώς της μετὰ τοῦ σώματος, καὶ τῶν ἄλλων κακῶν, ἀλλὰ πρέπει νὰ τὴν παρατηρήσωμεν προσεκτικὰ διὰ τοῦ λογισμοῦ, ὅποια τις εἶναι καθ' ἑαυτὴν καὶ ἀπηλλαγμένη παντὸς ξένου στοιχείου, καὶ τότε θὰ ἐννοήσωμεν πόσον ἀπείρως ὠραιότερα εἶναι καὶ τότε προσέτι θὰ γνωρίσωμεν ἀκριβέστερον καὶ τὴν φύσιν τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀδικίας καὶ ὄλων τῶν ἄλλων, περὶ τῶν ὁποίων ἤδη ἐκάμαμεν λόγον· ὅσα δὲ εἶπαμεν τώρα περὶ αὐτῆς εἶναι μὲν ἀληθῆ, ἀλλ' ἐν σχέσει πάντοτε πρὸς τὴν παρούσαν αὐτῆς κατάστασιν· ὅπως πράγματι τὴν εἶδαμεν, εἶναι καθὼς ἐκεῖνοι ποῦ βλέπουν τὸν θαλάσσιον Γλαῦκον καὶ δὲν ἤμποροῦν νὰ ἀναγνωρίσουν τὴν πρώτην αὐτοῦ μορφήν, ἐπειδὴ τὰ παλαιὰ μέρη τοῦ σώματός του εἶναι ἀλλὰ μὲν σπασμένα, ἀλλὰ δὲ φαγωμένα καὶ τελείως παραμορφωμένα ὑπὸ τῶν κυμάτων, ἔχουν δὲ προσκολληθῆ ἑπάνω

του ἄλλα, κογχύλια καὶ φύκη καὶ πέτραι, εἰς τρόπον ὥστε μὲ κάθε ἄλλον θηρίον νὰ ὁμοιάξῃ μᾶλλον, παρὰ ὅπως ἦτο ἡ ἀρχικὴ αὐτοῦ φύσις· τοιουτοτρόπως παρουσιάζεται εἰς ἡμᾶς καὶ ἡ ψυχὴ, παραμορφωμένη ἀπὸ μύρια κακὰ· ἀλλὰ πρέπει, ὦ Γλαῦκων, ἐκεῖ νὰ ἀποβλέπωμεν. — Ποῦ ; — Εἰς τὸν ἔρωτα αὐτῆς πρὸς τὴν ἀλήθειαν, καὶ νὰ λάθωμεν ὑπ' ὄψιν μας τὰ πράγματα πρὸς τὰ ὁποῖα φέρεται καὶ τῶν ὁποίων τὴν ἐπικοινωνίαν ἐπιζητεῖ, καὶ τὴν συγγένειαν τὴν ὁποίαν ἔχει μὲ πᾶν ὅ,τι εἶναι ἀθάνατον καὶ θεῖον καὶ αἰώνιον, διὰ νὰ ἐννοήσωμεν ὅποια τις θὰ ἐγίνετο, ὅταν, παραδοθεῖσα ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν ἐπιδίωξιν παντὸς τοιούτου, καὶ ἐκπηδήσασα μὲ αὐτὴν τὴν ὁρμὴν ἔξω ἀπὸ τὰ βάθη τῆς θαλάσσης, ἔπου τώρα εὑρίσκεται, ἤθελεν ἀποτινάξῃ πέτρας καὶ κογχύλια, τὰ ὁποῖα τώρα εἶναι προσκολλημένα ἐπάνω της ἐπειδὴ τρέφεται ἀπὸ τὴν γῆν μὲ πράγματα γαιώδη καὶ πετρώδη καὶ ἄγρια εἰς τὰ μακαριστὰ ὑπὸ τῶν πολλῶν θεωρούμενα γεύματά της· καὶ τότε θὰ ἴδῃς τὴν ἀληθινὴν αὐτῆς φύσιν, εἴτε εἶναι πολυμερῆς εἴτε μονομερῆς, εἴτε ποῖα εἶναι ἡ οὐσία της καὶ ἡ ὑπόστασις της· ἐπὶ τοῦ παρόντος ἔχομεν, μού φαίνεται, ἀρκετὰ καλὰ ἐκθέσῃ τὰ πάθη καὶ τὰς μεταβολὰς εἰς τὰς ὁποίας ὑπόκειται κατὰ τὸν ἀνθρώπινον αὐτῆς βίον. — Πολὺ λαμπρά. — Δὲν ἀπηλλάξαμεν λοιπὸν εἰς αὐτὴν μας τὴν ἔρευναν τὴν δικαιοσύνην ἀπὸ πᾶν τὸ ἐπουσιῶδες καὶ δὲν ἐθέσαμεν κατὰ μέρος τιμᾶς καὶ ἀνταμοιβὰς καὶ φήμας, ποῦ ἀνεφέρετε ἐσεῖς ἀκολουθοῦντες τὸν Ὅμηρον καὶ τὸν Ἡσίοδον ; δὲν ἀπεδείξαμεν, ὅτι ἡ δικαιοσύνη καθ' ἑαυτὴν εἶναι τὸ μεγαλύτερον ἀγαθὸν τῆς ψυχῆς καὶ ὅτι αὕτη πρέπει νὰ πράττῃ τὸ δίκαιον, εἴτε κατέχει τὸν δακτύλιον τοῦ Γύγου, εἴτε ὄχι, ἢ καὶ προσέτι ἐκτὸς αὐτοῦ καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ Ἄδου ; — Ἀληθέστατα.

— Θὰ ἤμποροῦσε τάχα νὰ μᾶς κατηγορήσῃ κανεὶς, φίλε Γλαῦκων, ἐὰν ἠθέλαμεν ἀποδώσῃ τώρα εἰς τὴν δικαιοσύνην καὶ τὰς λοιπὰς ἀρετὰς, ἐκτὸς τῶν πλεονεκτημάτων τὰ ὁποῖα καθ' ἑαυτὰς ἔχουν, καὶ τὰς ἀνταμοιβὰς, ποῦ ἐξασφαλίζουν εἰς τὴν ψυχὴν ἐκ μέρους καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν θεῶν καὶ ἐν τῇ ζωῇ καὶ μετὰ θάνατον ; — Καθόλου, νομίζω. — Θέλετε λοιπὸν νὰ μού ἐπιστρέψετε ἐκεῖνα ποῦ σᾶς ἐδάνεισα εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς συζητήσεώς μας ; — Τί πρᾶγμα ; — Συγκατετέθη νὰ σᾶς παραχωρήσω ὅτι ἤμπορεῖ νὰ θεωρῆται ὁ δίκαιος ἄνθρωπος ἀδίκος, καὶ ὁ ἀδίκος δίκαιος· διότι σεῖς ἐζητήσετε, ἂν καὶ εἰς τοῦτο δὲν

είναι δυνατόν νὰ ἐξαπατήσῃ τις θεοὺς καὶ ἀνθρώπους, νὰ κάμω-
μεν μολαταῦτα αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν χάριν τοῦ λόγου, διὰ νὰ
κριθῇ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἢ δικαιοσύνη πρὸς αὐτὴν τὴν ἀδικίαν·
ἢ δὲν τὸ ἐνθυμεῖσαι; — Θὰ εἶχα ἄδικον νὰ μὴν τὸ ἐνθυμοῦμαι.
— Ἀφοῦ λοιπὸν ἤδη πλέον ἔχουν κριθῆ καθ' ἑαυτάς, ἀπαιτῶ
τώρα ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης, νὰ τῆς ἀποδώσωμεν τὰς τιμὰς
ποῦ ἔχει καὶ ἐκ μέρους τῶν θεῶν καὶ ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώ-
πων καὶ νὰ τὴν ἀποκαταστήσωμεν εἰς τὰ δικαιώματά της, καὶ
ἀφοῦ ἀπεδείξαμεν τὰ πλεονεκτήματα ποῦ δίδει εἰς τοὺς ἀλη-
θινούς ὁπαδούς της καὶ ὅτι οὐδέποτε ἐξαπατᾷ ἐκείνους ποῦ
τὴν ἐγκολποῦνται πραγματικῶς, νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι καὶ ὡς
πρὸς τὰ ἀγαθὰ ποῦ παρέχει εἰς τοὺς ἔχοντας ἀπλῶς τὴν φήμην
δικαίου ἀνθρώπου ὑπερτερεῖ τὴν ἀδικίαν καὶ τῆς ἀξίζει νὰ λάβῃ
τὸν νικητήριον στέφανον. — Εἶναι πολὺ δίκαια ἢ ἀπαίτησίς σου.

Πρῶτον μὲν λοιπὸν δὲν θὰ μοῦ παραχωρήσετε τοῦτο, ὅτι εἶναι
ἀδύνατον νὰ ἐξαπατηθοῦν οἱ θεοί, ποῖος εἶναι δίκαιος ἀνθρώπος
καὶ ποῖος ἄδικος; — Σοῦ τὸ παραχωροῦμεν. — Καὶ ἀφοῦ τὸ
πράγμα ἔχει κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ὁ μὲν πρῶτος δὲν θὰ εἶναι
ἀγαπητὸς εἰς τοὺς θεοὺς ὁ δὲ ἄλλος μισητός, ὅπως καὶ τὸ πα-
ρεδέχθημεν ἐκ μιᾶς ἀρχῆς; — Ἔτσι εἶναι. — Δὲν θὰ ὁμολο-
γήσωμεν δέ, ὅτι ὁ ἀνθρώπος ποῦ ἀγαποῦν οἱ θεοί, θὰ ἔχῃ νὰ
περιμένη τὰ μεγαλύτερα ἀγαθὰ, ποῦ ἐκ μέρους των παραχω-
ροῦνται, ἐκτὸς πλέον ἢ δὲν ἔχῃ νὰ πληρώσῃ καμμίαν προγε-
νεστέραν ἁμαρτίαν; — Ἀναμφιδόλως. — Πρέπει λοιπὸν νὰ
ἔχωμεν τὴν βεβαιότητα περὶ τοῦ δικαίου ἀνθρώπου, εἴτε πενία
τὸν βασανίζει εἴτε ἀσθένεια εἴτε κανὲν ἀπὸ τὰ ἄλλα θεωρούμε-
να κακὰ, ὅτι εἰς τὸ τέλος ὅλα αὐτὰ θὰ τοῦ ἔδωκον εἰς καλὸν
ἐνόσφ ἀκόμη ζῆ ἢ καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του· διότι ποτὲ δὲν
ἐγκαταλείπει ὁ θεὸς ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος προθυμοποιεῖται νὰ γίνεται
τέλειος καὶ ἐξασκῶν τὴν ἀρετὴν νὰ ἐξομοιοῦται, ὅσον εἶναι ду-
νατὸν διὰ τὸν ἀνθρώπον, πρὸς τὸν θεόν. — Βεβαίως δὲν εἶναι φυ-
σικὸν ὁ τοιοῦτος νὰ παραμελῆται ὑπὸ τοῦ ὁμοίου του. — Ὅσον
δὲ ἀφορᾷ τὸν ἄδικον δὲν πρέπει κατ' ἀνάγκην νὰ ἔχωμεν ὅλως
διόλου τὴν ἐναντίαν ἰδέαν; — Ἐννοεῖται βέβαια. — Ταυτο-
τρόπως λοιπὸν, ἐκ μέρους τῶν θεῶν, ὁ στέφανος τῆς νίκης θὰ
εἶναι διὰ τὸν δίκαιον. — Αὐτὸ τοῦλάχιστον εἶναι ἢ γνώμη μου.

— Καὶ ἐκ μέρους δὲ τῶν ἀνθρώπων τὰ ἴδια δὲν συμβαίνουν,
ἀφοῦ ἐπὶ τέλους πρέπει νὰ βάλωμεν τὰ πράγματα εἰς τὴν θέσιν
των; δὲν παθαίνουν τὸ ἴδιον οἱ δόλιοι καὶ οἱ ἄδικοι ὅ,τι καὶ οἱ

λον, ἐὰν ἢ ἀσθένεια τοῦ σώματος δὲν γεννήσῃ τὴν ἀσθένειαν
τῆς ψυχῆς, ἄς μὴν ἰσχυρισθῶμεν ποτὲ ὅτι αὕτη εἶναι δυνατόν νὰ
καταστραφῇ ὑπὸ ξένου κακοῦ, χωρὶς νὰ μεσολαβήσῃ τὸ ἰδικόν
της τὸ νόσημα. — Τὸ πρᾶγμα εἶναι λογικώτατον.

— Ἡ λοιπὸν πρέπει νὰ ἐξελέγξωμεν αὐτὰ μας τὰ ἐπιχει-
ρήματα ὡς μὴ λογικά, ἢ ἐφ' ὅσον μένουν ἀνεξέλεγκτα, ἄς μὴ
τολμήσωμεν νὰ εἴπωμεν, ὅτι εἴτε ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ, εἴτε ὑπὸ
οἰασδήποτε ἄλλης νόσου, εἴτε καὶ ὑπὸ τοῦ σιδήρου, ἔστω καὶ ἂν
κατακόψωμεν ὀλόκληρον τὸ σῶμα εἰς ἐλάχιστα τεμάχια, εἶναι
ποτὲ δυνατόν καὶ δι' ὄλων αὐτῶν τῶν μέσων νὰ καταστραφῇ ἢ
ψυχῇ· ἐκτὸς ἐὰν κανεὶς μᾶς ἀποδείξῃ, ὅτι ἀπὸ αὐτὰ τὰ παθή-
ματα τοῦ σώματος γίνεται καὶ αὐτὴ ἢ ἴδια ψυχὴ ἀδικιωτέρα καὶ
ἀνοσιωτέρα· καὶ ἄς μὴν ἐπιτρέψωμεν νὰ μᾶς εἴπουν, ὅτι εἴτε ἢ
ψυχῇ, εἴτε οἰονδήποτε ἄλλο πρᾶγμα, ἀφανίζεται ὑπὸ ξένου κα-
κοῦ, χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ τὸ κακὸν τὸ ὁποῖον ἐκ φύσεως τοῦ προσι-
διάζει. — Ἄλλ' αὐτὸ ὅμως βέβαια κανεὶς δὲν θὰ ἠμπορέσῃ νὰ
τὸ ἀποδείξῃ, ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν ἀποθνησκόντων γίνονται ἀδικιώτε-
ραι ἕνεκα τοῦ θανάτου. — Ἐὰν κανεὶς μολαταῦτα ἔχῃ τὴν τόλ-
μην νὰ προσβάλῃ αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν καὶ ἰσχυρισθῇ, ὅτι ὁ θά-
νατος καθιστᾷ τὸν ἀνθρώπον χειρότερον καὶ ἀδικιώτερον, διὰ νὰ
μὴν ἀναγκασθῇ κατὰ συνέπειαν τούτου νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι αἱ
ψυχαὶ εἶναι ἀθάνατοι, θὰ τὸν ὑποχρεώσωμεν νὰ παραδεχθῇ, ὅτι,
ἐὰν εἶναι ἀλήθεια αὐτὸ ποῦ λέγει, ἢ ἀδικία ὀδηγεῖ φυσικῶς εἰς
τὸν θάνατον, ὅπως ἢ νόσος, καὶ ὅτι αὐτὴ εἶναι ποῦ θανατώνει
μὲ τὴν δύναμιν, ποῦ ἔχει ἐκ φύσεως, τοὺς κατεχομένους ὑπ' αὐ-
τῆς, ἄλλους μὲν ἀμέσως, ἄλλους δὲ ἀργότερον, ἀναλόγως τοῦ
βαθμοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ ὅχι ὅπως ἀποδεικνύει ἢ καθημερινῇ
πεῖρα, ὅτι αἰτία τοῦ θανάτου τῶν ἀδίκων εἶναι ἢ τιμωρία ποῦ
τοὺς ἐπιβάλλουν ἄλλοι. — Καὶ μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἐὰν ἢ ἀδικία
ἦτο ἐκεῖνη ποῦ δίδει τὸν θάνατον εἰς τοὺς πονηροὺς, δὲν θὰ ἦτο
τότε τόσον πολὺ φοβερὸν πρᾶγμα· διότι τότε θὰ ἦτο ἀπαλλαγὴ
ἀπὸ ὅλα τὰ κακὰ· ἀλλὰ φρονῶ ἀπεναντίας ὅτι μᾶλλον τοὺς ἄλ-
λους φονεύει, ὅσον τῆς εἶναι δυνατόν, καθιστᾷ δὲ ἐκεῖνον, ποῦ
τὴν ἔχει, καὶ πάρα πολὺ μάλιστα ζωτικόν, προσέτι δὲ καὶ ἄγρυ-
πνον· τόσον πολὺ ἀπέχει, φαίνεται, τοῦ νὰ εἶναι θανάσιμος.
— Πολὺ σωστὰ τὰ λέγεις· διότι, ἐὰν ἢ διαφθορὰ τῆς ψυχῆς, ἐὰν
τὸ ἰδιαιτέρον αὐτῆς κακόν, δὲν ἠμπορῇ νὰ τὴν θανατώσῃ καὶ νὰ
τὴν καταστρέψῃ, πῶς εἶναι ποτὲ δυνατόν νὰ ἐπιφέρῃ αὐτὸ τὸ
ἀποτέλεσμα ἐπὶ τῆς ψυχῆς, ἢ ἐπὶ οἰουδήποτε ἄλλου πρᾶγματος,

διότι ὀλίγα πράγματα ὑπάρχουν ποῦ θὰ ἦκουα μὲ περισσοτέραν εὐχαρίστησιν.

— Θὰ ἀκούσης λοιπὸν τώρα τὴν διήγησιν ὄχι τοῦ Ἀλκίνοῦ ἀλλ' ἀνδρὸς ἐλλογιμοῦ, τοῦ Ἡρῶς τοῦ Ἀρμενίου, ἐκ Παμφυλίας τὸ γένος ἔλκοντος. Αὐτὸς ἐφονεύθη εἰς τὸν πόλεμον καὶ ὅταν μετὰ δέκα ἡμέρας ἦλθαν νὰ παραλάβουν τὰ σώματα τῶν νεκρῶν, ποῦ εὕρισκοντο πλέον ἐν τελείᾳ ἀποσυνθέσει, τὸ ἰδικόν του ἦτο ἀκόμη σῶον καὶ ἀκέραιον· τὸν μετέφεραν λοιπὸν εἰς τὴν πατρίδα πρὸς ταφὴν καὶ ἐνῶ τὴν δωδεκάτην ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἡμέραν ἐκεῖτο ἤδη ἐπὶ τῆς πυρᾶς, ἐπανήλθεν εἰς τὴν ζωὴν καὶ διηγῆθη εἰς τοὺς παρισταμένους ὅσα εἶχεν ἰδῆ εἰς τὸν ἄλλον κόσμον· εὐθύς, τοὺς ἔλεγεν, ποῦ ἐβγήκεν ἡ ψυχὴ του, ἐξεκίνησε μὲ πολλοὺς ἄλλους καὶ ἐφθασαν εἰς ἓνα θαυμάσιον τόπον, ὅπου εἶδαν δύο χάσματα εἰς τὴν γῆν, κοντὰ τὸ ἓνα εἰς τὸ ἄλλο, καὶ δύο ἄλλα ἐπάνω εἰς τὸν οὐρανόν, κατάντικρυ εἰς τὰ πρῶτα· μεταξὺ δὲ αὐτῶν ἐκάθηντο δικασταί, οἱ ὅποιοι ἐξέδιδον τὴν ἀπόφασίν των, καὶ διέτασσαν τοὺς μὲν δίκαιους νὰ ἀκολουθήσουν τὴν πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἄνω διὰ τοῦ οὐρανοῦ ὁδόν, ἀφοῦ προηγουμένως τοὺς ἐκρεμνοῦσαν ἀπ' ἐμπρὸς μίαν πινακίδα, ὅπου ἐσημείωναν τὴν ἀπόφασίν των· τοὺς δὲ ἀδίκους τὴν πρὸς τὰ κάτω καὶ ἀριστερά, ἀφοῦ καὶ εἰς αὐτοὺς ἐκρεμνοῦσαν ὁμοίαν πινακίδα, ἀλλ' ἀπὸ πίσω, περιέχουσαν τὴν σημείωσιν ὄλων τῶν πράξεών των· ὅταν παρουσιάσθη καὶ ὁ ἴδιος, τοῦ εἶπαν ὅτι ὀφείλει νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ φέρῃ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν εἶδῃσιν ὄλων ποῦ συμβαίνουν ἐκεῖ, καὶ τὸν διέταξαν νὰ περιμείνῃ διὰ νὰ παρατηρήσῃ καὶ ἀκούσῃ τὰ πάντα.

Εἶδε λοιπὸν ἐκεῖ πρῶτον μὲν τὰς ψυχάς, ποῦ ἐδικάσθησαν τότε, νὰ ἀναχωροῦν ἀπὸ τὰ δύο ἀντικρυτὰ χάσματα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, καὶ ἀπὸ τὰ δύο ἄλλα πάλιν, ἀπὸ τὸ ἓνα τῆς γῆς νὰ ἀναβαίνουν ψυχαὶ γεμάται ἀπὸ σκόνην καὶ ἀκαθαρσίαν, ἀπὸ τὸ ἄλλο δὲ τοῦ οὐρανοῦ νὰ κατεβαίνουν ἄλλαι ὠραῖαι καὶ καθαραί· ὅλαι δὲ ἐφαίνοντο ὡς νὰ ἐφθάναν ἀπὸ μακρυνὸν δρόμον καὶ μὲ εὐχαρίστησιν ἤρχοντο νὰ κατασκηνώσουν εἰς τὸν λειμῶνα, ὡς εἰς τόπον συγκεντρώσεως· ὅσαι ἐξ αὐτῶν ἐγνωρίζοντο, ἀντήλλασον ἐγκάρδιον χαιρετισμὸν καὶ ἐζήτησαν πληροφορίας μεταξὺ των, ἐκεῖναι ἀπὸ τὸν οὐρανόν, αἱ ἄλλαι ἀπὸ τὴν γῆν· καὶ διηγοῦντο πλέον αἱ μὲν πρῶται μὲ δάκρυα καὶ μὲ κοπετοὺς ὅσα ἐπαθάν καὶ εἶδαν κατὰ τὴν πορείαν των κάτω ἀπὸ τὴν γῆν — ἦτο δὲ ἡ διάρκεια τῆς πορείας χιλίων ἐτῶν—

ὅσαι δὲ ἐφθάναν ἀπὸ τὸν οὐρανόν, τὰς μοναδικὰς ἡδονὰς ποῦ ἀπήλασαν, καὶ τὸ ἄφραστον κάλλος τῶν θεαμάτων ποῦ εἶδαν.

Πολὺς καιρὸς θὰ ἐχρειάζετο, φίλε μου Γλαύκιον, νὰ καθήσω νὰ σοῦ τὰ διηγηθῶ τώρα ὅλα· τὸ συμπέρασμα τῆς διηγήσεώς του ἦτο τὸ ἐξῆς· δι' ὅλας τὰς ἀδικίας, ποῦ διέπραξεν ἕκαστος ἐν τῇ ζωῇ, ἐτιμωρεῖτο ἡ ψυχὴ του δεκαπλασίως δι' ἐκάστην χωριστά, ἡ δὲ διάρκεια ἐκάστης τιμωρίας ἦτο ἑκατὸν ἐτῶν, ὅση εἶναι καὶ ἡ φυσικὴ διάρκεια τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, διὰ νὰ πληρώνουν δεκάκις τὴν πληρωμὴν ἐκάστου ἀδικήματος. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἐκεῖνοι ποῦ ἔγιναν αἴτιοι πολλῶν θανάτων, ποῦ εἴτε ἐπρόδωσαν πόλεις καὶ στρατόπεδα καὶ ὑπῆρξαν ἀφορμὴ νὰ περιπέσουν εἰς δουλείαν, εἴτε ἔγιναν ἔνοχοι ἄλλων τοιοῦτων κακουργημάτων, δι' ὅλα αὐτὰ ὑπεβάλλοντο εἰς δεκαπλάσια δι' ἕκαστον βασανιστήρια, ἐνῶ ἐκεῖνοι ἀπ' ἐναντίας ποῦ προσέφεραν μεγάλας εὐεργεσίας εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διετέλεσαν καθ' ὅλην τὴν ζωὴν των ἐνάρετοι καὶ δίκαιοι ἐλάμβανον κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν τὴν ἀνταμοιβὴν τῶν καλῶν των πράξεων· ὅσον δὲ ἀφορᾷ ἐκείνους ποῦ ἀπέθνησκον ὀλίγον χρόνον μετὰ τὴν γέννησιν των, ἔλεγεν ἄλλα ποῦ δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ ἀναφέρω· ὑπῆρχον δὲ ἀκόμη ἀνταμοιβαί· πολὺ μεγαλύτεροι δι' ἐκείνους ποῦ ἐσέβοντο τοὺς θεοὺς καὶ ἐτίμων τοὺς γονεῖς των εἰς τὴν ζωὴν, καθὼς καὶ ἐξαιρετικὰ βασανιστήρια διὰ τοὺς ἀσεβεῖς τοὺς πατροκτόνους καὶ δι' ὅσους ἰδίᾳ χειρὶ διέπραξαν φόνους.

Μεταξὺ ἄλλων ἔλεγεν ὅτι ἦτο παρὼν ἐκεῖ, ὅταν κάποιος ἠρώτησεν ἓναν ἄλλον, ποῦ εὕρισκετο ὁ μέγας Ἀρδιαῖος· αὐτὸς δὲ ὁ Ἀρδιαῖος εἶχε χρηματίσῃ τύραννος εἰς μίαν πόλιν τῆς Παμφυλίας, χίλια ἔτη πρὶν, εἶχε δὲ φονεύσῃ τὸν γέροντα πατέρα του καὶ τὸν μεγαλύτερον ἀδελφόν του καὶ ἄλλα δὲ πολλά, καθὼς ἐλέγετο, ἐγκλήματα διέπραξε. «Δὲν ἐφθασεν, ἀπεκρίθη ὁ ἐρωτηθεὶς, καὶ οὔτε θὰ φθάσῃ ποτὲ ἐδῶ». Εἶδομεν ὅμως ἓνα ἀπὸ τὰ φοβερώτερα ἐκεῖ θεάματα. Ὅτε ἡμεῖθα πλέον κοντὰ νὰ ἐξέλθωμεν ἀπὸ τὸ ὑπόγειον χάσμα, ἀφοῦ συνεπληρώσαμεν ὅλας τὰς ποινὰς μας, βλέπομεν αἴφνης τὸν Ἀρδιαῖον ἐκεῖνον καὶ ἄλλους πολλοὺς, τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι σχεδὸν ἐπίσης ὑπῆρξαν τύρανοι· ἦσαν ὅμως καὶ μερικοὶ ἰδιῶται, οἱ ὅποιοι διέπραξαν εἰς τὴν ζωὴν των μεγάλα κακουργήματα· καθ' ἣν στιγμὴν οὗτοι ἐνόμιζαν πλέον ὅτι θὰ ἐξέλθουν, τὸ στόμιον τοῦ χάσματος δὲν τοὺς ἐπέτρεπε τὴν διάβασιν, ἀλλ' ἤρχισε νὰ μυ-

κάται, ὅπως ἔκαμνε καὶ κάθε φορά ποῦ ἕνας ἀπὸ ἐκείνους τοὺς ἀθλίους, τῶν ὁποίων τὰ ἀμαρτήματα ἦσαν ἀνίατα, ἢ ποῦ δὲν εἶχεν ὑποστῆ πλήρη τὴν ποινήν του, ἐδοκίμαζε νὰ ἐξέλθῃ· μόλις δὲ ἠκούσθη ἐκεῖνος ὁ μυκηθμός, προσέτρεξαν ἀμέσως κάτι ἀγριάνθρωποι, ποῦ νὰ τοὺς ἔβλεπε ἦσαν κατακόκκινοι σὰν φλόγα, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους τοὺς ἄρπαξαν καὶ τοὺς ἐπῆραν ἀπὸ ἐκεῖ, τὸν δὲ Ἄρδιαῖον καὶ μερικοὺς ἀκόμη τοὺς ἔδεσαν χέρια, πόδια καὶ κεφαλὴν, τοὺς ἔρριξαν καταγῆς καὶ τοὺς ἐξέγδαραν καὶ ἤρχισαν νὰ τοὺς σύρουν ἔξω ἀπὸ τὸν δρόμον ἐπάνω εἰς ἀσπαλάθρους καὶ ἀγκάθια, ὅπου ἐξεσχίζοντο σκληρὰ αἱ σάρκες των· εἰς ὅσους δὲ συνήντων ἔκαμνον γνωστὸς τοὺς λόγους, διὰ τοὺς ὁποίους τοὺς μετεχειρίζοντο κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, καὶ τοὺς ἔλεγαν ποῦ θὰ ἐπήγαιναν νὰ τοὺς πετάξουν· ἀπ' ἔλους λοιπόν, λέγει, τοὺς τόσους καὶ παντοειδεῖς φόβους, ποῦ κατέχουν ἐκεῖ τὰς ψυχάς, κανεὶς δὲν ἤμποροῦσε νὰ συγκριθῆ μὲ αὐτόν, μήπως, κατὰ τὴν ὥραν ποῦ ἐπρόκειτο πλέον νὰ περάσουν τὸ στόμιον, ἀκουσθῆ ἐκεῖνος ὁ μυκηθμός, καὶ ὅτι ἀπερίγραπτος ἦτο ἡ χαρὰ των νὰ ἀνεθῆ κανεὶς, χωρὶς νὰ ἀντηχήσῃ.

Αὐτὰ λοιπόν ἦσαν περίπου αἱ κρίσεις καὶ αἱ τιμωρίαι καὶ αἱ ἀντίστοιχοι ἀμοιβαί, τὰς ὁποίας διηγείτο· ἀφοῦ δὲ παρέμενον ἐπὶ τῆς ἡμέρας εἰς τὸν λειμῶνα ἐκείνον, ἔπρεπε νὰ ἀναχωρήσουν ἐκεῖθεν τὴν ὄγδόνην καὶ μετὰ τεσσάρων ἡμερῶν πορείαν ἔφθανον εἰς ἕνα τόπον, ἀπὸ τὸν ὅποιον ἔβλεπαν ἕνα φῶς τὸ ὅποιον διέσχίζεν ὀλόκληρον τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, εὐθὺ ὡς στήλην, καὶ ὅμοιον μὲ τὴν Ἴριδα, ἀλλὰ λαμπρότερον καὶ καθαρώτερον· ἔφθασαν δὲ εἰς τὸ φῶς τοῦτο μετὰ πορείαν ἄλλης μιᾶς ἡμέρας· ἐκεῖ δὲ εἶδον ὅτι τὰ ἄκρα τοῦ οὐρανοῦ ἐπερατοῦντο εἰς τὸ μέσον τοῦ φωτὸς ἐκείνου, τὸ ὅποιον ἐχρησίμευεν ὡς σύνδεσμος αὐτοῦ καὶ περιέβαλλεν ὅλην αὐτοῦ τὴν περιφέρειαν, ἀπαράλλακτα ὅπως τὰ ὑποζώματα τῶν τριήρων· ἀπὸ δὲ τὰ ἄκρα του ἐκρέμετο ὁ ἄτρακτος τῆς Ἀνάγκης, ποῦ ἔδιδε τὴν κίνησιν εἰς ὅλας τὰς οὐρανίους περιστροφάς· καὶ ἡ μὲν ἡλακάτη καὶ τὸ ἄγκιστρον αὐτοῦ ἦσαν ἀπὸ χάλυδα, ὁ δὲ σφόνδυλος ἀπὸ μίγμα χάλυδος καὶ ἄλλων μετάλλων.

Ὡς πρὸς τὸ σχῆμα ὁ σφόνδυλος ὁμοίαζεν μὲ τοὺς ἰδικούς μας ἐδῶ διὰ νὰ λάβῃς δὲ ἀκριβεστέραν ἰδέαν, ἐξ ὧσων ἔλεγε, πρέπει νὰ φαντασθῇς ἕνα μέγαν σφόνδυλον κοῖλον καὶ σκαλισμένον εἰς ὅλην του τὴν ἐσωτερικὴν περιφέρειαν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου προσηρμόζετο ἕνας ἄλλος μικρότερος, ὅπως οἱ κάδοι ποῦ

εἰσέρχονται ὁ ἕνας μέσα εἰς τὸν ἄλλον· ἐντὸς τοῦ δευτέρου ἄλλος τρίτος, καὶ πάλιν ἕνας τέταρτος καὶ ἀκόμη ἄλλαι τέσσαρες· διότι ἐν συνόλῳ ἦσαν ὀκτώ, κείμενοι ὁ εἰς ἐντὸς τοῦ ἄλλου συγκεντρικῶς· ἀνωθεν ἐφαίνοντο τὰ χεῖλη ἐκάστου ὡς κύκλοι, ἔξωθεν δὲ παρουσίαζον συνεχῆ ἐπιφάνειαν ὡς ἐνὸς μόνου σφονδύλου περίξ τῆς ἡλακάτης, τῆς ὁποίας ὁ ἄξων διήρχετο καταμεσὶς ἀπὸ τὸ κέντρον τοῦ ὄγδου. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος πρὸς τὰ ἔξω σφόνδυλος εἶχε τὸν κύκλον τοῦ χείλους πλατύτερον ἀπ' ὅλους, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον ὁ ἕκτος, ἔπειτα ὁ τέταρτος, ἀκολούθως ὁ ὄγδος, πέμπτον ὁ ἑβδομος, ἕκτον ὁ πέμπτος, καὶ τελευταῖον ὁ δεύτερος. Καὶ ὁ μὲν κύκλος ὁ σχηματιζόμενος ὑπὸ τῶν χειλῶν τοῦ μεγίστου σφονδύλου ἦτο παικίλων χρωμάτων, τοῦ δὲ ἐβδόμου λαμπρότατος, ὁ ὄγδος ἐλάμβανεν ἀπὸ τὸν ἑβδομον τὸ χρῶμά του καὶ τὴν λάμψιν του, ὁ δεύτερος καὶ ὁ πέμπτος εἶχον τὰ αὐτὰ χρώματα, ἀλλ' ἀποκλίνοντα μᾶλλον πρὸς τὸ ξανθόν, τοῦ τρίτου τὸ χρῶμα ἦτο τὸ λευκότερον ἀπ' ὅλων, τοῦ τετάρτου ὑπέρυθρον, δεύτερον δὲ κατὰ τὴν λευκότητα τοῦ ἕκτου. Ὀλόκληρος ὁ ἄτρακτος ἐστρέφετο περὶ τὸν ἄξονά του κατὰ τὴν αὐτὴν φοράν, ἐνῶ ἐσωτερικῶς οἱ ἐπτὰ συγκεντρικοὶ κύκλοι περιστρέφοντο ἡρέμα κατ' ἐναντίαν διεύθυνσιν· ἐξ αὐτῶν πάλιν τάχιστα μὲν ἐκινεῖτο ὁ ὄγδος κατὰ δεύτερον δὲ λόγον καὶ ἰσοχρόνως σχεδὸν πρὸς ἀλλήλους ὁ ἑβδομος, ἕκτος καὶ πέμπτος· ὁ τέταρτος, ὅπως τοὺς ἐφαίνετο, ἦτο τρίτος κατὰ τὴν ταχύτητα, καὶ ὁ τρίτος τέταρτος, πέμπτος δὲ καὶ τελευταῖος ὁ δεύτερος· αὐτὸς δὲ ὁ ἄτρακτος ἐστρέφετο ἐπάνω εἰς τὰ γόνατα τῆς Ἀνάγκης· Ἐπάνω εἰς ἕκαστον ἐκ τῶν κύκλων αὐτοῦ ἐπέβαιναν ἀπὸ μία Σειρήν, ἢ ὁποία περιστρέφετο καὶ αὐτή, καὶ ἔφαλλε μὲ φωνὴν ἐπὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ τόνου πάντοτε· οὕτως ὥστε ἀπὸ τὰς ὀκτῶ ποῦ ἦσαν ἀπετελεῖτο μία πλήρης συμφωνία.

Περίξ δὲ τοῦ ἀτράκτου καὶ εἰς ἴσας ἀποστάσεις ἐκάθηντο ἐπὶ θρόνων αἱ τρεῖς Μοῖραι, θυγατέρες τῆς Ἀνάγκης, ἡ Λάχεσις, ἡ Κλωθῶ καὶ ἡ Ἄτροπος μὲ φορέματα λευκὰ καὶ μὲ στέμματα εἰς τὴν κεφαλὴν· συνῶδευον δὲ μὲ τὸ ἄσμα των τὴν ἁρμονίαν τῶν Σειρήνων καὶ ἔφαλλον ἢ μὲν Λάχεσις τὰ παρελθόντα, ἢ Κλωθῶ τὰ παρόντα καὶ ἢ Ἄτροπος τὰ μέλλοντα· καὶ ἡ μὲν Κλωθῶ μετέδιδεν, ἐγγίζουσα κατὰ διαλείμματα μὲ τὴν δεξιάν της χεῖρα τὸν ἄτρακτον, τὴν ἐξωτερικὴν περιστροφὴν εἰς αὐτόν, ἢ Ἄτροπος πάλιν μὲ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα εἰς τοὺς ἐσωτερικοὺς σφονδύλους, ἢ δὲ Λάχεσις πότε μὲ τὴν μίαν πότε μὲ τὴν ἄλλην

χειρα ἤγγιζε καὶ τὸν ἄτρακτον καὶ τοὺς σφονδύλους.

Εὐθὺς λοιπὸν ποῦ ἔφθασαν ἐκεῖ, ἔπρεπε νὰ παρουσιασθῶν ἐμπρὸς εἰς τὴν Λάχεσιν· καὶ πρῶτον μὲν ἕνας προφήτης ὑπέδειξεν εἰς ἕκαστον τὴν θέσιν του καὶ τὴν σειρὰν του, καὶ ἀφοῦ ἔλαβεν ἀπὸ τὰ γόνατα τῆς Λαχέσεως κλήρους καὶ παραδείγματα ἀνθρωπίνων βίων, ἀνέθηκεν ἐπάνω εἰς ἕνα ὑψηλὸν βῆμα καὶ εἶπε, «Τάδε λέγει Λάχεσις ἡ παρθένος, τῆς Ἀνάγκης θυγάτηρ. Ψυχαὶ ἐφήμεροι, μέλλετε νὰ ἀρχίσετε ἄλλην περίοδον ζωῆς, ἐντὸς σώματος θνητοῦ· δὲν θὰ σᾶς ἐκλέξῃ ἡ τύχη, ἀλλὰ σεις θὰ ἐκλέξετε τὴν τύχην σας· ὁ πρῶτος ποῦ θὰ ὑποδείξῃ ὁ κλήρος, θὰ ἐκλέξῃ πρῶτος τὸν βίον του, τὸν ὅποιον ἀμετακλήτως θὰ εἶναι ἀναγκασμένος νὰ ἀκολουθήσῃ. Ἡ ἀρετὴ εἶναι κτήμα ἀδέσποτον· καὶ ἀναλόγως ποῦ τὴν τιμᾶ ἢ τὴν περιφρονεῖ ἕκαστος, θὰ λάβῃ καὶ τὴν σχετικὴν του μερίδα, μεγαλυτέραν ἢ μικροτέραν, ἀπὸ αὐτὴν· ἕκαστος εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἐκλογὴν του· ὁ θεὸς εἶναι ἀναίτιος». Ἀφοῦ εἶπεν αὐτὰ, ἔρριπεν ἐπάνω εἰς ὄλους τοὺς κλήρους, καὶ ὁ καθένας ἐπῆρεν ἐκεῖνον ποῦ ἔπεσεν ἐμπρὸς του, ἐκτὸς τοῦ Ἡρόε, εἰς τὸν ὅποιον ἀπηγορεύθη, καθὼς ἔλεγε, νὰ πάρῃ· ἕκαστος λοιπὸν ἐγνώριζεν ἀπὸ τὸν κλήρὸν του, ποῖα ἦτο ἢ σειρὰ του διὰ νὰ ἐκλέξῃ· ἀκολουθῶς λοιπὸν ὁ προφήτης ἔβαλεν ἐμπρὸς τῶν καταγῆς τὰ παραδείγματα τῶν βίων, πολὺ περισσότερα ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν τῶν παρόντων, ποῦ ἔμελλον νὰ ἐκλέξουν, καὶ κάθε εἶδους καὶ λογῆς· διότι ὑπῆρχον καὶ τῶν ζῴων ὄλων καὶ τῶν ἀνθρώπων ὄλων ἀνεξαιρέτως· ὑπῆρχον λοιπὸν μεταξὺ αὐτῶν τυραννίδες, ἄλλαι μὲν ἰσόβιοι, ἄλλαι δὲ καταλυόμεναι ἐν τῷ μεταξὺ καὶ καταντῶσαι εἰς πενίαν καὶ ἐξορίαν καὶ ἐπαιτείαν· ὑπῆρχον ἐπίσης καὶ βίοι ἀνδρῶν ἐπιφανῶν, ἄλλων μὲν διὰ τὴν καλλονὴν τῆς μορφῆς καὶ τὰ ὠραῖά των σώματα, ἄλλων διὰ τὴν καταγωγὴν των καὶ τὰς ἀρετάς των προγόνων· ὡσαύτως δὲ καὶ ἀσῆμων ἀνθρώπων ὑπὸ πᾶσαν τοιαύτην ἐποψίν καὶ γυναικῶν δὲ ὁμοίως· τάξις ὅμως ὠρισμένη διὰ τὰς ψυχὰς δὲν ὑπῆρχε καμμία, διότι ἔπρεπε κατ' ἀνάγκην ἐκάστη νὰ μεταβάλλῃ τὴν φύσιν τῆς ἀναλόγως τῆς ἐκλογῆς ποῦ θὰ ἔκαμνε· ἄλλως τε τὰ πλούτη καὶ ἡ πενία, αἱ νόσοι καὶ ἡ υγεία ἦσαν κατανεμημένα εἰς ὄλους τοὺς βίους, εἰς ἄλλους μὲν χωρὶς καμμίαν διάκρισιν, εἰς ἄλλους δὲ κατὰ δικαίαν ἀναλογίαν.

Ἐδῶ λοιπὸν εἶναι, ἀγαπητὴ Γλαύκων, ποῦ ἔγκειται ὁ μεγαλύτερος κίνδυνος διὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ δι' αὐτὸ πρέπει ἕκαστος ἐξ ἡμῶν, παραμελῶν κάθε ἄλλο μάθημα, νὰ ἀφροσιωθῇ ἐξ ὄλο-

κλήρου εἰς ἐκεῖνο μόνον, ποῦ θὰ τὸν κάμῃ ἱκανὸν νὰ ἀναζητηθῆ καὶ νὰ εὖρῃ τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὅποιος θὰ ἠμπορέσῃ νὰ τοῦ μάθῃ νὰ εἶναι εἰς θέσιν, νὰ διακρίνῃ μετ' ἐπιστήμης τὸν βίον τὸν χρηστόν καὶ πονηρόν, καὶ νὰ ἐκλέγῃ πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἐκ τῶν δυνατῶν τὸν καλύτερον, καὶ λαμβάνων ὑπ' ὄψει τοῦ ὄλα, ὅσα ἡμεῖς ἤδη ἀνεφέραμεν, νὰ κρίνῃ κατὰ πόσον, εἴτε ὁμοῦ εἴτε χωριστὰ θεωρούμενα, συντελοῦν εἰς τὴν ἀληθινὴν εὐτυχίαν τῆς ζωῆς· τοιοῦτοτρόπως θὰ γνωρίζῃ, παραδείγματος χάριν, πόσον κάλλος ἀναμειγνυόμενον μετὰ βαθμοῦ τινος πενίας ἢ πλούτου καὶ μετὰ ποίας τινὸς διαθέσεως τῆς ψυχῆς καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον καλὸν ἢ κακόν· ποῖον ἀποτέλεσμα ἠμπορεῖ νὰ ἔχουν ἢ εὐγενῆς καὶ ἢ ταπεινὴ καταγωγὴ καὶ ὁ ἰδιωτικὸς βίος καὶ τὰ ἀξιώματα, αἱ σωματικαὶ δυνάμεις καὶ αἱ ἀσθένειαι, ἢ εὐμάθεια καὶ ἢ δυσμάθεια καὶ μ' ἕνα λόγον αἱ διάφοροι τῆς ψυχῆς φυσικαὶ ἢ ἐπίκτητοι ιδιότητες, συναρμοζόμεναι πρὸς ἀλλήλας· εἰς τρόπον ὅστε, ἀφοῦ συλλογισθῇ περὶ ὄλων αὐτῶν, νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐκλέγῃ, ἀποβλέπων πρὸς τὴν φύσιν τῆς ψυχῆς, τὸν χειρότερον καὶ τὸν καλύτερον βίον, μὲ τὴν βεβαιότητα, ὅτι χειρότερος μὲν εἶναι ἐκεῖνος ποῦ τὴν φέρει εἰς τὸ σημεῖον νὰ γίνεταὶ ἀδικωτέρα, καλύτερος δὲ ἐκεῖνος ποῦ τὴν κάμνει δικαιωτέρα· ὄλα δὲ τὰ ἄλλα θὰ τὰ θεωρήσῃ διὰ τίποτε· διότι εἶδαμεν ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ καλύτερα ἐκλογή, ποῦ ἔχει νὰ κάμῃ, εἴτε δι' αὐτὴν τὴν ζωὴν, εἴτε διὰ τὴν ἄλλην· πρέπει λοιπὸν νὰ διατηρῇ ἀδιάσειστον αὐτὴν τὴν πεποίθησιν μέχρι τάφου, ὅστε νὰ μὴν τὸν θαμβώσουν καὶ ἐκεῖ κάτω πλούτη καὶ ἄλλα τοιαῦτα κακὰ, καὶ ἐμπέσῃ εἰς τυραννίδας καὶ ἄλλας ὁμοίας πράξεις, ἐκ τῶν ὁποίων καὶ εἰς τοὺς ἄλλους θὰ προξενήσῃ πολλὰ καὶ ἀνήκεστα κακὰ, ὅχι δὲ ὀλιγώτερα θὰ πάθῃ καὶ ὁ ἴδιος· ἀλλὰ μᾶλλον νὰ γνωρίζῃ πάντοτε νὰ ἐκλέγῃ τὸν μέσον ὄρον μεταξὺ αὐτῶν τῶν βίων καὶ νὰ ἀποφεύγῃ ἐξ ἴσου καὶ τὰ δύο ἐκατέρωθεν ἄκρα καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν κατὰ τὸ δυνατόν καὶ εἰς ὅλην ἔπειτα τὴν μετὰ ταῦτα· διότι μόνον τοιοῦτοτρόπως γίνεται εὐδαιμονέστατος ὁ ἄνθρωπος.

Καὶ λοιπὸν καὶ τότε, καθὼς διηγείτο ὁ ἐκεῖθεν ἀποσταλείς ἄγγελος, εἶπεν ὁ προφήτης πρὸς τὰς ψυχὰς· «Καὶ δι' ἐκεῖνον ποῦ μείνῃ τελευταῖος, ἀρκεῖ νὰ κάμῃ τὴν ἐκλογὴν του μὲ περισκεψίν, ἐπιφυλάσσεται βίος ὑποφερτός, ποῦ ἀπὸ τὴν καλὴν του θέλησιν ἐξαρτᾶται νὰ εἶναι ὅχι κακός· καὶ ἐκεῖνος λοιπὸν ποῦ θὰ κάμῃ πρῶτος ἐκλογὴν ὡς προσέξῃ, καὶ ὁ τελευταῖος ὡς μὴν

ἀπελπίζεται». Καὶ ἀφοῦ εἶπεν αὐτά, ἐκεῖνος εἰς τὸν ὁποῖον ἔλα-
 χεν ὁ πρῶτος κληρὸς, εὐθύς ὤρμησε καὶ χωρὶς νὰ ὑπολογίσῃ
 ἐπαρκῶς τὰ πάντα, ἐξέλεξε τὴν μεγαλυτέραν τυραννίδα, παρα-
 συρθεὶς ὑπὸ τῆς ἀφροσύνης καὶ τῆς ἀπληστίας· ἀφοῦ ὅμως ἔλαβε
 καιρὸν νὰ σκεφθῇ καὶ εἶδεν ὅτι τὸ πεπρωμένον του ἦτο νὰ φάγῃ
 τὰ ἴδια του τέκνα καὶ νὰ διαπράξῃ καὶ ἄλλα φρικτὰ κακουρ-
 γήματα, ἤρχισε νὰ κόπτεται καὶ νὰ οὐδέυεται διὰ τὴν ἐκλογὴν
 του καί, λησμονῶν ὅσα τοῦ προεῖπεν ὁ προφήτης, νὰ αἰτιᾶται
 τὴν τύχην, τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς δαίμονας καὶ πάντα ἄλλον μᾶλ-
 λον παρὰ τὸν ἑαυτὸν του. Καὶ μολαταῦτα αὐτὸς ἦτο ἀπὸ ἐκεί-
 νους ποῦ ἦλθαν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ εἶχε ζήσῃ τὴν προτέραν
 του ζωὴν εἰς πολιτείαν συντεταγμένην καλῶς, ἦτο δὲ ὄχι ἀμέ-
 τοχος ἀρετῆς, τὴν ὁποίαν ὅμως ὤφειλε μᾶλλον εἰς συνήθειαν
 παρὰ εἰς τὴν φιλοσοφίαν· πρέπει δὲ ἄλλως τε νὰ ρηθῇ, ὅτι καὶ
 πολλαὶ ἄλλαι ἀπὸ τὰς ψυχὰς, ποῦ ἐπέστρεφαν ἀπὸ τὸν δρόμον
 τοῦ οὐρανοῦ, ἠπατώντο ἐπίσης εἰς τὴν ἐκλογὴν των, διότι δὲν
 εἶχαν τὴν πείραν τῶν κακῶν τοῦ βίου· ἐνῶ ἀπεναιετίς ὅσοι ἐπέ-
 στρεφαν ἀπὸ τὸν ὑπόγειον δρόμον, ἐπειδὴ καὶ οἱ ἴδιοι εἶχον ὑπο-
 φέρῃ πολλὰ καὶ ἄλλους εἶχον ἰδῆ νὰ ὑποφέρουν, δὲν προέβαινον
 ἀπερίσκεπτα εἰς τὴν ἐκλογὴν των· δι' αὐτὸν δὲ τὸν λόγον καὶ
 ἀνεξαρκήτως τῆς τύχης τοῦ κληροῦ, συνέβαιναν ὥστε εἰς τὸ πλεῖ-
 στον τῶν ψυχῶν νὰ ἐπέρχεται μετὰβολὴ τοῦ βίου των, ἀπὸ κα-
 λοῦ εἰς κακὸν καὶ ἀνάπαλιν· διότι, ἐὰν ἕνας, κάθε φροῦ ποῦ θὰ
 ἔφθανεν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον, ἤθελεν ἀφοσιώνεται εἰς τὴν ὑγιᾶ
 φιλοσοφίαν, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴν ἤρχετο μεταξὺ τῶν τελευταίων
 εἰς τὴν σειρὰν τῆς ἐκλογῆς, μεγάλη ὑπάρχει πιθανότης, ἐκ τῶν
 διηγήσεων τοῦ Ἡρόδου τοῦ Ἀρμενίου, ὄχι μόνον ἐνταῦθα νὰ ζήσῃ
 εὐτυχῆς, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἐντεῦθεν πρὸς τὰ ἐκεῖ πορείαν του
 καὶ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν του ἐκεῖθεν νὰ πάρῃ τὸν ὁμαλὸν δρό-
 μον τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὄχι τὸν ὑπόγειον καὶ τραχύν.

Ἦξιζε λοιπόν, καθὼς διηγείτο, νὰ ἴδῃ κανεὶς τὸ θέαμα
 ἐκεῖνο, πῶς ἐκάστη ψυχὴ ἐξέλεγε τὸν βίον τῆς· τὸ περιεργον
 τοῦ πράγματος σοῦ ἐπροξένει καὶ οἰκτον καὶ γέλωτα· διότι ἔ-
 καμνον τὴν ἐκλογὴν ὀδηγούμενοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ τὰς
 συνηθείας τοῦ προγενεστέρου βίου· εἶδεν ἕξαφνα μίαν ψυχὴν, ἣ
 ὁποία ἦτο ἄλλοτε τοῦ Ὀρφέως, νὰ ἐκλέξῃ τὸν βίον τοῦ κύκνου
 ἀπὸ μίσος τῶν γυναικῶν, διότι εὐρῶν ἄλλοτε τὸν θάνατον ὑπ'
 αὐτῶν, δὲν ἤθελε νὰ ὀφείλῃ τὴν γέννησίν του εἰς γυναῖκα· τοῦ
 δὲ Θαμύρου τὴν ψυχὴν νὰ ἐκλέγῃ τὸν βίον τῆς ἀηδόνος· ἕνα κύ-

κνον πάλιν νὰ ἀνταλλάσῃ τὸν ἰδικόν του μὲ ἀνθρώπινον βίον,
 καθὼς καὶ ἄλλα ὀδικὰ πτηνά· μία δὲ ψυχὴ, ἣ ὁποία ἔλαχε
 τὸν εἰκοστὸν κληρὸν, ἐξέλεξε βίον λέοντος· καὶ αὕτη ἦτο τοῦ
 Αἴαντος τοῦ Τελαμωνίου, ἣτις ἐνθυμουμένη τὴν κρίσιν τῶν ὀπλων
 ἀπέστεργε νὰ γίνῃ πάλιν ἀνθρώπος· ἣ κατόπιν ἦτο τοῦ Ἀγα-
 μέμνονος· καὶ αὕτη δὲ ἀπὸ ἔχθραν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, δι'
 ὅσα εἶχε πάθῃ, ἐπροτίμησε βίον ἀετοῦ· ἣ δὲ ψυχὴ τῆς Ἀτα-
 λάντης, ἣ ὁποία εἶχε λάθῃ ἕναν ἀπὸ τοὺς μέσους κληρῶν, ἀνα-
 λογιζομένη τὰς μεγάλας τιμὰς τῶν ἀθλητῶν, δὲν ἠδυνήθη νὰ
 ἀντιστῇ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐκλέξῃ καὶ αὕτη τοιοῦτον βίον·
 καὶ μετ' αὐτὴν εἶδε τὴν ψυχὴν τοῦ Ἐπειοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ Πα-
 νοπέως νὰ προτιμᾷ φύσιν γυναικὸς ἐπιτηδείας εἰς τὰ ἔργα τῆς
 χειρὸς· μακρὰν δέ, μεταξὺ τῶν τελευταίων, τοῦ γελωτοποιοῦ
 Θεραίου ἐνδυσμένην τὸ σχῆμα πιθήκου· κατὰ τύχην δὲ καὶ ἣ
 ψυχὴ τοῦ Ὀδυσσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἔλαχεν ὁ ἔσχατος κληρὸς,
 προσῆλθε καὶ αὕτη νὰ ἐκλέξῃ ἐνθυμουμένη δὲ τὰς παρελθούσας
 δυστυχίας καὶ ἀπηυδισμένη πλέον ἀπὸ τὴν φιλοδοξίαν, ἀνεζή-
 τει ἐπὶ μακρὸν καὶ μόλις καὶ μετὰ βίας, ἀνεκάλυψε τέλος κάπου
 τὸν ἦσυχον βίον ἀπλοῦ ἰδιώτου, τὸν ὁποῖον εἶχον παρατρέξῃ
 ὄλοι αἱ ἄλλαι ψυχαὶ, καὶ μόλις τὸν εἶδεν ἀνέκραξεν, ὅτι καὶ ἂν
 ἐπρόκειτο νὰ ἐκλέξῃ πρώτη, μετὰ τῆς αὐτῆς εὐχαριστήσεως θὰ
 ἔκαμνε τὴν ἰδίαν ἐκλογὴν· καὶ ἐκ τῶν ἄλλων δὲ ζῶων ἐπίσης
 πολλὰ μετέβαλλον τὸ βίον των πρὸς τὸν ἀνθρώπινον καὶ μετα-
 ξύ των, τὰ μὲν ἄδικα εἰς τὰ ἄγρια τὰ δὲ δίκαια εἰς τὰ ἡμερα,
 οὕτως ὥστε νὰ γίνωνται παντοειδεῖς ἀναμίξεις.

Ἀφοῦ δὲ πᾶσαι αἱ ψυχαὶ ἐξέλεξαν τοὺς βίους των, κατὰ τὴν
 σειρὰν ποῦ ὑπέδειξεν ὁ κληρὸς των, ἀκολούθως προσῆλθον κατὰ
 τὴν αὐτὴν τάξιν ἐμπρὸς εἰς τὴν Λάχεσιν, ἣ ὁποία ἔδωκεν εἰς
 ἕκαστον τὸν δαίμονα, ποῦ ἐξέλεξε, διὰ νὰ τοῦ χρησιμεύῃ ὡς
 φύλαξ κατὰ τὴν νέαν του ζωὴν καὶ νὰ τὸν βοηθῇ νὰ ἐκπλη-
 ρώσῃ τὸν προορισμὸν τῆς ἐκλογῆς του. Αὐτὸς δὲ κατὰ πρῶτον
 ὠδήγει τὴν ψυχὴν πρὸς τὴν Κλωθῶ, ἕνα, διὰ τῆς χειρὸς τῆς
 καὶ μίᾳς περιστροφῆς τοῦ ἀτράκτου, ἐπικυρώσῃ τὴν μοῖραν ποῦ
 ἐξέλεξε· μετὰ ταῦτα δὲ τὴν ἔφερεν εἰς τὴν Ἀτροπον ἣ ὁποία
 ἔγνεθε τὸ νῆμα καὶ ἔκαμνε τοιοιτοτρόπως ἀνεκκλήτα ὅσα ἐπέκ-
 λωσεν ἣ Κλωθῶ. Καὶ ἐκεῖθεν, χωρὶς πλέον νὰ εἶναι ἐπιτετραμ-
 μένον νὰ στρέψουν ὀπίσω, ἐπήγαιναν καὶ ἐπερνοῦσαν κάτω
 ἀπὸ τὸν θρόνον τῆς Ἀνάγκης· ἀφοῦ δὲ ἐπερνοῦσαν καὶ ὄλοι οἱ
 ἄλλοι, ἐπορεύοντο εἰς τὸ πεδῖον τῆς λήθης, ὅπου ἐπεκράτει φο-

θερὸς καὶ πνιγηρότατος καύσων, διότι δὲν ὑπῆρχεν οὔτε δένδρον οὔτε τίποτε ἀπ' ὅσα φύονται εἰς τὴν γῆν. Ὅταν ἔφθαγε τέλος ἡ ἑσπέρα κατεσκήνουν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἀμέλητος ποταμοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ ὕδωρ κανὲν ἀγγεῖον δὲν ἤμπορεῖ νὰ κρατήσῃ· ἐκάστη ψυχὴ ἦτο ὑποχρεωμένη νὰ πῆ ἓνα ὠρισμένον μέτρον ἀπὸ αὐτὸ τὸ ὕδωρ, μερικοὶ ὅμως δὲν εἶχον ἀρκετὴν φρόνησιν νὰ κρατηθοῦν διὰ νὰ μὴ πλοῦν περισσότερον· καὶ τότε ἔχανον ἐξ ὀλοκλήρου πᾶσαν τῶν προηγουμένων ἀνάμνησιν· κατόπιν παρεδόθησαν εἰς τὸν ὕπνον καὶ κατὰ τὰ μεσάνυκτα ἠκούσθη φοβερὰ βροντὴ συνοδευομένη ὑπὸ σεισμοῦ· καὶ τότε ἐξαφνικὰ ἐξεσφενδονίσθησαν, ὡς διάττοντες ἀστέρες, ἄλλος ἐδῶ, ἄλλος ἐκεῖ, εἰς τοὺς διαφόρους τόπους, ὅπου ἔμελλε νὰ ἀρχίσῃ ἡ νέα των ζωὴ. Εἰς τὸν Ἀρμένιον, καθὼς ἔλεγεν ὁ ἴδιος, ἀπηγορεύθη νὰ πῆ ἀπὸ τὸ ὕδωρ· ἀπὸ ποῦ ὅμως καὶ πῶς ἐπανήλθεν ἡ ψυχὴ εἰς τὸ σῶμά του, δὲν ἤξευρε οὔτε αὐτός, ἀλλ' ἐξαφνα ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς του τὴν αὐγὴν καὶ εἶδεν ὅτι εὕρισκετο ἐξηπλωμένος ἐπὶ τῆς πυρᾶς.

Καὶ τοιοῦτοτρόπως, ἀγαπητέ μου Γλαύκων, ἐσώθη μέχρις ἡμῶν ὁ μῦθος οὗτος καὶ δὲν ἐχάθη, ἤμπορεῖ δὲ καὶ ἡμᾶς νὰ σώσῃ, ἂν δώσωμεν πίστιν εἰς αὐτὸν καὶ διέλθωμεν αἰσίως τὸν ποταμὸν τῆς λήθης διαφυλάττοντες τὴν ψυχὴν μας καθαρὰν ἀπὸ παντὸς ρύπου. Ἐὰν λοιπὸν θέλῃς νὰ μὲ πιστεύσῃς, παραδεχόμενοι ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἀθάνατος καὶ ἐκ φύσεως δεκτικὴ ὄλων τῶν κακῶν καὶ ὄλων τῶν ἀγαθῶν συγχρόνως, δὲν θὰ παρεκκλίνωμεν ποτὲ ἀπὸ τὴν πρὸς τὰ ἄνω ἄγουσαν ὁδόν, καὶ μὲ ὄβλας τὰς δυνάμεις μας θὰ ἐξασκῶμεν τὴν δικαιοσύνην μετὰ φρονήσεως· τοιοῦτοτρόπως καὶ μὲ τὸν ἑαυτὸν μας θὰ εἴμεθα πάντοτε φίλοι καὶ μὲ τοὺς θεοὺς, καὶ ἀποῦ ἀποκομίσωμεν ἐπὶ τῆς γῆς τὰ ἄθλα τῆς ἀρετῆς, ὅμοιοι μὲ τοὺς νικηφόρους ἀθλητάς, τοὺς ὁποίους ἐν θριάμβῳ περιάγουν, θὰ εἴμεθα εὐτυχεῖς καὶ ἐνταῦθα καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς χιλιετοῦς πορείας, τὴν ὁποίαν ἀνεφέραμεν.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ.

